EKİTAP

ARAP DİLİNDE İSMİ FÂİL VE İSMİ MEFÛL

MU'CEMU'L-ĞANÎ EZ-ZÂHİR İSİMLİ SÖZLÜKTE SARF ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Doğan FIRINCI

ilâhiyât

ARAP DİLİNDE

İSMİ FÂİL VE İSMİ MEFÛL

Mu‘cemu’l-ġanî ez-Zâhir İsimli Sözlükte

Sarf Çalışması

Doç. Dr. Doğan FIRINCI

2024

ilâhiyât 1450

© MAKGRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.

Arap Dilinde İsmi Fâil ve İsmi Mefûl
(Mu'cemu'l-ğanî ez-Zâhir İsimli Sözlükte Sarf Çalışması)

Doç. Dr. Doğan FIRINCI

EISBN 978-625-5523-86-0

1. Baskı: Aralık 2024 (ekitap)

Sertifika No: 44396

Mizanpaj: Tavoos
Sayfa Düzeni: Tavoos
Baskı: Sonçağ Mat. - Matbaa Sertifika No: 47865

ilâhiyât
Fora İş Merkezi, 1354. Cadde No: 138/5, 06378
Ostim/Ankara

Tel: (0312) 439 01 69
www.ilahiyatyayin.com
editor@ilahiyatyayin.com
satis@ilahiyatyayin.com
www.instagram.com/ilahiyatyayin

ARAP DİLİNDE

İSMİ FÂİL VE İSMİ MEFÛL

Mu'cemu'l-ġanî ez-Zâhir İsimli Sözlükte

Sarf Çalışması

Doç. Dr. Doğan FIRINCI

2024

ÖZ GEÇMİŞ

Doğan FIRINCI, 1972 tarihinde Samsun'da doğdu. Lise tahsilini Anadolu Meteoroloji Meslek Lisesinde Ankara'da tamamladı. Gazi Üniversitesi Arap Dili Eğitimi Bölümünden 1995 yılında mezun oldu. Meteoroloji Genel Müdürlüğü bünyesinde uzun süre değişik kademelerde çalıştı, idarecilik görevinde bulundu. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Arap Dili Belağatı alanında 2012 yılında "Arap Dilinde Sıfat-ı Müşebbehe ve Kur'ân-ı Kerîm'deki Kullanımı" isimli teziyle Yüksek Lisansını bitirdi. 2016 yılında aynı Enstitüde "Ebû'l-Abbâs el-Müberred'in el-Muktedab Adlı Eserinde Sarf İlmine Ait Görüşleri" isimli teziyle Doktor unvanı aldı.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve Doçentlik Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yayın ve çalışmalarının değerlendirilmesi sonucunda 2024 yılında Arap Dili ve Belagatı Bilim alanında Doçentlik ünvanını aldı.

Halen Sinop Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Arap Dili Belagatı Anabilim Dalında Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır.

İletişim Bilgileri:

e-posta: dfirinci@hotmail.com

ÖN SÖZ

Arap dilinin bükümlü dil yapısı gereği, bu dile ait sözcükler belirli bir kök anlamı etrafında bazı kalıplar kullanılarak türetilmektedir. İsmi fâil ve ismi mefûller, müştâk sözcükler arasında sayı ve işlev bakımından önemli bir konuma sahiptir. Zira fiilleri gerçekleştirenlerin büyük çoğunluğu ve fiillerden etkilenenlerin tamamı bu sözcük yapılarıyla tanımlanır.

Her ne kadar sülâsî mücerred bazı lâzım fiillerin fâilleri sadece sıfatı müşebbehe kalıplarıyla ifade edilse de sülâsî mücerred fiillerin diğer önemli bir kısmı ile sülâsî mezîd, rubâî mücerred ve mezîd fiillerin fâilleri kıyâsî ismi fâil vezinleriyle anlatılır. İsmi mefûller ise kıyâsî olarak fiillerden türemelerinin yanı sıra bazıları semâi kalıplarla da bu anlamı kazanır.

Sülâsi mücerred fiillerden türeyen ismi fâil ve ismi mefûller için özel vezin varken sülasi mezîd, rubâî mücerred ve mezîd ismi fâil ve mefûller muzâri fiillerden türetilir. Arap dilinde kullanılan tüm fiil ve fiil bâblarıyla ilgili olan ismi fâil ve ismi mefûllerin sözcük yapılarında da türedikleri fiillerde görülen ilâl, ibdâl, idgâm ve hazf görülür. Bu durum vezinle mevzûn arasında farklılaşma sorunu meydana getirir. Hatta gerçekleşen ilâl, ibdâl, idgâm ve hazf nedeniyle ismi fâil ve ismi mefûllerin gerek kök harflerinde gerekse bâblarında tereddüt yaşanabilmektedir.

Bu itibarla Arap dilinde kullanılan ismi fâil ve ismi mefûllerin kelime bünyesinde yaşanan her türlü değişimin tasnif edilerek açıklanması gerekmektedir. Belirtilen bu gerekçeyle başlatılan çalışmamızda, modern döneme ait bir sözlük olarak *Mu'cemu'l-ġanî* esas alınmış, bu sözlükte ismi fâil ve ismi mefûl olduğu belirtilerek yer alan tüm kıyâsî sözcükler derlenerek incelenmiş ve aksâmı sebaya göre tasnif edilmiştir. Sözcüklerde gerek bâb gerekse harf yapısından kaynaklanan vezin-mevzûn uyumsuzluğunun nedenleri belirtilmiştir. Bu surette müştâklarda görülen asıl yapıya göre farklılaşmanın nedenleri ismi fâil ve ismi mefûl örnekliğinde sarf bağlamında değerlendirilmiştir.

Arap dilinde kullanılan kıyâsî ismi fâil ve ismi mefûl yapılarını sarf bağlamında sistematik olarak inceleyen bu çalışmanın alana katkı sağlayacağını; araştırmacılara, dil eğitimi yapan kurum ve kuruluşlara ve Arap diline ilgi duyan bireylere faydalı olacağını ümit etmekteyim.

Doç. Dr. Doğan FIRINCI

2024

İÇİNDEKİLER

ÖZ GEÇMİŞ 3
ÖN SÖZ 5
İÇİNDEKİLER 7

GİRİŞ

1. Konunun Önemi 14
2. Araştırmanın Amaç Ve Kapsamı 14
3. Araştırma Metodu Ve Sınırlılıkları 14
4. Literatür 15
5. Mu‘cemu’l-Ġanî 16
6. İlâl Ve İbdâl 16
7. Hemzenin Yazılışı 17

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İSMİ FÂİL 19
1.1. Sülâsî Mücerred Bâblar 19
1.1.1. Sâlim İsmi Fâil 20
1.1.2. Mudaaf İsmi Fâil 30
1.1.3. Mehmûz İsmi Fâil 31
1.1.4. Misâl İsmi Fâil 32
1.1.5. Ecvef İsmi Fâil 34
1.1.6. Nâkıs İsmi Fâil 36
1.1.7. Lefîf İsmi Fâil 40
1.2. Sülâsî Mezîd Bâblar 41
1.2.1. İfâl Bâbı 42
1.2.1.1. Sâlim İsmi Fâil 42
1.2.1.2. Mudaaf İsmi Fâil 45
1.2.1.3. Mehmûz İsmi Fâil 46
1.2.1.4. Misâl İsmi Fâil 46
1.2.1.5. Ecvef İsmi Fâil 47
1.2.1.6. Nâkıs İsmi Fâil 49

1.2.1.7. Lefîf İsmi Fâil 50
1.2.2. Tefîl Bâbı 50
1.2.2.1. Sâlim İsmi Fâil 50
1.2.2.2. Mudaaf İsmi Fâil 53
1.2.2.3. Mehmûz İsmi Fâil 53
1.2.2.4. Misâl İsmi Fâil 54
1.2.2.5. Ecvef İsmi Fâil 54
1.2.2.6. Nâkıs İsmi Fâil 56
1.2.2.7. Lefîf İsmi Fâil 57
1.2.3. Mufâale Bâbı 57
1.2.3.1. Sâlim İsmi Fâil 57
1.2.3.2. Mudaaf İsmi Fâil 59
1.2.3.3. Mehmûz İsmi Fâil 59
1.2.3.4. Misâl İsmi Fâil 60
1.2.3.5. Ecvef İsmi Fâil 60
1.2.3.6. Nâkıs İsmi Fâil 61
1.2.3.7. Lefîf İsmi Fâil 62
1.2.4. İnfiâl Bâbı 62
1.2.4.1. Sâlim İsmi Fâil 62
1.2.4.2. Mudaaf İsmi Fâil 63
1.2.4.3. Mehmûz İsmi Fâil 63
1.2.4.4. Misâl İsmi Fâil 64
1.2.4.5. Ecvef İsmi Fâil 64
1.2.4.6. Nâkıs İsmi Fâil 64
1.2.4.7. Lefîf İsmi Fâil 64
1.2.5. İftiâl Bâbı 65
1.2.5.1. Sâlim İsmi Fâil 65
1.2.5.2. Mudaaf İsmi Fâil 68
1.2.5.3. Mehmûz İsmi Fâil 69
1.2.5.4. Misâl İsmi Fâil 70

1.2.5.5. Ecvef İsmi Fâil 71
1.2.5.6. Nâkıs İsmi Fâil 72
1.2.5.7. Lefîf İsmi Fâil 73
1.2.6. İfilâl Bâbı 74
1.2.6.1. Sâlim İsmi Fâil 74
1.2.6.2. Mudaaf İsmi Fâil 74
1.2.6.3. Mehmûz İsmi Fâil 74
1.2.6.4. Misâl İsmi Fâil 74
1.2.6.5. Ecvef İsmi Fâil 74
1.2.6.6. Nâkıs İsmi Fâil 75
1.2.6.7. Lefîf İsmi Fâil 75
1.2.7. Tefa‘‘ul Bâbı 75
1.2.7.1. Sâlim İsmi Fâil 75
1.2.7.2. Mudaaf İsmi Fâil 78
1.2.7.3. Mehmûz İsmi Fâil 78
1.2.7.4. Misâl İsmi Fâil 79
1.2.7.5. Ecvef İsmi Fâil 80
1.2.7.6. Nâkıs İsmi Fâil 81
1.2.7.7. Lefîf İsmi Fâil 81
1.2.8. Tefâul Bâbı 82
1.2.8.1. Sâlim İsmi Fâil 82
1.2.8.2. Mudaaf İsmi Fâil 83
1.2.8.3. Mehmûz İsmi Fâil 83
1.2.8.4. Misâl İsmi Fâil 84
1.2.8.5. Ecvef İsmi Fâil 84
1.2.8.6. Nâkıs İsmi Fâil 85
1.2.8.7. Lefîf İsmi Fâil 86
1.2.9. İstifâl Bâbı 86
1.2.9.1. Sâlim İsmi Fâil 86
1.2.9.2. Mudaaf İsmi Fâil 87

1.2.9.3. Mehmûz İsmi Fâil 88
1.2.9.4. Misâl İsmi Fâil 88
1.2.9.5. Ecvef İsmi Fâil 89
1.2.9.6. Nâkıs İsmi Fâil 90
1.2.9.7. Lefîf İsmi Fâil 90
1.3. Rubâî Mücerred Bab 91
1.3.1. Dehrace Bâbı 91
1.3.1.1. Sâlim İsmi Fâil 91
1.3.1.2. Mudaaf İsmi Fâil 92
1.3.1.3. Mülhak İsmi Fâil 92
1.4. Rubâî Mezîd Bâblar 93
1.4.1. Tedehrace Bâbı 94
1.4.1.1. Sâlim İsmi Fâil 94
1.4.1.2. Mudaaf İsmi Fâil 94
1.4.1.3. Mülhak İsmi Fâil 95
1.4.2. İhranceme Bâbı 95
1.4.3. İkşe'arra Bâbı 95
1.4.3.1. Sâlim İsmi Fâil 96
1.4.3.2. Mehmûz İsmi Fâil 96

İKİNCİ BÖLÜM

2. İSMİ MEFÛL 97
2.1. Sülâsî Mücerred Bâblar 97
Mu'cemu'l-ġanî'de 97
2.1.1. Sâlim İsmi Mefûl 97
2.1.2. Mudaaf İsmi Mefûl 103
2.1.3. Mehmûz İsmi Mefûl 104
2.1.4. Misâl İsmi Mefûl 105
2.1.5. Ecvef İsmi Mefûl 106
2.1.6. Nâkıs İsmi Mefûl 107
2.1.7. Lefîf İsmi Mefûl 108

2.2. Sülâsî Mezîd Bâblar 108
2.2.1. İfâl Bâbı 109
2.2.1.1. Sâlim İsmi Mefûl 109
2.2.1.2. Mudaaf İsmi Mefûl 112
2.2.1.3. Mehmûz İsmi Mefûl 112
2.2.1.4. Misâl İsmi Mefûl 112
2.2.1.5. Ecvef İsmi Mefûl 113
2.2.1.6. Nâkıs İsmi Mefûl 114
2.2.1.7. Lefîf İsmi Mefûl 115
2.2.2. Tefîl Bâbı 115
2.2.2.1. Sâlim İsmi Mefûl 115
2.2.2.2. Mudaaf İsmi Mefûl 124
2.2.2.3. Mehmûz İsmi Mefûl 126
2.2.2.4. Misâl İsmi Mefûl 127
2.2.2.5. Ecvef İsmi Mefûl 128
2.2.2.6. Nâkıs İsmi Mefûl 130
2.2.2.7. Lefîf İsmi Mefûl 131
2.2.3. Mufâale Bâbı 132
2.2.3.1. Sâlim İsmi Mefûl 132
2.2.3.2. Mudaaf İsmi Mefûl 133
2.2.3.3. Mehmûz İsmi Mefûl 133
2.2.3.4. Misâl İsmi Mefûl 133
2.2.3.5. Ecvef İsmi Mefûl 133
2.2.3.6. Nâkıs İsmi Mefûl 133
2.2.3.7. Lefîf İsmi Mefûl 134
2.2.4. İnfiâl Bâbı 134
2.2.4.1. Sâlim İsmi Mefûl 134
2.2.4.2. Mudaaf İsmi Mefûl 135
2.2.4.3. Mehmûz İsmi Mefûl 135
2.2.4.4. Misâl İsmi Mefûl 135

2.2.4.5. Ecvef İsmi Mefûl 135
2.2.4.6. Nâkıs İsmi Mefûl 135
2.2.4.7. Lefîf İsmi Mefûl 135
2.2.5. İftiâl Bâbı 136
2.2.5.1. Sâlim İsmi Mefûl 136
2.2.5.2. Mudaaf İsmi Mefûl 139
2.2.5.3. Mehmûz İsmi Mefûl 139
2.2.5.4. Misâl İsmi Mefûl 140
2.2.5.5. Ecvef İsmi Mefûl 140
2.2.5.6. Nâkıs İsmi Mefûl 141
2.2.5.7. Lefîf İsmi Mefûl 142
2.2.6. İfilâl Bâbı 142
2.2.7. Tefa‘‘ul Bâbı 143
2.2.7.1. Sâlim İsmi Mefûl 143
2.2.7.2. Mudaaf İsmi Mefûl 143
2.2.7.3. Mehmûz İsmi Mefûl 144
2.2.7.4. Misâl İsmi Mefûl 144
2.2.7.5. Ecvef İsmi Mefûl 144
2.2.7.6. Nâkıs İsmi Mefûl 144
2.2.7.7. Lefîf İsmi Mefûl 144
2.2.8. Tefâul Bâbı 145
2.2.8.1. Sâlim İsmi Mefûl 145
2.2.8.2. Mudaaf İsmi Mefûl 145
2.2.8.3. Mehmûz İsmi Mefûl 145
2.2.8.4. Misâl İsmi Mefûl 145
2.2.8.5. Ecvef İsmi Mefûl 145
2.2.8.6. Nâkıs İsmi Mefûl 146
2.2.8.7. Lefîf İsmi Mefûl 146
2.2.9. İstifâl Bâbı 146
2.2.9.1. Sâlim İsmi Mefûl 146

2.2.9.2. Mudaaf İsmi Mefûl 147
2.2.9.3. Mehmûz İsmi Mefûl 148
2.2.9.4. Misâl İsmi Mefûl 148
2.2.9.5. Ecvef İsmi Mefûl 149
2.2.9.6. Nâkıs İsmi Mefûl 150
2.2.9.7. Lefîf İsmi Mefûl 150
2.2.10. İfî'âl Bâbı 150
2.2.10.1. Sâlim İsmi Mefûl 151
2.3. Rubâî Mücerred Bab 151
2.3.1. Dehrace Bâbı 151
2.3.1.1. Sâlim İsmi Mefûl 151
2.3.1.2. Mudaaf İsmi Mefûl 152
2.3.1.3. Mülhak İsmi Mefûl 153
2.4. Rubâî Mezîd Bâblar 153

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEĞERLENDİRME 154
3.1. Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Fâil 154
3.2. Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl 157
3.3. Rubâî Mücerred ve Mezîd İsmi Fâil 160
3.4. Rubâî Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl 161
SONUÇ 162
KAYNAKÇA 164

GİRİŞ

1. Konunun Önemi

Arap Dilinde ismi fâil ve ismi mefûl adlı bu çalışmada, belirli kalıplarla türemiş bu isimlerin bünyesinde, sarf bağlamında gerçekleşen değişimler incelenecektir. Nitekim sahîh sâlim fiillerden türeyen sözcüklerde bile ses uyumu nedeniyle değişiklikler olabilmektedir. İlletli fiillerden türeyen ismi fâil ve mefûl yapılarında ise bu değişim ilâl, ibdâl ve harf hazfı nedeniyle türeyen kelime (mevzûn) ile asıl vezni farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma, sözcüklerin anlaşılmasında ve kullanılmasında hatta kelime köklerinin tespitinde zorluk oluşturmaktadır. Bu olumsuz durumun, ismi fâil ve mefûl örnekleri üzerinde detaylı bir şekilde araştırma yapılarak giderilmesi gerekmektedir.

2. Araştırmanın Amaç ve Kapsamı

Araştırma, Arap dilinde sülâsî ve rubâî fiillerden türeyen, halen kullanımda olan mücerred ve mezîd tüm ismi fâil ve ismi mefûllerin tespit edilerek sarf yönüyle incelenmesini hedeflenmektedir. Bu itibarla modern bir sözlükte listelenen sülâsî ve rubâî bâbların mücerred ve mezîd tüm ismi fâil ve ismi mefûlleri tespit edilerek sarf yönüyle incelenecektir.

3. Araştırma Metodu ve Sınırlılıkları

Araştırma *Mu'cemu'l-ġanî ez-Zahir* isimli modern sözlükte listelenen sülâsî ve rubâî mücerred ve mezîd tüm kıyâsî ismi fâil ve ismi mefûllerin sarf yönüyle incelenmesiyle sınırlı tutulmuştur. Sözlükte aslen ismi fâil ve ismi mefûl vezninde gelen ancak sıfat anlamını yitirip isimleşmesi nedeniyle ismi fâil/ismi mefûl olarak listelenmeyen sözcükler semâi ismi fâil ve ismi mefûller ile sözlüğe alınmayan diğer tüm ismi fâil ve mefûller kapsam dışında tutulmuştur. Bu itibarla çalışmada sadece mu'cemu'l-ġanî'de ismi fâil olarak belirtilen kıyâsî sözcükler sarf yönüyle incelenecektir.

Araştırmanın teorik kısmında, klasik ve modern bazı çalışmalardan faydalanılarak, kelime bünyesi gerçekleşen ilâl ve idgâm hakkında bilgi verilmiş, illet harfi olmasa da illet harfleriyle yakın teması olan hemzenin yazılış kuralları özetlenmiştir.

Birinci bölümde *Mu'cemu'l-ġanî*'de ismi fâil olduğu belirtilen mücerred ve mezîd fiillerden türeyen kıyâsî sözcükler bâblarına göre sıralanmıştır. Her bâbın kendi içerisindeki ismi fâiller, aksâmı sebaya göre düzenlenen alt başlıklarda sarf yönüyle incelenmiştir.

İkinci bölümde ise *Mu'cemu'l-ġanî*'de ismi mefûl olduğu belirtilen mücerred ve mezîd fiillerden türen kıyâsî sözcükler bâblarına göre sıralanmıştır. Her bâbın kendi içerisindeki ismi mefûller aksâmı sebaya göre düzenlenen alt başlıklarda sarf yönüyle incelenmiştir.

4. Literatür

Alanla ilgili yapılan akademik çalışmalar:

Yüksek Lisans Tezi

Muhammed Aziz, *İsmu'l-fâil fi'l-Kur'âni'l-Kerîm dırâse sarfiyye nahviyye delâliyye fi ḍavi'l-menheci'l-vasfî* (Filistin: Cami'atü'n-Necâhi'l-Vatâniyye, Külliyetü'd-Dırâsât el-'Ülyâ, Macistir, 2004).

Eymen Ali el-'Atûm, *İsmu'l-mef'ûl fî fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Ürdün: Cami'atü'l-Ürdüniyye, Külliyetü'd-Dırâsât el-'Ülyâ,

Şehru'l-'Îd Miâzât, *İsmu'l-fâil ve ḳavâ'iduhu*, Ürdün: Câmi'atü Âli'l-Beyt Külliyyetü'd-Dırâsât, Macistir, 2004-2005.

Makale

Katı' Carullah Siṭâm – Hişam Cafer Hüseyin, "Tahavvülü's-sarfî ilâ sigati ismi'l-mefûl fi'l-Kur'âni'l-Kerîm beyne't-tevcîhi el-i'tiyâṭiyyi ve'l-i'câzi'l-beyânî", *Mecelletü'l-'Ulûmi'l-İnsâniyye, Külliyyetü't-Terbiyyeti'l-'Ulûm el-İnsâniyye*, 32/1 (Âzâr 2016).

Muhammed Ḍârî Hamâdî, "İsmu'l-mef'ûl fî tahḳîḳâti'l-luġaviyyîn", *el-Mevrid Câmi'atu Baġdât Külliyetü'l-Âdâb*, 2002/3.

Abdulfettah Muhammed, "İsmu'l-mef'ûl fî fi'l-Kur'âni'l-Kerîm", *et-Türâsü'l-'Arabiyye*, 31/123-124 (2011-2012).

Hüseyin Musa Ebu Cezer - Musa Süleyman Şalaṭ "İsmu'l-fâil fî dîvâni'ş-Şâfi'î dırâse nahviyye ṣarfiyye", *Mecelle Câmi'atü'l-Aksâ* 19/2 (2015 Yunyu), ıssn: 2070-3147.

Abdulmecid el-Cîlî İbrahim, "İsmu'l-fâil dırâse ṣarfiyye teṭbîḳıyye 'ala'l-Kur'âni'l-Kerîm", *el-Mecelle el-'ilmiyye li Câmi'ati'l-İmâm el-Mehdî*, 11 (2018 Yunyu).

5. Mu'cemu'l-Ġanî

Mu'cemu'l-ġanî ez-Zâhir isimli Arapça-Arapça sözlük, Fas/Kazablanka' daki (Dâru'l-Beyḍa) 2. Hasan Üniversitesi, Edebiyat ve İnsan Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Abdulġani Ebu'l-'Azm tarafından hazırlanmış bir sözlüktür. Eser, 1434/2013 yılında matbu basımının yanı sıra on-line olarak, https://quranpedia.net/book/1787 adresinde kullanılma açıktır.

6. İlâl ve İbdâl

İllet harflerin kendi aralarında veya hemzeyle olan değişim ve dönüşümlerine ilâl, bunun dışındaki harflerin kendi aralarındaki değişime ibdâl denir.[1]

Örnek:

İlâl	قَوَلَ / قَالَ	بَايِعٌ / بَائِعٌ	أَأْمَنَ / آمَنَ
İbdâl	اصْتَبَرَ / اصْطَبَرَ	اِزْهَرَ / اِزْدَهَرَ	اِصْتَحَبَ / اِصْطَحَبَ

a. Kalb ile İlâl: İllet harfleri ve hemzenin birbirine dönüşmesidir. Örnek:

دُعَاوٌ / دُعَاءٌ	رَضِوَ / رَضِيَ	مَايِلٌ / مَائِلٌ	صَوَمَ /صَامَ

b. Hareke nakliyle ilâl: illet harfinin harekesinin öncesindeki sahîh harfe

[1] Abdulalîm İbrahim, *Teysîru'l-i'lâl ve'l-ibdâl* (Kahire: Mektebetu'l-Ġarîb, ty.), 5.

nakli sonucunda sâkin kalması demektir. Örnek:

يَقُوْمُ / يَقُومُ	يَزْيِدُ / يَزِيدُ

c. Hazf ile İlâl: Kelimenin telaffuzunu kolaylaştırmak (tahfîfen) veya iki sâkin harfin bir araya gelmesi nedeniyle (iltikâi sâkineyn) illet harfinin hazfedilmesidir. Örnek:

يَوْعِدُ / يَعِدُ	لَمْ يَقُوْمْ / لَمْ يَقُمْ

7. Hemzenin Yazılışı

Arap dilinde hemze işlevselliği ve yazılışı bakımından katı hemzesi ve vasıl hemzesi olarak iki kısımdır.

Vasıl hemzesi kelimenin asıl veya ziyade harflerinden değildir. Vasıl hemzesi, harflerde, marifelik takısında (ال); isimlerde, yapısı bozularak bir harfi düşmüş az sayıdaki ismin harfini tamamlamak üzere (اِبْن) gelir. Fiil ve mastarlarda ise; beş ve altı harfli bazı mâzi fiillerin (اِجْتَهَدَ), emir fiillerin (اِسْتَقْبِلْ) ve mastarların başında (اِبْتِداء), sülâsî mücerred emri hazırın başında (اُكْتُبْ)... telaffuzu sağlamak üzere kelimeye dahil olur.

Katı hemzesi ise harfler kapsamında; istifham harfinde, harfi cerde ve fiile benzeyen harflerde vs.… yer alır (أَيَا-أَ-أَنَّ-إِلَى). Fiil ve isimlerde ise asıl veya zâid harf olarak kullanılır (أَخٌ-أَسْرَعَ-أَخَذَ).[2]

İsmi fâil ve ismi mefûllerin içesinde katı hemzesi bulunur. Hemzenin kelime içerisinde yazılış kuralları şöyledir.

1. Hemze harfi kelime başında fetha veya damme harekesine sahip olduğunda elif üzerine, kesralı olduğunda ise elifin altına yazılır.

2. Hemze ortada (mütevassıta) olduğunda ise kendi ve öncesindeki harfin harekesine bağlı olarak elif, vâv ya da noktasız yâ üzerine yazılır (مُهَنِّئَةٌ - مَسْؤُولٌ - جُزْأَةٌ). Bu harekelerin en etkilisi kesradır. Sonra sırasıyla damme, fetha ve sükûn gelir. Hemze kendisi ve öncesinde bulunan daha üstün harekeye göre yazılır. Genel kuraldan çıkıldığında ise hemze satıra yazılır. Nitekim fethalı

[2] Fehmî Ḳuṭbeddîn en-Neccâr, *Ḳavâidü'l-İmlâ fî aşrati durûsin sehletin* (Riyâḍ: Mektebetü'l-Kevs̱er, 1429/2008), 9-11; Eymen Emîn Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî* (Kahire: Dâru't-Tevfîkiyye li't-Turâs, 2010), 411-415.

hemze, öncesi elif olduğunda (قِرَاءَةٌ); fethalı veya dammeli hemze, öncesi sâkin veya şeddeli vâv olduğunda (ضَوْءُه - تَوْءَمٌ) satıra yazılır. Ancak öncesinde sâkin yâ gelen harekeli hemze satıra yazılmaz. Bu hemzeler noktasız yâ üzerine yazılır (مَشِيئَةٌ- هَيْئَةٌ). Bununla birlikte kelimelerin anlamında karışıklık oluşturacak her durumda öncesi sâkin yâ olan fethalı hemze genel kurala göre elif üzerine yazılır (يَيْأَسُ - يُيْئِسُ).[3]

3. Hemze kelime sonunda bulunduğunda (mütetarrife) ise;

a. Hemzenin öncesi kesralı ise noktasız yâ üzerine (هَادِئٌ),

b. Hemzenin öncesi dammeli ise vâv'ın üzerine (لُؤْلُؤٌ),

c. Hemzenin öncesi fethalı ise elif üzerine (نَشَأَ),

d. Hemzenin öncesi sâkin ise satıra (شَيْءٌ),

e. Hemzenin öncesi şeddeli vâv ise satıra (النَّبُوُّءُ) yazılır.

f. Bunun dışında hemze aslen ortada (mütevassıta) gelmiş ancak son harfin hazfıyla sonda kalmış ise ortadaymış gibi değerlendirilir (يَنْأَى← لَمْ يَنْأَ).[4]

İçerisinde kelimenin kök harfi olarak hemze bulunan sözcükler üçe ayrılır: Hemze kelimenin ilk asıl harfi olarak bulunduğunda mehmûzu fâ (أَخَذَ), ikinci olduğunda mehmûzu 'ayn (سَأَلَ), üçüncü olduğunda ise mehmûzu lâm (قَرَأَ) olarak isimlendirilir.[5]

[3] en-Neccâr, *Ḳavâidü'l-İmlâ fî aşrati durûsin sehletin*, 12-14.

[4] en-Neccâr, *Ḳavâidü'l-İmlâ fî aşrati durûsin sehletin*, 16.

[5] Hâdî Nehr, *es-Sarfu'l-vâfî dirâsât vasfiyye tatbîkıyye* (İrbid: Âlemu'l-Kutubi'l-Hadîs, 2010), 113.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İSMİ FÂİL

İsmi fâil, sıfat olarak verildiği varlıktaki bir durumu açıklayan veya onu gerçekleştirdiği/geçekleştireceği fiil nedeniyle kazanacağı sıfatı bildiren sözcüktür. Sıfatı müşebbehe gibi sabit bir durumu değil çoğunlukla mevsuftaki değişken bir sıfatı ifade eder. İsmi fâil geçmiş, şimdiki veya gelecek zamandan birini bildirir. Diğer müştaklarda olduğu gibi ismi fâilin de türediği köken ihtilaf konusu olmuştur. İsmi fâil, Kufe ekolüne göre fiilden, Basra ekolüne göre ise mastardan türemektedir.[6]

Çalışmamızda vezni itibarıyla ismi fâilin fiilden türediği kabul edilecektir. Sıfatı müşebbehesi olan bazı sülâsî mücerred lâzım fiiller dışında tüm sülâsî ve rubâî mücerred ve mezîd fiillerin ismi fâili bulunmaktadır. Bu çerçevede sırasıyla sülâsî mücerred ve mezîd, sonrasında rubâî mücerred ve mezîd kıyâsî ismi fâiller aksâmı sebaya göre sarf yönüyle incelenecektir.

1.1. Sülâsî Mücerred Bâblar

Sülâsî mücerred lâzım ve müteaddi fiillerin ismi fâili فَاعِلٌ vezninde gelir.[7]

Bâbı	İsmi Fâil	Mâzi	Kök	
1	قَاتِلٌ	قَتَلَ	[ق ت ل]	Müteaadi Fiil
2	ضَارِبٌ	ضَرَبَ	[ض ر ب]	
3	ذَاهِبٌ	ذَهَبَ	[ذ ه ب]	Lâzım Fiil
2	جَالِسٌ	جَلَسَ	[ج ل س]	
4	سَامِعٌ	سَمِعَ	[س م ع]	Müteaadi Fiil
4	شَارِبٌ	شَرِبَ	[ش ر ب]	
4	آمِنٌ	أَمِنَ	[أ م ن]	Lâzım Fiil
4	سَالِمٌ	سَلِمَ	[س ل م]	

[6] Hasan b. Muhammed b. İbrahim el-Hâfizî, *Şerhu'r-Râzî li Kâfiyeti'l-Hâcib* (el-Memleketu'l-'Arabiyyetu's-Su'udiyye: Dâru'l-Hicr, 1993), 2/721; Abbâs Hasan, *en-Nahvu'l-Vâfi* (Mısır: Dâru'l-Ma'ârif, 1974), 3/238; Muhammed El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf* (Kuveyt: Dâru'l-Urûbe lin-Neşri ve't-Tevzî', 2003), 447.

[7] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf,* 448-452.

Bâbı	İsmi Fâil	Mâzi	Kök	
5	حَامِضٌ	حَمُضَ	[ح م ض]	Lâzım Fiil
5	فَارِهٌ	فَرُهَ	[ف ر ه]	
6	وَارِثٌ	وَرِثَ	[و ر ث]	Müteaadi Fiil

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda فَاعِل vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 867 sözcük bulunmaktadır. Kıyâsî ismi fâil olarak belirtilen bu sözcükler sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde aşağıdaki başlıklarda listelenmiştir.

1.1.1. Sâlim İsmi Fâil

Sâlim fiillerden türeyen sülâsî mücerred bâblarda ismi fâillerin mevzûnlarıyla vezinleri arasında bir uyumsuzluk olmaz. شَكَرَ ve صَنَعَ fiillerinin ismi fâilleri فَاعِلٌ vezninde شَاكِرٌ ve صَانِعٌ olur.[8]

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 558 sâlim ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
بَاضِعٌ	بَضَعَ	[ب ض ع]	14	بَاتِرٌ	بَتَرَ	[ب ت ر]	1
بَاطِلٌ	بَطَلَ	[ب ط ل]	15	بَادِنٌ	بَدَنَ	[ب د ن]	2
بَاطِنٌ	بَطَنَ	[ب ط ن]	16	باذِخٌ	بَذَخَ	[ب ذ خ]	3
بَاعِثٌ	بَعَثَ	[ب ع ث]	17	بَارِحٌ	بَرَحَ	[ب ر ح]	4
بَاكِرٌ	بَكَرَ	[ب ك ر]	18	بَارِدٌ	بَرَدَ	[ب ر د]	5
بَالِغٌ	بَلَغَ	[ب ل غ]	19	بَارِزٌ	بَرَزَ	[ب ر ز]	6
بَاهِتٌ	بَهَتَ	[ب ه ت]	20	بَارِعٌ	بَرَعَ	[ب ر ع]	7
بَاهِرٌ	بَهَرَ	[ب ه ر]	21	بَارِقٌ	بَرَقَ	[ب ر ق]	8
تَابِعٌ	تَبِعَ	[ت ب ع]	22	بَازِغٌ	بَزَغَ	[ب ز غ]	9
تَاجِرٌ	تَجَرَ	[ت ج ر]	23	بَاسِطٌ	بَسَطَ	[ب س ط]	10
تَاسِعٌ	تَسَعَ	[ت س ع]	24	بَاسِقٌ	بَسَقَ	[ب س ق]	11
ثَابِتٌ	ثَبَتَ	[ث ب ت]	25	بَاسِلٌ	بَسَلَ	[ب س ل]	12
ثَاقِبٌ	ثَقِبَ	[ث ق ب]	26	بَاسِمٌ	بَسَمَ	[ب س م]	13

[8] Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 176.

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
حَاسِبٌ	حَسَبَ	[ح س ب]	55	ثَالِثٌ	ثَلَثَ	[ث ل ث]	27
حَاسِمٌ	حَسَمَ	[ح س م]	56	ثَامِرٌ	ثَمَرَ	[ث م ر]	28
حَاشِدٌ	حَشَدَ	[ح ش د]	57	ثَامِنٌ	ثَمَنَ	[ث م ن]	29
حَاشِرٌ	حَشَرَ	[ح ش ر]	58	جَابِرٌ	جَبَرَ	[ج ب ر]	30
حَاصِدٌ	حَصَد	[ح ص د]	59	جَاثِمٌ	جَثَمَ	[ج ث م]	31
حَاصِلٌ	حَصَل	[ح ص ل]	60	جَاحِدٌ	جَحَدَ	[ج ح د]	32
حَاضِرٌ	حَضَرَ	[ح ض ر]	61	جَاحِظٌ	جَحَظَ	[ج ح ظ]	33
حَاضِنٌ	حَضَنَ	[ح ض ن]	62	جَاذِبٌ	جَذَبَ	[ج ذ ب]	34
حَاطِبٌ	حَطَبَ	[ح ط ب]	63	جَارِحٌ	جَرَحَ	[ج ر ح]	35
حَافِزٌ	حَفَزَ	[ح ف ز]	64	جَارِفٌ	جَرَفَ	[ج ر ف]	36
حَافِلٌ	حَفَلَ	[ح ف ل]	65	جَازِمٌ	جَزَمَ	[ج ز م]	37
حَاقِدٌ	حَقَدَ	[ح ق د]	66	جَاسِرٌ	جَسَرَ	[ج س ر]	38
حَاكِمٌ	حَكَمَ	[ح ك م]	67	جَافِلٌ	جَفَلَ	[ج ف ل]	39
حَالِبٌ	حَلَبَ	[ح ل ب]	68	جَالِسٌ	جَلَسَ	[ج ل س]	40
حَامِضٌ	حَمَضَ	[ح م ض]	69	جَامِحٌ	جَمَحَ	[ج م ح]	41
حَامِلٌ	حَمَلَ	[ح م ل]	70	جَامِعٌ	جَمَعَ	[ج م ع]	42
خَابِطٌ	خَبَطَ	[خ ب ط]	71	جَانِحٌ	جَنَحَ	[ج ن ح]	43
خَابِلٌ	خَبَلَ	[خ ب ل]	72	جَاهِدٌ	جَهَدَ	[ج ه د]	44
خَاتِلٌ	خَتَلَ	[خ ت ل]	73	جَاهِزٌ	جَهَزَ	[ج ه ز]	45
خَاتِنٌ	خَتَنَ	[خ ت ن]	74	جَاهِلٌ	جَهَلَ	[ج ه ل]	46
خَاثِرٌ	خَثَرَ	[خ ث ر]	75	حَابِلٌ	حَبَلَ	[ح ب ل]	47
خَادِعٌ	خَدَعَ	[خ د ع]	76	حَاجِبٌ	حَجَبَ	[ح ج ب]	48
خَادِمٌ	خَدَمَ	[خ د م]	77	حَاجِزٌ	حَجَزَ	[ح ج ز]	49
خَارِجٌ	خَرَجَ	[خ ر ج]	78	حَاذِقٌ	حَذَقَ	[ح ذ ق]	50
خَارِقٌ	خَرَقَ	[خ ر ق]	79	حَارِثٌ	حَرَثَ	[ح ر ث]	51
خَازِنٌ	خَزَنَ	[خ ز ن]	80	حَارِسٌ	حَرَسَ	[ح ر س]	52
خَاسِرٌ	خَسِرَ	[خ س ر]	81	حَارِكٌ	حَرَكَ	[ح ر ك]	53
خَاسِفٌ	خَسَفَ	[خ س ف]	82	حَازِمٌ	حَزَمَ	[ح ز م]	54

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
دَالِفٌ	دَلَفَ	[د ل ف]	111	خَاشِعٌ	خَشَعَ	[خ ش ع]	83
دَامِجٌ	دَمَجَ	[د م ج]	112	خَاضِعٌ	خَضَعَ	[خ ض ع]	84
دَامِسٌ	دَمَسَ	[د م س]	113	خَاطِبٌ	خَطَبَ	[خ ط ب]	85
دَامِغٌ	دَمَغَ	[د م غ]	114	خَاطِفٌ	خَطَفَ	[خ ط ف]	86
ذَابِلٌ	ذَبَلَ	[ذ ب ل]	115	خَافِتٌ	خَفَتَ	[خ ف ت]	87
ذَاخِرٌ	ذَخَرَ	[ذ خ ر]	116	خَافِضٌ	خَفَضَ	[خ ف ض]	88
ذَاعِرٌ	ذَعَرَ	[ذ ع ر]	117	خَافِقٌ	خَفَقَ	[خ ف ق]	89
ذَاكِرٌ	ذَكَرَ	[ذ ك ر]	118	خَالِجٌ	خَلَجَ	[خ ل ج]	90
رَابِحٌ	رَبِحَ	[ر ب ح]	119	خَالِدٌ	خَلَدَ	[خ ل د]	91
رَابِضٌ	رَبَضَ	[ر ب ض]	120	خَالِصٌ	خَلَصَ	[خ ل ص]	92
رَابِطٌ	رَبَطَ	[ر ب ط]	121	خَالِقٌ	خَلَقَ	[خ ل ق]	93
رَاتِبٌ	رَتَبَ	[ر ت ب]	122	خَامِلٌ	خَمَلَ	[خ م ل]	94
رَاجِحٌ	رَجَحَ	[ر ج ح]	123	خَانِعٌ	خَنَعَ	[خ ن ع]	95
رَاجِزٌ	رَجَزَ	[ر ج ز]	124	دَابِرٌ	دَبَرَ	[د ب ر]	96
رَاجِعٌ	رَجَعَ	[ر ج ع]	125	دَاثِرٌ	دَثَرَ	[د ث ر]	97
رَاجِفٌ	رَجَفَ	[ر ج ف]	126	دَاجِنٌ	دَجَنَ	[د ج ن]	98
رَاجِلٌ	رَجَلَ	[ر ج ل]	127	دَاجِسٌ	دَجِسَ	[د ح س]	99
رَاحِلٌ	رَحَلَ	[ر ح ل]	128	دَاخِلٌ	دَخَلَ	[د خ ل]	100
راحِمٌ	رَحِمَ	[ر ح م]	129	دَارِجٌ	دَرَجَ	[د ر ج]	101
رَادِعٌ	رَدَعَ	[ر د ع]	130	دَارِسٌ	دَرَسَ	[د ر س]	102
رَاسِبٌ	رَسَبَ	[ر س ب]	131	دَارِعٌ	دَرَعَ	[د ر ع]	103
رَاسِخٌ	رَسَخَ	[ر س خ]	132	دَارِكٌ	دَرَكَ	[د ر ك]	104
رَاسِمٌ	رَسَمَ	[ر س م]	133	دَاعِبٌ	دَعَبَ	[د ع ب]	105
رَاشِحٌ	رَشَحَ	[ر ش ح]	134	دَاعِرٌ	دَعَرَ	[د ع ر]	106
رَاشِدٌ	رَشَدَ	[ر ش د]	135	دَاغِرٌ	دَغَرَ	[د غ ر]	107
رَاصِدٌ	رَصَدَ	[ر ص د]	136	دَافِعٌ	دَفَعَ	[د ف ع]	108
رَاضِعٌ	رَضَعَ	[ر ض ع]	137	دَافِقٌ	دَفَقَ	[د ف ق]	109
رَاعِبٌ	رَعَبَ	[ر ع ب]	138	دَاكِنٌ	دَكِنَ	[د ك ن]	110

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
سَاحِقٌ	سَحَقَ	[س ح ق]	167	رَاعِفٌ	رَعَفَ	[ر ع ف]	139
سَاخِطٌ	سَخَطَ	[س خ ط]	168	رَاغِدٌ	رَغَدَ	[ر غ د]	140
سَاخِنٌ	سَخَنَ	[س خ ن]	169	رَافِدٌ	رَفَدَ	[ر ف د]	141
سَادِرٌ	سَدِرَ	[س د ر]	170	رَافِضٌ	رَفَضَ	[ر ف ض]	142
سَارِبٌ	سَرَبَ	[س ر ب]	171	رَافِعٌ	رَفَعَ	[ر ف ع]	143
سَارِقٌ	سَرَقَ	[س ر ق]	172	رَافِقٌ	رَفَقَ	[ر ف ق]	144
سَارِحٌ	سَرَحَ	[س ر ح]	173	رَافِهٌ	رَفَهَ	[ر ف ه]	145
سَاطِعٌ	سَطَعَ	[س ط ع]	174	رَاقِدٌ	رَقَدَ	[ر ق د]	146
سَافِحٌ	سَفَحَ	[س ف ح]	175	رَاقِصٌ	رَقَصَ	[ر ق ص]	147
سَافِرٌ	سَفَرَ	[س ف ر]	176	رَاكِبٌ	رَكِبَ	[ر ك ب]	148
سَافِلٌ	سَفَلَ	[س ف ل]	177	رَاكِدٌ	رَكَدَ	[ر ك د]	149
سَافِهٌ	سَفَهَ	[س ف ه]	178	رَاكِعٌ	رَكَعَ	[ر ك ع]	150
سَاقِطٌ	سَقَطَ	[س ق ط]	179	رَامِحٌ	رَمَحَ	[ر م ح]	151
سَاكِبٌ	سَكَبَ	[س ك ب]	180	رَامِقٌ	رَمَقَ	[ر م ق]	152
سَاكِتٌ	سَكَتَ	[س ك ت]	181	رَاهِبٌ	رَهِبَ	[ر ه ب]	153
سَاكِرٌ	سَكَرَ	[س ك ر]	182	رَاهِنٌ	رَهَنَ	[ر ه ن]	154
سَاكِفٌ	سَكِفَ	[س ك ف]	183	زَاجِرٌ	زَجَرَ	[ز ج ر]	155
سَاكِنٌ	سَكَنَ	[س ك ن]	184	زَاجِلٌ	زَجَلَ	[ز ج ل]	156
سَالِبٌ	سَلَبَ	[س ل ب]	185	زَاحِفٌ	زَحَفَ	[ز ح ف]	157
سَالِفٌ	سَلَفَ	[س ل ف]	186	زَاخِرٌ	زَخَرَ	[ز خ ر]	158
سَالِكٌ	سَلَكَ	[س ل ك]	187	زَارِعٌ	زَرَعَ	[ز ر ع]	159
سَالِمٌ	سَلَمَ	[س ل م]	188	زَاهِدٌ	زَهَدَ	[ز ه د]	160
سَامِدٌ	سَمَدَ	[س م د]	189	زَاهِرٌ	زَهَرَ	[ز ه ر]	161
سَامِرٌ	سَمَرَ	[س م ر]	190	زَاهِقٌ	زَهَقَ	[ز ه ق]	162
سَامِعٌ	سَمِعَ	[س م ع]	191	سَابِحٌ	سَبَحَ	[س ب ح]	163
سَامِقٌ	سَمَقَ	[س م ق]	192	سَاجِدٌ	سَجَدَ	[س ج د]	164
سَامِنٌ	سَمِنَ	[س م ن]	193	سَاجِعٌ	سَجَعَ	[س ج ع]	165
سَانِحٌ	سَنَحَ	[س ن ح]	194	سَاحِرٌ	سَحَرَ	[س ح ر]	166

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
شَاهِرٌ	شَهَرَ	[ش ه ر]	223	سَاهِمٌ	سَهَمَ	[س ه م]	195
شَاهِقٌ	شَهَقَ	[ش ه ق]	224	شَابِكٌ	شَبَكَ	[ش ب ك]	196
صَابِرٌ	صَبَرَ	[ص ب ر]	225	شَاجِنٌ	شَجَنَ	[ش ج ن]	197
صَاحِبٌ	صَحِبَ	[ص ح ب]	226	شَاحِبٌ	شَحَبَ	[ش ح ب]	198
صَاخِبٌ	صَخِبَ	[ص خ ب]	227	شَاحِمٌ	شَحَمَ	[ش ح م]	199
صَاخِرٌ	صَخَرَ	[ص خ ر]	228	شَاحِنٌ	شَحُنَ	[ش ح ن]	200
صَادِحٌ	صَدَحَ	[ص د ح]	229	شَاخِصٌ	شَخَصَ	[ش خ ص]	201
صَادِرٌ	صَدَرَ	[ص د ر]	230	شَارِبٌ	شَرِبَ	[ش ر ب]	202
صَادِقٌ	صَدَقَ	[ص د ق]	231	شَارِحٌ	شَرَحَ	[ش ر ح]	203
صَارِخٌ	صَرَخَ	[ص ر خ]	232	شَارِخٌ	شَرَخَ	[ش ر خ]	204
صَارِمٌ	صَرَمَ	[ص ر م]	233	شَارِدٌ	شَرَدَ	[ش ر د]	205
صَاعِدٌ	صَعِدَ	[ص ع د]	234	شَارِعٌ	شَرَع	[ش ر ع]	206
صَاغِرٌ	صَغُرَ	[ص غ ر]	235	شَارِفٌ	شَرُفَ	[ش ر ف]	207
صَالِحٌ	صَلُحَ	[ص ل ح]	236	شارِقٌ	شَرَقَ	[ش ر ق]	208
صَامِتٌ	صَمَتَ	[ص م ت]	237	شَاسِعٌ	شسَعَ	[ش س ع]	209
صَامِدٌ	صَمَدَ	[ص م د]	238	شَاطِرٌ	شَطَرَ	[ش ط ر]	210
صَانِعٌ	صَنَعَ	[ص ن ع]	239	شَاعِرٌ	شَعَرَ	[ش ع ر]	211
صَاهِلٌ	صَهَلَ	[ص ه ل]	240	شَاغِبٌ	شَغَبَ	[ش غ ب]	212
ضَابِطٌ	ضَبَطَ	[ض ب ط]	241	شَاغِرٌ	شَغَرَ	[ش غ ر]	213
ضاجِعٌ	ضَجَعَ	[ض ج ع]	242	شَاغِلٌ	شَغَلَ	[ش غ ل]	214
ضَاحِكٌ	ضَحِكَ	[ض ح ك]	243	شَافِعٌ	شَفَعَ	[ش ف ع]	215
ضَارِبٌ	ضَرَبَ	[ض ر ب]	244	شَاكِرٌ	شَكَرَ	[ش ك ر]	216
ضَارِعٌ	ضَرَعَ	[ض ر ع]	245	سَاهِمٌ	سَهَمَ	[س ه م]	195
ضَاغِطٌ	ضَغَطَ	[ض غ ط]	246	شَامِتٌ	شَمَتَ	[ش م ت]	218
ضَاغِنٌ	ضَاغَنَ	[ض غ ن]	247	شَامِخٌ	شَمَخَ	[ش م خ]	219
ضَامِرٌ	ضَمَرَ	[ض م ر]	248	شَامِسٌ	شَمُسَ	[ش م س]	220
ضَامِنٌ	ضَمِنَ	[ض م ن]	249	شَامِلٌ	شَمَلَ	[ش م ل]	221
طَارِفٌ	طَرَفَ	[ط ر ف]	250	شَاهِدٌ	شَهَدَ	[ش ه د]	222

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
عَارِفٌ	عَرَفَ	[ع ر ف]	279	طَارِقٌ	طَرَقَ	[ط ر ق]	251
عَارِمٌ	عَرِمَ	[ع ر م]	280	طَاعِمٌ	طَعِمَ	[ط ع م]	252
عَازِبٌ	عَزَبَ	[ع ز ب]	281	طَاعِنٌ	طَعَنَ	[ط ع ن]	253
عَازِفٌ	عَزَفَ	[ع ز ف]	282	طَافِحٌ	طَفَحَ	[ط ف ح]	254
عَازِلٌ	عَزَلَ	[ع ز ل]	283	طَالِبٌ	طَلَبَ	[ط ل ب]	255
عَازِمٌ	عَزَمَ	[ع ز م]	284	طَالِحٌ	طَلَحَ	[ط ل ح]	256
عَاشِبٌ	عَشِبَ	[ع ش ب]	285	طَالِعٌ	طَلَعَ	[ط ل ع]	257
عَاشِقٌ	عَشِقَ	[ع ش ق]	286	طَامِحٌ	طَمَحَ	[ط م ح]	258
عَاصِبٌ	عَصِبَ	[ع ص ب]	287	طَامِسٌ	طَمَسَ	[ط م س]	259
عَاصِرٌ	عَصَرَ	[ع ص ر]	288	طَامِعٌ	طَمَعَ	[ط م ع]	260
عَاصِفٌ	عَصَفَ	[ع ص ف]	289	طَاهِرٌ	طَهُرَ	[ط ه ر]	261
عَاطِرٌ	عَطِرَ	[ع ط ر]	290	ظَافِرٌ	ظَفَر	[ظ ف ر]	262
عَاطِفٌ	عَطَفَ	[ع ط ف]	291	ظَالِعٌ	ظَلَعَ	[ظ ل ع]	263
عَاطِلٌ	عَطَلَ	[ع ط ل]	292	ظَالِمٌ	ظَلَمَ	[ظ ل م]	264
عَاقِبٌ	عَقَبَ	[ع ق ب]	293	ظَاهِرٌ	ظَهَرَ	[ظ ه ر]	265
عَاقِدٌ	عَقَدَ	[ع ق د]	294	عَابِثٌ	عَبَثَ	[ع ب ث]	266
عَاقِلٌ	عَقَلَ	[ع ق ل]	295	عَابِدٌ	عَبَدَ	[ع ب د]	267
عَاكِسٌ	عَكَسَ	[ع ك س]	296	عَابِرٌ	عَبَرَ	[ع ب ر]	268
عَاكِفٌ	عَكَفَ	[ع ك ف]	297	عَابِسٌ	عَبَسَ	[ع ب س]	269
عَالِمٌ	عَلِمَ	[ع ل م]	298	عَاتِبٌ	عَتَبَ	[ع ت ب]	270
عَالِنٌ	عَلَنَ	[ع ل ن]	299	عَاتِقٌ	عَتَقَ	[ع ت ق]	271
عَامِرٌ	عَمَرَ	[ع م ر]	300	عَاتِمٌ	عَتَمَ	[ع ت م]	272
عَامِلٌ	عَمِلَ	[ع م ل]	301	عَاثِرٌ	عَثَرَ	[ع ث ر]	273
عَانِدٌ	عَنَدَ	[ع ن د]	302	عَاجِزٌ	عَجَزَ	[ع ج ز]	274
عَانِسٌ	عَنَسَ	[ع ن س]	303	عَاجِلٌ	عَجِلَ	[ع ج ل]	275
عَاهِرٌ	عَهَرَ	[ع ه ر]	304	عَادِلٌ	عَدَلَ	[ع د ل]	276
غَابِرٌ	غَبَرَ	[غ ب ر]	305	عَاذِلٌ	عَذَلَ	[ع ذ ل]	277
غَادِرٌ	غَدَرَ	[غ د ر]	306	عَارِضٌ	عَرَضَ	[ع ر ض]	278

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
فَارِضٌ	فَرَضَ	[ف ر ض]	335	غَارِزٌ	غَرَزَ	[غ ر ز]	307
فَارِطٌ	فَرَطَ	[ف ر ط]	336	غَارِقٌ	غَرَقَ	[غ ر ق]	308
فَارِعٌ	فَرَعَ	[ف ر ع]	337	غَاسِقٌ	غَسَقَ	[غ س ق]	309
فَارِغٌ	فَرَغَ	[ف ر غ]	338	غَاشِمٌ	غَشَمَ	[غ ش م]	310
فَارِقٌ	فَرَقَ	[ف ر ق]	339	غَاصِبٌ	غَصَبَ	[غ ص ب]	311
فَاسِدٌ	فَسَدَ	[ف س د]	340	غَاضِبٌ	غَضِبَ	[غ ض ب]	312
فَاسِقٌ	فَسَقَ	[ف س ق]	341	غَاطِسٌ	غَطَسَ	[غ ط س]	313
فَاصِلٌ	فَصَلَ	[ف ص ل]	342	غَافِرٌ	غَفَرَ	[غ ف ر]	314
فَاضِحٌ	فَضَحَ	[ف ض ح]	343	غَافِلٌ	غَفَلَ	[غ ف ل]	315
فَاضِلٌ	فَضَلَ	[ف ض ل]	344	غَالِبٌ	غَلَبَ	[غ ل ب]	316
فَاطِرٌ	فَطَرَ	[ف ط ر]	345	غَالِطٌ	غَلِطَ	[غ ل ط]	317
فَاطِنٌ	فَطِنَ	[ف ط ن]	346	غَالِظٌ	غَلِظَ	[غ ل ظ]	318
فَاعِلٌ	فَعَلَ	[ف ع ل]	347	غَامِرٌ	غَمَرَ	[غ م ر]	319
فَاغِرٌ	فَغَرَ	[ف غ ر]	348	غَامِزٌ	غَمَزَ	[غ م ز]	320
فَاقِدٌ	فَقَدَ	[ف ق د]	349	غَامِضٌ	غَمَضَ	[غ م ض]	321
فَاكِهٌ	فَكِهَ	[ف ك ه]	350	غَامِقٌ	غَمَقَ	[غ م ق]	322
قَابِضٌ	قَبَضَ	[ق ب ض]	351	فَاتِحٌ	فَتَحَ	[ف ت ح]	323
قَابِعٌ	قَبَعَ	[ق ب ع]	352	فَاتِرٌ	فَتَرَ	[ف ت ر]	324
قَابِلٌ	قَبِلَ	[ق ب ل]	353	فَاتِكٌ	فَتَكَ	[ف ت ك]	325
قَاتِرٌ	قَتَرَ	[ق ت ر]	354	فَاجِرٌ	فَجَرَ	[ف ج ر]	326
قَاتِلٌ	قَتَلَ	[ق ت ل]	355	فَاجِعٌ	فَجَعَ	[ف ج ع]	327
قَاتِمٌ	قَتَمَ	[ق ت م]	356	فَاحِشٌ	فَحَشَ	[ف ح ش]	328
قَاتِنٌ	قَتَنَ	[ق ت ن]	357	فَاحِصٌ	فَحَصَ	[ف ح ص]	329
قَاحِبٌ	قَحَبَ	[ق ح ب]	358	فَاحِمٌ	فَحَمَ	[ف ح م]	330
قَاحِطٌ	قَحَطَ	[ق ح ط]	359	فَاخِرٌ	فَخَرَ	[ف خ ر]	331
قَاحِلٌ	قَحِلَ	[ق ح ل]	360	فَادِحٌ	فَدَحَ	[ف د ح]	332
قَادِرٌ	قَدَرَ	[ق د ر]	361	فَارِزٌ	فَرَزَ	[ف ر ز]	333
قَادِمٌ	قَدِمَ	[ق د م]	362	فَارِسٌ	فَرَسَ	[ف ر س]	334

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
كَاتِبٌ	كَتَبَ	[ك ت ب]	391	قَاذِفٌ	قَذَفَ	[ق ذ ف]	363
كَاتِمٌ	كَتَمَ	[ك ت م]	392	قَارِحٌ	قَرَحَ	[ق ر ح]	364
كَاذِبٌ	كَذَبَ	[ك ذ ب]	393	قَارِسٌ	قَرَسَ	[ق ر س]	365
كَارِهٌ	كَرِهَ	[ك ر هـ]	394	قَارِصٌ	قَرَصَ	[ق ر ص]	366
كَاسِبٌ	كَسَبَ	[ك س ب]	395	قَارِضٌ	قَرَضَ	[ق ر ض]	367
كَاسِحٌ	كَسَحَ	[ك س ح]	396	قَاسِحٌ	قَسَحَ	[ق س ح]	368
كَاسِدٌ	كَسَدَ	[ك س د]	397	قَاسِطٌ	قَسَطَ	[ق س ط]	369
كَاسِرٌ	كَسَرَ	[ك س ر]	398	قَاسِمٌ	قَسَمَ	[ق س م]	370
كَاسِفٌ	كَسَفَ	[ك س ف]	399	قَاصِدٌ	قَصَدَ	[ق ص د]	371
كَاشِحٌ	كَشَحَ	[ك ش ح]	400	قَاصِرٌ	قَصَرَ	[ق ص ر]	372
كَاشِرٌ	كَشَرَ	[ك ش ر]	401	قَاصِفٌ	قَصَفَ	[ق ص ف]	373
كَاشِفٌ	كَشَفَ	[ك ش ف]	402	قَاصِمٌ	قَصَمَ	[ق ص م]	374
كَاظِمٌ	كَظَمَ	[ك ظ م]	403	قَاضِبٌ	قَضَبَ	[ق ض ب]	375
كَاعِبٌ	كَعَبَ	[ك ع ب]	404	قَاضِمٌ	قَضَمَ	[ق ض م]	376
كَافِرٌ	كَفَرَ	[ك ف ر]	405	قَاطِبٌ	قَطَبَ	[ق ط ب]	377
كَافِلٌ	كَفَلَ	[ك ف ل]	406	قَاطِرٌ	قَطَرَ	[ق ط ر]	378
كَالِبٌ	كَلَبَ	[ك ل ب]	407	قَاطِعٌ	قَطَعَ	[ق ط ع]	379
كَالِحٌ	كَلَحَ	[ك ل ح]	408	قَاطِنٌ	قَطَنَ	[ق ط ن]	380
كَامِدٌ	كَمَدَ	[ك م د]	409	قَاعِدٌ	قَعَدَ	[ق ع د]	381
كَامِلٌ	كَمَلَ	[ك م ل]	410	قَافِلٌ	قَفَلَ	[ق ف ل]	382
كَامِنٌ	كَمِنَ	[ك م ن]	411	قَالِبٌ	قَلَبَ	[ق ل ب]	383
كَانِسٌ	كَنَسَ	[ك ن س]	412	قَالِعٌ	قَلَعَ	[ق ل ع]	384
كَاهِنٌ	كَهَنَ	[ك هـ ن]	413	قَانِتٌ	قَنَتَ	[ق ن ت]	385
لَابِثٌ	لَبَثَ	[ل ب ث]	414	قَانِطٌ	قَنِطَ	[ق ن ط]	386
لَابِدٌ	لَبَدَ	[ل ب د]	415	قَانِعٌ	قَنِعَ	[ق ن ع]	387
لَابِنٌ	لَبَنَ	[ل ب ن]	416	قَاهِرٌ	قَهَرَ	[ق هـ ر]	388
لَاحِسٌ	لَحَسَ	[ل ح س]	417	كَابِرٌ	كَبَرَ	[ك ب ر]	389
لَاحِقٌ	لَحِقَ	[ل ح ق]	418	كَابِسٌ	كَبَسَ	[ك ب س]	390

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
مَاسِكٌ	مَسَكَ	[م س ك]	447	لَاحِمٌ	لَحَمَ	[ل ح م]	419
مَاشِطٌ	مَشَطَ	[م ش ط]	448	لَاحِنٌ	لَحَنَ	[ل ح ن]	420
مَاطِرٌ	مَطَرَ	[م ط ر]	449	لَادِغٌ	لَدَغَ	[ل د غ]	421
مَاكِرٌ	مَكَرَ	[م ك ر]	450	لَاذِعٌ	لَذَعَ	[ل ذ ع]	422
مَالِحٌ	مَلَحَ	[م ل ح]	451	لَازِبٌ	لَزَبَ	[ل ز ب]	423
مَالِكٌ	مَلَكَ	[م ل ك]	452	لَازِمٌ	لَزِمَ	[ل ز م]	424
مَانِعٌ	مَنَعَ	[م ن ع]	453	لَاصِقٌ	لَصَقَ	[ل ص ق]	425
نَابِتٌ	نَبَتَ	[ن ب ت]	454	لَاعِبٌ	لَعِبَ	[ل ع ب]	426
نَابِحٌ	نَبَحَ	[ن ب ح]	455	لَاعِجٌ	لَعَجَ	[ل ع ج]	427
نَابِضٌ	نَبَضَ	[ن ب ض]	456	لَاعِقٌ	لَعِقَ	[ل ع ق]	428
نَابِعٌ	نَبَعَ	[ن ب ع]	457	لَاعِنٌ	لَعَنَ	[ل ع ن]	429
نَابِلٌ	نَبَلَ	[ن ب ل]	458	لَافِتٌ	لَفَتَ	[ل ف ت]	430
نَاتِجٌ	نَتَجَ	[ن ت ج]	459	لَافِحٌ	لَفَحَ	[ل ف ح]	431
نَاثِرٌ	نَثَرَ	[ن ث ر]	460	لَاقِطٌ	لَقَطَ	[ل ق ط]	432
نَاجِحٌ	نَجَحَ	[ن ج ح]	461	لَامِحٌ	لَمَحَ	[ل م ح]	433
نَاجِزٌ	نَجَزَ	[ن ج ز]	462	لَامِسٌ	لَمَسَ	[ل م س]	434
نَاجِسٌ	نَجَسَ	[ن ج س]	463	لَامِعٌ	لَمَعَ	[ل م ع]	435
نَاجِعٌ	نَجَعَ	[ن ج ع]	464	لَاهِجٌ	لَهَجَ	[ل ه ج]	436
نَاجِمٌ	نَجَمَ	[ن ج م]	465	لَاهِفٌ	لَهِفَ	[ل ه ف]	437
نَاجِرٌ	نَجَرَ	[ن ح ر]	466	مَاجِدٌ	مَجَدَ	[م ج د]	438
نَاحِلٌ	نَحَلَ	[ن ح ل]	467	مَاجِنٌ	مَجَنَ	[م ج ن]	439
نَاخِبٌ	نَخَبَ	[ن خ ب]	468	مَاحِقٌ	مَحَقَ	[م ح ق]	440
نَاخِرٌ	نَخَرَ	[ن خ ر]	469	مَاحِكٌ	مَحَكَ	[م ح ك]	441
نَاخِسٌ	نَخَسَ	[ن خ س]	470	مَاحِلٌ	مَحَلَ	[م ح ل]	442
نَاخِلٌ	نَخَلَ	[ن خ ل]	471	مَادِحٌ	مدَحَ	[م د ح]	443
نَادِبٌ	نَدَبَ	[ن د ب]	472	مَارِقٌ	مَرَقَ	[م ر ق]	444
نَادِرٌ	نَدَرَ	[ن د ر]	473	مَارِنٌ	مَرِنَ	[م ر ن]	445
نَادِلٌ	نَدَلَ	[ن د ل]	474	مَاسِحٌ	مَسَحَ	[م س ح]	446

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
نَاطِقٌ	نَطَقَ	[ن ط ق]	503	نَادِمٌ	نَدِمَ	[ن د م]	475
نَاظِرٌ	نَظَرَ	[ن ظ ر]	504	نَازِحٌ	نَزَحَ	[ن ز ح]	476
نَاظِمٌ	نَظَمَ	[ن ظ م]	505	نَازِعٌ	نَزَعَ	[ن ز ع]	477
نَاعِتٌ	نَعَتَ	[ن ع ت]	506	نَازِفٌ	نَزَفَ	[ن ز ف]	478
نَاعِسٌ	نَعَسَ	[ن ع س]	507	نَازِلٌ	نَزَلَ	[ن ز ل]	479
نَاعِقٌ	نَعَقَ	[ن ع ق]	508	نَاسِخٌ	نَسَخَ	[ن س خ]	480
نَاعِمٌ	نَعُمَ	[ن ع م]	509	نَاسِغٌ	نَسَغَ	[ن س غ]	481
نَافِثٌ	نَفَثَ	[ن ف ث]	510	نَاسِفٌ	نَسَفَ	[ن س ف]	482
نَافِذٌ	نَفَذَ	[ن ف ذ]	511	نَاسِكٌ	نَسَكَ	[ن س ك]	483
نَافِرٌ	نَفَرَ	[ن ف ر]	512	نَاسِلٌ	نَسَلَ	[ن س ل]	484
نَافِسٌ	نَفَسَ	[ن ف س]	513	نَاسِمٌ	نَسَمَ	[ن س م]	485
نَافِضٌ	نَفَضَ	[ن ف ض]	514	نَاشِبٌ	نَشَبَ	[ن ش ب]	486
نَافِطٌ	نَفَطَ	[ن ف ط]	515	نَاشِدٌ	نَشَدَ	[ن ش د]	487
نَافِعٌ	نَفَعَ	[ن ف ع]	516	نَاشِرٌ	نَشَرَ	[ن ش ر]	488
نَافِقٌ	نَفَقَ	[ن ف ق]	517	نَاشِطٌ	نَشَطَ	[ن ش ط]	489
نَافِلٌ	نَفَلَ	[ن ف ل]	518	نَاشِفٌ	نَشَفَ	[ن ش ف]	490
نَاقِدٌ	نَقَدَ	[ن ق د]	519	نَاصِبٌ	نَصَبَ	[ن ص ب]	491
نَاقِرٌ	نَقَرَ	[ن ق ر]	520	نَاصِحٌ	نَصَحَ	[ن ص ح]	492
نَاقِسٌ	نَقَسَ	[ن ق س]	521	نَاصِرٌ	نَصَرَ	[ن ص ر]	493
نَاقِعٌ	نَقَعَ	[ن ق ع]	522	نَاصِعٌ	نَصَعَ	[ن ص ع]	494
نَاقِلٌ	نَقَلَ	[ن ق ل]	523	نَاصِفٌ	نَصَفَ	[ن ص ف]	495
نَاقِمٌ	نَقَمَ	[ن ق م]	524	نَاضِبٌ	نَضَبَ	[ن ض ب]	496
نَاكِحٌ	نَكَحَ	[ن ك ح]	525	نَاضِجٌ	نَضَجَ	[ن ض ج]	497
نَاكِدٌ	نَكَدَ	[ن ك د]	526	نَاضِحٌ	نَضَحَ	[ن ض ح]	498
نَاكِرٌ	نَكَرَ	[ن ك ر]	527	نَاضِرٌ	نَضَرَ	[ن ض ر]	499
نَاكِسٌ	نَكَسَ	[ن ك س]	528	نَاطِحٌ	نَطَحَ	[ن ط ح]	500
نَاهِدٌ	نَهَدَ	[ن ه د]	529	نَاطِرٌ	نَطَرَ	[ن ط ر]	501
نَاهِرٌ	نَهَرَ	[ن ه ر]	530	نَاطِفٌ	نَطِفَ	[ن ط ف]	502

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
هَادِمٌ	هَدَمَ	[ه د م]	545	نَاهِزٌ	نَهَزَ	[ن ه ز]	531
هَاذِرٌ	هَذَرَ	[ه ذ ر]	546	نَاهِضٌ	نَهَضَ	[ن ه ض]	532
هَارِبٌ	هَرَبَ	[ه ر ب]	547	نَاهِقٌ	نَهَقَ	[ن ه ق]	533
هَازِلٌ	هَزَلَ	[ه ز ل]	548	نَاهِلٌ	نَهِلَ	[ن ه ل]	534
هَاشِمٌ	هَشَمَ	[ه ش م]	549	هَابِطٌ	هَبَطَ	[ه ب ط]	535
هَاضِمٌ	هَضَمَ	[ه ض م]	550	هَابِلٌ	هَبَلَ	[ه ب ل]	536
هَاطِلٌ	هَطَلَ	[ه ط ل]	551	هَاتِفٌ	هَتَفَ	[ه ت ف]	537
هَالِكٌ	هَلَكَ	[ه ل ك]	552	هَاجِدٌ	هَجَدَ	[ه ج د]	538
هَامِدٌ	هَمَدَ	[ه م د]	553	هَاجِرٌ	هَجَرَ	[ه ج ر]	539
هَامِرٌ	هَمَرَ	[ه م ر]	554	هَاجِسٌ	هَجَسَ	[ه ج س]	540
هَامِزٌ	هَمَزَ	[ه م ز]	555	هَاجِعٌ	هَجَعَ	[ه ج ع]	541
هَامِسٌ	هَمَسَ	[ه م س]	556	هَادِرٌ	هَدَرَ	[ه د ر]	542
هَامِشٌ	هَمَشَ	[ه م ش]	557	هَادِفٌ	هَدَفَ	[ه د ف]	543
هَامِعٌ	هَمَعَ	[ه م ع]	558	هَادِلٌ	هَدَلَ	[ه د ل]	544

1.1.2. Mudaaf İsmi Fâil

Sülâsî mücerred bâblarda mudaaf fiillerden türeyen ismi fâillerde harf tekrarı nedeniyle idgâm gerçekleşir. Vezninde aslen ayne'l-fiil harekeliyken idgâm nedeniyle mevzûndaki harf sâkin olur, lame'l-fiil harekesini korur. [9]

İsmi Fâil ← فَاعِلٌ		Mâzi Fiil	Kök
شَادٌّ	شَادِدٌ	شَدَّ	[ش د د]
رَادٌّ	رَادِدٌ	رَدَّ	[ر د د]

Bu kelimelerde dilin bir defa yükselmesiyle kolaylıkla harflerin telaffuzu sağlandığı için iki sâkin harfin bir araya gelmesinde bir sakınca görülmez. Nitekim med harfi olan ismi fâil elifinin uzatılması hareke yerine geçer.[10]

9 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 451; Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 176.

10 Halid b. Abdullah b. Ebi Bekr b. Muhammed el-Cürcâviyyi el-Ezherî, Zeynuddîn el-Mısrî, Şerhu'l- Ezherî (Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-'İlmiyye, 2000), 2/765.

Mu'cemu'l-ġanî'de listelenen sülâsî mücerred bâblarda mudaaf fiilden türeyen فَاعِل veznindeki 25 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâillerde harf tekrarı nedeniyle gerçekleşen idgâm gösterilmiştir.

Sülâsî Mücerred Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök	
عَاقٌّ	عَاقِقٌ	عَقَّ	[ع ق ق]	14	بَاشٌّ	بَاشِشٌ	بَشَّ	[ب ش ش]	1
عَامٌّ	عَامِمٌ	عَمَّ	[ع م م]	15	تَامٌّ	تَامِمٌ	تَمَّ	[ت م م]	2
غَاشٌّ	غَاشِشٌ	غَشَّ	[غ ش ش]	16	جَادٌّ	جَادِدٌ	جَدَّ	[ج د د]	3
غَاصٌّ	غَاصِصٌ	غَصَّ	[غ ص ص]	17	جَافٌّ	جَافِفٌ	جَفَّ	[ج ف ف]	4
غَامٌّ	غَامِمٌ	غَمَّ	[غ م م]	18	جَانٌّ	جَانِنٌ	جَنَّ	[ج ن ن]	5
فَارٌّ	فَارِرٌ	فَرَّ	[ف ر ر]	19	حَادٌّ	حَادِدٌ	حَدَّ	[ح د د]	6
قَارٌّ	قَارِرٌ	قَرَّ	[ق ر ر]	20	حَافٌّ	حَافِفٌ	حَفَّ	[ح ف ف]	7
قَاصٌّ	قَاصِصٌ	قَصَّ	[ق ص ص]	21	سَارٌّ	سَارِرٌ	سَارَّ	[س ر ر]	8
كَافٌّ	كَافِفٌ	كَفَّ	[ك ف ف]	22	شَابٌّ	شَابِبٌ	شَبَّ	[ش ب ب]	9
مَاسٌّ	مَاسِسٌ	مَسَّ	[م س س]	23	شَاقٌّ	شَاقِقٌ	شَقَّ	[ش ق ق]	10
هَادٌّ	هَادِدٌ	هَدَّ	[ه د د]	24	صَادٌّ	صَادِدٌ	صَدَّ	[ص د د]	11
هَازٌّ	هَازِزٌ	هَزَّ	[ه ز ز]	25	ضَارٌّ	ضَارِرٌ	ضَرَّ	[ض ر ر]	12
					ضَالٌّ	ضَالِلٌ	ضَلَّ	[ض ل ل]	13

1.1.3. Mehmûz İsmi Fâil

Sülâsî mücerred bâblarda mehmûz fiillerden türeyen ismi fâillerde hemze nedeniyle vezinde bir değişiklik olmaz.[11]

İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök	
آكِلٌ	أَاكِلٌ	أَكَلَ	[أ ك ل]	1
آمِرٌ	أَامِرٌ	أَمَرَ	[أ م ر]	2

Ancak kelime ortasında ve sonunda bir öncesindeki harfin ve kendisinin harekesine bağlı olarak hemzenin yazılışında farklılaşma olur. Mehmûzu 'ayn ve mehmûzu fâ ismi fâillerde kesra nedeniyle hemze noktasız yâ üzerine yazılır.

[11] Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 176.

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda mehmûzu fâ/ayn/lâm fiillerden türeyen 27 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi fâillerde hemzenin kendisinin ve önceki harfin aldığı harekeye bağlı yazılış değişimi tabloda gösterilmiştir.

Sülâsî Mücerred Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök	
آمِرٌ	أَامِرٌ	أَمَرَ	[أ م ر]	5	آثِمٌ	أَاثِمٌ	أَثِمَ	[أ ث م]	1
آمِنٌ	أَامِنٌ	أَمِنَ	[أ م ن]	6	آسِنٌ	أَاسِنٌ	أَسِنَ	[أ س ن]	2
آهِلٌ	أَاهِلٌ	أَهَلَ	[أ ه ل]	7	آسِفٌ	أَاسِفٌ	أَسِفَ	[أ س ف]	3
					آفِلٌ	أَافِلٌ	أَفَلَ	[أ ف ل]	4

Sülâsî Mücerred Mehmûzu 'Ayn İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök	
سَائِلٌ	سَاإِلٌ	سَأَلَ	[س أ ل]	10	بَائِسٌ	بَاإِسٌ	بَئِسَ	[ب أ س]	8
شَائِمٌ	شَاإِمٌ	شَأَمَ	[ش أ م]	11	دَائِبٌ	دَاإِبٌ	دَأَبَ	[د أ ب]	9

Sülâsî Mücerred Mehmûzu Lâm İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِلٌ	Mâzi Fiil	Kök	
قَانِئٌ	قَانِأٌ	قَنَأَ	[ق ن أ]	20	خَاطِئٌ	خَاطِأٌ	خَطَأَ	[خ ط أ]	12
لَاجِئٌ	لَاجِأٌ	لَجَأَ	[ل ج أ]	21	بَادِئٌ	بادِأٌ	بَدَأَ	[ب د أ]	13
نَاتِئٌ	نَاتِأٌ	نَتَأَ	[ن ت أ]	22	بَارِئٌ	بَارِئٌ	بَرَأَ	[ب ر أ]	14
نَاسِئٌ	نَاسِأٌ	نَسَأَ	[ن س أ]	23	خَاسِئٌ	خَاسِأٌ	خَسَأَ	[خ س أ]	15
نَاشِئٌ	نَاشِأٌ	نَشَأَ	[ن ش أ]	24	صَابِئٌ	صَابِأٌ	صَبَأَ	[ص ب أ]	16
هَادِئٌ	هَادِأٌ	هَدَأَ	[ه د أ]	25	ظَامِئٌ	ظَامِأٌ	ظَمِئَ	[ظ م أ]	17
هَازِئٌ	هَازِأٌ	هَزَأَ	[ه ز أ]	26	عَابِئٌ	عَابِأٌ	عَبَأَ	[ع ب أ]	18
هَانِئٌ	هَانِأٌ	هَنَأَ	[ه ن أ]	27	قَارِئٌ	قَارِأٌ	قَرَأَ	[ق ر أ]	19

1.1.4. Misâl İsmi Fâil

Sülâsî mücerred bâblarda misâl fiillerden türeyen ismi fâillerin illet harfleri kelime başında gelmesi nedeniyle ilâl gerçekleşmez, mevzûnları sahîh gibidir.[12]

[12] Nehr, *es-Sarfu'l-vâfî dirâsât vasfiyye tatbîkıyye*, 113-114.

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 43 misâli vâv'î ve 6 misâli yâ'yi fiilden türeyen toplam 49 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Misâli Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
وَاسِقٌ	وَسَقَ	[و س ق]	22	وَابِلٌ	وَبَلَ	[و ب ل]	1
وَاشِجٌ	وَشَجَ	[و ش ج]	23	وَاتِدٌ	وَتَدَ	[و ت د]	2
وَاصِلٌ	وَصَلَ	[و ص ل]	24	وَاثِبٌ	وَثَبَ	[و ث ب]	3
وَاضِحٌ	وَضَحَ	[و ض ح]	25	وَاثِقٌ	وَثَقَ	[و ث ق]	4
وَاضِعٌ	وَضَعَ	[و ض ع]	26	وَاثِنٌ	وَثَنَ	[و ث ن]	5
وَاظِبٌ	وَظَبَ	[و ظ ب]	27	وَاجِبٌ	وَجَبَ	[و ج ب]	6
وَاعِرٌ	وَعَرَ	[و ع ر]	28	وَاجِدٌ	وَجَدَ	[و ج د]	7
وَاعِزٌ	وَعَزَ	[و ع ز]	29	وَاجِزٌ	وَجَزَ	[و ج ز]	8
وَاعِظٌ	وَعَظَ	[و ع ظ]	30	وَاجِسٌ	وَجَسَ	[و ج س]	9
وَاغِرٌ	وَغَرَ	[و غ ر]	31	وَاجِفٌ	وَجَفَ	[و ج ف]	10
وَاغِلٌ	وَغَلَ	[و غ ل]	32	وَاجِمٌ	وَجَمَ	[و ج م]	11
وَافِدٌ	وَفَدَ	[و ف د]	33	وَادِعٌ	وَدَعَ	[و د ع]	12
وَافِرٌ	وَفَرَ	[و ف ر]	34	وَارِثٌ	وَرِثَ	[و ر ث]	13
وَاقِعٌ	وَقَعَ	[و ق ع]	35	وَارِدٌ	وَرَدَ	[و ر د]	14
وَاقِفٌ	وَقَفَ	[و ق ف]	36	وَارِفٌ	وَرَفَ	[و ر ف]	15
وَاكِفٌ	وَكَفَ	[و ك ف]	37	وَارِقٌ	وَرَقَ	[و ر ق]	16
وَاكِنٌ	وَكَنَ	[و ك ن]	38	وَارِمٌ	وَرِمَ	[و ر م]	17
وَالِهٌ	وَلَهَ	[و ل ه]	39	وَازِعٌ	وَزَعَ	[و ز ع]	18
وَامِضٌ	وَمَضَ	[و م ض]	40	وَازِنٌ	وَزَنَ	[و ز ن]	19
وَاهِبٌ	وَهَبَ	[و ه ب]	41	وَاسِطٌ	وَسَطَ	[و س ط]	20
وَاهِنٌ	وَهَنَ	[و ه ن]	42	وَاسِعٌ	وَسِعَ	[و س ع]	21

Sülâsî Mücerred Misâli Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
يَافِعٌ	يَفَعَ	[ي ف ع]	45	يَابِسٌ	يَبِسَ	[ي ب س]	43
يَامِنٌ	يَمُنَ	[ي م ن]	46	يَاسِرٌ	يَسِرَ	[ي س ر]	44
				يَانِعٌ	يَنَعَ	[ي ن ع]	47

Misâl ismi fâillerin içerisinde hemze bulunan ikisi aşağıda listelenmiştir. Bu ismi fâillerde hemze kesra nedeniyle noktasız yâ üzerine yazılmaktadır.

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Kök	
يَائِسٌ	يَئِسَ	[ي أ س]	49	وَاطِئٌ	وَطِئَ	[و ط أ]	48

1.1.5. Ecvef İsmi Fâil

Ecvef fiillerin ismi fâillerinde, eliften sonra gelen illetli ayne'l-fiil (vâv/yâ), iki illet harfi bir araya gelmesi (iltkâi sâkineyn) nedeniyle hemzeye dönüşür.[13] Kesralı olması nedeniyle de noktasız yâ üzerine yazılır.

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
بَائِعٌ	بَايِعٌ	باع	[ب ي ع]	2	قَائِلٌ	قَاوِلٌ	قَالَ	[ق و ل]	1

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 61 ecvefi vâv'î ve 44 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen toplam 105 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâillerdeki illet harflerinin hemzeye dönüşmesi tabloda gösterilmiştir.

Sülâsî Mücerred Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
جَائِزٌ	جَاوِزٌ	جَازَ	[ج و ز]	7	بَائِخٌ	بَاوِخٌ	بَاخَ	[ب و خ]	1
جَائِزٌ	جَاوِزٌ	جَازَ	[ج و ز]	8	بَائِرٌ	بَاوِرٌ	بَارَ	[ب و ر]	2
جَائِعٌ	جَاوِعٌ	جَاعَ	[ج و ع]	9	تَائِبٌ	تَاوِبٌ	تَابَ	[ت و ب]	3
حَائِرٌ	حَاوِرٌ	حَارَ	[ح و ر]	10	تَائِهٌ	تَاوِهٌ	تَاهَ	[ت و ه]	4
حَائِزٌ	حَاوِزٌ	حَازَ	[ح و ز]	11	ثَائِرٌ	ثَاوِرٌ	ثَارَ	[ث و ر]	5
حَائِطٌ	حَاوِطٌ	حَاطَ	[ح و ط]	12	جَائِحٌ	جَاوِحٌ	جَاحَ	[ج و ح]	6

13 Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 177.

İsmi fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
طَائِعٌ	طَاوِعٌ	طَاعَ	[ط و ع]	38	حَائِكٌ	حَاوِكٌ	حَاكَ	[ح و ك]	13
طَائِفٌ	طَاوِفٌ	طَافَ	[ط و ف]	39	حَائِلٌ	حَاوِلٌ	حَالَ	[ح و ل]	14
طَائِمٌ	طَامٌ	طَامَ	[ط و م]	40	خَائِرٌ	خَاوِرٌ	خَارَ	[خ و ر]	15
عَائِدٌ	عَاوِدٌ	عَادَ	[ع و د]	41	خَائِفٌ	خَاوِفٌ	خَافَ	[خ و ف]	16
عَائِرٌ	عَاوِرٌ	عَارَ	[ع و ز]	42	خَائِنٌ	خَاوِنٌ	خَانَ	[خ و ن]	17
عَائِقٌ	عَاوِقٌ	عَاقَ	[ع و ق]	43	دَائِمٌ	دَاوِمٌ	دَامَ	[د و م]	18
عَائِلٌ	عَاوِلٌ	عَالَ	[ع و ل]	44	رَائِبٌ	رَاوِبٌ	رَابَ	[ر و ب]	19
عَائِمٌ	عَاوِمٌ	عَامَ	[ع و م]	45	رائِجٌ	راوِجٌ	رَاجَ	[ر و ج]	20
غَائِرٌ	غَاوِرٌ	غَارَ	[غ و ر]	46	رَائِحٌ	رَاوِحٌ	رَاحَ	[ر و ح]	21
غَائِصٌ	غَاوِصٌ	غَاصَ	[غ و ص]	47	رَائِدٌ	رَاوِدٌ	رَادَ	[ر و د]	22
فَائِرٌ	فَاوِرٌ	فَارَ	[ف و ر]	48	رَائِزٌ	رَاوِزٌ	رَازَ	[ر و ز]	23
فَائِقٌ	فَاوِقٌ	فَاقَ	[ف و ق]	49	رَائِعٌ	رَاوِعٌ	رَاعَ	[ر و ع]	24
قَائِدٌ	قَاوِدٌ	قَادَ	[ق و د]	50	رَائِقٌ	رَاوِقٌ	رَاقَ	[ر و ق]	25
قَائِلٌ	قَاوِلٌ	قَالَ	[ق و ل]	51	زائِلٌ	زاوِلٌ	زالَ	[ز و ل]	26
قَائِمٌ	قَاوِمٌ	قَامَ	[ق و م]	52	زَامِرٌ	زَامِرٌ	زَمَرَ	[ز و م]	27
كَائِنٌ	كَاوِنٌ	كَانَ	[ك و ن]	53	سَائِدٌ	سَاوِدٌ	سَادَ	[س و د]	28
مَائِتٌ	مَاوِتٌ	مَاتَ	[م و ت]	54	سَائِسٌ	سَاوِسٌ	سَاسَ	[س و س]	29
مَائِجٌ	مَاوِجٌ	مَاجَ	[م و ج]	55	سَائِغٌ	سَاوِغٌ	سَاغَ	[س و غ]	30
نَائِبٌ	نَاوِبٌ	نَابَ	[ن و ب]	56	سَائِقٌ	سَاوِقٌ	سَاقَ	[س و ق]	31
نَائِحٌ	نَاوِحٌ	نَاحَ	[ن و ح]	57	شَائِطٌ	شَاوِطٌ	شَاطَ	[ش و ط]	32
نَائِلٌ	نَاوِلٌ	نَالَ	[ن و ل]	58	شَائِقٌ	شَاوِقٌ	شَاقَ	[ش و ق]	33
نَائِمٌ	نَاوِمٌ	نَامَ	[ن و م]	59	شَائِكٌ	شَاوِكٌ	شَاكَ	[ش و ك]	34
هَائِدٌ	هَاوِدٌ	هَادَ	[هـ و د]	60	صَائِبٌ	صَاوِبٌ	صَابَ	[ص و ب]	35
هَائِلٌ	هَاوِلٌ	هَالَ	[هـ و ل]	61	صَائِغٌ	صَاوِغٌ	صَاغَ	[ص و غ]	36
					صَائِمٌ	صَاوِمٌ	صَامَ	[ص و م]	37

Sülâsî Mücerred Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
صَائِدٌ	صَايِدٌ	صَادَ	[ص ي د]	84	بَائِتٌ	بَايِتٌ	بَاتَ	[ب ي ت]	62
صَائِرٌ	صَايِرٌ	صَارَ	[ص ي ر]	85	بَائِدٌ	بَايِدٌ	بَادَ	[ب ي د]	63
ضَائِعٌ	ضَايِعٌ	ضَاعَ	[ض ي ع]	86	بَائِعٌ	بَايِعٌ	بَاعَ	[ب ي ع]	64
ضَائِقٌ	ضَايِقٌ	ضَاقَ	[ض ي ق]	87	بَائِنٌ	بَايِنٌ	بَانَ	[ب ي ن]	65
ضَائِمٌ	ضَايِمٌ	ضَامَ	[ض ي م]	88	جَائِبٌ	جَايِبٌ	جَابَ	[ج ي	66
طَائِشٌ	طَايِشٌ	طَاشَ	[ط ي ش]	89	حَائِضٌ	حَايِضٌ	حَاضَ	[ح ي	67
عَائِشٌ	عَايِشٌ	عَاشَ	[ع ي ش]	90	خَائِبٌ	خَايِبٌ	خَابَ	[خ ي	68
غَائِبٌ	غَايِبٌ	غَابَ	[غ ي ب]	91	خَائِطٌ	خَايِطٌ	خَاطَ	[خ ي ط]	69
غَائِرٌ	غَايِرٌ	غَارَ	[غ ي ر]	92	دَائِنٌ	دَايِنٌ	دَانَ	[د ي ن]	70
غَائِمٌ	غَايِمٌ	غَامَ	[غ ي م]	93	ذَائِدٌ	ذَايِدٌ	ذَادَ	[ذ ي د]	71
فَائِضٌ	فَايِضٌ	فَاضَ	[ف ي ض]	94	ذَائِعٌ	ذَايِعٌ	ذَاعَ	[ذ ي ع]	72
قَائِظٌ	قَايِظٌ	قَاظَ	[ق ي ظ]	95	ذَائِلٌ	ذَايِلٌ	ذَالَ	[ذ ي ل]	73
قَائِلٌ	قَايِلٌ	قَالَ	[ق ي ل]	96	زَائِدٌ	زَايِدٌ	زَادَ	[ز ي د]	74
كَائِدٌ	كَايِدٌ	كَادَ	[ك ي د]	97	زَائِغٌ	زَايِغٌ	زَاغَ	[ز ي غ]	75
لَائِقٌ	لَايِقٌ	لَاقَ	[ل ي ق]	98	زَائِفٌ	زَايِفٌ	زَافَ	[ز ي ف]	76
مَائِدٌ	مَايِدٌ	مَادَ	[م ي د]	99	سَائِبٌ	سَايِبٌ	سَابَ	[س ي	77
مَائِعٌ	مَايِعٌ	مَاعَ	[م ي ع]	100	سَائِحٌ	سَايِحٌ	سَاحَ	[س ي	78
مَائِلٌ	مَايِلٌ	مَالَ	[م ي ل]	101	سَائِرٌ	سَايِرٌ	سَارَ	[س ي ر]	79
هَائِبٌ	هَايِبٌ	هَابَ	[هـ ي ب]	102	شَائِبٌ	شَايِبٌ	شَابَ	[ش ي ب]	80
هَائِجٌ	هَايِجٌ	هَاجَ	[هـ ي ج]	103	شَائِعٌ	شَايِعٌ	شَاعَ	[ش ي ع]	81
هَائِفٌ	هَايِفٌ	هَافَ	[هـ ي ف]	104	شَائِنٌ	شَايِنٌ	شَانَ	[ش ي ن]	82
هَائِمٌ	هَايِمٌ	هَامَ	[هـ ي م]	105	صَائِحٌ	صَايِحٌ	صَاحَ	[ص ي	83

1.1.6. Nâkıs İsmi Fâil

Arap dilinde, telaffuz zorluğuna neden olan sonu vâv öncesi dammeli isim bulunmaz. Bu nedenle nâkıs fiillerin ismi fâillerindeki illet harfi her zaman yâ

olur. Zira lâme'l-fiil bir öncesindeki kesra nedeniyle vâv olsa bile yâ'ya dönüşür. Sonu illetli ve bir öncesi kesralı bu isimler ismi menkûs olarak adlandırılır.[14]

Bu kelimelerin sonundaki yâ harfine irâb harekesi olarak damme ve kesra ağır gelir. Bu nedenle merfû ve mecrûr olan ismi menkûs kelimelerin illet harfleri hazf olur. Bu durumda iki sâkin harfin -tenvindeki sâkin nunla sâkin illet harfi- yan yana gelmesi nedeniyle illet harfi hazfolur. Kelimenin tenvinli olduğunu göstermek için bir önceki kesralı harfe tenvin eklenir. Ancak fetha ağır bir hareke olmaması nedeniyle illet harfi fethalandığında bu durum yaşanmaz. İsmi fâil marifelik takısı aldığında veya mudaaf olduğunda tenvin almayacağı için illet harfi hazf edilmez.[15]

İsmi Fâil ←←		Mâzi Fiil	Kök
سَاعٍ، السَّاعِي	سَاعِيٌ	سَعَى	[س ع ي]
دَاعٍ، الدَّاعِي	دَاعِوٌ	دَعَا	[د ع و]

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 40 nâkısı vâv'î ve 42 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen toplam 82 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâil vezninde nâkısı yâ'yi fiillerin yâ harflerinin med harfine ilâl olduğu tabloda gösterilmiştir. Nâkıs fiillerden türeyen ismi fâiller (merfû ve mansub durumunda) nekra olduklarında illet harflerinin düştüğü görülmektedir.

Sülâsî Mücerred Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	← فَاعِل ←		Mâzi Fiil	Kök	
بَادٍ، البَادِي	بَادِيٌ	بَادِوٌ	بَدَا	[ب د و]	1
تَالٍ، التَّالِي	تَادِيٌ	تَادِوٌ	تَلَا	[ت ل و]	2
جَاثٍ، الجَاثِي	جَاثِيٌ	جَاثِوٌ	جَثَا	[ج ث و]	3
جَافٍ، الجَافِي	جَافِيٌ	جَافِوٌ	جَفَا	[ج ف و]	4
خَالٍ، الْخَالِي	خَالِيٌ	خَالِوٌ	خَلاَ	[خ ل و]	5

14 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1139,1158.

15 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1225; Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 177-178, 288-290; Nehr, *es-Sarfu'l-vâfî dirâsât vasfiyye tatbîkıyye*, 114-115.

İsmi Fâil	← فَاعِل ←		Mâzi Fiil	Kök	
دَاجٍ، الدَّاجِي	دَاجِيٌ	دَاجِوٌ	دَجَا	[د ج و]	6
دَاعٍ، الدَّاعِي	دَاعِيٌ	دَاعِوٌ	دَعَا	[د ع و]	7
دَانٍ، الدَّانِي	دَانِيٌ	دَانِوٌ	دَنَا	[د ن و]	8
رَاخٍ، الرَّاخِي	رَاخِيٌ	رَاخِوٌ	رَخَا	[ر خ و]	9
رَاشٍ، الرَّاشِي	رَاشِيٌ	رَاشِوٌ	رَشَا	[ر ش و]	10
زَاكٍ، الزَّاكِي	زَاكِيٌ	زَاكِوٌ	زَكَا	[ز ك و]	11
سَاجٍ، السَّاجِي	سَاجِيٌ	سَاجِوٌ	سَجَا	[س ج و]	12
سَامٍ، السَّامِي	سَامِيٌ	سَامِوٌ	سَمَا	[س م و]	13
سَاهٍ، السَّاهِي	سَاهِيٌ	سَاهِوٌ	سَهَا	[س ه و]	14
شَاتٍ، الشَّاتِي	شَاتِيٌ	شَاتِوٌ	شَتَا	[ش ت و]	15
شَاكٍ، الشَّاكِي	شَاكِيٌ	شَاكِوٌ	شَكا	[ش ك و]	16
صَاحٍ، الصَّاحِي	صَاحِيٌ	صَاحِوٌ	صَحَا	[ص ح و]	17
صَافٍ، الصَّافِي	صَافِيٌ	صَافِوٌ	صَفَا	[ص ف و]	18
ضَاحٍ، الضَّاحِي	ضَاحِيٌ	ضَاحِوٌ	ضَحَا	[ض ح و]	19
ضَافٍ، الضَّافِي	ضَافِيٌ	ضَافِوٌ	ضَفَا	[ض ف و]	20
طَافٍ، الطَّافِي	طَافِيٌ	طَافِوٌ	طَفَا	[ط ف و]	21
طَاهٍ، الطَّاهِي	طَاهِيٌ	طَاهِوٌ	طَهَا	[ط ه و]	22
عَاتٍ، الْعَاتِي	عَاتِيٌ	عَاتِوٌ	عَتَا	[ع ت و]	23
عَافٍ، الْعَافِي	عَافِيٌ	عَافِوٌ	عَفَا	[ع ف و]	24
عَالٍ، الْعَالِي	عَالِيٌ	عَالِوٌ	عَلاَ	[ع ل و]	25
غَادٍ الغَادِي	غَادِيٌ	غَادِوٌ	غَدَا	[غ د و]	26
غَازٍ، الغَازِي	غَازِيٌ	غَازِوٌ	غَزَا	[غ ز و]	27
غالٍ، الغَالِي	غَالِيٌ	غَالِوٌ	غَلاَ	[غ ل و]	28
قَارٍ، القَارِي	قَارِيٌ	قَارِوٌ	قَرَا	[ق ر و]	29
قَاصٍ، الْقَاصِي	قَاصِيٌ	قَاصِوٌ	قَصَا	[ق ص و]	30
كَابٍ، الكَابِي	كَابِيٌ	كَابِوٌ	كَبَا	[ك ب و]	31
كَاسٍ، الكَاسِي	كَاسِيٌ	كَاسِوٌ	كَسَا	[ك س و]	32
لاَهٍ، اللاَّهِي	لَاهِيٌ	لَاهِوٌ	لَهَا	[ل ه و]	33

İsmi Fâil	← فَاعِل ←		Mâzi Fiil	Kök	
نَابٍ، النَّابِي	نَابِيٌ	نَابِوٌ	نَبَا	[ن ب و]	34
نَاجٍ، النَّاجِي	نَاجِيٌ	نَاجِوٌ	نَجَا	[ن ج و]	35
نَامٍ، النَّامِي	نَامِيٌ	نَامِوٌ	نَمَا	[ن م و]	36
هَاجٍ، الْهَاجِي	هَاجِيٌ	هَاجِوٌ	هَجَا	[ه ج و]	37

Nâkısı vâv'î dördüncü babtaki ismi fâillerin lâme'l-fiillerinin öncesi kesra olması nedeniyle yâ'ya dönüştüğü aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Sülâsî Mücerred Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	← فَاعِل ←		Mâzi Fiil	Kök	
خَافٍ، الْخَافِي	خَافِيٌ	خَافِوٌ	خَفِيَ	[خ ف و]	38
رَاضٍ، الرَّاضِي	رَاضِيٌ	رَاضِوٌ	رَضِيَ	[ر ض و]	39
صَابٍ، الصَّابِي	صَابِيٌ	صَابِوٌ	صَبِيَ	[ص ب و]	40

Sülâsî Mücerred Nâkısı Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
رَامٍ، الرَّامِي	رَامِيٌ	رَمى	[ر م ي]	55	بَاغٍ، الباغِي	بَاغِيٌ	بَغَى	[ب غ ي]	41
زانٍ، الزَّانِي	زَانِيٌ	زَنَى	[ز ن ي]	56	باقٍ، الباقِي	بَاقِيٌ	بَقِيَ	[ب ق ي]	42
زاهٍ، الزَّاهِي	زَاهِيٌ	زَها	[ز ه ي]	57	بانٍ، البَانِي	بَانِيٌ	بَنَى	[ب ن ي]	43
سَاعٍ، السَّاعِي	سَاعِيٌ	سَعى	[س ع ي]	58	ثَانٍ، الثَّانِي	ثَانِيٌ	ثَنَى	[ث ن ي]	44
سَاقٍ، السَّاقِي	سَاقِيٌ	سَقَى	[س ق ي]	59	جَابٍ، الجَابِي	جَابِيٌ	جَبَى	[ج ب ى]	45
شَاجٍ، الشَّاجِي	شَاجِيٌ	شَجَى	[ش ج ي]	60	جَارٍ، الجَارِي	جَارِيٌ	جَرَى	[ج ر ي]	46
شَارٍ، الشَّارِي	شَارِيٌ	شَرَى	[ش ر ي]	61	جَانٍ، الجَانِي	جَانِيٌ	جَنَى	[ج ن ى]	47
شَافٍ، الشَّافِي	شَافِيٌ	شَفَى	[ش ف ي]	62	حافٍ، الحافِي	حَافِيٌ	حَفِيَ	[ح ف ي]	48
صَادٍ، الصَّادِي	صَادِيٌ	صَدِيَ	[ص د ي]	63	حاكٍ، الحاكِي	حَاكِيٌ	حَكَى	[ح ك ي]	49
ضَارٍ، الضَّارِي	ضَارِيٌ	ضَرِيَ	[ض ر ي]	64	حامٍ، الحامِي	حَامِيٌ	حَمَى	[ح م ي]	50
طَاغٍ، الطَّاغِي	طَاغِيٌ	طَغَى	[ط غ ي]	65	دَامٍ، الدَّامِي	دَامِيٌ	دَمِيَ	[د م ي]	51
عَارٍ، العَارِي	عَارِيٌ	عَرِيَ	[ع ر ي]	66	دَاهٍ، الدَّاهِي	دَاهِيٌ	دَهِيَ	[د ه ي]	52
عَاصٍ، الْعَاصِي	عَاصِيٌ	عَصَى	[ع ص ي]	67	رَاعٍ، الرَّاعِي	رَاعِيٌ	رَعَى	[ر ع ي]	53
غَانٍ، الغَانِي	غَانِيٌ	غَنِيَ	[غ ن ي]	68	رَاقٍ، الرَّاقِي	رَاقِيٌ	رَقِيَ	[ر ق ي]	54

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
مَاضٍ، الْمَاضِي	مَاضِيٌ	مَضَى	[م ض ي]	76	فَادٍ، الْفَادِي	فَادِيٌ	فَدَى	[ف د ي]	69
نَاءٍ، النَّائِي	نَائِيٌ	نَأَى	[ن أ ي]	77	فَانٍ، الْفَانِي	فَانِيٌ	فَنَى	[ف ن ي]	70
نَاعٍ، النَّاعِي	نَاعِيٌ	نَعَى	[ن ع ي]	78	قَاسٍ، الْقَاسِي	قَاسِيٌ	قَسِيَ	[ق س ي]	71
نَافٍ، النَّافِي	نَافِيٌ	نَفَى	[ن ف ي]	79	قَانٍ، الْقَانِي	قَانِيٌ	قَنا	[ق ن ي]	72
نَاهٍ، النَّاهِي	نَاهِيٌ	نَهَى	[ن ه ي]	80	كَافٍ، الكَافِي	كَافِيٌ	كَفَى	[ك ف ي]	73
هَادٍ، الْهَادِي	هَادِيٌ	هَدَى	[ه د ي]	81	لاَغٍ، اللاَّغِي	لَاغِيٌ	لَغَا	[ل غ ي]	74
					مَاشٍ، الْمَاشِي	مَاشِيٌ	مَشَى	[م ش ي]	75

Nâkıs ismi fâillerden mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Nâkısı Yâ'yi Mehmûz İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
آتٍ، الآتِي	آتِيٌ	أَتَى	[أ ت ي]	82

Kelime içerisinde iki hemze bir araya geldiğinde birinci hemzenin harekesine bağlı olarak ikinci hemze tahfifen illet harfine dönüşür. Bu durum ecvef olmakla birlikte mehmûzu lâm olan ismi fâillerde de görülür. Ecvef ismi fâillerde illet harfi hemzeye dönüşür. Bu hemzeden sonra gelen mehmûzu lâm hemze ise öncesinin kesra olması nedeniyle yâ'ya dönüşür. Nâkıs ismi fâillerde olduğu gibi nekra geldiğinde bu sözcüğün de illet harfi düşer.[16]

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök
جَاءٍ، الجَائِي	جَائِيٌ	جَاءَ	[ج ي ء]

Mu'cemu'l-ġanî'de böyle bir sözcük ismi fâil olarak listelenmemiştir.

1.1.7. Lefîf İsmi Fâil

Lefîf ismi fâillerin birinci illet harflerinde ilâl olmaz. Son illet harfleri ise nâkıs ismi fâiller gibi ilâl olur.[17]

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 13 lefîfi makrûn ve 8 lefîfi

[16] Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 290; Nehr, *es-Sarfu'l-vâfî dirâsât vasfiyye tatbîkıyye*, 118.

[17] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 403.

mefrûk fiilden türeyen toplam 21 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıda verilmiştir.

Sülâsî Mücerred Lefîfî Makrûn İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
طَاوٍ، الطَّاوِي	طَاوِيٌ	طَوَى	[ط و ي]	8	حَاوٍ، الحَاوِي	حَاوِيٌ	حَوَى	[ح و ي]	1
عَاوٍ، الْعَاوِي	عَاوِيٌ	عَوَى	[ع و ي]	9	خَاوٍ، الْخَاوِي	خَاوِيٌ	خَوِيَ	[خ و ي]	2
غَاوٍ، الغَاوِي	غَاوِيٌ	غَوَى	[غ و ي]	10	دَاوٍ، الدَّاوِي	دَاوِيٌ	دَوِيَ	[د و ي]	3
قَاوٍ، القَاوِي	قَاوِيٌ	قَوِيَ	[ق و ي]	11	ذَاوٍ، الذَّاوِي	ذَاوِيٌ	ذَوَى	[ذ و ي]	4
نَاوٍ، النَّاوِي	نَاوِيٌ	نَوَى	[ن و ي]	12	رَاوٍ، الرَّاوِي	رَاوِيٌ	رَوَى	[ر و ي]	5
هَاوٍ، الْهَاوِي	هَاوِيٌ	هَوِيَ	[ه و ي]	13	صَاوٍ، الصَّاوِي	صَاوِيٌ	صَوَى	[ص و ي]	6
					ضَاوٍ، الضَّاوِي	ضَاوِيٌ	ضَوِيَ	[ض و ي]	7

Sülâsî Mücerred Lefîfî Mefrûk İsmi Fâil

İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	فَاعِل	Mâzi Fiil	Kök	
وَاقٍ، الوَاقِي	وَاقِيٌ	وَقَى	[و ق ي]	18	وَادٍ، الوَادِي	وَادِيٌ	وَدَى	[و د ي]	14
وَالٍ، الوَالِي	وَالِيٌ	وَلِيَ	[و ل ي]	19	وَاشٍ، الوَاشِي	وَاشِيٌ	وَشَى	[و ش ي]	15
وَانٍ، الوَانِي	وَانِيٌ	وَنِيَ	[و ن ي]	20	وَاعٍ، الوَاعِي	وَاعِيٌ	وَعَى	[و ع ي]	16
وَاهٍ، الوَاهِي	وَاهِيٌ	وَهِيَ	[و ه ي]	21	وَافٍ، الوَافِي	وَافِيٌ	وَفَى	[و ف ي]	17

1.2. Sülâsî Mezîd Bâblar

Sülâsî ve rubâî mezîd fiillerin ismi fâili, ilgili fiilin muzârî fiil kalıbı kullanılarak elde edilir: muzârî fiilin muzâraât harfi atılarak yerine dammeli mim (مُ) getirilir ve sondan bir öncesi kesralanır. Mîm, hemze gibi kelime başında zâid gelen bir harftir. Bu durumda hareke şekliyle tamamen muzârî fiile benzer.[18]

Sülâsî Mezîd Bâblarda İsmi Fâil

Bâbı	İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök
İfâl	مُحْسِنٌ	يُحسِنُ	أَحْسَنَ	[ح س ن]
Tefîl	مُعَلِّم	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ	[ع ل م]
Müfâale	مُقَاتِلٌ	يُقَاتِلُ	قَاتَلَ	[ق ت ل]

[18] Müberred, *el-Muktedab*, 1/107; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 455; Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 179-180.

İnfiâl	مُنْطَلِقٌ	يَنْطَلِقُ	اِنطَلَقَ	[ط ل ق]
İftiâl	مُنْتَصِرٌ	يَنْتَصِرَ	انْتَصَرَ	[ن ص ر]
İfilâl	مُحْمَرُّ	يَحْمَرُّ	اِحْمَرَّ	[ح م ر]
Tefa‘‘ul	مُتَرَبِّصٌ	يَتَرَبَّصُ	تَرَبَّصَ	[ر ب ص]
Tefâul	مُتَبَاعِدٌ	يَتَبَاعَدُ	تَبَاعَدَ	[ب ع د]
İstifâl	مُسْتَغْفِرٌ	يَسْتَغْفِرُ	اِسْتَغْفَرَ	[غ ف ر]

Mu‘cemu’l-ġanî'de sülâsî mezîd bâblarda ismi fâil olarak belirtilmiş 1172 sözcük bulunmaktadır. Kıyâsî İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde aşağıdaki başlıklarda listelenmiştir.

1.2.1. İfâl Bâbı

Mu‘cemu’l-ġanî'de ifâl bâbında مُفْعِلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 209 sözcük bulunmaktadır. Bu babtaki ismi fâiller sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

1.2.1.1. Sâlim İsmi Fâil

İfâl bâbındaki sâlim ismi fâillerin vezinlerinden farklı yazılmalarını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Mu‘cemu’l-ġanî'de ifâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 131 ismi fâil sülasi kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İfâl Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi	Muzârî	Kök		İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	Kök	
مُتْعِبٌ	يُتْعِبُ	أَتْعَبَ	[ت ع ب]	8	مُبْرِدٌ	يُبْرِدُ	أَبْرَدَ	[ب ر د]	1
مُتْقِنٌ	يُتْقِنُ	أَتْقَنَ	[ت ق ن]	9	مُبْرِقٌ	يُبْرِقُ	أَبْرَقَ	[ب ر ق]	2
مُتْلِفٌ	يُتْلِفُ	أَتْلَفَ	[ت ل ف]	10	مُبْصِرٌ	يُبْصِرُ	أَبْصَرَ	[ب ص ر]	3
مُثْلِجٌ	يُثْلِجُ	أَثْلَجَ	[ث ل ج]	11	مُبْطِلٌ	يُبْطِلُ	أَبْطَلَ	[ب ط ل]	4
مُثْمِرٌ	يُثْمِرُ	أَثْمَرَ	[ث م ر]	12	مُبْغِضٌ	يُبْغِضُ	أَبْغَضَ	[ب غ ض]	5
مُجْحِفٌ	يُجْحِفُ	أَجْحَفَ	[ج ح ف]	13	مُبْهِجٌ	يُبْهِجُ	أَبْهَجَ	[ب ه ج]	6
مُجْدِبٌ	يُجْدِبُ	أَجْدَبَ	[ج د ب]	14	مُبْهِرٌ	يُبْهِرُ	أَبْهَرَ	[ب ه ر]	7

İsmi Fâil	Mâzi	Muzârî	Kök		İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	Kök	
مُرْهِقٌ	يُرْهِقُ	أَرْهَقَ	[ر ه ق]	43	مُجْرِمٌ	يُجْرِمُ	أَجْرَمَ	[ج ر م]	15
مُزْبِدٌ	يُزْبِدُ	أَزْبَدَ	[ز ب د]	44	مُجْفِلٌ	يُجْفِلُ	أَجْفَلَ	[ج ف ل]	16
مُزْعِجٌ	يُزْعِجُ	أَزْعَجَ	[ز ع ج]	45	مُجْمِعٌ	يُجْمِعُ	أَجْمَعَ	[ج م ع]	17
مُزْمِنٌ	يُزْمِنُ	أَزْمَنَ	[ز م ن]	46	مُجْهِضٌ	يُجْهِضُ	أَجْهَضَ	[ج ه ض]	18
مُزْهِرٌ	يُزْهِرُ	أَزْهَرَ	[ز ه ر]	47	مُحْدِثٌ	يُحْدِثُ	أَحْدَثَ	[ح د ث]	19
مُسْبِتٌ	يُسْبِتُ	أَسْبَتَ	[س ب ت]	48	مُحْدِقٌ	يُحْدِقُ	أَحْدَقَ	[ح د ق]	20
مُسْدِلٌ	يُسْدِلُ	أَسْدَلَ	[س د ل]	49	مُحْرِقٌ	يُحْرِقُ	أَحْرَقَ	[ح ر ق]	21
مُسْرِعٌ	يُسْرِعُ	أَسْرَعَ	[س ر ع]	50	مُحْرِمٌ	يُحْرِمُ	أَحْرَمَ	[ح ر م]	22
مُسْرِفٌ	يُسْرِفُ	أَسْرَفَ	[س ر ف]	51	مُحْزِنٌ	يُحْزِنُ	أَحْزَنَ	[ح ز ن]	23
مُسْعِفٌ	يُسْعِفُ	أَسْعَفَ	[س ع ف]	52	مُحْسِنٌ	يُحْسِنُ	أَحْسَنَ	[ح س ن]	24
مُسْكِرٌ	يُسْكِرُ	أَسْكَرَ	[س ك ر]	53	مُخْبِرٌ	يُخْبِرُ	أَخْبَرَ	[خ ب ر]	25
مُسْلِمٌ	يُسْلِمُ	أَسْلَمَ	[س ل م]	54	مُخْجِلٌ	يُخْجِلُ	أَخْجَلَ	[خ ج ل]	26
مُسْهِبٌ	يُسْهِبُ	أَسْهَبَ	[س ه ب]	55	مُخْرِجٌ	يُخْرِجُ	أَخْرَجَ	[خ ر ج]	27
مُسْهِمٌ	يُسْهِمُ	أَسْهَمَ	[س ه م]	56	مُخْفِقٌ	يُخْفِقُ	أَخْفَقَ	[خ ف ق]	28
مُشْجِرٌ	يُشْجِرُ	أَشْجَرَ	[ش ج ر]	57	مُخْلِصٌ	يُخْلِصُ	أَخْلَصَ	[خ ل ص]	29
مُشْرِفٌ	يُشْرِفُ	أَشْرَفَ	[ش ر ف]	58	مُدْبِرٌ	يُدْبِرُ	أَدْبَرَ	[د ب ر]	30
مُشْرِقٌ	يُشْرِقُ	أَشْرَقَ	[ش ر ق]	59	مُدْرِكٌ	يُدْرِكُ	أَدْرَكَ	[د ر ك]	31
مُشْعِلٌ	يُشْعِلُ	أَشْعَلَ	[ش ع ل]	60	مُدْفِعٌ	يُدْفِعُ	أَدْفَعَ	[د ف ع]	32
مُشْفِقٌ	يُشْفِقُ	أَشْفَقَ	[ش ف ق]	61	مُدْمِنٌ	يُدْمِنُ	أَدْمَنَ	[د م ن]	33
مُشْكِلٌ	يُشْكِلُ	أَشْكَلَ	[ش ك ل]	62	مُدْهِشٌ	يُدْهِشُ	أَدْهَشَ	[د ه ش]	34
مُشْمِسٌ	يُشْمِسُ	أَشْمَسَ	[ش م س]	63	مُذْعِنٌ	يُذْعِنُ	أَذْعَنَ	[ذ ع ن]	35
مُصْدِرٌ	يُصْدِرُ	أَصْدَرَ	[ص د ر]	64	مُذْنِبٌ	يُذْنِبُ	أَذْنَبَ	[ذ ن ب]	36
مُصْلِحٌ	يُصْلِحُ	أَصْلَحَ	[ص ل ح]	65	مُذْهِلٌ	يُذْهِلُ	أَذْهَلَ	[ذ ه ل]	37
مُضْجِرٌ	يُضْجِرُ	أَضْجَرَ	[ض ج ر]	66	مُرْسِلٌ	يُرْسِلُ	أَرْسَلَ	[ر س ل]	38
مُضْحِكٌ	يُضْحِكُ	أَضْحَكَ	[ض ح ك]	67	مُرْشِدٌ	يُرْشِدُ	أَرْشَدَ	[ر ش د]	39
مُضْرِبٌ	يُضْرِبُ	أَضْرَبَ	[ض ر ب]	68	مُرْضِعٌ	يُرْضِعُ	أَرْضَعَ	[ر ض ع]	40
مُطْبِقٌ	يُطْبِقُ	أَطْبَقَ	[ط ب ق]	69	مُرْعِبٌ	يُرْعِبُ	أَرْعَبَ	[ر ع ب]	41
مُطْرِبٌ	يُطْرِبُ	أَطْرَبَ	[ط ر ب]	70	مُرْهِبٌ	يُرْهِبُ	أَرْهَبَ	[ر ه ب]	42

İsmi Fâil	Mâzi	Muzârî	Kök		İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	Kök	
مُقْرِضٌ	يُقْرِضُ	أَقْرَضَ	[ق ر ض]	99	مُطْرِفٌ	يُطْرِفُ	أَطْرَفَ	[ط ر ف]	71
مُقْرِفٌ	يُقْرِفُ	أَقْرَفَ	[ق ر ف]	100	مُطْرِقٌ	يُطْرِقُ	أَطْرَقَ	[ط ر ق]	72
مُقْسِطٌ	يُقْسِطُ	أَقْسَطَ	[ق س ط]	101	مُطْلِقٌ	يُطْلِقُ	أَطْلَقَ	[ط ل ق]	73
مُقْفِرٌ	يُقْفِرُ	أَقْفَرَ	[ق ف ر]	102	مُطْنِبٌ	يُطْنِبُ	أَطْنَبَ	[ط ن ب]	74
مُقْلِقٌ	يُقْلِقُ	أَقْلَقَ	[ق ل ق]	103	مُظْلِمٌ	يُظْلِمُ	أَظْلَمَ	[ظ ل م]	75
مُقْمِرٌ	يُقْمِرُ	أَقْمَرَ	[ق م ر]	104	مُعْتِمٌ	يُعْتِمُ	أَعْتَمَ	[ع ت م]	76
مُقْنِعٌ	يُقْنِعُ	أَقْنَعَ	[ق ن ع]	105	مُعْجِبٌ	يُعْجِبُ	أَعْجَبَ	[ع ج ب]	77
مُقِيمٌ	يُقِيمُ	أَقَامَ	[ق و م]	106	مُعْجِزٌ	يُعْجِزُ	أَعْجَزَ	[ع ج ز]	78
مُكْثِرٌ	يُكْثِرُ	أَكْثَرَ	[ك ث ر]	107	مُعْدِمٌ	يُعْدِمُ	أَعْدَمَ	[ع د م]	79
مُكْرِهٌ	يُكْرِهُ	أَكْرَهَ	[ك ر ه]	108	مُعْرِبٌ	يُعْرِبُ	أَعْرَبَ	[ع ر ب]	80
مُلْحِدٌ	يُلْحِدُ	أَلْحَدَ	[ل ح د]	109	مُعْسِرٌ	يُعْسِرُ	أَعْسَرَ	[ع س ر]	81
مُلْحِمٌ	يُلْحِمُ	أَلْحَمَ	[ل ح م]	110	مُعْشِبٌ	يُعْشِبُ	أَعْشَبَ	[ع ش ب]	82
مُلْزِمٌ	يُلْزِمُ	أَلْزَمَ	[ل ز م]	111	مُعْصِفٌ	يُعْصِفُ	أَعْصَفَ	[ع ص ف]	83
مُلْسِنٌ	يُلْسِنُ	أَلْسَنَ	[ل س ن]	112	مُعْضِلٌ	يُعْضِلُ	أَعْضَلَ	[ع ض ل]	84
مُمْتِعٌ	يُمْتِعُ	أَمْتَعَ	[م ت ع]	113	مُعْطِبٌ	يُعْطِبُ	أَعْطَبَ	[ع ط ب]	85
مُمْسِكٌ	يُمْسِكُ	أَمْسَكَ	[م س ك]	114	مُعْلِنٌ	يُعْلِنُ	أَعْلَنَ	[ع ل ن]	86
مُمْطِرٌ	يُمْطِرُ	أَمْطَرَ	[م ط ر]	115	مُعْرِضٌ	يُعْرِضُ	أَعْرَضَ	[غ ر ض]	87
مُمْعِنٌ	يُمْعِنُ	أَمْعَنَ	[م ع ن]	116	مُفْجِعٌ	يُفْجِعُ	أَفْجَعَ	[ف ج ع]	88
مُمْكِنٌ	يُمْكِنُ	أَمْكَنَ	[م ك ن]	117	مُفْحِمٌ	يُفْحِمُ	أَفْحَمَ	[ف ح م]	89
مُنْتِجٌ	يُنْتِجُ	أَنْتَجَ	[ن ت ج]	118	مُفْرِحٌ	يُفْرِحُ	أَفْرَحَ	[ف ر ح]	90
مُنْتِنٌ	يُنْتِنُ	أَنْتَنَ	[ن ت ن]	119	مُفْرِطٌ	يُفْرِطُ	أَفْرَطَ	[ف ر ط]	91
مُنْجِبٌ	يُنْجِبُ	أَنْجَبَ	[ن ج ب]	120	مُفْزِعٌ	يُفْزِعُ	أَفْزَعَ	[ف ز ع]	92
مُنْجِدٌ	يُنْجِدُ	أَنْجَدَ	[ن ج د]	121	مُفْسِدٌ	يُفْسِدُ	أَفْسَدَ	[ف س د]	93
مُنْذِرٌ	يُنْذِرُ	أَنْذَرَ	[ن ذ ر]	122	مُفْصِحٌ	يُفْصِحُ	أَفْصَحَ	[ف ص ح]	94
مُنْشِدٌ	يُنْشِدُ	أَنْشَدَ	[ن ش د]	123	مُفْلِسٌ	يُفْلِسُ	أَفْلَسَ	[ف ل س]	95
مُنْصِتٌ	يُنْصِتُ	أَنْصَتَ	[ن ص ت]	124	مُفْلِقٌ	يُفْلِقُ	أَفْلَقَ	[ف ل ق]	96
مُنْصِفٌ	يُنْصِفُ	أَنْصَفَ	[ن ص ف]	125	مُقْبِلٌ	يُقْبِلُ	أَقْبَلَ	[ق ب ل]	97
مُنْعِشٌ	يُنْعِشُ	أَنْعَشَ	[ن ع ش]	126	مُقْذِعٌ	يُقْذِعُ	أَقْذَعَ	[ق ذ ع]	98

İsmi Fâil	Mâzi	Muzârî	Kök		İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	Kök	
مُهْلِكٌ	يُهْلِكُ	أَهْلَكَ	[ه ل ك]	130	مُنْقِذٌ	يُنْقِذُ	أَنْقَذَ	[ن ق ذ]	127
مُهْمِلٌ	يُهْمِلُ	أَهْمَلَ	[ه م ل]	131	مُنْكِرٌ	يُنْكِرُ	أَنْكَرَ	[ن ك ر]	128
					مُنْهِكٌ	يُنْهِكُ	أَنْهَكَ	[ن ه ك]	129

1.2.1.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında mudaaf fiilden türeyen مُفَعِّلٌ veznindeki 21 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Harf tekrarı nedeniyle sözcüklerde gerçekleşen idgâm ve bu idgâmla ayne'l-fiilin harekesinin bir önceki harfe nakli tabloda gösterilmiştir.

İfâl Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	أَفْعَلَ	Kök	
مُحِبٌّ	يُحِبُّ	أَحَبَّ	أَحْبَبَ	[ح ب ب]	1
مُحِقٌّ	يُحِقُّ	أَحَقَّ	أَحْقَقَ	[ح ق ق]	2
مُخِلٌّ	يُخِلُّ	أَخَلَّ	أَخْلَلَ	[خ ل ل]	3
مُذِمٌّ	يُذِمُّ	أَذَمَّ	أَذْمَمَ	[ذ م م]	4
مُرِنٌّ	يُرِنُّ	أَرَنَّ	أَرْنَنَ	[ر ن ن]	5
مُسِنٌّ	يُسِنُّ	أَسَنَّ	أَسْنَنَ	[س ن ن]	6
مُشِعٌّ	يُشِعُّ	أَشَعَّ	أَشْعَعَ	[ش ع ع]	7
مُصِرٌّ	يُصِرُّ	أَصَرَّ	أَصْرَرَ	[ص ر ر]	8
مُضِرٌّ	يُضِرُّ	أَضَرَّ	أَضْرَرَ	[ض ر ر]	9
مُضِلٌّ	يُضِلُّ	أَضَلَّ	أَضْلَلَ	[ض ل ل]	10
مُطِلٌّ	يُطِلُّ	أَطَلَّ	أَطْلَلَ	[ط ل ل]	11
مُظِلٌّ	يُظِلُّ	أَظَلَّ	أَظْلَلَ	[ظ ل ل]	12
مُعِدٌّ	يُعِدُّ	أَعَدَّ	أَعْدَدَ	[ع د د]	13
مُعِزٌّ	يُعِزُّ	أَعَزَّ	أَعْزَزَ	[ع ز ز]	14
مُغِمٌّ	يُغِمُّ	أَغَمَّ	أَغْمَمَ	[غ م م]	15
مُقِلٌّ	يُقِلُّ	أَقَلَّ	أَقْلَلَ	[ق ل ل]	16
مُكِبٌّ	يُكِبُّ	أَكَبَّ	أَكْبَبَ	[ك ب ب]	17
مُلِمٌّ	يُلِمُّ	أَلَمَّ	أَلْمَمَ	[ل م م]	18

İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	أَفْعَلَ	Kök	
مُجِدٌّ	يُجِدُّ	أَجَدَّ	أَجْدَدَ	[م ج د]	19
مُمِلٌّ	يُمِلُّ	أَمَلَّ	أَمْلَلَ	[م ل ل]	20
مُهِمٌّ	يُهِمُّ	أَهَمَّ	أَهْمَمَ	[هـ م م]	21

1.2.1.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında 3 mehmûzu fâ, 2 mehmûzu 'ayn ve 4 mehmûzu lâm fiilden türeyen 9 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi fâil veznindeki hemzenin kendi ve önceki harfin harekesine bağlı olarak yazılışı tablolarda görülmektedir.

İfâl Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	أَفْعَلَ	Kök	
مُؤْسِفٌ	يُؤْسِفُ	آسَفَ	أَأْسَفَ	[أ س ف]	1
مُؤْمِنٌ	يُؤْمِنُ	آمَنَ	أَأْمَنَ	[أ م ن]	2
مُؤْنِسٌ	يُؤْنِسُ	آنَسَ	أَأْنَسَ	[أ ن س]	3

İfâl Bâbında Mehmûzu 'Ayn İsmi Fâil

مُزْئِرٌ	يُزْئِرُ	أَزْأَرَ	أَزْأَرَ	[ز أ ر]	4
مُلْتَئِمٌ	يُلْتَئِمُ	ألْتَأَمَ	أَلْتَأَمَ	[ل أ م]	5

İfâl Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Fâil

مُبْدِئٌ	يُبْدِئُ	أَبْدَأَ	أَبْدَأَ	[ب د أ]	6
مُخْطِئٌ	يُخْطِئُ	أَخْطَأَ	أَخْطَأَ	[خ ط أ]	7
مُطْفِئٌ	يُطْفِئُ	أَطْفَأَ	أَطْفَأَ	[ط ف أ]	8
مُنْشِئٌ	يُنْشِئُ	أَنْشَأَ	أَنْشَأَ	[ن ش أ]	9

1.2.1.4. Misâl İsmi Fâil

İsmi fâil vezninde misâli vâv'î fiillerin sâkin vâv harfleri önceleri dammeli olması nedeniyle med harfi olur. Misâli yâ'yi fiillerin sâkin yâ harfleri ise öncesinin damme olması nedeniyle vâva ilâl olarak med harfine dönüşür.[19]

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında 7 misâli vâv'î ve 2 misâli yâ'yi fiilden

[19] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1158.

türeyen 9 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

İfâl Bâbında Misâli Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi	Muzârî	Kök		İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	Kök	
مُورِقٌ	يُورِقُ	أَوْرَقَ	[و ر ق]	5	مُوجِبٌ	يُوجِبُ	أَوْجَبَ	[و ج ب]	1
مُوشِكٌ	يُوشِكُ	أَوْشَكَ	[و ش ك]	6	مُوجِزٌ	يُوجِزُ	أَوْجَزَ	[و ج ز]	2
مُوهِنٌ	يُوهِنُ	أَهَانَ	[و ه ن]	7	مُوحِشٌ	يُوحِشُ	أَوْحَشَ	[و ح ش]	3
					مُودِعٌ	يُودِعُ	أَوْدَعَ	[و د ع]	4

Bir öncesi dammeli sâkin yâ'nın vâv'a dönüşmesi nedeniyle misâli yâ'yi fiillerin illet harfi; muzârî fiil, ismi fâil ve ismi mefûlde vâv'a dönüşür.[20]

İfâl Bâbında Misâli Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُوسِرٌ	يُوسِرُ	يُيْسِرُ	أَيْسَرَ	[ي س ر]	8
مُوقِنٌ	يُوقِنُ	يُيْقِنُ	أَيْقَنَ	[ي ق ن]	9

1.2.1.5. Ecvef İsmi Fâil

İfâl bâbındaki ecvef muzârî fiilin illet harfindeki kesranın bir önceki sahîh harfe nakliyle ilâl gerçekleşir ve illet harfi vâv olsa bile yâ'ya kalbolur. Böylece ecvef ismi fâil vezninde illet harfleri med harfine dönüşür.[21]

İsmi fâil	Muzârî Fiil ← ←			Kök
مُقِيمٌ	يُقِيمُ	يُقَوِّمُ	يُقْوِمُ	[ق و م]

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında 19 ecvefi vâv'î ve 5 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen 24 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi fâil vezninde ecvefi yâ'yi fiillerin yâ harflerinin med harfi olduğu ve ecvefi vâv'î fiillerin vâv harflerinin yâya ilâl olarak med harfine dönüşümü tabloda gösterilmiştir.

[20] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1158.
[21] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1228.

İfâl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُثِيرٌ	يُثِيرُ	يُثْوِرُ	أَثَارَ	أَثْوَرَ	[ث و ر]	1
مُجِيبٌ	يُجِيبُ	يُجْوِبُ	أَجَابَ	أَجْوَبَ	[ج و ب]	2
مُجِيدٌ	يُجِيدُ	يُجْوِدُ	أَجَادَ	أَجْوَدَ	[ج و د]	3
مُجِيرٌ	يُجِيرُ	يُجْوِرُ	أَجَارَ	أَجْوَرَ	[ج و ر]	4
مُجِيزٌ	يُجِيزُ	يُجْوِزُ	أَجَازَ	أَجْوَزَ	[ج و ز]	5
مُخِيفٌ	يُخِيفُ	يُخْوِفُ	أَخَافَ	أَخْوَفَ	[خ و ف]	6
مُشِيرٌ	يُشِيرُ	يُشْوِرُ	أَشَارَ	أَشْوَرَ	[ش و ر]	7
مُصِيبٌ	يُصِيبُ	يُصْوِبُ	أَصَابَ	أَصْوَبَ	[ص و ب]	8
مُضِيءٌ	يُضِيءُ	يُضْوِءُ	أَضَاءَ	أَضْوَأَ	[ض و أ]	9
مُعِيدٌ	يُعِيدُ	يُعْوِدُ	أَعَادَ	أَعْوَدَ	[ع و د]	10
مُعِيلٌ	يُعِيلُ	يُعْوِلُ	أَعَالَ	أَعْوَلَ	[ع و ل]	11
مُغِيثٌ	يُغِيثُ	يُغْوِثُ	أَغَاثَ	أَغْوَثَ	[غ و ث]	12
مُمِيتٌ	يُمِيتُ	يُمْوِتُ	أَمَاتَ	أَمْوَتَ	[م و ت]	13
مُنِيبٌ	يُنِيبُ	يُنْوِبُ	أَنَابَ	أَنْوَبَ	[ن و ب]	14
مُنِيرٌ	يُنِيرُ	يُنْوِرُ	أَنَارَ	أَنْوَرَ	[ن و ر]	15
مُنِيفٌ	يُنِيفُ	يُنْوِفُ	أَنَافَ	أَنْوَفَ	[ن و ف]	16
مُفِيدٌ	يُفِيدُ	يُفْوِدُ	أَفَادَ	أَفْوَدَ	[ف و د]	17

İsimlerine nispetle mâzi fiilinde ilâl olmayan bazı fiiller vardır. Örneğin أَحْوَلَ الصّبِيُّ، هو مُحْوِل (yıl) sözcüğüne nispetle bir yılını tamamlayan çocuğa denir.[22]

İfâl Bâbında İlâl Olmayan Ecvef İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi	Muzârî	Kök		İsmi Fâil	Muzârî	Mâzi	Kök	
مُعْوِزٌ	يُعْوِزُ	أَعْوَزَ	[ع و ز]	19	مُحْوِلٌ	يُحْوِلُ	أَحْوَلَ	[ح و ل]	18

[22] Halid b. Abdullah b. Ebi Bekr b. Muhammed el-Cürcâviyyi el-Ezherî, Zeynuddîn el-Mısrî, Şerhu't-tasrîh ale'tevḍîh (Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-'İlmiyye, 1421/2000), 1/669.

İfâl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُدِينٌ	يُدِينُ	أَدَانَ	أَدْيَنَ	[د ي ن]	20
مُذِيعٌ	يُذِيعُ	أَذَاعَ	أَذْيَعَ	[ذ ي ع]	21
مُشِيدٌ	يُشِيدُ	أَشَادَ	أَشْيَدَ	[ش ي د]	22
مُعِيقٌ	يُعِيقُ	أَعَاقَ	أَعْيَقَ	[ع ي ق]	23
مُعِينٌ	يُعِينُ	أَعَانَ	أَعْيَنَ	[ع ي ن]	24

1.2.1.6. Nâkıs İsmi Fâil

Sülâsî mücerred fiillerde olduğu gibi ifâl bâbındaki nâkıs ismi fâillerin illet harfleri (merfû-mecrûr durumunda) nekra halinde düşer.[23]

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında 6 nâkısı vâv'î ve 7 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen toplam 13 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Sözcük içerisindeki ilâller tablolarda gösterilmiştir.

İfâl Bâbında Nâkısı Vâv'i İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُشْتٍ، المشْتِي	يُشْتِي	يُشْتِوُ	أَشْتَى	[ش ت و]	1
مُصْغٍ، المصْغِي	يُصْغِي	يُصْغِوُ	أَصْغَى	[ص غ و]	2
مُعْدٍ، المعْدِي	يُعْدِي	يُعْدِوُ	أَعْدَى	[ع د و]	3
مُغْرٍ، المغْرِي	يُغْرِي	يُغْرِوُ	أَغْرَى	[غ ر و]	4
مُفْتٍ، المفْتِي	يُفْتِي	يُفْتِوُ	أَفْتَى	[ف ت و]	5
مُفْشٍ، المفْشِي	يُفْشِي	يُفْشِوُ	أَفْشَى	[ف ش و]	6

İfâl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُثْرٍ، المثْرِي	يُثْرِي	يُثْرِيُ	أَثْرَى	[ث ر ي]	7
مُضْنٍ، المضْنِي	يُضْنِي	يُضْنِيُ	أَضْنَى	[ض ن ي]	8
مُعْطٍ، المعْطِي	يُعْطِي	يُعْطِيُ	أَعْطَى	[ع ط ي]	9
مُعْمٍ، المعْمِي	يُعْمِي	يُعْمِيُ	أَعْمَى	[ع م ي]	10

[23] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1225.

11	[غ ن ي]	أَغْنَى	يُغْنِيُ	يُغْنِي	مُغْنٍ، المغْنِي
12	[ل ق ي]	أَلْقَى	يُلْقِيُ	يُلْقِي	مُلْقٍ، المُلْقِي

Nâkıs ismi fâiller arasında mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

İfâl Bâbında Nâkısı Yâ'yi Mehmûz İsmi Fâil

	İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök
13	[أ ذ ي]	أَوْذَى	يُؤْذِيُ	يُؤْذِي	مُؤْذٍ، المؤْذِي

1.2.1.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında lefîfi mefrûk fiilden türeyen toplam 2 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Lefîf fiiller, nâkıs fiiller gigi ilâl olmaktadır.

İfâl Bâbında LefîfÎ Mefrûk İsmi Fâil

	İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök
1	[و ح ي]	أَوْحَى	يُوحِيُ	يُوحِي	مُشْتٍ، المشْتِي
2	[و ص ي]	أَوْصَى	يُوصِيُ	يُوصِي	مُصْغٍ، المصْغِي

1.2.2. Tefîl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında مُفَعِّلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 227 sözcük bulunmaktadır. Bu babtaki ismi fâiller sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

1.2.2.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında sâlim fiillerden türeyen 126 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُبَكِّرٌ	يُبَكِّرُ	بَكَّرَ	[ب ك ر]	6	مُبَذِّرٌ	يُبَذِّرُ	بَذَّرَ	[ب ذ ر]	1
مُبَلِّطٌ	يُبَلِّطُ	بَلَّطَ	[ب ل ط]	7	مُبَرِّحٌ	يُبَرِّحُ	بَرَّحَ	[ب ر ح]	2
مُبَلِّغٌ	يُبَلِّغُ	بَلَّغَ	[ب ل غ]	8	مُبَرِّرٌ	يُبَرِّرُ	بَرَّرَ	[ب ر ر]	3
مُبَنِّجٌ	يُبَنِّجُ	بَنَّجَ	[ب ن ج]	9	مُبَسِّطٌ	يُبَسِّطُ	بَسَّطَ	[ب س ط]	4
مُثَبِّطٌ	يُثَبِّطُ	ثَبَّطَ	[ث ب ط]	10	مُبَشِّرٌ	يُبَشِّرُ	بَشَّرَ	[ب ش ر]	5

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُرَتِّبٌ	يُرَتِّبُ	رَتَّبَ	[ر ت ب]	39	مُثَقِّفٌ	يُثَقِّفُ	ثَقَّفَ	[ث ق ف]	11
مُرَتِّلٌ	يُرَتِّلُ	رَتَّلَ	[ر ت ل]	40	مُثَلِّجٌ	يُثَلِّجُ	ثَلَّجَ	[ث ل ج]	12
مُرَجِّحٌ	يُرَجِّحُ	رَجَّحَ	[ر ج ح]	41	مُثَمِّنٌ	يُثَمِّنُ	ثَمَّنَ	[ث م ن]	13
مُرَشِّحٌ	يُرَشِّحُ	رَشَّحَ	[ر ش ح]	42	مُجَبِّرٌ	يُجَبِّرُ	جَبَّرَ	[ج ب ر]	14
مُرَطِّبٌ	يُرَطِّبُ	رَطَّبَ	[ر ط ب]	43	مُجَرِّبٌ	يُجَرِّبُ	جَرَّبَ	[ج ر ب]	15
مُسَجِّلٌ	يُسَجِّلُ	سَجَّلَ	[س ج ل]	44	مُجَلِّدٌ	يُجَلِّدُ	جَلَّدَ	[ج ل د]	16
مُسَخِّرٌ	يُسَخِّرُ	سَخَّرَ	[س خ ر]	45	مُجَمِّدٌ	يُجَمِّدُ	جَمَّدَ	[ج م د]	17
مُسَخِّنٌ	يُسَخِّنُ	سَخَّنَ	[س خ ن]	46	مُجَنِّبٌ	يُجَنِّبُ	جَنَّبَ	[ج ن ب]	18
مُسَعِّرٌ	يُسَعِّرُ	سَعَّرَ	[س ع ر]	47	مُجَهِّزٌ	يُجَهِّزُ	جَهَّزَ	[ج ه ز]	19
مُسَمَّنٌ	يُسَمَّنُ	سَمَّنَ	[س م ن]	48	مُحَدِّثٌ	يُحَدِّثُ	حَدَّثَ	[ح د ث]	20
مُسَهِّلٌ	يُسَهِّلُ	سَهَّلَ	[س ه ل]	49	مُحَرِّضٌ	يُحَرِّضُ	حَرَّضَ	[ح ر ض]	21
مُشَجِّعٌ	يُشَجِّعُ	شَجَّعَ	[ش ج ع]	50	مُحَرِّكٌ	يُحَرِّكُ	حَرَّكَ	[ح ر ك]	22
مُشَذِّبٌ	يُشَذِّبُ	شَذَّبَ	[ش ذ ب]	51	مُحَطِّمٌ	يُحَطِّمُ	حَطَّمَ	[ح ط م]	23
مُشَرِّعٌ	يُشَرِّعُ	شَرَّعَ	[ش ر ع]	52	مُحَكِّمٌ	يُحَكِّمُ	حَكَّمَ	[ح ك م]	24
مُنْشَغِلٌ	يُنْشَغِلُ	اِشْغ	[ش غ ل]	53	مُحَلِّقٌ	يُحَلِّقُ	حَلَّقَ	[ح ل ق]	25
مُشَنِّعٌ	يُشَنِّعُ	شَنَّعَ	[ش ن ع]	54	مُحَمِّسٌ	يُحَمِّسُ	حَمَّسَ	[ح م س]	26
مُصَحِّفٌ	يُصَحِّفُ	صَحَّفَ	[ص ح ف]	55	مُخَدِّرٌ	يُخَدِّرُ	خَدَّرَ	[خ د ر]	27
مُصَدِّرٌ	يُصَدِّرُ	صَدَّرَ	[ص د ر]	56	مُخَرِّبٌ	يُخَرِّبُ	خَرَّبَ	[خ ر ب]	28
مُصَرِّحٌ	يُصَرِّحُ	صَرَّحَ	[ص ر ح]	57	مُخَصِّبٌ	يُخَصِّبُ	خَصَّبَ	[خ ص ب]	29
مُصَفِّقٌ	يُصَفِّقُ	صَفَّقَ	[ص ف ق]	58	مُخَفِّضٌ	يُخَفِّضُ	خَفَّضَ	[خ ف ض]	30
مُصَلِّحٌ	يُصَلِّحُ	صَلَّحَ	[ص ل ح]	59	مُخَلِّصٌ	يُخَلِّصُ	خَلَّصَ	[خ ل ص]	31
مُصَنِّفٌ	يُصَنِّفُ	صَنَّفَ	[ص ن ف]	60	مُخَمِّنٌ	يُخَمِّنُ	خَمَّنَ	[خ م ن]	32
مُضَخِّمٌ	يُضَخِّمُ	ضَخَّمَ	[ض خ م]	61	مُدَبِّرٌ	يُدَبِّرُ	دَبَّرَ	[د ب ر]	33
مُطَرِّزٌ	يُطَرِّزُ	طَرَّزَ	[ط ر ز]	62	مُدَرِّبٌ	يُدَرِّبُ	دَرَّبَ	[د ر ب]	34
مُطَهِّرٌ	يُطَهِّرُ	طَهَّرَ	[ط ه ر]	63	مُدَرِّسٌ	يُدَرِّسُ	دَرَّسَ	[د ر س]	35
مُعَبِّرٌ	يُعَبِّرُ	عَبَّرَ	[ع ب ر]	64	مُدَلِّكٌ	يُدَلِّكُ	دَلَّكَ	[د ل ك]	36
مُعَجِّلٌ	يُعَجِّلُ	عَجَّلَ	[ع ج ل]	65	مُدَمِّرٌ	يُدَمِّرُ	دَمَّرَ	[د م ر]	37
مُعَذِّبٌ	يُعَذِّبُ	عَذَّبَ	[ع ذ ب]	66	مُدَنِّسٌ	يُدَنِّسُ	دَنَّسَ	[د ن س]	38

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُكَسِّرٌ	يُكَسِّرُ	كَسَّرَ	[ك س ر]	95	مُعَرِّبٌ	يُعَرِّبُ	عَرَّبَ	[ع ر ب]	67
مُكَفِّنٌ	يُكَفِّنُ	كَفَّنَ	[ك ف ن]	96	مُعَقِّبٌ	يُعَقِّبُ	عَقَّبَ	[ع ق ب]	68
مُكَلِّفٌ	يُكَلِّفُ	كَلَّفَ	[ك ل ف]	97	مُعَكِّرٌ	يُعَكِّرُ	عَكَّرَ	[ع ك ر]	69
مُكَمِّلٌ	يُكَمِّلُ	كَمَّلَ	[ك م ل]	98	مُعَلِّقٌ	يُعَلِّقُ	عَلَّقَ	[ع ل ق]	70
مُلَحِّنٌ	يُلَحِّنُ	لَحَّنَ	[ل ح ن]	99	مُعَلِّمٌ	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ	[ع ل م]	71
مُلَدِّنٌ	يُلَدِّنُ	لَدَّنَ	[ل د ن]	100	مُعَمِّرٌ	يُعَمِّرُ	عَمَّرَ	[ع م ر]	72
مُلَطِّفٌ	يُلَطِّفُ	لَطَّفَ	[ل ط ف]	101	مُعَنِّفٌ	يُعَنِّفُ	عَنَّفَ	[ع ن ف]	73
مُلَفِّقٌ	يُلَفِّقُ	لَفَّقَ	[ل ف ق]	102	مُغَرِّدٌ	يُغَرِّدُ	غَرَّدَ	[غ ر د]	74
مُلَقِّنٌ	يُلَقِّنُ	لَقَّنَ	[ل ق ن]	103	مُفَتِّشٌ	يُفَتِّشُ	فَتَّشَ	[ف ت ش]	75
مُمَثِّلٌ	يُمَثِّلُ	مَثَّلَ	[م ث ل]	104	مُفَجِّرٌ	يُفَجِّرُ	فَجَّرَ	[ف ج ر]	76
مُمَدِّدٌ	يُمَدِّدُ	مَدَّدَ	[م د د]	105	مُفَخِّمٌ	يُفَخِّمُ	فَخَّمَ	[ف خ م]	77
مُمَدِّنٌ	يُمَدِّنُ	مَدَّنَ	[م د ن]	106	مُفَرِّجٌ	يُفَرِّجُ	فَرَّجَ	[ف ر ج]	78
مُمَرِّضٌ	يُمَرِّضُ	مَرَّضَ	[م ر ض]	107	مُفَرِّقٌ	يُفَرِّقُ	فَرَّقَ	[ف ر ق]	79
مُمَرِّقٌ	يُمَرِّقُ	مَرَّقَ	[م ر ق]	108	مُفَسِّرٌ	يُفَسِّرُ	فَسَّرَ	[ف س ر]	80
مُمَرِّنٌ	يُمَرِّنُ	مَرَّنَ	[م ر ن]	109	مُفَكِّرٌ	يُفَكِّرُ	فَكَّرَ	[ف ك ر]	81
مُمَسِّدٌ	يُمَسِّدُ	مَسَّدَ	[م س د]	110	مُقَدِّرٌ	يُقَدِّرُ	قَدَّرَ	[ق د ر]	82
مُمَهِّدٌ	يُمَهِّدُ	مَهَّدَ	[م ه د]	111	مُقَدِّسٌ	يُقَدِّسُ	قَدَّسَ	[ق د س]	83
مُنَبِّهٌ	يُنَبِّهُ	نَبَّهَ	[ن ب ه]	112	مُقَدِّمٌ	يُقَدِّمُ	قَدَّمَ	[ق د م]	84
مُنَجِّدٌ	يُنَجِّدُ	نَجَّدَ	[ن ج د]	113	مُقَرِّبٌ	يُقَرِّبُ	قَرَّبَ	[ق ر ب]	85
مُنَجِّمٌ	يُنَجِّمُ	نَجَّمَ	[ن ج م]	114	مُقَسِّمٌ	يُقَسِّمُ	قَسَّمَ	[ق س م]	86
مُنَسِّقٌ	يُنَسِّقُ	نَسَّقَ	[ن س ق]	115	مُقَشِّرٌ	يُقَشِّرُ	قَشَّرَ	[ق ش ر]	87
مُنَشِّطٌ	يُنَشِّطُ	نَشَّطَ	[ن ش ط]	116	مُقَصِّرٌ	يُقَصِّرُ	قَصَّرَ	[ق ص ر]	88
مُنَشِّفٌ	يُنَشِّفُ	نَشَّفَ	[ن ش ف]	117	مُقَطِّبٌ	يُقَطِّبُ	قَطَّبَ	[ق ط ب]	89
مُنَضِّدٌ	يُنَضِّدُ	نَضَّدَ	[ن ض د]	118	مُقَطِّرٌ	يُقَطِّرُ	قَطَّرَ	[ق ط ر]	90
مُنَظِّفٌ	يُنَظِّفُ	نَظَّفَ	[ن ظ ف]	119	مُقَلِّدٌ	يُقَلِّدُ	قَلَّدَ	[ق ل د]	91
مُنَظِّمٌ	يُنَظِّمُ	نَظَّمَ	[ن ظ م]	120	مُكَبِّرٌ	يُكَبِّرُ	كَبَّرَ	[ك ب ر]	92
مُنَفِّذٌ	يُنَفِّذُ	نَفَّذَ	[ن ف ذ]	121	مُكَثِّفٌ	يُكَثِّفُ	كَثَّفَ	[ك ث ف]	93
مُنَفِّرٌ	يُنَفِّرُ	نَفَّرَ	[ن ف ر]	122	مُكَدِّرٌ	يُكَدِّرُ	كَدَّرَ	[ك د ر]	94

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُهَرِّبٌ	يُثَمِّنُ	هَرَّبَ	[ه ر ب]	125	مُنَكِّدٌ	يُثَقِّفُ	نَكَّدَ	[ن ك د]	123
مُهَرِّجٌ	يُجَرِّرُ	هَرَّجَ	[ه ر ج]	126	مُنَكِّسٌ	يُثَلِّجُ	نَكَّسَ	[ن ك س]	124

1.2.2.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında mudaaf fiillerden türeyen 22 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Vezninde idgâm olan bu bâbda, fiilinin mudaaf olması nedeniyle ayrıca bir idgâm gerçekleşmez.

Tefîl Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُحَرِّرٌ	يُحَرِّرُ	حَرَّرَ	[ح ر ر]	3	مُجَدِّدٌ	يُجَدِّدُ	جَدَّدَ	[ج د د]	1
مُحَقِّقٌ	يُحَقِّقُ	حَقَّقَ	[ح ق ق]	4	مُحَدِّدٌ	يُحَدِّدُ	حَدَّدَ	[ح د د]	2
مُصَمِّمٌ	يُصَمِّمُ	صَمَّمَ	[ص م م]	14	مُخَطِّطٌ	يُخَطِّطُ	خَطَّطَ	[خ ط ط]	5
مُضَلِّلٌ	يُضَلِّلُ	ضَلَّلَ	[ض ل ل]	15	مُخَفِّفٌ	يُخَفِّفُ	خَفَّفَ	[خ ف]	6
مُعَزِّزٌ	يُعَزِّزُ	عَزَّزَ	[ع ز ز]	16	مُدَقِّقٌ	يُدَقِّقُ	دَقَّقَ	[د ق ق]	7
مُعَلِّلٌ	يُعَلِّلُ	عَلَّلَ	[ع ل ل]	17	مُرَدِّدٌ	يُرَدِّدُ	رَدَّدَ	[ر د د]	8
مُعَمِّمٌ	يُعَمِّمُ	عَمَّمَ	[ع م م]	18	مُرَمِّمٌ	يُرَمِّمُ	رَمَّمَ	[ر م م]	9
مُقَرِّرٌ	يُقَرِّرُ	قَرَّرَ	[ق ر ر]	19	مُسَبِّبٌ	يُسَبِّبُ	سَبَّبَ	[س ب ب]	10
مُكَرِّرٌ	يُكَرِّرُ	كَرَّرَ	[ك ر ر]	20	مُسَدِّدٌ	يُسَدِّدُ	سَدَّدَ	[س د د]	11
مُهَلِّلٌ	يُهَلِّلُ	هَلَّلَ	[ه ل ل]	21	مُشَدِّدٌ	يُشَدِّدُ	شَدَّدَ	[ش د د]	12
مُهَدِّدٌ	يُهَدِّدُ	هَدَّدَ	[ه د د]	22	مُصَحِّحٌ	يُصَحِّحُ	صَحَّحَ	[ص ح ح]	13

1.2.2.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 11 mefmuzu fâ ve bir mehmûzu lâm fiilden türeyen 12 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi fâil veznindeki hemzenin kendi ve önceki harfin harekesine bağlı olarak yazılışı tablolarda görülmektedir.

Tefîl Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُؤَذِّنٌ	يُؤَذِّنُ	أَذَّنَ	[أ ذ ن]	7	مُؤَشِّرٌ	يُؤَشِّرُ	أَشَّرَ	[أ ش ر]	1
مُؤَرِّخٌ	يُؤَرِّخُ	أَرَّخَ	[أ ر خ]	8	مُؤَثِّرٌ	يُؤَثِّرُ	أَثَّرَ	[أ ث ر]	2
مُؤَسِّسٌ	يُؤَسِّسُ	أَسَّسَ	[أ س س]	9	مُؤَجِّرٌ	يُؤَجِّرُ	أَجَّرَ	[أ ج ر]	3
مُؤَكِّدٌ	يُؤَكِّدُ	أَكَّدَ	[أ ك د]	10	مُؤَجِّلٌ	يُؤَجِّلُ	أَجَّلَ	[أ ج ل]	4
مُؤَلِّفٌ	يُؤَلِّفُ	أَلَّفَ	[أ ل ف]	11	مُؤَخِّرٌ	يُؤَخِّرُ	أَخَّرَ	[أ خ ر]	5
					مُؤَدِّبٌ	يُؤَدِّبُ	أَدَّبَ	[أ د ب]	6

Tefîl Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Fâil

İsmi fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُهَدِّئٌ	يُهَدِّئُ	هَدَّأَ	[ه د أ]	12

1.2.2.4. Misâl İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında misâli vâv'î fiilden türeyen15 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Muzârî fiillerinde ilâl olmayan vâvlar ismi fâil vezninde da ilâl olmamaktadır.

Tefîl Bâbında Misâli Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُوَطِّدٌ	يُوَطِّدُ	وَطَّدَ	[و ط د]	9	مُوَبِّخٌ	يُوَبِّخُ	وَبَّخَ	[و ب خ]	1
مُوَظِّفٌ	يُوَظِّفُ	وَظَّفَ	[و ظ ف]	10	مُوَجِّهٌ	يُوَجِّهُ	وَجَّهَ	[و ج ه]	2
مُوَقِّتٌ	يُوَقِّتُ	وَقَّتَ	[و ق ت]	11	مُوَحِّدٌ	يُوَحِّدُ	وَحَّدَ	[و ح د]	3
مُوَقِّعٌ	يُوَقِّعُ	وَقَّعَ	[و ق ع]	12	مُوَدِّعٌ	يُوَدِّعُ	وَدَّعَ	[و د ع]	4
مُوَكِّلٌ	يُوَكِّلُ	وَكَّلَ	[و ك ل]	13	مُوَرِّقٌ	يُوَرِّقُ	وَرَّقَ	[و ر ق]	5
مُوَلِّدٌ	يُوَلِّدُ	وَلَّدَ	[و ل د]	14	مُوَزِّعٌ	يُوَزِّعُ	وَزَّعَ	[و ز ع]	6
مُوَثِّقٌ	يُوَثِّقُ	وَثَّقَ	[و ث ق]	15	مُوسِّعٌ	يُوسِّعُ	وَسَّعَ	[و س ع]	7
					مُوَضِّحٌ	يُوَضِّحُ	وَضَّحَ	[و ض ح]	8

1.2.2.5. Ecvef İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 25 ecvefi vâv'î ve 16 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen 41 ismi fâil; sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki

tablolarda listelenmiştir. Bu vezinde şeddeli ecvef ismi fâiller ilâl olmaz.

Tefîl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُصَوِّرٌ	يُصَوِّرُ	صَوَّرَ	[ص و ر]	14	مُخَوِّفٌ	يُخَوِّفُ	خَوَّفَ	[خ و ف]	1
مُطَوِّقٌ	يُطَوِّقُ	طَوَّقَ	[ط و ق]	15	مُرَوِّحٌ	يُرَوِّحُ	رَوَّحَ	[ر و ح]	2
مُعَوِّضٌ	يُعَوِّضُ	عَوَّضَ	[ع و ض]	16	مُرَوِّضٌ	يُرَوِّضُ	رَوَّضَ	[ر و ض]	3
مُقَوِّضٌ	يُقَوِّضُ	قَوَّضَ	[ق و ض]	17	مُرَوِّعٌ	يُرَوِّعُ	رَوَّعَ	[ر و ع]	4
مُقَوِّمٌ	يُقَوِّمُ	قَوَّمَ	[ق و م]	18	مُرَوِّجٌ	يُرَوِّجُ	رَوَّجَ	[ز و ج]	5
مُكَوِّنٌ	يُكَوِّنُ	كَوَّنَ	[ك و ن]	19	مُزَوِّدٌ	يُزَوِّدُ	زَوَّدَ	[ز و د]	6
مُلَوِّنٌ	يُلَوِّنُ	لَوَّنَ	[م ل ن]	20	مُزَوِّرٌ	يُزَوِّرُ	زَوَّرَ	[ز و ر]	7
مُمَوِّلٌ	يُمَوِّلُ	مَوَّلَ	[م و ل]	21	مُزَوِّقٌ	يُزَوِّقُ	زَوَّقَ	[ز و ق]	8
مُمَوِّنٌ	يُمَوِّنُ	مَوَّنَ	[م و ن]	22	مُسَوِّغٌ	يُسَوِّغُ	سَوَّغَ	[س و غ]	9
مُمَوِّهٌ	يُمَوِّهُ	مَوَّهَ	[م و هـ]	23	مُسَوِّفٌ	يُسَوِّفُ	سَوَّفَ	[س و ف]	10
مُنَوِّعٌ	يُنَوِّعُ	نَوَّعَ	[ن و ع]	24	مُشَوِّشٌ	يُشَوِّشُ	شَوَّشَ	[ش و ش]	11
مُنَوِّمٌ	يُنَوِّمُ	نَوَّمَ	[ن و م]	25	مُشَوِّقٌ	يُشَوِّقُ	شَوَّقَ	[ش و ق]	12
					مُصَوِّتٌ	يُصَوِّتُ	صَوَّتَ	[ص و ت]	13

Tefîl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُصَيِّفٌ	يُصَيِّفُ	صَيَّفَ	[ص ي ف]	34	مُبَيِّضٌ	يُبَيِّضُ	بَيَّضَ	[ب ي ض]	26
مُغَيِّرٌ	يُغَيِّرُ	غَيَّرَ	[غ ي ر]	35	مُحَيِّرٌ	يُحَيِّرُ	حَيَّرَ	[ح ي ر]	27
مُقَيِّدٌ	يُقَيِّدُ	قَيَّدَ	[ق ي د]	36	مُزَيِّفٌ	يُزَيِّفُ	زَيَّفَ	[ز ي ف]	28
مُكَيِّفٌ	يُكَيِّفُ	كَيَّفَ	[ك ي ف]	37	مُزَيِّنٌ	يُزَيِّنُ	زَيَّنَ	[ز ي ن]	29
مُلَيِّنٌ	يُلَيِّنُ	لَيَّنَ	[ل ي ن]	38	مُسَيِّرٌ	يُسَيِّرُ	سَيَّرَ	[س ي ر]	30
مُمَيِّزٌ	يُمَيِّزُ	مَيَّزَ	[م ي ز]	39	مُسَيِّلٌ	يُسَيِّلُ	سَيَّلَ	[س ي ل]	31
مُهَيِّجٌ	يُهَيِّجُ	هَيَّجَ	[هـ ي ج]	40	مُشَيِّدٌ	يُشَيِّدُ	شَيَّدَ	[ش ي د]	32
					مُشَيِّعٌ	يُشَيِّعُ	شَيَّعَ	[ش ي ع]	33

Ecvef ismi fâiller içerisinde mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُؤَيِّدٌ	يُؤَيِّدُ	أَيَّدَ	[أ ي د]	41

1.2.2.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 3 nâkısı vâv'î ve 7 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 10 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

İsmi fâil vezninde nâkısı yâ'yi fiillerin yâ harflerinin med harfi olduğu ve misâli vâv'î fiillerin vâv harflerinin yâya ilâl olarak med harfine dönüşümü tabloda gösterilmiştir. Nâkıs fiillerden türeyen ismi fâiller (merfû-mecrûr durumunda) nekra olduklarında illet harflerinin düştüğü görülmektedir.

Ayrıca öncesi fetha olması nedeniyle elife dönüşen bütün illet harfleri fiilin dördüncü harfi veya sonrasında geldiğinde اسْتَغْزَيْتُ ← اسْتَغْزَوْتُ örneğinde olduğu gibi yâ olur.[24]

Tefîl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُسَلٍّ، الْمُسَلِّي	يُسَلِّي	يُسَلِّيُ	سَلَّى	[س ل و]	1
مُصَفٍّ، الْمُصَفِّي	يُصَفِّي	يُصَفِّيُ	صَفَّى	[ص ف و]	2
مُنَجٍّ، الْمُنَجِّي	يُنَجِّي	يُنَجِّيُ	نَجَّى	[ن ج و]	3

Tefîl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُجَلٍّ، الْمُجَلِّي	يُجَلِّي	يُجَلِّيُ	جَلَّى	[ج ل ي]	4
مُحَشٍّ، الْمُحَشِّي	يُحَشِّي	يُحَشِّيُ	حَشَّى	[ح ش ي]	5
مُعَزٍّ، الْمُعَزِّي	يُعَزِّي	يُعَزِّيُ	عَزَّى	[ع ز ي]	6
مُغَذٍّ، الْمُغَذِّي	يُغَذِّي	يُغَذِّيُ	غَذَّى	[غ ذ ي]	7
مُغَنٍّ، الْمُغَنِّي	يُغَنِّي	يُغَنِّيُ	غَنَّى	[غ ن ي]	8
مُلَبٍّ، الْمُلَبِّي	يُلَبِّي	يُلَبِّيُ	لَبَّى	[ل ب ي]	9

[24] Ebû Amr Cemâlüddîn Osmân b. Ömer b. Ebî Bekr b. Yûnus, ibnü'l-Hâcib eş-Şâfiyetü fî 'ilmî't-tasrîf ve'-ḥaṭṭi, thk. Salih Abdulazm eş-Şâir (Kahire: Mektebetü'l-Âdâb, 2010), 97.

Nâkıs ismi fâiller arasında mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Nâkısı Yâ'yi Mehmûz İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُؤَدٍّ، الْمُؤَدِّي	يُؤَدِّي	يُؤَدِّيُ	أَدَّى	[أ د ي]	10

1.2.2.7. Lefîf İsmi Fâil

İsmi fâil vezninde lefîfi makrûn fiiller, birinci illet harflerinin sahîh harf gibi işlem görerek ilâl olmaması nedeniyle son harfleri nâkıs ismi fâiller gibi ilâl olur. Lefîfi makrûn fiillerin yâ harfi med harfi olur. Nâkıs fiillerden türeyen ismi fâillerde (merfû-mecrûr durumunda) olduğu gibi lefîfler de nekra olduğunda illet harfleri düşer.

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında lefîf fiilden türeyen 1 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Lefîfi Makrûn İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُقَوٍّ، الْمُقَوِّي	يُقَوِّي	يُقَوِّيُ	قَوَّى	[ق و ي]	1

1.2.3. Mufâale Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında مُفَاعِلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 147 sözcük bulunmaktadır. İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir. Fiillerinde ilâl olmayan illet harfleri ismi fâil vezninde de olmaz.

1.2.3.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında sâlim fiillerden türeyen 102 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Mufâale Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَابِعٌ	يُتَابِعُ	تَابَعَ	[ت ب ع]	5	مُشَاحِنٌ	يُشَاحِنُ	شَاحَنَ	[ش ح ن]	1
مُتَاجِرٌ	يُتَاجِرُ	تَاجَرَ	[ت ج ر]	6	مُبَارِزٌ	يُبَارِزُ	بَارَزَ	[ب ر ز]	2
مُتَاخِمٌ	يُتَاخِمُ	تَاخَمَ	[ت خ م]	7	مُبَاشِرٌ	يُبَاشِرُ	بَاشَرَ	[ب ش ر]	3
مُثَابِرٌ	يُثَابِرُ	ثَابَرَ	[ث ب ر]	8	مُبَاغِثٌ	يُبَاغِثُ	بَاغَتَ	[ب غ ث]	4

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُزَاحِمٌ	يُزَاحِمُ	زَاحَمَ	[ز ح م]	35	مُجَادِلٌ	يُجَادِلُ	جَادَلَ	[ج د ل]	9
مُزَارِعٌ	يُزَارِعُ	زَارَعَ	[ز ر ع]	36	مُجَازِفٌ	يُجَازِفُ	جَازَفَ	[ج ز ف]	10
مُزَامِنٌ	يُزَامِنُ	زَامَنَ	[ز م ن]	37	مُجَامِلٌ	يُجَامِلُ	جَامَلَ	[ج م ل]	11
مُسَاعِدٌ	يُسَاعِدُ	سَاعَدَ	[س ع د]	38	مُجَانِبٌ	يُجَانِبُ	جَانَبَ	[ج ن ب]	12
مُسَاعِفٌ	يُسَاعِفُ	سَاعَفَ	[س ع ف]	39	مُجَانِسٌ	يُجَانِسُ	جَانَسَ	[ج ن س]	13
مُسَافِرٌ	يُسَافِرُ	سَافَرَ	[س ف ر]	40	مُجَاهِدٌ	يُجَاهِدُ	جَاهَدَ	[ج ه د]	14
مُسَالِمٌ	يُسَالِمُ	سَالَمَ	[س ل م]	41	مُحَارِبٌ	يُحَارِبُ	حَارَبَ	[ح ر ب]	15
مُسَامِرٌ	يُسَامِرُ	سَامَرَ	[س م ر]	42	مُحَاسِبٌ	يُحَاسِبُ	حَاسَبَ	[ح س ب]	16
مُسَاهِمٌ	يُسَاهِمُ	سَاهَمَ	[س ه م]	43	مُحَاصِرٌ	يُحَاصِرُ	حَاصَرَ	[ح ص ر]	17
مُشَابِهٌ	يُشَابِهُ	شَابَهَ	[ش ب ه]	44	مُحَاضِرٌ	يُحَاضِرُ	حَاضَرَ	[ح ض ر]	18
مُشَاجِرٌ	يُشَاجِرُ	شَاجَرَ	[ش ج ر]	45	مُحَافِظٌ	يُحَافِظُ	حَافَظَ	[ح ف ظ]	19
مُشَارِكٌ	يُشَارِكُ	شَارَكَ	[ش ر ك]	46	مُخَاتِلٌ	يُخَاتِلُ	خَاتَلَ	[خ ت ل]	20
مُشَاغِبٌ	يُشَاغِبُ	شَاغَبَ	[ش غ ب]	47	مُخَادِعٌ	يُخَادِعُ	خَادَعَ	[خ د ع]	21
مُشَاكِسٌ	يُشَاكِسُ	شَاكَسَ	[ش ك س]	48	مُخَاطِبٌ	يُخَاطِبُ	خَاطَبَ	[خ ط ب]	22
مُشَاهِدٌ	يُشَاهِدُ	شَاهَدَ	[ش ه د]	49	مُخَاطِرٌ	يُخَاطِرُ	خَاطَرَ	[خ ط ر]	23
مُشَاوِرٌ	يُشَاوِرُ	شَاوَرَ	[ش و ر]	50	مُخَالِفٌ	يُخَالِفُ	خَالَفَ	[خ ل ف]	24
مُصَاحِبٌ	يُصَاحِبُ	صَاحَبَ	[ص ح ب]	51	مُدَاعِبٌ	يُدَاعِبُ	دَاعَبَ	[د ع ب]	25
مُصَارِعٌ	يُصَارِعُ	صَارَعَ	[ص ر ع]	52	مُدَافِعٌ	يُدَافِعُ	دَافَعَ	[د ف ع]	26
مُصَالِحٌ	يُصَالِحُ	صَالَحَ	[ص ل ح]	53	مُدَاهِمٌ	يُدَاهِمُ	دَاهَمَ	[د ه م]	27
مُضَارِبٌ	يُضَارِبُ	ضَارَبَ	[ض ر ب]	54	مُدَاهِنٌ	يُدَاهِنُ	دَاهَنَ	[د ه ن]	28
مُضَارِعٌ	يُضَارِعُ	ضَارَعَ	[ض ر ع]	55	مُرَادِفٌ	يُرَادِفُ	رَادَفَ	[ر د ف]	29
مُطَابِقٌ	يُطَابِقُ	طَابَقَ	[ط ب ق]	56	مُرَاسِلٌ	يُرَاسِلُ	رَاسَلَ	[ر س ل]	30
مُطَارِدٌ	يُطَارِدُ	طَارَدَ	[ط ر د]	57	مُرَافِعٌ	يُرَافِعُ	رَافَعَ	[ر ف ع]	31
مُطَالِبٌ	يُطَالِبُ	طَالَبَ	[ط ل ب]	58	مُرَافِقٌ	يُرَافِقُ	رَافَقَ	[ر ف ق]	32
مُطَالِعٌ	يُطَالِعُ	طَالَعَ	[ط ل ع]	59	مُرَاقِبٌ	يُرَاقِبُ	رَاقَبَ	[ر ق ب]	33
مُعَادِلٌ	يُعَادِلُ	عَادَلَ	[ع د ل]	60	مُرَاهِقٌ	يُرَاهِقُ	رَاهَقَ	[ر ه ق]	34

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُمَاثِلٌ	يُمَاثِلُ	مَاثَلَ	[م ث ل]	82	مُعارِضٌ	يُعارِضُ	عَارَضَ	[ع ر ض]	61
مُمَاحِكٌ	يُمَاحِكُ	مَاحَكَ	[م ح ك]	83	مُعارِكٌ	يُعارِكُ	عَارَكَ	[ع ر ك]	62
مُمَارِسٌ	يُمَارِسُ	مَارَسَ	[م ر س]	84	مُعَاصِرٌ	يُعَاصِرُ	عَاصَرَ	[ع ص ر]	63
مُمَاطِلٌ	يُمَاطِلُ	مَاطَلَ	[م ط ل]	85	مُعَاقِبٌ	يُعَاقِبُ	عَاقَبَ	[ع ق ب]	64
مُمَالِقٌ	يُمَالِقُ	مَالَقَ	[م ل ق]	86	مُعَاكِسٌ	يُعَاكِسُ	عَاكَسَ	[ع ك س]	65
مُنَازِعٌ	يُنَازِعُ	نَازَعَ	[ن ز ع]	87	مُعَالِجٌ	يُعَالِجُ	عَالَجَ	[ع ل ج]	66
مُنَاسِبٌ	يُنَاسِبُ	نَاسَبَ	[ن س ب]	88	مُعَانِدٌ	يُعَانِدُ	عَانَدَ	[ع ن د]	67
مُنَاشِدٌ	يُنَاشِدُ	نَاشَدَ	[ن ش د]	89	مُغَامِرٌ	يُغَامِرُ	غَامَرَ	[غ م ر]	68
مُنَاصِرٌ	يُنَاصِرُ	نَاصَرَ	[ن ص ر]	90	مُقَابِلٌ	يُقَابِلُ	قابَلَ	[ق ب ل]	69
مُناضِلٌ	يُنَاضِلُ	نَاضَلَ	[ن ض ل]	91	مُقَاتِلٌ	يُقَاتِلُ	قَاتَلَ	[ق ت ل]	70
مُنَاظِرٌ	يُنَاظِرُ	نَاظَرَ	[ن ظ ر]	92	مُقَارِبٌ	يُقَارِبُ	قَارَبَ	[ق ر ب]	71
مُنَافِحٌ	يُنَافِحُ	نَافَحَ	[ن ف ح]	93	مُقَارِنٌ	يُقَارِنُ	قَارَنَ	[ق ر ن]	72
مُنَافِسٌ	يُنَافِسُ	نَافَسَ	[ن ف س]	94	مُقَاطِعٌ	يُقَاطِعُ	قَاطَعَ	[ق ط ع]	73
مُنَافِقٌ	يُنَافِقُ	نَافَقَ	[ن ف ق]	95	مُقَامِرٌ	يُقَامِرُ	قَامَرَ	[ق م ر]	74
مُنَاقِشٌ	يُنَاقِشُ	نَاقَشَ	[ن ق ش]	96	مُكَافِحٌ	يُكَافِحُ	كَافَحَ	[ك ف ح]	75
مُنَاقِضٌ	يُنَاقِضُ	نَاقَضَ	[ن ق ض]	97	مُلاَحِقٌ	يُلاَحِقُ	لاَحَقَ	[ل ح ق]	76
مُنَاهِضٌ	يُنَاهِضُ	نَاهَضَ	[ن ه ض]	98	مُلاَزِمٌ	يُلاَزِمُ	لاَزَمَ	[ل ز م]	77
مُهَاتِرٌ	يُهَاتِرُ	هَاتَرَ	[ه ت ر]	99	مُلاَصِقٌ	يُلاَصِقُ	لاَصَقَ	[ل ص ق]	78
مُهَاجِرٌ	يُهَاجِرُ	هَاجَرَ	[ه ج ر]	100	مُلاَطِفٌ	يُلاَطِفُ	لاَطَفَ	[ل ط ف]	79
مُهَاجِمٌ	يُهَاجِمُ	هَاجَمَ	[ه ج م]	101	مُلاَعِبٌ	يُلاَعِبُ	لاَعَبَ	[ل ع ب]	80
مُهَادِنٌ	يُهَادِنُ	هَادَنَ	[ه د ن]	102	مُلاَكِمٌ	يُلاَكِمُ	لاَكَمَ	[ل ك م]	81

1.2.3.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında mudaaf bir ismi fâil listelenmemiştir.

1.2.3.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında 2 mefmuzu fâ, 1 mehmûzu 'ayn ve 2 mehmûzu lâm fiilden türeyen 5 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

Mufâale Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُؤَارِبٌ	يُؤَارِبُ	آرَبَ	[أ ر ب]	1
مُؤْلِمٌ	يُؤَالِمُ	آلَمَ	[أ ل م]	2

Mufâale Bâbında Mehmûzu ‘Ayn İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُلاَئِمٌ	يُؤَائِمُ	لاءمَ	[ل أ م]	3

Mufâale Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُفَاجِئٌ	يُفَاجِئُ	فَاجَأَ	[ف ج أ]	4
مُكَافِئٌ	يُكَافِئُ	كَافَأَ	[ك ف أ]	5

1.2.3.4. Misâl İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de mufâale bâbında misâli vâv’î fiilden türeyen 7 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Fiillerinde ilâl olmayan vâvlar ismi fâil vezninde de ilâl olmamaktadır.

Mufâale Bâbında Misâli Vâv’î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُوَافِقٌ	يُوَافِقُ	وَافَقَ	[و ف ق]	5	مُوَاجِهٌ	يُوَاجِهُ	وَاجَهَ	[و ج ه]	1
مُوَاكِبٌ	يُوَاكِبُ	وَاكَبَ	[و ك ب]	6	مُوَارِبٌ	يُوَارِبُ	وَارَبَ	[و ر ب]	2
مُوَاطِنٌ	يُوَاطِنُ	وَاطَنَ	[و ط ن]	7	مُوَازِنٌ	يُوَازِنُ	وَازَنَ	[و ز ن]	3
					مُوَاظِبٌ	يُوَاظِبُ	وَاظَبَ	[و ظ ب]	4

1.2.3.5. Ecvef İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de mufâale bâbında 13 ecvefi vâv’î ve 7 ecvefi yâ’yi fiilden türeyen 20 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

Mufâale Bâbında Ecvefi Vâv’î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُحَاوِرٌ	يُحَاوِرُ	حَاوَرَ	[ح و ر]	2	مُجَاوِرٌ	يُجَاوِرُ	جَاوَرَ	[ج و ر]	1

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُقَاوِمٌ	يُقَاوِمُ	قَاوَمَ	[ق و م]	9	مُدَاوِرٌ	يُدَاوِرُ	دَاوَرَ	[د و ر]	3
مُنَاوِئٌ	يُنَاوِئُ	نَاوَأَ	[ن و أ]	10	مُدَاوِمٌ	يُدَاوِمُ	دَاوَمَ	[د و م]	4
مُنَاوِبٌ	يُنَاوِبُ	نَاوَبَ	[ن و ب]	11	مُعَاوِدٌ	يُعَاوِدُ	عَاوَدَ	[ع و د]	5
مُنَاوِرٌ	يُنَاوِرُ	نَاوَرَ	[ن و ر]	12	مُعَاوِنٌ	يُعَاوِنُ	عَاوَنَ	[ع و ن]	6
مُنَاوِشٌ	يُنَاوِشُ	نَاوَشَ	[ن و ش]	13	مُفَاوِضٌ	يُفَاوِضُ	فَاوَضَ	[ف و ض]	7
					مُقَاوِلٌ	يُقَاوِلُ	قَاوَلَ	[ق و ل]	8

Mufâale Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Mâzi Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُعَايِرٌ	يُعَايِرُ	عَايَرَ	[ع ي ر]	18	مُحَايِدٌ	يُحَايِدُ	حَايَدَ	[ح ي د]	14
مُعَايِنٌ	يُعَايِنُ	عَايَنَ	[ع ي ن]	19	مُزَايِدٌ	يُزَايِدُ	زَايَدَ	[ز ي د]	15
مُغَايِرٌ	يُغَايِرُ	غَايَرَ	[غ ي ر]	20	مُشَايِعٌ	يُشَايِعُ	شَايَعَ	[ش ي ع]	16
					مُضَايِقٌ	يُضَايِقُ	ضَايَقَ	[ض ي ق]	17

1.2.3.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ganî'de mufâale bâbında 5 nâkısı vâv'î ve 4 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 9 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi fâillerde gerçekleşen ilâller tabloda gösterilmiştir.

Mufâale Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُحَابٍ، الْمُحَابِي	يُحَابِي	يُحَابِيُ	حَابَى	[ح ب و]	1
مُحَاذٍ، الْمُحَاذِي	يُحَاذِي	يُحَاذِيُ	حَاذَى	[ح ذ و]	2
مُرَابٍ، الْمُرَابِي	يُرَابِي	يُرَابِيُ	رَابَى	[ر ب و]	3
مُنَاجٍ، الْمُنَاجِي	يُنَاجِي	يُنَاجِيُ	نَاجَى	[ن ج و]	4
مُنَادٍ، الْمُنَادِي	يُنَادِي	يُنَادِيُ	نَادَى	[ن د و]	5

Mufâale Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُحَاكٍ، الْمُحَاكِي	يُحَاكِي	يُحَاكِيُ	حَاكَى	[ح ك ي]	6
مُحَامٍ، الْمُحَامِي	يُحَامِي	يُحَامِيُ	حَامَى	[ح م ي]	7

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُلاَقٍ، الْمُلاَقِي	يُلَاقِي	يُلَاقِيُ	لاَقَى	[ل ق ي]	8
مُنَافٍ، الْمُنَافِي	يُنَافِي	يُنَافِيُ	نَافَ	[ن ف ي]	9

1.2.3.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 1 lefîfî makrûn ve 3 lefîfî mefrûk fiilden türeyen 4 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Lefîf ismi fâiller nâkıslarda olduğu gibi ilâl olur.

Mufâale Bâbında Lefîfî Makrûn İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُسَاوٍ، الْمُسَاوِي	يُسَاوِي	يُسَاوِيُ	سَاوَى	[س و ي]	1

Mufâale Bâbında Lefîfî Mefrûk İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُوَازٍ، الْمُوَازِي	يُوَازِي	يُوَازِيُ	وَازَى	[و ز ي]	2
مُوَاسٍ، الْمُوَاسِي	يُوَاسِي	يُوَاسِيُ	وَاسَى	[و س ي]	3
مُوَالٍ، الْمُوَالِي	يُوَالِي	يُوَالِيُ	وَالَى	[و ل ي]	4

1.2.4. İnfiâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında مُنْفَعِل vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 51 sözcük bulunmaktadır. Bu babtaki ismi fâiller sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

1.2.4.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 39 ismi fâil sülasi kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İnfiâl Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُنْحَصِرٌ	يَنحَصِرُ	اِنْحَصَرَ	[ح ص ر]	6	مُنْبَسِطٌ	يَنبَسِطُ	اِنْبَسَطَ	[ب س ط]	1
مُنْخَفِضٌ	يَنخَفِضُ	اِنْخَفَضَ	[خ ف ض]	7	مُنْبَطِحٌ	يَنبَطِحُ	اِنْبَطَحَ	[ب ط ح]	2
مُنْدَفِعٌ	يَندَفِعُ	اِنْدَفَعَ	[د ف ع]	8	مُنْجَذِبٌ	يَنجَذِبُ	اِنْجَذَبَ	[ج ذ ب]	3
مُنْدَمِجٌ	يَندَمِجُ	اِنْدَمَجَ	[د م ج]	9	مُنْحَدِرٌ	يَنحَدِرُ	اِنْحَدَرَ	[ح د ر]	4
مُنْذَهِلٌ	يَندَهِلُ	اِنْذَهَلَ	[ذ ه ل]	10	مُنْحَرِفٌ	يَنحَرِفُ	اِنْحَرَفَ	[ح ر ف]	5

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُنْفَتِحٌ	يَنفَتِحُ	اِنْفَتَحَ	[ف ت ح]	26	مُنْزَعِجٌ	يَنزَعِجُ	اِنْزَعَجَ	[ز ع ج]	11
مُنْفَجِرٌ	يَنفَجِرُ	اِنْفَجَرَ	[ف ج ر]	27	مُنْسَجِمٌ	يَنسَجِمُ	اِنْسَجَمَ	[س ج م]	12
مُنْفَرِجٌ	يَنفَرِجُ	اِنْفَرَجَ	[ف ر ج]	28	مُنْسَحِبٌ	يَنسَحِبُ	اِنْسَحَبَ	[س ح ب]	13
مُنْفَرِدٌ	يَنفَرِدُ	اِنْفَرَدَ	[ف ر د]	29	مُنْسَحِقٌ	يَنسَحِقُ	اِنْسَحَقَ	[س ح ق]	14
مُنْفَصِلٌ	يَنفَصِلُ	اِنْفَصَلَ	[ف ص ل]	30	مُنْسَلِخٌ	يَنسَلِخُ	اِنْسَلَخَ	[س ل خ]	15
مُنْفَعِلٌ	يَنفَعِلُ	اِنْفَعَلَ	[ف ع ل]	31	مُنْشَرِحٌ	يَنشَرِحُ	اِنْشَرَحَ	[ش ر ح]	16
مُنْقَبِضٌ	يَنقَبِضُ	اِنْقَبَضَ	[ق ب ض]	32	مُنْشَطِرٌ	يَنشَطِرُ	اِنْشَطَرَ	[ش ط ر]	17
مُنْقَرِضٌ	يَنقَرِضُ	اِنْقَرَضَ	[ق ر ض]	33	مُنْشَغِفٌ	يَنشَغِفُ	اِنْشَغَفَ	[ش غ ف]	18
مُنْقَطِعٌ	يَنقَطِعُ	اِنْقَطَعَ	[ق ط ع]	34	مُنْصَرِفٌ	يَنصَرِفُ	اِنْصَرَفَ	[ص ر ف]	19
مُنْقَلِبٌ	يَنقَلِبُ	اِنْقَلَبَ	[ق ل ب]	35	مُنْصَرِمٌ	يَنصَرِمُ	اِنْصَرَمَ	[ص ر م]	20
مُنْكَمِشٌ	يَنكَمِشُ	اِنْكَمَشَ	[ك م ش]	36	مُنْطَلِقٌ	يَنطَلِقُ	اِنْطَلَقَ	[ط ل ق]	21
مُنْهَزِمٌ	يَنهَزِمُ	اِنْهَزَمَ	[هـ ز م]	37	مُنْعَدِمٌ	يَنعَدِمُ	اِنْعَدَمَ	[ع د م]	22
مُنْهَمِرٌ	يَنهَمِرُ	اِنْهَمَرَ	[هـ م ر]	38	مُنْعَرِجٌ	يَنعَرِجُ	اِنْعَرَجَ	[ع ر ج]	23
مُنْهَمِكٌ	يَنهَمِكُ	اِنْهَمَكَ	[هـ م ك]	39	مُنْعَزِلٌ	يَنعَزِلُ	اِنْعَزَلَ	[ع ز ل]	24
					مُنْعَكِسٌ	يَنعَكِسُ	اِنْعَكَسَ	[ع ك س]	25

1.2.4.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında mudaaf fiillerden türeyen 4 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâil vezninde harf tekrarı nedeniyle gerçekleşen idgâm gösterilmiştir.

İnfiâl Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُنْبَتٌّ	يَنْبَتُّ	يَنْبَتِتُ	اِنْبَتَّ	اِنْبَتَتَ	[ب ت ت]	1
مُنْبَثٌّ	يَنْبَثُّ	يَنْبَثِثُ	اِنْبَثَّ	اِنْبَثَثَ	[ب ث ث]	2
مُنْحَلٌّ	يَنْحَلُّ	يَنْحَلِلُ	اِنْحَلَّ	اِنْحَلَلَ	[ح ل ل]	3
مُنْشَقٌّ	يَنْشَقُّ	يَنْشَقِقُ	اِنْشَقَّ	اِنْشَقَقَ	[ش ق ق]	4

1.2.4.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında mehmûz bir ismi fâil listelenmemiştir.

1.2.4.4. Misâl İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında misâl bir ismi fâil listelenmemiştir.

1.2.4.5. Ecvef İsmi Fâil

İnfiâl bâbında ecvef fiillerden türeyen ismi fâilinde gerçekleşen ilâl nedeniyle İsmi fâil kesrası gözükmez. Bu babtaki ecvef ismi fâillerin illet harfi, fiillerinde olduğu gibi ilâl olarak اِنْقَادَ → مُنْقَادٌ şeklinde med harfine dönüşür.[25]

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında ecvefi vâv'î fiilden türeyen 4 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İllet harflerindeki ilâl tabloda gösterilmiştir.

İnfiâl Bâbında Ecvef İsmi Fâil

İsmi Fâil	مُنْفَعِلٌ	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُنْقَادٌ	مُنْقَوِدٌ	يَنْقَادُ	اِنْقَادَ	اِنْقَوَدَ	[ق و د]	1
مُنْسَاقٌ	مُنْسَوِقٌ	يَنْسَاقُ	اِنْسَاقَ	اِنْسَوَقَ	[س و ق]	2
مُنْطَادٌ	مُنْطَوِدٌ	يَنْطَادُ	اِنْطَادَ	اِنْطَوَدَ	[ط و د]	3
مُنْهَارٌ	مُنْهَوِرٌ	يَنْهَارُ	اِنْهَارَ	اِنْهَوَرَ	[هـ و ر]	4

1.2.4.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında 1 nâkısı vâv'î ve 1 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 2 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İllet harflerindeki ilâl tablolarda gösterilmiştir.

İnfiâl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُنْحَنٍ، الْمُنْحَنِي	يَنْحَنِي	يَنْحَنِيُ	اِنْحَنَى	[ح ن و]	1

İnfiâl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُنْجَلٍ، الْمُنْجَلِي	يَنْجَلِي	يَنْجَلِيُ	اِنْجَلَى	[ج ل ي]	2

1.2.4.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında 2 lefîfi makrûn fiilden türeyen ismi fâil

[25] Nehr, *es-Sarfu'l-vâfî dirâsât vasfiyye tatbîkıyye*, 116.

sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Lefîf ismi fâiller nâkıslarda olduğu gibi ilâl olur.

İnfiâl Bâbında Lefîfî Makrûn İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُنْطَوٍ، الْمُنْطَوِي	يَنْطَوِي	يَنْطَوِيُ	اِنْطَوَى	[ط و ي]	1
مُنْضَوٍ، الْمُنْضَوِي	يَنْضَوِي	يَنْضَوِيُ	اِنْضَوَى	[ض و ي]	2

1.2.5. İftiâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında مُفْتَعِلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 167 sözcük bulunmaktadır. İftiâl bâbındaki ismi fâiller sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

1.2.5.1. Sâlim İsmi Fâil

İftiâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 111 ismi fâil sülâsî sülasi kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُخْتَرِعٌ	يَخْتَرِعُ	اِخْتَرَعَ	[خ ر ع]	14	مُبْتَدِعٌ	يَبْتَدِعُ	اِبْتَدَعَ	[ب د ع]	1
مُخْتَرِقٌ	يَخْتَرِقُ	اِخْتَرَقَ	[خ ر ق]	15	مُبْتَسِمٌ	يَبْتَسِمُ	اِبْتَسَمَ	[ب س م]	2
مُخْتَزِلٌ	يَخْتَزِلُ	اِخْتَزَلَ	[خ ز ل]	16	مُبْتَكِرٌ	يَبْتَكِرُ	اِبْتَكَرَ	[ب ك ر]	3
مُخْتَصِرٌ	يَخْتَصِرُ	اِخْتَصَرَ	[خ ص ر]	17	مُبْتَهِجٌ	يَبْتَهِجُ	اِبْتَهَجَ	[ب ه ج]	4
مُخْتَلِطٌ	يَخْتَلِطُ	اِخْتَلَطَ	[خ ل ط]	18	مُبْتَهِلٌ	يَبْتَهِلُ	اِبْتَهَلَ	[ب ه ل]	5
مُخْتَلِفٌ	يَخْتَلِفُ	اِخْتَلَفَ	[خ ل ف]	19	مُحْتَرِفٌ	يَحْتَرِفُ	اِحْتَرَفَ	[ح ر ف]	6
مُخْتَلِقٌ	يَخْتَلِقُ	اِخْتَلَقَ	[خ ل ق]	20	مُحْتَرِمٌ	يَحْتَرِمُ	اِحْتَرَمَ	[ح ر م]	7
مُخْتَنِقٌ	يَخْتَنِقُ	اِخْتَنَقَ	[خ ن ق]	21	مُحْتَسِبٌ	يَحْتَسِبُ	اِحْتَسَبَ	[ح س ب]	8
مُرْتَبِطٌ	يَرْتَبِطُ	اِرْتَبَطَ	[ر ب ط]	22	مُحْتَشِمٌ	يَحْتَشِمُ	اِحْتَشَمَ	[ح ش م]	9
مُرْتَبِكٌ	يَرْتَبِكُ	اِرْتَبَكَ	[ر ب ك]	23	مُحْتَفِلٌ	يَحْتَفِلُ	اِحْتَفَلَ	[ح ف ل]	10
مُرْتَجِلٌ	يَرْتَجِلُ	اِرْتَجَلَ	[ر ج ل]	24	مُحْتَقِرٌ	يَحْتَقِرُ	اِحْتَقَرَ	[ح ق ر]	11
مُرْتَزِقٌ	يَرْتَزِقُ	اِرْتَزَقَ	[ر ز ق]	25	مُحْتَكِرٌ	يَحْتَكِرُ	اِحْتَكَرَ	[ح ك ر]	12
مُرْتَعِبٌ	يَرْتَعِبُ	اِرْتَعَبَ	[ر ع ب]	26	مُخْتَبِرٌ	يَخْتَبِرُ	اِخْتَبَرَ	[خ ب ر]	13

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُغْتَمِرٌ	يَغْتَمِرُ	اِغْتَمَرَ	[غ م ر]	55	مُرْتَعِدٌ	يَرْتَعِدُ	اِرْتَعَدَ	[ر ع د]	27
مُفْتَرِسٌ	يَفْتَرِسُ	اِفْتَرَسَ	[ف ر س]	56	مُرْتَعِشٌ	يَرْتَعِشُ	اِرْتَعَشَ	[ر ع ش]	28
مُفْتَقِرٌ	يَفْتَقِرُ	اِفْتَقَرَ	[ف ق ر]	57	مُرْتَفِعٌ	يَرْتَفِعُ	اِرْتَفَعَ	[ر ف ع]	29
مُقْتَبِسٌ	يَقْتَبِسُ	اقْتَبَسَ	[ق ب س]	58	مُرْتَقِبٌ	يَرْتَقِبُ	اِرْتَقَبَ	[ر ق ب]	30
مُقْتَحِمٌ	يَقْتَحِمُ	اِقْتَحَمَ	[ق ح م]	59	مُرْتَكِبٌ	يَرْتَكِبُ	اِرْتَكَبَ	[ر ك ب]	31
مُقْتَرَحٌ	يَقْتَرِحُ	اِقْتَرَحَ	[ق ر ح]	60	مُرْتَكِزٌ	يَرْتَكِزُ	اِرْتَكَزَ	[ر ك ز]	32
مُقْتَرِضٌ	يَقْتَرِضُ	اِقْتَرَضَ	[ق ر ض]	61	مُرْتَهِنٌ	يَرْتَهِنُ	اِرْتَهَنَ	[ر ه ن]	33
مُقْتَرَعٌ	يَقْتَرِعُ	اِقْتَرَعَ	[ق ر ع]	62	مُسْتَرِقٌ	يَسْتَرِقُ	اِسْتَرَقَ	[س ر ق]	34
مُقْتَرِفٌ	يَقْتَرِفُ	اِقْتَرَفَ	[ق ر ف]	63	مُسْتَعِرٌ	يَسْتَعِرُ	اِسْتَعَرَ	[س ع ر]	35
مُقْتَرِنٌ	يَقْتَرِنُ	اِقْتَرَنَ	[ق ر ن]	64	مُسْتَلِمٌ	يَسْتَلِمُ	اِسْتَلَمَ	[س ل م]	36
مُقْتَصِدٌ	يَقْتَصِدُ	اِقْتَصَدَ	[ق ص د]	65	مُسْتَنِدٌ	يَسْتَنِدُ	اِسْتَنَدَ	[س ن د]	37
مُقْتَلِعٌ	يَقْتَلِعُ	اِقْتَلَعَ	[ق ل ع]	66	مُشْتَبِهٌ	يَشْتَبِهُ	اِشْتَبَهَ	[ش ب ه]	38
مُقْتَنِعٌ	يَقْتَنِعُ	اِقْتَنَعَ	[ق ن ع]	67	مُشْتَرِكٌ	يَشْتَرِكُ	اِشْتَرَكَ	[ش ر ك]	39
مُكْتَرِثٌ	يَكْتَرِثُ	اِكْتَرَثَ	[ك ر ث]	68	مُشْتَعِلٌ	يَشْتَعِلُ	اِشْتَعَلَ	[ش ع ل]	40
مُكْتَسِحٌ	يَكْتَسِحُ	اِكْتَسَحَ	[ك س ح]	69	مُشْتَمِلٌ	يَشْتَمِلُ	اِشْتَمَلَ	[ش م ل]	41
مُكْتَمِلٌ	يَكْتَمِلُ	اِكْتَمَلَ	[ك م ل]	70	مُعْتَدِلٌ	يَعْتَدِلُ	اِعْتَدَلَ	[ع د ل]	42
مُكْتَنِزٌ	يَكْتَنِزُ	اِكْتَنَزَ	[ك ن ز]	71	مُعْتَرِضٌ	يَعْتَرِضُ	اِعْتَرَضَ	[ع ر ض]	43
مُلْتَبِسٌ	يَلْتَبِسُ	اِلْتَبَسَ	[ل ب س]	72	مُعْتَرِفٌ	يَعْتَرِفُ	اِعْتَرَفَ	[ع ر ف]	44
مُلْتَحِقٌ	يَلْتَحِقُ	اِلْتَحَقَ	[ل ح ق]	73	مُعْتَزِلٌ	يَعْتَزِلُ	اِعْتَزَلَ	[ع ز ل]	45
مُلْتَحِمٌ	يَلْتَحِمُ	اِلْتَحَمَ	[ل ح م]	74	مُعْتَصِمٌ	يَعْتَصِمُ	اِعْتَصَمَ	[ع ص م]	46
مُلْتَزِقٌ	يَلْتَزِقُ	اِلْتَزَقَ	[ل ز ق]	75	مُعْتَقِدٌ	يَعْتَقِدُ	اِعْتَقَدَ	[ع ق د]	47
مُلْتَزِمٌ	يَلْتَزِمُ	اِلْتَزَمَ	[ل ز م]	76	مُعْتَمِدٌ	يَعْتَمِدُ	اِعْتَمَدَ	[ع م د]	48
مُلْتَصِقٌ	يَلْتَصِقُ	اِلْتَصَقَ	[ل ص ق]	77	مُعْتَمِرٌ	يَعْتَمِرُ	اِعْتَمَرَ	[ع م ر]	49
مُمْتَحِنٌ	يَمْتَحِنُ	اِمْتَحَنَ	[م ح ن]	78	مُعْتَنِقٌ	يَعْتَنِقُ	اِعْتَنَقَ	[ع ن ق]	50
مُمْتَقِعٌ	يَمْتَقِعُ	اِمْتَقَعَ	[م ق ع]	79	مُغْتَبِطٌ	يَغْتَبِطُ	اِغْتَبَطَ	[غ ب ط]	51
مُمْتَنِعٌ	يَمْتَنِعُ	اِمْتَنَعَ	[م ن ع]	80	مُغْتَرِبٌ	يَغْتَرِبُ	اِغْتَرَبَ	[غ ر ب]	52
مُمْتَهِنٌ	يَمْتَهِنُ	اِمْتَهَنَ	[م ه ن]	81	مُغْتَسِلٌ	يَغْتَسِلُ	اِغْتَسَلَ	[غ س ل]	53
					مُغْتَصِبٌ	يَغْتَصِبُ	اِغْتَصَبَ	[غ ص ب]	54

İftiâl bâbında baş tarafı "in" olarak başlayan fiiller infiâl bâbıyla karıştırılabilmektedir. Ancak buradaki nûn harfi kök harfidir. Bunun yanısıra üçüncü harfi tâ olan beş harfli fiiller iftiâl bâbındadır.

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُنْتَخِبٌ	يَنْتَخِبُ	اِنْتَخَبَ	[ن خ ب]	91	مُنْتَبِهٌ	يَنْتَبِهُ	اِنْتَبَهَ	[ن ب ه]	82
مُنْتَسِبٌ	يَنْتَسِبُ	اِنْتَسَبَ	[ن س ب]	92	مُنْتَحِبٌ	يَنْتَحِبُ	اِنْتَحَبَ	[ن ح ب]	83
مُنْتَصِبٌ	يَنْتَصِبُ	اِنْتَصَبَ	[ن ص ب]	93	مُنْتَحِرٌ	يَنْتَحِرُ	اِنْتَحَرَ	[ن ح ر]	84
مُنْتَصِرٌ	يَنْتَصِرُ	اِنْتَصَرَ	[ن ص ر]	94	مُنْتَحِلٌ	يَنْتَحِلُ	اِنْتَحَلَ	[ن ح ل]	85
مُنْتَقِدٌ	يَنْتَقِدُ	اِنْتَقَدَ	[ن ق د]	95	مُنْتَظِمٌ	يَنْتَظِمُ	اِنْتَظَمَ	[ن ظ م]	86
مُنْتَقِلٌ	يَنْتَقِلُ	اِنْتَقَلَ	[ن ق ل]	96	مُنْتَعِشٌ	يَنْتَعِشُ	اِنْتَعَشَ	[ن ع ش]	87
مُنْتَقِمٌ	يَنْتَقِمُ	اِنْتَقَمَ	[ن ق م]	97	مُنْتَفِخٌ	يَنْتَفِخُ	اِنْتَفَخَ	[ن ف خ]	88
مُنْتَكِسٌ	يَنْتَكِسُ	اِنْتَكَسَ	[ن ك س]	98	مُنْتَفِشٌ	يَنْتَفِشُ	اِنْتَفَشَ	[ن ف ش]	89
مُنْتَهِكٌ	يَنْتَهِكُ	اِنْتَهَكَ	[ن ه ك]	99	مُنْتَفِعٌ	يَنْتَفِعُ	اِنْتَفَعَ	[ن ف ع]	90

Bu babta fâe'l-fiili tâ olan sözcüklerde idgâm yapılacak birinci harfîn sâkin olması nedeniyle iftiâl bâbının tâ'sı ile idgâm olur.

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَّبِعٌ	يَتَّبِعُ	اِتَّبَعَ	[ت ب ع]	100

İftiâl bâbının ayne'l-fiili tâ olduğunda ise vezin karışıklığı (iltibâs) oluşturabileceği için اِقْتَتَلُوا → قَتَّلُوا örneğinde olduğu gibi çoz az idgâm gerçekleşir.[26]

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَتِرٌ	يَسْتَتِرُ	اِسْتَتَرَ	[س ت ر]	101
مُكْتَتِبٌ	يَكْتَتِبُ	اِكْتَتَبَ	[ك ت ب]	102

İftiâl bâbındaki sözcüklerde telaffuz zorluğunu giderek sesleri birbine yaklaştırmak için tâ (ت) harfinden önce dâl (د), zây (ز) ve zâl (ذ) harfleri geldiğinde tâ harfi dâl'e (د); sâd (ص), dâd (ض), tâ (ط), zâ (ظ) harfleri geldiğinde ise

[26] Müberred, *el-Muktedab*, 1/242; Razîyuddîn b. el-Hasan el-Esterâbâzi, *Şerhu Şâfîyetu'bni'l-Hâcib*, thk. Muhammed Nuri Hasan vd. (Beyrût: Dâru'l-Kutûbi'l-'İlmiyye, 1395/1975), 3/267.

ṭâ’ya (ط) ibdâl olur.[27]

İftiâl Bâbında Harflerinde İbdâl (د → ت) Olan Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُزْدَحِمٌ	يَزْدَحِمُ	اِزْدَحَمَ	اِزْتَحَمَ	[ز ح م]	103
مُزْدَرِدٌ	يَزْدَرِدُ	اِزْدَرَدَ	اِزْتَرَدَ	[ز ر د]	104
مُزْدَهِرٌ	يَزْدَهِرُ	اِزْدَهَرَ	اِزْتَهَرَ	[ز ه ر]	105

İftiâl Bâbında Harflerinde İbdâl (ط → ت) Olan Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُصْطَحِبٌ	يَصْطَحِبُ	اِصْطَحَبَ	اِصْتَحَبَ	[ص ح ب]	106
مُضْطَرِبٌ	يَضْطَرِبُ	اِضْطَرَبَ	اِضْتَرَبَ	[ض ر ب]	107
مُضْطَرِمٌ	يَضْطَرِمُ	اِضْطَرَمَ	اِضْتَرَمَ	[ض ر م]	108
مُضْطَهِدٌ	يَضْطَهِدُ	اِضْطَهَدَ	اِضْتَهَدَ	[ض ه د]	109
مُطَّرِدٌ	يَطَّرِدُ	اِطَّرَدَ	اِطْتَرَدَ	[ط ر د]	110
مُطَّلِعٌ	يَطَّلِعُ	اِطَّلَعَ	اِطْتَلَعَ	[ط ل ع]	111

1.2.5.2. Mudaaf İsmi Fâil

İftiâl bâbında mudaaf ismi fâillerde tâ harfin hareke nakli yapılamadığından kesra gözükmez. Bu babta مُفْتَعِلٌ veznindeki ismi fâilin mevzûnu مُعْتَدٌّ ve مُشْتَدٌّ şeklinde gelir.[28]

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil
مُشْتَدٌّ	مُشْتَدِدٌ	يَشْتَدُّ	اِشْتَدَّ	مُعْتَدٌّ	مُعْتَدِدٌ	يَعْتَدُّ	اِعْتَدَّ

Mu‘cemu’l-ġanî’de iftiâl bâbında mudaaf fiillerden türeyen 10 ismi fâil sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâil vezninde harf tekrarı nedeniyle gerçekleşen idgâm gösterilmiştir.

[27] Müberred, *el-Muktedab*, 1/64, 65, 194; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi’s-sarf*, 1071-1073.
[28] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi’s-sarf*, 456.

İftiâl Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُعْتَدٌّ	مُعْتَدِدٌ	يَعْتَدُّ	يَعْتَدِدُ	اِعْتَدَّ	اِعْتَدَدَ	[ع د د]	1
مُجْتَرٌّ	مُجْتَرِرٌ	يَجْتَرُّ	يَجْتَرِرُ	اِجْتَرَّ	اِجْتَرَرَ	[ج ر ر]	2
مُحْتَجٌّ	مُحْتَجِجٌ	يَحْتَجُّ	يَحْتَجِجُ	اِحْتَجَّ	اِحْتَجَجَ	[ح ج ج]	3
مُحْتَدٌّ	مُحْتَدِدٌ	يَحْتَدُّ	يَحْتَدِدُ	اِحْتَدَّ	اِحْتَدَدَ	[ح د د]	4
مُخْتَصّ	مُخْتَصِصٌ	يَخْتَصُّ	يَخْتَصِصُ	اِخْتَصَّ	اِخْتَصَصَ	[خ ص ص]	5
مُرْتَجٌّ	مُرْتَجِجٌ	يَرْتَجُّ	يَرْتَجِجُ	اِرْتَجَّ	اِرْتَجَجَ	[ر ج ج]	6
مُرْتَدٌّ	مُرْتَدِدٌ	يَرْتَدُّ	يَرْتَدِدُ	اِرْتَدَّ	اِرْتَدَدَ	[ر د د]	7
مُغْتَمٌّ	مُغْتَمِمٌ	يَغْتَمُّ	يَغْتَمِمُ	اِغْتَمَّ	اِغْتَمَمَ	[غ م م]	8
مُهْتَزٌّ	مُهْتَزِزٌ	يَهْتَزُّ	يَهْتَزِزُ	اِهْتَزَّ	اِهْتَزَزَ	[هـ ز ز]	9
مُهْتَمٌّ	مُهْتَمِمٌ	يَهْتَمُّ	يَهْتَمِمُ	اِهْتَمَّ	اِهْتَمَمَ	[هـ م م]	10

1.2.5.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında 3 mehmûzu fâ, 1 mehmûzu 'ayn ve 4 mehmûzu lâm fiilden türeyen 8 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâil vezninde hemzenin kendisinin ve önceki harfin aldığı harekeye bağlı değişimi tabloda gösterilmiştir.

İftiâl Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُؤْتَزِرٌ	يَأْتَزِرُ	اِئْتَزَرَ	[أ ز ر]	1
مُؤْتَمِرٌ	يَأْتَمِرُ	اِئْتَمَرَ	[أ م ر]	2
مُؤْتَلِفٌ	يَأْتَلِفُ	اِئْتَلَفَ	[أ ل ف]	3

İftiâl Bâbında Mehmûzu 'Ayn İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُكْتَئِبٌ	يَكْتَئِبُ	اِكْتَأَبَ	[ك أ ب]	4

İftiâl Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُبْتَدِئٌ	يَأْتَدِئُ	اِبْتَدَأَ	[ب د أ]	5
مُخْتَبِئٌ	يَخْتَبِئُ	اِخْتَبَأَ	[خ ب أ]	6

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُمْتَلِئٌ	يَمْتَلِئُ	اِمْتَلأَ	[م ل أ]	7
مُهْتَرِئٌ	يَهْتَرِئُ	اِهْتَرَأَ	[هـ ر أ]	8

1.2.5.4. Misâl İsmi Fâil

İftiâl bâbında misâli fiillerden kaynaklanan telaffuz zorluğunu gidermek için illet harfleri tâ'ya dönüşerek idgâm olur.[29]

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ←←		اِفْتَعَلَ	Kök
مُتَّصِلٌ	يَتَّصِلُ	اِتَّصَلَ	اِتْتَصَلَ	اِوْتَصَلَ	[و ص ل]
مُتَّسِرٌ	يَتَّسِرُ	اِتَّسَرَ	اِتْتَسَرَ	اِيْتَسَرَ	[ي س ر]

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında misâli vâv'î fiiilden türeyen 11 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Misâli Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ←←		اِفْتَعَلَ	Kök	
مُتَّهِمٌ	يَتَّهِمُ	اِتَّهَمَ	اِتْتَهَمَ	اِوْتَهَمَ	[و هـ م]	1
مُتَّجِهٌ	يَتَّجِهُ	اِتَّجَهَ	اِتْتَجَهَ	اِوْتَجَهَ	[و ج هـ]	2
مُتَّحِدٌ	يَتَّحِدُ	اِتَّحَدَ	اِتْتَحَدَ	اِوْتَحَدَ	[و ح د]	3
مُتَّزِنٌ	يَتَّزِنُ	اِتَّزَنَ	اِتْتَزَنَ	اِوْتَزَنَ	[و ز ن]	4
مُتَّسِعٌ	يَتَّسِعُ	اِتَّسَعَ	اِتْتَسِعَ	اِوْتَسَعَ	[و س ع]	5
مُتَّسِقٌ	يَتَّسِقُ	اِتَّسَقَ	اِتْتَسَقَ	اِتَّسَقَ	[و س ق]	6
مُتَّشِحٌ	يَتَّشِحُ	اِتَّشَحَ	اِتْتَشَحَ	اِوْتَشَحَ	[و ش ح]	7
مُتَّصِلٌ	يَتَّصِلُ	اِتَّصَلَ	اِتْتَصَلَ	اِوْتَصَلَ	[و ص ل]	8
مُتَّفِقٌ	يَتَّفِقُ	اِتَّفَقَ	اِتْتَفَقَ	اِوْتَفَقَ	[و ف ق]	9
مُتَّقِدٌ	يَتَّقِدُ	اِتَّقَدَ	اِتْتَقَدَ	اِوْتَقَدَ	[و ق د]	10

Misâl ismi fâillerden mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

[29] Ebu'l-Kâsım Ömer b. Sâbit es-Semânînî, *Şerhu't-Tasrîf,* İbrahim Süleyman el-Be'îmî (Riyad: Mektebetü'r-Rüşt, 1419/1999), 354.; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf,* 1078-1079.

İftiâl Bâbında Misâli Vâv'î Mehmûz İsmi Fâil

İsmi fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ←←		اِفْتَعَلَ	Kök	
مُتَّكِئٌ	يَتَّكِئُ	اِتَّكَأَ	اِتْتَكَئَ	اِوْتَكَأَ	[و ك أ]	11

1.2.5.5. Ecvef İsmi Fâil

İftiâl bâbında ecvef fiillerinin (اِحْتَوَلَ، اِعْتَوَدَ، اِقْتَوَدَ) illet harfleri (اِحْتَالَ، اِعْتَادَ، اِقْتَادَ) ilâl olarak med harfine dönüşür. Fiilleri ilâl olan ismi fâiller de ilâl olur.[30]

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında 7 ecvefi vâv'î ve 2 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen 9 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâil vezninde ecvef fiillerin illet harflerinin ilâl olarak med harfine dönüşümü tabloda gösterilmiştir.

İftiâl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ← ←		Mâzi Fiil	Kök	
مُحْتَاطٌ	يَحْتَاطُ	يَحْتَوِطُ	اِحْتَاطَ	[ح و ط]	1
مُحْتَالٌ	يَحْتَالُ	يَحْتَوِلُ	اِحْتَالَ	[ح و ل]	2
مُرْتَاحٌ	يَرْتَاحُ	يَرْتَوِحُ	اِرْتَاحَ	[ر و ح]	3
مُرْتَاعٌ	يَرْتَاعُ	يَرْتَوِعُ	اِرْتَاعَ	[ر و ع]	4
مُشْتَاقٌ	يَشْتَاقُ	يَشْتَوِقُ	اِشْتَاقَ	[ش و ق]	5

İftiâl bâbında müşareket bidiren bir fiil tefâül bâbının anlamını taşıması nedeniyle, tefâül bâbında ilâl olmayan aynı fiil kökündeki illet harfleri iftiâl bâbında da ilâl olmaz. Bu fiillerin ismi fâil ve ismi mefûlleri de böyledir.[31]

İftiâl Bâbı	Tefâül Bâbı	Kök	İftiâl Bâbı	Tefâül Bâbı	Kök
اجْتَوَرُوا	تَجَاوَرُوا	[ج و ر]	اِضْطَرَبُوا	تَضَارَبُوا	[ض ر ب]
تَزَاوَجَ	اِزْدَوَجَ	[ز و ج]	اِقْتَتَلُوا	تَقَاتَلوا	[ق ت ل]

30 Ebü'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Abdüssamed el-Hemedânî es-Sehâvî, *Seferu's-seâde ve sefîru'l-ifâde*, thk. Muhammed ed-Dâlî (Beyrut: Dâru Sâdır, 1415/1990), 2/580.

31 Sîbeveyhi, Ebû Bişr Amr b. Osmân b. Kanber el-Hârisî, *el-Kitâb*, thk. 'Abdu's-Selâm Muhammed Harun (Kâhire: Mektebetu'l-Hânicî, 1408/1988), 4/79; es-Sehâvî, *Seferu's-seâde ve sefîru'l-ifâde*, 2/580; Îhâbu Abdulhamid Abdussadık Selâme, *Şerha Ebî'l-'Alâi ve'l-Ḫatîbi't-Tebrîzî alâ dîvâni Ebî Temmâmi* (Kahire: Câmi'atü'l-Kahira Külliyyetü Dari'l-'Ulûm, Risâle Mâcester, 2012), 216.

İftiâl Bâbı	Tefâül Bâbı	Kök	İftiâl Bâbı	Tefâül Bâbı	Kök
اِعْتَوَنُوا	وتَعَاوَنُوا	[ع و ن]	اِجْتَوَرُوا	تَجَاوَرُوا	[ج و ر]

İftiâl BâbındaMüŞâreket Anlamı Taşıyan ve İlâl Olmayan Ecvef İsmi Fâil

İsmi fâil	Muzârî Fiil ← ←		Mâzi Fiil	Kök	
مُزْدَوِجٌ	يَزْدَوِجُ	يَزْدَوِجُ	اِزْدَوَجَ	[ز و ج]	6

Ecvef İsmi fâillerden içerisinde hemze bulunan aşağıda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Ecvefi Vâv'î Mehmûz İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَاءٌ	يَسْتَاءُ	يَسْتَوِءُ	اِسْتَاءَ	[س و أ]	7

İftiâl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُمْتَازٌ	يَمْتَازُ	يَمْتَوِزُ	اِمتَازَ	[م ي ز]	8
مُهْتَاجٌ	يَهْتَاجُ	يَهْتَوِجُ	اِهْتَاجَ	[هـ ي ج]	9

1.2.5.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında nâkıs fiilden türeyen 4 nâkısı vâv'î ve 13 nâkısı yâ'yi toplam 17 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi menkûs olan bu sözcüklerde vâv harfleri yâ'ya ilâl olur. [32]

İftiâl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُرْتَشٍ، الْمُرْتَشِي	الْمُرْتَشِيُ	يَرْتَشِي	اِرْتَشَى	[ر ش و]	1
مُشْتَكٍ، الْمُشْتَكِي	الْمُشْتَكِيُ	يَشْتَكِي	اِشْتَكَى	[ش ك و]	2
مُعْتَدٍ، الْمُعْتَدِي	الْمُعْتَدِيُ	يَعْتَدِي	اِعْتَدَى	[ع د و]	3

İftiâl bâbında telaffuzu hafifletmek için öncesinde dâl (د) gelen iftiâl bâbının tâ'sı (ت) dâle dönüşerek idgâm olur.[33]

[32] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1139, 1158.

[33] Müberred, *el-Muktedab*, 1/64, 65, 194; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1071-1073.

İftiâl Bâbında Harflerinde İbdâl (د → ت) Olan Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ← ←		Kök	
مُدَّعٍ، الْمُدَّعِي	الْمُدَّعِيُ	يَدَّعِي	اِدَّعَى	اِدْتَعَى	[د ع و]	4

İftiâl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُنْتَهٍ، الْمُنْتَهِي	الْمُنْتَهِيُ	يَنْتَهِي	اِنْتَهَى	[ن ه ي]	5
مُخْتَفٍ، الْمُخْتَفِي	الْمُخْتَفِيُ	يَخْتَفِي	اِخْتَفَى	[خ ف ي]	6
مُرْتَقٍ، الْمُرْتَقِي	الْمُرْتَقِيُ	يَرْتَقِي	اِرْتَقَى	[ر ق ي]	7
مُشْتَرٍ، الْمُشْتَرِي	الْمُشْتَرِيُ	يَشْتَرِي	اِشْتَرَى	[ش ر ي]	8
مُشْتَهٍ، الْمُشْتَهِي	الْمُشْتَهِيُ	يَشْتَهِي	اِشْتَهَى	[ش ه ي]	9
مُعْتَنٍ، الْمُعتَنِي	الْمُعتَنِيُ	يَعْتَنِي	اِعْتَنَى	[ع ن ي]	10
مُقْتَنٍ، الْمُقْتَنِي	الْمُقْتَنِيُ	يَقْتَنِي	اِقْتَنَى	[ق ن ي]	11
مُكْتَفٍ، الْمُكْتَفِي	الْمُكْتَفِيُ	يَكْتَفِي	اِكْتَفَى	[ك ف ي]	12
مُلْتَحٍ، الْمُلْتَحِي	الْمُلْتَحِيُ	يَلْتَحِي	اِلْتَحَى	[ل ح ي]	13
مُنْتَقٍ، الْمُنْتَقِي	الْمُنْتَقِيُ	يَنْتَقِي	اِنْتَقَى	[ن ق ي]	14
مُنْتَمٍ، الْمُنْتَمِي	الْمُنْتَمِيُ	يَنْتَمِي	اِنْتَمَى	[ن م ي]	15
مُهْتَدٍ، الْمُهْتَدِي	الْمُهْتَدِي	يَهْتَدِي	اِهْتَدَى	[ه د ي]	16

İftiâl bâbında telaffuzu hafifletmek için öncesinde zây (ز) gelen iftiâl bâbının tâ'sı (ت) dâle dönüşür.[34]

İftiâl Bâbında Harflerinde İbdâl (د → ت) Olan Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ← ←		Kök	
مُزْدَرٍ، الْمُزْدَرِي	الْمُزْدَرِيُ	يَزْدَرِي	اِزْدَرَى	اِزْتَرَى	[ز ر ي]	17

1.2.5.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında lefîf fiilden türeyen 1 lefîfî makrûn ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâil vezninde lefîf fiiller nâkıs fiiller gibi ilâl olur.

[34] Müberred, *el-Muktedab*, 1/64, 65, 194; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1071-1073.

İsmi Fâil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَوٍ، الْمُسْتَوِي	الْمُسْتَوِيُ	اِسْتَوَى	[س و ي]	1

1.2.6. İfilâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında مُفْعَلٌّ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 4 sözcük bulunmaktadır. Bu veznin aslı مُفْعَلِلٌ iken tekrar eden son harf nedeniyle idgâm olmuştur.

1.2.6.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında sâlim fiillerden türeyen iki ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu babta harf tekrarı vezinden gelmesi nedeniyle, kök harflerinde harf tekrarı bulunmayan bu sözcükler mudaaf olarak değerlendirilmez.

İfilâl Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi fâil	Mâzi Fiil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُحْمَرُّ	يَحْمَرُّ	يَحْمَرِرُ	اِحْمَرَّ	[ح م ر]	1
مُصْفَرٌّ	يَصْفَرُّ	يَصْفَرِرُ	اِصْفَرَّ	[ص ف ر]	2

1.2.6.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında mudaaf bir ismi fâil listelenmemiştir.

1.2.6.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında mehmûz bir ismi fâil listelenmemiştir.

1.2.6.4. Misâl İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında misâl bir İsmi fâil listelenmemiştir.

1.2.6.5. Ecvef İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında ecvefi vâv'î fiilden türeyen 2 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İsmi fâil vezninde idgâm nedeniyle kesra gözükmemektedir. Ayrıca öncesi ve sonrası sâkin olması nedeniyle bu vezinde ecvef fiillerin illet harflerinde ilâl gerçekleşmez.[35]

[35] es-Semânînî, *Şerhu't-Tasrîf*, 298.

İfilâl Bâbında Ecvef İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مُسْوَدٌّ	مُسْوَدِدٌ	يَسْوَدُّ	يَسْوَدِدُ	اِسْوَدَّ	[س و د]	1
مُعْوَجٌّ	مُعْوَجِجٌ	يَعْوَجُّ	يَعْوَجِجُ	اِعْوَجَّ	[ع و ج]	2

1.2.6.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında nâkıs bir İsmi fâil listelenmemiştir.

1.2.6.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında lefîf bir İsmi fâil listelenmemiştir.

1.2.7. Tefa''ul Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında مُتَفَعِّلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 210 sözcük bulunmaktadır. İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

1.2.7.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında sâlim fiillerden türeyen 123 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefa''ul Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَجَعِّدٌ	يَتَجَعَّدُ	تَجَعَّدَ	[ج ع د]	10	مُتَبَتِّلٌ	يَتَبَتَّلُ	تَبَتَّلَ	[ب ت ل]	1
مُتَجَمِّدٌ	يَتَجَمَّدُ	تَجَمَّدَ	[ج م د]	11	مُتَبَجِّحٌ	يَتَبَجَّحُ	تَبَجَّحَ	[ب ج ح]	2
مُتَجَمِّعٌ	يَتَجَمَّعُ	تَجَمَّعَ	[ج م ع]	12	مُتَبَحِّرٌ	يَتَبَحَّرُ	تَبَحَّرَ	[ب ح ر]	3
مُتَجَنِّسٌ	يَتَجَنَّسُ	تَجَنَّسَ	[ج ن س]	13	مُتَبَرِّعٌ	يَتَبَرَّعُ	تَبَرَّعَ	[ب ر ع]	4
مُتَجَهِّمٌ	يَتَجَهَّمُ	تَجَهَّمَ	[ج ه م]	14	مُتَبَرِّمٌ	يَتَبَرَّمُ	تَبَرَّمَ	[ب ر م]	5
مُتَحَجِّرٌ	يَتَحَجَّرُ	تَحَجَّرَ	[ح ج ر]	15	مُتَبَصِّرٌ	يَتَبَصَّرُ	تَبَصَّرَ	[ب ص ر]	6
مُتَحَرِّكٌ	يَتَحَرَّكُ	تَحَرَّكَ	[ح ر ك]	16	مُتَبَلِّجٌ	يَتَبَلَّجُ	تَبَلَّجَ	[ب ل ج]	7
مُتَحَضِّرٌ	يَتَحَضَّرُ	تَحَضَّرَ	[ح ض ر]	17	مُتَجَرِّدٌ	يَتَجَرَّدُ	تَجَرَّدَ	[ج ر د]	8
مُتَحَفِّزٌ	يَتَحَفَّزُ	تَحَفَّزَ	[ح ف ز]	18	مُتَجَسِّدٌ	يَتَجَسَّدُ	تَجَسَّدَ	[ج س د]	9

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَسَلِّطٌ	يَتَسَلَّطُ	تَسَلَّطَ	[س ل ط]	46	مُتَحَفِّظٌ	يَتَحَفَّظُ	تَحَفَّظَ	[ح ف ظ]	19
مُتَسَلِّقٌ	يَتَسَلَّقُ	تَسَلَّقَ	[س ل ق]	47	مُتَحَكِّمٌ	يَتَحَكَّمُ	تَحَكَّمَ	[ح ك م]	20
مُتَسَمِّرٌ	يَتَسَمَّرُ	تَسَمَّرَ	[س م ر]	48	مُتَحَمِّسٌ	يَتَحَمَّسُ	تَحَمَّسَ	[ح م س]	21
مُتَشَبِّثٌ	يَتَشَبَّثُ	تَشَبَّثَ	[ش ب ث]	49	مُتَخَبِّطٌ	يَتَخَبَّطُ	تَخَبَّطَ	[خ ب ط]	22
مُتَشَدِّقٌ	يَتَشَدَّقُ	تَشَدَّقَ	[ش د ق]	50	مُتَخَرِّجٌ	يَتَخَرَّجُ	تَخَرَّجَ	[خ ر ج]	23
مُتَشَرِّدٌ	يَتَشَرَّدُ	تَشَرَّدَ	[ش ر د]	51	مُتَخَشِّعٌ	يَتَخَشَّعُ	تَخَشَّعَ	[خ ش ع]	24
مُتَشَعِّبٌ	يَتَشَعَّبُ	تَشَعَّبَ	[ش ع ب]	52	مُتَخَصِّصٌ	يَتَخَصَّصُ	تَخَصَّصَ	[خ ص ص]	25
مُتَشَنِّجٌ	يَتَشَنَّجُ	تَشَنَّجَ	[ش ن ج]	53	مُتَدَثِّرٌ	يَتَدَثَّرُ	تَدَثَّرَ	[د ث ر]	26
مُتَصَدِّعٌ	يَتَصَدَّعُ	تَصَدَّعَ	[ص د ع]	54	مُتَدَفِّقٌ	يَتَدَفَّقُ	تَدَفَّقَ	[د ف ق]	27
مُتَصَرِّفٌ	يَتَصَرَّفُ	تَصَرَّفَ	[ص ر ف]	55	مُتَذَرِّعٌ	يَتَذَرَّعُ	تَذَرَّعَ	[ذ ر ع]	28
مُتَصَلِّبٌ	يَتَصَلَّبُ	تَصَلَّبَ	[ص ل ب]	56	مُتَذَكِّرٌ	يَتَذَكَّرُ	تَذَكَّرَ	[ذ ك ر]	29
مُتَصَنِّعٌ	يَتَصَنَّعُ	تَصَنَّعَ	[ص ن ع]	57	مُتَذَمِّرٌ	يَتَذَمَّرُ	تَذَمَّرَ	[ذ م ر]	30
مُتَضَلِّعٌ	يَتَضَلَّعُ	تَضَلَّعَ	[ض ل ع]	58	مُتَرَبِّصٌ	يَتَرَبَّصُ	تَرَبَّصَ	[ر ب ص]	31
مُتَطَرِّفٌ	يَتَطَرَّفُ	تَطَرَّفَ	[ط ر ف]	59	مُتَرَبِّعٌ	يَتَرَبَّعُ	تَرَبَّعَ	[ر ب ع]	32
مُتَطَفِّلٌ	يَتَطَفَّلُ	تَطَفَّلَ	[ط ف ل]	60	مُتَرَجِّحٌ	يَتَرَجَّحُ	تَرَجَّحَ	[ر ج ح]	33
مُتَطَلِّعٌ	يَتَطَلَّعُ	تَطَلَّعَ	[ط ل ع]	61	مُتَرَسِّبٌ	يَتَرَسَّبُ	تَرَسَّبَ	[ر س ب]	34
مُتَعَبِّدٌ	يَتَعَبَّدُ	تَعَبَّدَ	[ع ب د]	62	مُتَرَصِّدٌ	يَتَرَصَّدُ	تَرَصَّدَ	[ر ص د]	35
مُتَعَذِّرٌ	يَتَعَذَّرُ	تَعَذَّرَ	[ع ذ ر]	63	مُتَرَفِّعٌ	يَتَرَفَّعُ	تَرَفَّعَ	[ر ف ع]	36
مُتَعَرِّجٌ	يَتَعَرَّجُ	تَعَرَّجَ	[ع ر ج]	64	مُتَرَنِّحٌ	يَتَرَنَّحُ	تَرَنَّحَ	[ر ن ح]	37
مُتَعَصِّبٌ	يَتَعَصَّبُ	تَعَصَّبَ	[ع ص ب]	65	مُتَرَهِّلٌ	يَتَرَهَّلُ	تَرَهَّلَ	[ر ه ل]	38
مُتَعَطِّشٌ	يَتَعَطَّشُ	تَعَطَّشَ	[ع ط ش]	66	مُتَرَشِّحٌ	يَتَرَشَّحُ	تَرَشَّحَ	[رش ح]	39
مُتَعَفِّنٌ	يَتَعَفَّنُ	تَعَفَّنَ	[ع ف ن]	67	مُتَزَلِّجٌ	يَتَزَلَّجُ	تَزَلَّجَ	[ز ل ج]	40
مُتَعَقِّبٌ	يَتَعَقَّبُ	تَعَقَّبَ	[ع ق ب]	68	مُتَزَلِّفٌ	يَتَزَلَّفُ	تَزَلَّفَ	[ز ل ف]	41
مُتَعَقِّلٌ	يَتَعَقَّلُ	تَعَقَّلَ	[ع ق ل]	69	مُتَزَمِّتٌ	يَتَزَمَّتُ	تَزَمَّتَ	[ز م ت]	42
مُتَعَلِّقٌ	يَتَعَلَّقُ	تَعَلَّقَ	[ع ل ق]	70	مُتَزَهِّدٌ	يَتَزَهَّدُ	تَزَهَّدَ	[ز ه د]	43
مُتَعَلِّمٌ	يَتَعَلَّمُ	تَعَلَّمَ	[ع ل م]	71	مُتَسَرِّعٌ	يَتَسَرَّعُ	تَسَرَّعَ	[س ر ع]	44
مُتَعَمِّدٌ	يَتَعَمَّدُ	تَعَمَّدَ	[ع م د]	72	مُتَسَكِّعٌ	يَتَسَكَّعُ	تَسَكَّعَ	[س ك ع]	45

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَلَهِّفٌ	يَتَلَهَّفُ	تَلَهَّفَ	[ل ه ف]	98	مُتَعَنِّتٌ	يَتَعَنَّتُ	تَعَنَّتَ	[ع ن ت]	73
مُتَمَتِّعٌ	يَتَمَتَّعُ	تَمَتَّعَ	[م ت ع]	99	مُتَعَهِّدٌ	يَتَعَهَّدُ	تَعَهَّدَ	[ع ه د]	74
مُتَمَثِّلٌ	يَتَمَثَّلُ	تَمَثَّلَ	[م ث ل]	100	مُتَغَضِّنٌ	يَتَغَضَّنُ	تَغَضَّنَ	[غ ض ن]	75
مُتَمَدِّنٌ	يَتَمَدَّنُ	تَمَدَّنَ	[م د ن]	101	مُتَفَتِّحٌ	يَتَفَتَّحُ	تَفَتَّحَ	[ف ت ح]	76
مُتَمَرِّدٌ	يَتَمَرَّدُ	تَمَرَّدَ	[م ر د]	102	مُتَفَجِّرٌ	يَتَفَجَّرُ	تَفَجَّرَ	[ف ج ر]	77
مُتَمَرِّسٌ	يَتَمَرَّسُ	تَمَرَّسَ	[م ر س]	103	مُتَفَحِّصٌ	يَتَفَحَّصُ	تَفَحَّصَ	[ف ح ص]	78
مُتَمَرِّغٌ	يَتَمَرَّغُ	تَمَرَّغَ	[م ر غ]	104	مُتَفَرِّجٌ	يَتَفَرَّجُ	تَفَرَّجَ	[ف ر ج]	79
مُتَمَرِّنٌ	يَتَمَرَّنُ	تَمَرَّنَ	[م ر ن]	105	مُتَفَرِّعٌ	يَتَفَرَّعُ	تَفَرَّعَ	[ف ر ع]	80
مُتَمَكِّنٌ	يَتَمَكَّنُ	تَمَكَّنَ	[م ك ن]	106	مُتَفَرِّغٌ	يَتَفَرَّغُ	تَفَرَّغَ	[ف ر غ]	81
مُتَمَلِّقٌ	يَتَمَلَّقُ	تَمَلَّقَ	[م ل ق]	107	مُتَفَرِّقٌ	يَتَفَرَّقُ	تَفَرَّقَ	[ف ر ق]	82
مُتَمَهِّلٌ	يَتَمَهَّلُ	تَمَهَّلَ	[م ه ل]	108	مُتَفَسِّخٌ	يَتَفَسَّخُ	تَفَسَّخَ	[ف س خ]	83
مُتَنَبِّهٌ	يَتَنَبَّهُ	تَنَبَّهَ	[ن ب ه]	109	مُتَقَبِّلٌ	يَتَقَبَّلُ	تَقَبَّلَ	[ق ب ل]	84
مُتَنَزِّهٌ	يَتَنَزَّهُ	تَنَزَّهَ	[ن ز ه]	110	مُتَقَدِّمٌ	يَتَقَدَّمُ	تَقَدَّمَ	[ق د م]	85
مُتَنَعِّمٌ	يَتَنَعَّمُ	تَنَعَّمَ	[ن ع م]	111	مُتَقَشِّفٌ	يَتَقَشَّفُ	تَقَشَّفَ	[ق ش ف]	86
مُتَنَفِّسٌ	يَتَنَفَّسُ	تَنَفَّسَ	[ن ف س]	112	مُتَقَطِّعٌ	يَتَقَطَّعُ	تَقَطَّعَ	[ق ط ع]	87
مُتَنَقِّلٌ	يَتَنَقَّلُ	تَنَقَّلَ	[ن ق ل]	113	مُتَقَلِّبٌ	يَتَقَلَّبُ	تَقَلَّبَ	[ق ل ب]	88
مُتَنَكِّرٌ	يَتَنَكَّرُ	تَنَكَّرَ	[ن ك ر]	114	مُتَقَلِّصٌ	يَتَقَلَّصُ	تَقَلَّصَ	[ق ل ص]	89
مُتَنَمِّرٌ	يَتَنَمَّرُ	تَنَمَّرَ	[ن م ر]	115	مُتَكَبِّرٌ	يَتَكَبَّرُ	تَكَبَّرَ	[ك ب ر]	90
مُتَهَتِّكٌ	يَتَهَتَّكُ	تَهَتَّكَ	[ه ت ك]	116	مُتَكَتِّمٌ	يَتَكَتَّمُ	تَكَتَّمَ	[ك ت م]	91
مُتَهَجِّدٌ	يَتَهَجَّدُ	تَهَجَّدَ	[ه ج د]	117	مُتَكَلِّفٌ	يَتَكَلَّفُ	تَكَلَّفَ	[ك ل ف]	92
مُتَهَدِّجٌ	يَتَهَدَّجُ	تَهَدَّجَ	[ه د ج]	118	مُتَكَلِّمٌ	يَتَكَلَّمُ	تَكَلَّمَ	[ك ل م]	93
مُتَهَدِّمٌ	يَتَهَدَّمُ	تَهَدَّمَ	[ه د م]	119	مُتَكَهِّنٌ	يَتَكَهَّنُ	تَكَهَّنَ	[ك ه ن]	94
مُتَهَذِّبٌ	يَتَهَذَّبُ	تَهَذَّبَ	[ه ذ ب]	120	مُتَلَبِّسٌ	يَتَلَبَّسُ	تَلَبَّسَ	[ل ب س]	95
مُتَهَكِّمٌ	يَتَهَكَّمُ	تَهَكَّمَ	[ه ك م]	121	مُتَلَفِّعٌ	يَتَلَفَّعُ	تَلَفَّعَ	[ل ف ع]	96
					مُتَلَمِّسٌ	يَتَلَمَّسُ	تَلَمَّسَ	[ل م س]	97

Sözcüklerde anlam karmaşası (iltibas) oluşturmadığı müddetçe aynı veya yakın mahreçte bulunan harfler bir kelime başında yanyana geldiğinde önce-sine vasıl hemzesi eklenerek idgâm edilir. تَفَعَّلَ veznindeki تَزَمَّلَ ve تَنَرَّسَ

fiillerindeki (ت) harfi öncesindeki dâl (د) ve zây (ز) harflerinde ibdâl olarak/dönüşerek اِفَّعَّلَ vezninde اِتَّزَّسَ ve اِزَّمَّلَ olarak idgâm olur. Bu durum muzârî ve müştaklarda da görülür.[36]

Tefa‘‘ul Bâbında İdâl Olan Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil ← ←			Kök	
مُدَّثِّرٌ	يَدَّثَّرُ	اِدَّثَّرَ	دَّثَّرَ	تَدَثَّرَ	[د ث ر]	122
مُزَّمِّلٌ	يَزَّمَّلُ	اِزَّمَّلَ	زَّمَّلَ	تَزَمَّلَ	[ز م ل]	123

1.2.7.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefa‘‘ul bâbında mudaaf fiilden türeyen 18 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu bâbın vezninde idgâm olması nedeniyle fiilinin mudaaf olmasıyla ismi fâilde ayrıca bir idgâm gerçekleşmez.[37]

Tefa‘‘ul Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَطَبِّبٌ	يَتَطَبَّبُ	تَطَبَّبَ	[ط ب ب]	10	مُتَتَمِّمٌ	يَتَتَمَّمُ	تَتَمَّمَ	[ت م م]	1
مُتَعَدِّدٌ	يَتَعَدَّدُ	تَعَدَّدَ	[ع د د]	11	مُتَجَدِّدٌ	يَتَجَدَّدُ	تَجَدَّدَ	[ج د د]	2
مُتَعَفِّفٌ	يَتَعَفَّفُ	تَعَفَّفَ	[ع ف ف]	12	مُتَحَرِّرٌ	يَتَحَرَّرُ	تَحَرَّرَ	[ح ر ر]	3
مُتَفَتِّتٌ	يَتَفَتَّتُ	تَفَتَّتَ	[ف ت ت]	13	مُتَذَلِّلٌ	يَتَذَلَّلُ	تَذَلَّلَ	[ذ ل ل]	4
مُتَفَكِّكٌ	يَتَفَكَّكُ	تَفَكَّكَ	[ف ك ك]	14	مُتَرَدِّدٌ	يَتَرَدَّدُ	تَرَدَّدَ	[ر د د]	5
مُتَفَنِّنٌ	يَتَفَنَّنُ	تَفَنَّنَ	[ف ن ن]	15	مُتَسَبِّبٌ	يَتَسَبَّبُ	تَسَبَّبَ	[س ب ب]	6
مُتَقَزِّزٌ	يَتَقَزَّزُ	تَقَزَّزَ	[ق ز ز]	16	مُتَشَدِّدٌ	يَتَشَدَّدُ	تَشَدَّدَ	[ش د د]	7
مُتَكَرِّرٌ	يَتَكَرَّرُ	تَكَرَّرَ	[ك ر ر]	17	مُتَصَبِّبٌ	يَتَصَبَّبُ	تَصَبَّبَ	[ص ب ب]	8
مُتَهَلِّلٌ	يَتَهَلَّلُ	تَهَلَّلَ	[ه ل ل]	18	مُتَضَرِّرٌ	يَتَضَرَّرُ	تَضَرَّرَ	[ض ر ر]	9

1.2.7.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefa‘‘ul bâbında mehmûzu fâ fiilden türeyen 13 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda

[36] Müberred, *el-Muktedab,* 1/64, 65, 194; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi’s-sarf*, 1071-1073; el-Esterâbâzi, *Şerhu Şâfiyetu’bni’l-Hâcib*, 3/267.

[37] Müberred, *el-Muktedab,* 1/242.

listelenmiştir. İsmi fâil vezninde mehmûzu fâ fiillerin hemzeleri ve öncesi fethalı olması nedeniyle hemzenin yazılışında değişim olmamaktadır.

Tefa‘‘ul Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَأَصِّلٌ	يَتَأَصَّلُ	تَأَصَّلَ	[أ ص ل]	7	مُتَأَبِّطٌ	يَتَأَبَّطُ	تَأَبَّطَ	[أ ب ط]	1
مُتَأَكِّدٌ	يَتَأَكَّدُ	تَأَكَّدَ	[أ ك د]	8	مُتَأَثِّرٌ	يَتَأَثَّرُ	تَأَثَّرَ	[أ ث ر]	2
مُتَأَلِّقٌ	يَتَأَلَّقُ	تَأَلَّقَ	[أ ل ق]	9	مُتَأَجِّجٌ	يَتَأَجَّجُ	تَأَجَّجَ	[أ ج ج]	3
مُتَأَمِّلٌ	يَتَأَمَّلُ	تَأَمَّلَ	[أ م ل]	10	مُتَأَخِّرٌ	يَتَأَخَّرُ	تَأَخَّرَ	[أ خ ر]	4
مُتَأَنِّقٌ	يَتَأَنَّقُ	تَأَنَّقَ	[أ ن ق]	11	مُتَأَدِّبٌ	يَتَأَدَّبُ	تَأَدَّبَ	[أ د ب]	5
مُتَأَهِّبٌ	يَتَأَهَّبُ	تَأَهَّبَ	[أ ه ب]	12	مُتَأَسِّفٌ	يَتَأَسَّفُ	تَأَسَّفَ	[أ س ف]	6
مُتَأَهِّلٌ	يَتَأَهَّلُ	تَأَهَّلَ	[أ ه ل]	13					

1.2.7.4. Misâl İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefa‘‘ul bâbında 18 misâli vâv’î ve 2 misâli yâ’yi fiilden türeyen toplam 20 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Bu vezinde misâl ismi fâillerde ilâl olmaz.

Tefa‘‘ul Bâbında Misâli Vâv’î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَعِّدٌ	يَتَوَعَّدُ	تَوَعَّدَ	[و ع د]	10	مُتَوَتِّرٌ	يَتَوَتَّرُ	تَوَتَّرَ	[و ت ر]	1
مُتَوَعِّكٌ	يَتَوَعَّكُ	تَوَعَّكَ	[و ع ك]	11	مُتَوَحِّدٌ	يَتَوَحَّدُ	تَوَحَّدَ	[و ح د]	2
مُتَوَقِّدٌ	يَتَوَقَّدُ	تَوَقَّدَ	[و ق د]	12	مُتَوَحِّشٌ	يَتَوَحَّشُ	تَوَحَّشَ	[و ح ش]	3
مُتَوَقِّعٌ	يَتَوَقَّعُ	تَوَقَّعَ	[و ق ع]	13	مُتَوَرِّمٌ	يَتَوَرَّمُ	تَوَرَّمَ	[و ر م]	4
مُتَوَكِّلٌ	يَتَوَكَّلُ	تَوَكَّلَ	[و ك ل]	14	مُتَوَسِّدٌ	يَتَوَسَّدُ	تَوَسَّدَ	[و س د]	5
مُتَوَلِّدٌ	يَتَوَلَّدُ	تَوَلَّدَ	[و ل د]	15	مُتَوَسِّطٌ	يَتَوَسَّطُ	تَوَسَّطَ	[و س ط]	6
مُتَوَهِّجٌ	يَتَوَهَّجُ	تَوَهَّجَ	[و ه ج]	16	مُتَوَسِّلٌ	يَتَوَسَّلُ	تَوَسَّلَ	[و س ل]	7
مُتَوَهِّمٌ	يَتَوَهَّمُ	تَوَهَّمَ	[و ه م]	17	مُتَوَطِّدٌ	يَتَوَطَّدُ	تَوَطَّدَ	[و ط د]	8
					مُتَوَظِّفٌ	يَتَوَظَّفُ	تَوَظَّفَ	[و ظ ف]	9

Misâl ismi fâillerden mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

Tefa‘‘ul Bâbında Misâli Vâv’î Mehmûz İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَكِّئٌ	يَتَوَكَّأُ	تَوَكَّأَ	[و ك أ]	18

Tefa‘‘ul Bâbında Misâli Yâ’yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَيَسِّرٌ	يَتَيَسَّرُ	تَيَسَّرَ	[ي س ر]	19
مُتَيَقِّظٌ	يَتَيَقَّظُ	تَيَقَّظَ	[ي ق ظ]	20

1.2.7.5. Ecvef İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefa‘‘ul bâbında 12 ecvefi vâv’î ve 11 ecvefi yâ’yi olmak üzere toplam 23 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Tefa‘‘ul bâbında illet harfleri vezin gereğince şeddeli olması nedeniyle ismi fâillerde ilâl görülmez.

Tefa‘‘ul Bâbında Ecvefi Vâv’î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَفَوِّقٌ	يَتَفَوَّقُ	تَفَوَّقَ	[ف و ق]	7	مُتَجَوِّلٌ	يَتَجَوَّلُ	تَجَوَّلَ	[ج و ل]	1
مُتَكَوِّنٌ	يَتَكَوَّنُ	تَكَوَّنَ	[ك و ن]	8	مُتَزَوِّجٌ	يَتَزَوَّجُ	تَزَوَّجَ	[ز و ج]	2
مُتَلَوِّنٌ	يَتَلَوَّنُ	تَلَوَّنَ	[ل و ن]	9	مُتَسَوِّلٌ	يَتَسَوَّلُ	تَسَوَّلَ	[س و ل]	3
مُتَنَوِّعٌ	يَتَنَوَّعُ	تَنَوَّعَ	[ن و ع]	10	مُتَشَوِّقٌ	يَتَشَوَّقُ	تَشَوَّقَ	[ش و ق]	4
مُتَهَوِّرٌ	يَتَهَوَّرُ	تَهَوَّرَ	[ه و ر]	11	مُتَطَوِّرٌ	يَتَطَوَّرُ	تَطَوَّرَ	[ط و ر]	5
					مُتَطَوِّعٌ	يَتَطَوَّعُ	تَطَوَّعَ	[ط و ع]	6

Ecvef ismi fâillerden mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Tefa‘‘ul Vâv’î Mehmûz İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَأَوِّهٌ	يَتَأَوَّهُ	تَأَوَّهَ	[أ و ه]	12

Tefa‘‘ul Bâbında Ecvefi Yâ’yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَحَيِّزٌ	يَتَحَيَّزُ	تَحَيَّزَ	[ح ي ز]	15	مُتَهَيِّبٌ	يَتَهَيَّبُ	تَهَيَّبَ	[ه ي ب]	13
مُتَدَيِّنٌ	يَتَدَيَّنُ	تَدَيَّنَ	[د ي ن]	16	مُتَحَيِّرٌ	يَتَحَيَّرُ	تَحَيَّرَ	[ح ي ر]	14

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَغَيِّرٌ	يَتَغَيَّرُ	تَغَيَّرَ	[غ ي ر]	21	مُتَزَيِّنٌ	يَتَزَيَّنُ	تَزَيَّنَ	[ز ي ن]	17
مُتَقَيِّحٌ	يَتَقَيَّحُ	تَقَيَّحَ	[ق ي ح]	22	مُتَطَيِّرٌ	يَتَطَيَّرُ	تَطَيَّرَ	[ط ي ر]	18
مُتَمَيِّزٌ	يَتَمَيَّزُ	تَمَيَّزَ	[م ي ز]	23	مُتَعَيِّشٌ	يَتَعَيَّشُ	تَعَيَّشَ	[ع ي ش]	19
					مُتَغَيِّبٌ	يَتَغَيَّبُ	تَغَيَّبَ	[غ ي ب]	20

1.2.7.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında 2 nâkısı vâv'î ve 9 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen toplam 11 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi fâillerdeki ilâl tablolarda gösterilmiştir.

Tefa''ul bâbındaki nâkıs ismi fâiller diğer bâblardaki nâkıs ismi fâillerde olduğu gibi ilâl olur.

Tefa''ul Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَحَدٍّ، الْمُتَحَدِّي	الْمُتَحَدِّيُ	يَتَحَدَّى	تَحَدَّى	[ح د و]	1
مُتَفَشٍّ، الْمُتَفَشِّي	الْمُتَفَشِّيُ	يَتَفَشَّى	تَفَشَّى	[ف ش و]	2

Tefa''ul Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَأَنٍّ، الْمُتَأَنِّي	الْمُتَأَنِّيُ	يَتَأَنَّى	تَأَنَّى	[أ ن ي]	3
مُتَبَقٍّ، الْمُتَبَقِّي	الْمُتَبَقِّيُ	يَتَبَقَّى	تَبَقَّى	[ب ق ي]	4
مُتَبَنٍّ، الْمُتَبَنِّي	الْمُتَبَنِّيُ	يَتَبَنَّى	تَبَنَّى	[ب ن ي]	5
مُتَجَلٍّ، الْمُتَجَلِّي	الْمُتَجَلِّيُ	يَتَجَلَّى	تَجَلَّى	[ج ل ي]	6
مُتَحَلٍّ، الْمُتَحَلِّي	الْمُتَحَلِّيُ	يَتَحَلَّى	تَحَلَّى	[ح ل ي]	7
مُتَدَلٍّ، الْمُتَدَلِّي	الْمُتَدَلِّيُ	يَتَدَلَّى	تَدَلَّى	[د ل ي]	8
مُتَعَدٍّ، الْمُتَعَدِّي	الْمُتَعَدِّيُ	يَتَعَدَّى	تَعَدَّى	[ع د ي]	9
مُتَلَقٍّ، الْمُتَلَقِّي	الْمُتَلَقِّيُ	يَتَلَقَّى	تَلَقَّى	[ل ق ي]	10
مُتَمَنٍّ، الْمُتَمَنِّي	الْمُتَمَنِّيُ	يَتَمَنَّى	تَمَنَّى	[م ن ي]	11

1.2.7.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında 1 lefîfî makrûn ve 1 lefîfî mefrûk fiilden türeyen 2 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki

tabloda listelenmiştir. Tefa‘‘ul bâbındaki lefîf ismi fâiller diğer bâblardaki nâkıs ismi fâillerde gibi ilâl olur.

Tefa‘‘ul Bâbında Lefîfî Makrûn İsmi Fâil

İsmi fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَلَوٍّ، الْمُتَلَوِّي	الْمُتَلَوِّيُ	يَتَلَوَّى	تَلَوَّى	[ل و ى]	1

Tefa‘‘ul Bâbında Lefîfî Mefrûk İsmi Fâil

İsmi fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَفٍّ، الْمُتَوَفِّي	الْمُتَوَفِّيُ	يَتَوَفَّى	تَوَفَّى	[و ف ي]	2

1.2.8. Tefâul Bâbı

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefâul bâbında مُتَفَاعِلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 82 sözcük bulunmaktadır. İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre listelenmiştir.

1.2.8.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefâul bâbında sâlim fiillerden türeyen 47 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefâul Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَسَاقِطٌ	يَتَسَاقَطُ	تَسَاقَطَ	[س ق ط]	11	مُتَبَادِلٌ	يَتَبَادَلُ	تَبَادَلَ	[ب د ل]	1
مُتَسَامِحٌ	يَتَسَامَحُ	تَسَامَحَ	[س م ح]	12	مُتَبَاعِدٌ	يَتَبَاعَدُ	تَبَاعَدَ	[ب ع د]	2
مُتَسَاهِلٌ	يَتَسَاهَلُ	تَسَاهَلَ	[س ه ل]	13	مُتَتَابِعٌ	يَتَتَابَعُ	تَتَابَعَ	[ت ب ع]	3
مُتَشَابِهٌ	يَتَشَابَهُ	تَشَابَهَ	[ش ب ه]	14	مُتَثَاقِلٌ	يَتَثَاقَلُ	تَثَاقَلَ	[ث ق ل]	4
مُتَشَامِخٌ	يَتَشَامَخُ	تَشَامَخَ	[ش م خ]	15	مُتَجَانِسٌ	يَتَجَانَسُ	تَجَانَسَ	[ج ن س]	5
مُتَضَارِبٌ	يَتَضَارَبُ	تَضَارَبَ	[ض ر ب]	16	مُتَحَالِفٌ	يَتَحَالَفُ	تَحَالَفَ	[ح ل ف]	6
مُتَضَافِرٌ	يَتَضَافَرُ	تَضَافَرَ	[ض ف ر]	17	مُتَدَاخِلٌ	يَتَدَاخَلُ	تَدَاخَلَ	[د خ ل]	7
مُتَضَامِنٌ	يَتَضَامَنُ	تَضَامَنَ	[ض م ن]	18	مُتَرَابِطٌ	يَتَرَابَطُ	تَرَابَطَ	[ر ب ط]	8
مُتَطَابِقٌ	يَتَطَابَقُ	تَطَابَقَ	[ط ب ق]	19	مُتَرَادِفٌ	يَتَرَادَفُ	تَرَادَفَ	[ر د ف]	9
مُتَظَاهِرٌ	يَتَظَاهَرُ	تَظَاهَرَ	[ظ ه ر]	20	مُتَسَارِعٌ	يَتَسَارَعُ	تَسَارَعَ	[س ر ع]	10

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَلاَمِعٌ	يَتَلاَمَعُ	تَلاَمَعَ	[ل م ع]	35	مُتَعَاطِفٌ	يَتَعَاطَفُ	تَعَاطَفَ	[ع ط ف]	21
مُتَمَاثِلٌ	يَتَمَاثَلُ	تَمَاثَلَ	[م ث ل]	36	مُتَعَاظِمٌ	يَتَعَاظَمُ	تَعَاظَمَ	[ع ظ م]	22
مُتَمَارِضٌ	يَتَمَارَضُ	تَمَارَضَ	[م ر ض]	37	مُتَعَاقِبٌ	يَتَعَاقَبُ	تَعَاقَبَ	[ع ق ب]	23
مُتَمَاسِكٌ	يَتَمَاسَكُ	تَمَاسَكَ	[م س ك]	38	مُتَعَاقِدٌ	يَتَعَاقَدُ	تَعَاقَدَ	[ع ق د]	24
مُتَنَاثِرٌ	يَتَنَاثَرُ	تَنَاثَرَ	[ن ث ر]	39	مُتَقَابِلٌ	يَتَقَابَلُ	تَقَابَلَ	[ق ب ل]	25
مُتَنَاسِبٌ	يَتَنَاسَبُ	تَنَاسَبَ	[ن س ب]	40	مُتَقَارِبٌ	يَتَقَارَبُ	تَقَارَبَ	[ق ر ب]	26
مُتَنَاسِقٌ	يَتَنَاسَقُ	تَنَاسَقَ	[ن س ق]	41	مُتَقَاطِعٌ	يَتَقَاطَعُ	تَقَاطَعَ	[ق ط ع]	27
مُتَنَاصِفٌ	يَتَنَاصَفُ	تَنَاصَفَ	[ن ص ف]	42	مُتَقَاعِدٌ	يَتَقَاعَدُ	تَقَاعَدَ	[ق ع د]	28
مُتَنَاعِمٌ	يَتَنَاعَمُ	تَنَاعَمَ	[ن ع م]	43	مُتَقَاعِسٌ	يَتَقَاعَسُ	تَقَاعَسَ	[ق ع س]	29
مُتَنَاغِمٌ	يَتَنَاغَمُ	تَنَاغَمَ	[ن غ م]	44	مُتَكَاثِرٌ	يَتَكَاثَرُ	تَكَاثَرَ	[ك ث ر]	30
مُتَنَافِرٌ	يَتَنَافَرُ	تَنَافَرَ	[ن ف ر]	45	مُتَلاَحِقٌ	يَتَلاَحَقُ	تَلاَحَقَ	[ل ح ق]	31
مُتَنَاقِضٌ	يَتَنَاقَضُ	تَنَاقَضَ	[ن ق ض]	46	مُتَلاَحِمٌ	يَتَلاَحَمُ	تَلاَحَمَ	[ل ح م]	32
مُتَنَهَامِسٌ	يَتَهَامَسُ	تَهَامَسَ	[هـ م س]	47	مُتَلاَزِمٌ	يَتَلاَزَمُ	تَلاَزَمَ	[ل ز م]	33
					مُتَلاَصِقٌ	يَتَلاَصَقُ	تَلاَصَقَ	[ل ص ق]	34

1.2.8.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında mudaaf fiilden türeyen 1 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu bâbda mudaaf ismi fâillerde aynel ve lâme'l-fiillerin aynı olması nedeniyle idgâm gerçekleşir.

Tefâul Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَرَاصٌّ	يَتَرَاصُّ	تَرَاصَّ	[ر ص ص]	1

1.2.8.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında 1 mehmûzu fâ, 3 mehmûzu 'ayn ve 2 mehmûzu lâm fiilden türeyen 6 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefâul Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَآمِرٌ	يَتَآمَرُ	تَآمَرَ	[أ م ر]	1

Tefâul Bâbında Mehmûzu ‘Ayn İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَشَائِمٌ	يَتَشَاءَمُ	تَشَاءَمَ	[ش أ م]	2
مُتَفَائِلٌ	يَتَفَاءَلُ	تَفَاءَلَ	[ف أ ل]	3
مُتَلاَئِمٌ	يَتَلاَءَمُ	تَلاَءَمَ	[ل أ م]	4

Tefâul Bâbında Mehmûzu ‘Ayn İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَبَاطِئٌ	يَتَبَاطَأُ	تَبَاطَأَ	[ب ط أ]	5
مُتَكَافِئٌ	يَتَكَافَأُ	تَكَافَأَ	[ك ف أ]	6

1.2.8.4. Misâl İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefâul bâbında 7 misâli vâv’î fiilden türeyen ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu babın misâl muzârilerinde ilâl olmadığı için ismi fâillerinde de ilâl olmaz.

Tefâul Bâbında Misâli Vâv’î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَاضِعٌ	يَتَوَاضَعُ	تَوَاضَعَ	[و ض ع]	4	مُتَوَاتِرٌ	يَتَوَاتَرُ	تَوَاتَرَ	[و ت ر]	1
مُتَوَافِرٌ	يَتَوَافَرُ	تَوَافَرَ	[و ف ر]	5	مُتَوَازِنٌ	يَتَوَازَنُ	تَوَازَنَ	[و ز ن]	2
مُتَوَافِقٌ	يَتَوَافَقُ	تَوَافَقَ	[و ف ق]	6	مُتَوَاصِلٌ	يَتَوَاصَلُ	تَوَاصَلَ	[و ص ل]	3

Tefâul bâbında misâli vâv’î mehmûz bir ismi fâil aşağıda listelenmiştir.

Tefâul Bâbında Misâli Vâv’î Mehmûz İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَاطِئٌ	يَتَوَاطَأُ	تَوَاطَأَ	[و ط أ]	7

1.2.8.5. Ecvef İsmi Fâil

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefâul bâbında 6 ecvefi vâv’î ve 3 ecvefi yâ’yi toplam 9 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Ecvef fiillerin illet harfleri kelime sonunda gelmemesi ve önceleri

sâkin olması nedeniyle bu bâbda ismi fâillerde ilâl olmaz.[38]

Tefâul Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَعَاوِنٌ	يَتَعَاوَنُ	تَعَاوَنَ	[ع و ن]	4	مُتَجَاوِرٌ	يَتَجَاوَرُ	تَجَاوَرَ	[ج و ر]	1
مُتَمَاوِتٌ	يَتَمَاوَتُ	تَمَاوَتَ	[م و ت]	5	مُتَجَاوِزٌ	يَتَجَاوَزُ	تَجَاوَزَ	[ج و ز]	2
مُتَهَاوِنٌ	يَتَهَاوَنُ	تَهَاوَنَ	[هـ و ن]	6	مُتَطَاوِلٌ	يَتَطَاوَلُ	تَطَاوَلَ	[ط و ل]	3

Tefâul Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَمَايِلٌ	يَتَمَايَلُ	تَمَايَلَ	[م ي ل]	9	مُتَزَايِدٌ	يَتَزَايَدُ	تَزَايَدَ	[ز ي د]	7
					مُتَضَايِقٌ	يَتَضَايَقُ	تَضَايَقَ	[ض ي ق]	8

1.2.8.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında 2 nâkısı vâv'î ve 5 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen toplam 7 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Tefâul bâbındaki nâkıs ismi fâiller diğer bâblardaki nâkıs ismi fâiller gibi ilâl olur.

Tefâul Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَرَاخٍ، الْمُتَرَاخِي	الْمُتَرَاخِيُ	يَتَرَاخَى	تَرَاخَى	[ر خ و]	1
مُتَعَالٍ، الْمُتَعَالِي	الْمُتَعَالِيُ	يَتَعَالَى	تَعَالَى	[ع ل و]	2

Tefâul Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَبَارٍ، الْمُتَبَارِي	الْمُتَبَارِيُ	يَتَبَارَى	تَبَارَى	[ب ر ي]	3
مُتَبَاكٍ، الْمُتَبَاكِي	الْمُتَبَاكِي	يَتَبَاكَى	تباكَى	[ب ك ي]	4
مُتَبَاهٍ، الْمُتَبَاهِي	الْمُتَبَاهِيُ	يَتَبَاهَى	تَبَاهَى	[ب هـ ى]	5
مُتَرَامٍ، الْمُتَرَامِي	الْمُتَرَامِيُ	يَتَرَامَى	تَرَامَى	[ر م ي]	6
مُتَمَادٍ، الْمُتَمَادِي	الْمُتَمَادِيُ	يَتَمَادَى	تَمَادَى	[م د ي]	7

[38] Ebû Muhammed Bedreddin Hüseyn b. Kâsım b. Abdullah Ali el-Murâdî, *Tevdihu'l-Makasıd ve'lmesâlik bi-şerhi Elfiyyeti ibni-Malik*, thk. Abdurrahman Ali Süleyman (Beyrut: Daru'l Fikri'l-Arabî, 1428/2008), 3/1565.

1.2.8.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında 1 lefîfi makrûn ve 4 lefîfi mefrûk fiilden türeyen toplam 5 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Tefâul bâbındaki lefîf İsmi fâiller nâkıs ismi fâiller gibi ilâl olur.

Tefâul Bâbında Lefîfi Makrûn İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَسَاوٍ، الْمُتَسَاوِي	الْمُتَسَاوِيُ	يَتَسَاوَى	تَسَاوَى	[س و ي]	1

Tefâul Bâbında Lefîfi Mefrûk İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَارٍ، الْمُتَوَارِي	الْمُتَوَارِيُ	يَتَوَارَى	تَوَارَى	[و ر ي]	2
مُتَوَازٍ، الْمُتَوَازِي	الْمُتَوَازِيُ	يَتَوَازَى	تَوَازَى	[و ز ي]	3
مُتَوَالٍ، الْمُتَوَالِي	الْمُتَوَالِيُ	يَتَوَالَى	تَوَالَى	[و ل ي]	4
مُتَوَانٍ، الْمُتَوَانِي	الْمُتَوَانِيُ	يَتَوَانَى	تَوَانَى	[و ن ي]	5

1.2.9. İstifâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında مُسْتَفْعِلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 75 sözcük bulunmaktadır. İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

1.2.9.7. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 30 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İftiâl bâbında olduğu gibi sesleri birbine yaklaştırmak için istifâl bâbının tâ (ت) harfinden sonra gelen harfler arasında اِسْتَدَارَ ve اِسْتَطَارَ örneklerinde olduğu gibi idgâm gerçekleşmez. Sin harfinin harekelenmesiyle oluşacak ağırlık bu durumu önler.[39]

[39] Sîbeveyhi, *el-Kitâb,* 4/473.

İstifâl Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَغْفِرٌ	يَسْتَغْفِرُ	اِسْتَغْفَرَ	[غ ف ر]	16	مُسْتَبْشِرٌ	يَسْتَبْشِرُ	اِسْتَبْشَرَ	[ب ش ر]	1
مُسْتَقْبِلٌ	يَسْتَقْبِلُ	اِسْتَقْبَلَ	[ق ب ل]	17	مُسْتَثْمِرٌ	يَسْتَثْمِرُ	اِسْتَثْمَرَ	[ث م ر]	2
مُسْتَقْطِبٌ	يَسْتَقْطِبُ	اِسْتَقْطَبَ	[ق ط ب]	18	مُسْتَخْدِمٌ	يَسْتَخْدِمُ	اِسْتَخْدَمَ	[خ د م]	3
مُسْتَكْشِفٌ	يَسْتَكْشِفُ	اِسْتَكْشَفَ	[ك ش ف]	19	مُسْتَرْسِلٌ	يَسْتَرْسِلُ	اِسْتَرْسَلَ	[ر س ل]	4
مُسْتَلْزِمٌ	يَسْتَلْزِمُ	اِسْتَلْزَمَ	[ل ز م]	20	مُسْتَطِيرٌ	يَسْتَطِيرُ	اِسْتَطَارَ	[س ط ر]	5
مُسْتَنْزِفٌ	يَسْتَزِفُ	اِسْتَزَفَ	[ن ز ف]	21	مُسْتَسْلِمٌ	يَسْتَسْلِمُ	اِسْتَسْلَمَ	[س ل م]	6
مُسْتَنْسِخٌ	يَسْتَسْخِرُ	اِسْتَسَخَ	[ن س خ]	22	مُسْتَمْتِعٌ	يَسْتَمْتِعُ	اِسْتَمْتَعَ	[س م ع]	7
مُسْتَنْشِقٌ	يَسْتَشْقُ	اِسْتَشَقَ	[ن ش ق]	23	مُسْتَمِعٌ	يَسْتَمِعُ	اسْتَمَعَ	[س م ع]	8
مُسْتَنْطِقٌ	يَسْتَطِقُ	اِسْتَطَقَ	[ن ط ق]	24	مُسْتَشْرِقٌ	يَسْتَشْرِقُ	اِسْتَشْرَقَ	[ش ر ق]	9
مُسْتَنْفِرٌ	يَسْتَفِرُ	اِسْتَفَرَ	[ن ف ر]	25	مُسْتَعْبِدٌ	يَسْتَعْبِدُ	اِسْتَعْبَدَ	[ع ب د]	10
مُسْتَنْكِرٌ	يَسْتَكِرُ	اِسْتَكَرَ	[ن ك ر]	26	مُسْتَعْجِلٌ	يَسْتَعْجِلُ	اِسْتَعْجَلَ	[ع ج ل]	11
مُسْتَنْكِفٌ	يَسْتَكِفُ	اِسْتَكَفَ	[ن ك ف]	27	مُسْتَعْرِبٌ	يَسْتَعْرِبُ	اِسْتَعْرَبَ	[ع ر ب]	12
مُسْتَهْتِرٌ	يَسْتَهْتِرُ	اِسْتَهْتَرَ	[ه ت ر]	28	مُسْتَعْمِرٌ	يَسْتَعْمِرُ	اِسْتَعْمَرَ	[ع م ر]	13
مُسْتَهْجِنٌ	يَسْتَهْجِنُ	اِسْتَهْجَنَ	[ه ج ن]	29	مُسْتَعْمِلٌ	يَسْتَعْمِلُ	اِسْتَعْمَلَ	[ع م ل]	14
مُسْتَهْلِكٌ	يَسْتَهْلِكُ	اِسْتَهْلَكَ	[ه ل ك]	30	مُسْتَغْرِقٌ	يَسْتَغْرِقُ	اِسْتَغْرَقَ	[غ ر ق]	15

1.2.9.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında mudaaf fiilden türeyen 9 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu bâbda harf tekrarı nedeniyle idgâm gerçekleşir.[40]

İstifâl Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَغِلٌّ	يَسْتَغِلُّ	اِسْتَغَلَّ	[غ ل ل]	4	مُسْتَبِدٌّ	يَسْتَبِدُّ	اِسْتَبَدَّ	[ب د د]	1
مُسْتَفِزٌّ	يَسْتَفِزُّ	اِسْتَفَزَّ	[ف ز ز]	5	مُسْتَحِقٌّ	يَسْتَحِقُّ	اِسْتَحَقَّ	[ح ق ق]	2
مُسْتَقِرٌّ	يَسْتَقِرُّ	اِسْتَقَرَّ	[ق ر ر]	6	مُسْتَعِدٌّ	يَسْتَعِدُّ	اِسْتَعَدَّ	[ع د د]	3

[40] Sîbeveyhi, *el-Kitâb*, 4/284.

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَمِرٌّ	يَسْتَمِرُّ	اِسْتَمَرَّ	[م ر ر]	9	مُسْتَقِلٌّ	يَسْتَقِلُّ	اِسْتَقَلَّ	[ق ل ل]	7
					مُسْتَمِدٌّ	يَسْتَمِدُّ	اِسْتَمَدَّ	[م د د]	8

1.2.9.3. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında 4 mehmûzu fâ, 1 mehmûzu lâm fiilden türeyen toplam 5 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

İsmi fâil vezninde mehmûzu fâ fiillerin hemzeleri ve öncesi fethalı olması nedeniyle hemze elif üzerine yazılırken mehmûzu lâm ismi fâillerin sondan bir öncesi kesra olması nedeniyle noktasız yâ üzerine yazılır.

İstifâl Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَأْجِرٌ	يَسْتَأْجِرُ	اِسْتَأْجَرَ	[أ ج ر]	3	مُسْتَأْنِفٌ	يَسْتَأْنِفُ	اِسْتَأْنَفَ	[أ ن ف]	1
مُسْتَأْهِلٌ	يَسْتَأْهِلُ	اِسْتَأْهَلَ	[أ ه ل]	4	مُسْتَأْثِرٌ	يَسْتَأْثِرُ	اِسْتَأْثَرَ	[أ ث ر]	2

İstifâl Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَهْزِئٌ	يَسْتَهْزِئُ	اِسْتَهْزَأَ	[ه ز أ]	5

1.2.9.4. Misâl İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında misâli vâv'î fiilden türeyen toplam 4 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İstifâl bâbında kıyâsî karşılığı اِسْتَحَاذَ olan استحوَذ misâl fiilli gibi bazı fiiller ilâl olmaksızın aslı üzerine kullanılır. Arap dilindeki bu tutum, ilâl olan fiillerin aslına işaret etmek amacı taşır. Nitekim ilâl olanların yanı sıra bu tür sınırlı sahih/ilâlsiz kullanımla fiillerin asıllarına dikkat çekilir.[41]

[41] Ebu'l-Feth Osmân b. Cinnî el-Mevsîlî, *Musannaf libni Cinnî şerhu kitâbi't-tasrîfi liebî Osman el-Mâzinî* (Dâru İhyâi't-Türâs el-Ḳadîm, 1373/1954), 277.

İstifâl Bâbında Misâli Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَوْرِدٌ	يَسْتَوْرِدُ	اِسْتَوْرَدَ	[و ر د]	3	مُسْتَوْجِبٌ	يَسْتَوْجِبُ	اِسْتَوْجَبَ	[و ج ب]	1
مُسْتَوْعِبٌ	يَسْتَوْعِبُ	اِسْتَوْعَبَ	[و ع ب]	4	مُسْتَوْحِشٌ	يَسْتَوْحِشُ	اِسْتَوْحَشَ	[و ح ش]	2

1.2.9.5. Ecvef İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında 15 ecvefi vâv'î ve 5 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen toplam 20 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İstifâl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←			Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَثِيرٌ	مُسْتَثُورٌ	مُسْتَثْوِرٌ	يَسْتَثِيرُ	اِسْتَثَارَ	[ث و ر]	1
مُسْتَجِيرٌ	مُسْتَجُورٌ	مُسْتَجْوِرٌ	يَسْتَجِيرُ	اِسْتَجَارَ	[ج و ر]	2
مُسْتَحِيلٌ	مُسْتَحُولٌ	مُسْتَحْوِلٌ	يَسْتَحِيلُ	اِسْتَحَالَ	[ح و ل]	3
مُسْتَدِيرٌ	مُسْتَدُورٌ	مُسْتَدْوِرٌ	يَسْتَدِيرُ	اِسْتَدَارَ	[د و ر]	4
مُسْتَدِيمٌ	مُسْتَدُومٌ	مُسْتَدْوِمٌ	يَسْتَدِيمُ	اِسْتَدَامَ	[د و م]	5
مُسْتَرِيحٌ	مُسْتَرُوحٌ	مُسْتَرْوِحٌ	يَسْتَرِيحُ	اِسْتَرَاحَ	[ر و ح]	6
مُسْتَطِيلٌ	مُسْتَطُولٌ	مُسْتَطْوِلٌ	يَسْتَطِيلُ	اِسْتَطَالَ	[ط و ل]	7
مُسْتَعِيرٌ	مُسْتَعُورٌ	مُسْتَعْوِرٌ	يَسْتَعِيرُ	اِسْتَعَارَ	[ع و ر]	8
مُسْتَفِيدٌ	مُسْتَفُودٌ	مُسْتَفْوِدٌ	يَسْتَفِيدُ	اِسْتَفَادَ	[ف‌و‌د،ف]	9
مُسْتَقِيمٌ	مُسْتَقُومٌ	مُسْتَقْوِمٌ	يَسْتَقِيمُ	اِسْتَقَامَ	[ق و م]	10
مُسْتَمِيتٌ	مُسْتَمُوتٌ	مُسْتَمْوِتٌ	يَسْتَمِيتُ	اِسْتَمَاتَ	[م و ت]	11
مُسْتَنِيرٌ	مُسْتَنُورٌ	مُسْتَنْوِرٌ	يَسْتَنِيرُ	اِسْتَنَارَ	[ن و ر]	12
مُسْتَغِيثٌ	مُسْتَغُوثٌ	مُسْتَغْوِثٌ	يَسْتَغِيثُ	اِسْتَغَاثَ	[غ و ث]	13

İstifâl Bâbında İlâl Olmayan Ecvefi Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←			Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَجْوِبٌ	مُسْتَجُوبٌ	مُسْتَجْوِبٌ	يَسْتَجْوِبُ	اِسْتَجْوَبَ	[ج و ب]	14
مُسْتَحْوِذٌ	مُسْتَحُوذٌ	مُسْتَحْوِذٌ	يَسْتَحْوِذُ	اِسْتَحْوَذَ	[ح و ذ]	15

İstifâl bâbında ecvef fiillerin illet harfleri ilâl olur. Ancak اِسْتَجْوَبَ ve اِسْتَحْوَذَ gibi bazı fiiller türedikleri kelimelere (جَوَابٌ ve حَوْذٌ) dikkat çekmek üzere ilâl

olmaz.[42]

İstifâl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَدِينٌ	مُسْتَدْيِنٌ	يَسْتَدِينُ	اِسْتَدَانَ	[د ي ن]	16
مُسْتَزِيدٌ	مُسْتَزْيِدٌ	يَسْتَزِيدُ	اِسْتَزَادَ	[ز ي د]	17
مُسْتَشِيطٌ	مُسْتَشْيِطٌ	يَسْتَشِيطُ	اِسْتَشَاطَ	[ش ي ط]	18
مُسْتَفِيضٌ	مُسْتَفْيِضٌ	يَسْتَفِيضُ	اِسْتَفَاضَ	[ف ي ض]	19
مُسْتَقِيلٌ	مُسْتَقْيِلٌ	يَسْتَقِيلُ	اِسْتَقَالَ	[ق ي ل]	20

1.2.9.6. Nâkıs İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında 2 nâkısı vâv'î ve 3 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 5 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İstifâl bâbındaki nâkıs ismi fâiller diğer bâblardaki nâkıs ismi fâiller gibi ilâl olur.

İstifâl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَجْدٍ، الْمُسْتَجْدِي	الْمُسْتَجْدِيُ	يَسْتَجْدِيُ	اِسْتَجْدَى	[ج د و]	1
مُسْتَدْعٍ، الْمُسْتَدْعِي	الْمُسْتَدْعِيُ	يَسْتَدْعِيُ	اِسْتَدْعَى	[د ع و]	2

İstifâl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَعْصٍ، الْمُسْتَعْصِي	الْمُسْتَعْصِيُ	يَسْتَعْصِيُ	اِسْتَعْصَى	[ع ص ي]	3
مُسْتَعْطٍ، الْمُسْتَعْطِي	الْمُسْتَعْطِيُ	يَسْتَعْطِيُ	اِسْتَعْطَى	[ع ط ي]	4
مُسْتَقْصٍ، الْمُسْتَقْصِي	الْمُسْتَقْصِيُ	يَسْتَقْصِيُ	اِسْتَقْصَى	[ق ص ي]	5

1.2.9.7. Lefîf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında 1 lefîfî makrûn ve 1 lefîfî mefrûk fiilden türeyen toplam 2 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefâul bâbındaki lefîf ismi fâiller nâkıs ismi fâiller gibi ilâl olur.

[42] Ebu'l-Feth Osmân b. Cinnî el-Mevsîlî, *Musannaf libni Cinnî şerhu kitâbi't-tasrîfi liebî Osman el-Mâzinî* (Dâru İhyâi't-Türâs el-Ḳadîm, 1373/1954), 277.

İstifâl Bâbında Lefîf İsmi Fâil

İsmi Fâil ←←		Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَحٍ، الْمُسْتَحِي	الْمُسْتَحِي	يَسْتَحْيِي	اِسْتَحْيا	[ح ي ي]	1
مُسْتَوْلٍ، الْمُسْتَوْلِي	الْمُسْتَوْلِي	يَسْتَوْلِي	اِسْتَوْلَى	[و ل ي]	2

1.3. Rubâî Mücerred Bab

Rubâî mücerred bir bab vardır. Bu babın adı dahrace örneğiyle özdeşleşmesi nedeniyle Dahrace bâbı olarak isimlendirilir. İsmi fâili مُفَعْلِلٌ veznindedir.[43]

Rubâî Mücerred İsmi Fâil

Bâbı	İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök
Dehrace	مُدَحْرِجٌ	يُدَحْرِجُ	دَحْرَجَ	[د ح ر ج]

1.3.1. Dehrace Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de dehrace bâbında ismi fâil olarak belirtilmiş 26 sözcük bulunmaktadır. İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

1.3.1.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de dehrace bâbında sâlim fiillerden türeyen 12 ismi fâil rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Rubâî Mücerred Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُبَرْمِجٌ	يُبَرْمِجُ	بَرْمَجَ	[ب ر م ج]	1
مُبَرْهِنٌ	يُبَرْهِنُ	بَرْهَنَ	[ب ر ه ن]	2
مُتَرْجِمٌ	يُتَرْجِمُ	تَرْجَمَ	[ت ر ج م]	3
مُحَمْلِقٌ	يُحَمْلِقُ	حَمْلَقَ	[ح م ل ق]	4
مُزَمْجِرٌ	يُزَمْجِرُ	زَمْجَرَ	[ز م ج ر]	5
مُعَرْبِدٌ	يُعَرْبِدُ	عَرْبَدَ	[ع ر ب د]	6
مُعَرْقِلٌ	يُعَرْقِلُ	عَرْقَلَ	[ع ر ق ل]	7
مُغَرْبِلٌ	يُغَرْبِلُ	غَرْبَلَ	[غ ر ب ل]	8

[43] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 456, 1275.

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُفَهْرِسٌ	يُفَهْرِسُ	فَهْرَسَ	[ف ه ر س]	9
مُقَرْفِصٌ	يُقَرْفِصُ	قَرْفَصَ	[ق ر ف ص]	10
مُكَهْرِبٌ	يُكَهْرِبُ	كَهْرَبَ	[ك ه ر ب]	11
مُمَغْنِطٌ	يُمَغْنِطُ	مَغْنَطَ	[م غ ن ط]	12

1.3.1.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de dehrace bâbında mudaaf fiillerden türeyen 8 ismi fâil rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Bu babta mudaaf fiiller ilk iki kök harfinin art arda tekrarıyla gerçekleşir.[44]

Rubâî Mücerred Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَمْتِمٌ	يُتَمْتِمُ	تَمْتَمَ	[ت م ت م]	1
مُجَلْجِلٌ	يُجَلْجِلُ	جَلْجَلَ	[ج ل ج ل]	2
مُدَمْدِمٌ	يُدَمْدِمُ	دَمْدَمَ	[د م د م]	3
مُدَنْدِنٌ	يُدَنْدِنُ	دَنْدَنَ	[د ن د ن]	4
مُسَفْسِفٌ	يُسَفْسِفُ	سَفْسَفَ	[س ف س ف]	5
مُهَمْهِمٌ	يُهَمْهِمُ	هَمْهَمَ	[ه م ه م]	6
مُوَسْوِسٌ	يُوَسْوِسُ	وَسْوَسَ	[و س و س]	7
مُوَلْوِلٌ	يُوَلْوِلُ	وَلْوَلَ	[و ل و ل]	8

1.3.1.3. Mülhak İsmi Fâil

Rubâî mücerred dehrace bâbındaki ismi fâillerin bir kısmı aslen sülâsî köke sahip olmakla birlikte bir harf ilavesiyle rubâîye mülhak fiillerden meydana gelir. Buradaki amaç mezîd bir mana ifade etmek değil rübâi vezne uyarak dilde genişlemeyi sağlayan yeni bir anlamın meydana gelmesidir. Mülhak kelimelere birinci harflerinden sonra ekleme yapılır. Rübâi mücerrede mülhak 9 fiil vezni ve örnekleri aşağıda listelenmiştir.[45]

[44] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 296.

[45] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 297-301, 303.

Rubâî Mücerred Mülhak Fiil Bâbları

Örnek	Mülhak Fiil Vezni	Sülâsî Vezin		Örnek	Mülhak Fiil Vezni	Sülâsî Vezin	
سَنْبَلَ	فَنْعَلَ	ف ع ل	6	جَلْبَبَ	فَعْلَلَ	ف ع ل	1
قَلْنَسَ	فَعْنَلَ	ف ع ل	7	حَوْقَلَ	فَوْعَلَ	ف ع ل	2
سَلْقَى	فَعْلَى	ف ع ل	8	جَهْوَرَ	فَعْوَلَ	ف ع ل	3
يَرْنَأَ	يَفْعَلَ	ف ع ل	9	بَيْطَرَ	فَيْعَلَ	ف ع ل	4
				شَرْيَفَ	فَعْيَلَ	ف ع ل	5

Tabloda görüldüğü fiiller bir illet harfi alarak veya asıl harf tekrarıyla mülhak olur. Örneklerdeki جَلْبَبَ fiilinde yan yana gelen aynı harflerle mudaaf fiil oluşmaz. Ayrıca rubâî fiillerde illet harfi mülhaklar dışında tek başına bulunmaz. Böylece mülhak fiiller kolaylıkla fark edilir. Mülhak olmaları nedeniyle nâkıs فَعْلَى dışında bu fiillerde ilâl görülmez. Burada listelenen mülhak babtan sadece 4 tanesi (فَوْعَلَ، فَعْوَلَ، فَيْعَلَ، فَعْلَى) daha yaygın kullanıma sahiptir.

Mu'cemu'l-ġanî'de dehrace bâbına mülhak üç babtan türeyen 6 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Rubâî Mücerred Dehrace Bâbına Mülhak İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	Vezni	
مُقَوْلِبٌ	يُقَوْلِبُ	قَوْلَبَ	[ق و ل ب]	فَوْعَلَ	1
مُكَوْكَبٌ	يُكَوْكَبُ	كَوْكَبَ	[ك و ك ب]	فَوْعَلَ	2
مُشَعْوِذٌ	يُشَعْوِذُ	شَعْوَذَ	[ش ع وذ]	فَعْوَلَ	3
مُهَرْوِلٌ	يُهَرْوِلُ	هَرْوَلَ	[هـ ر و ل]	فَعْوَلَ	4
مُسَيْطِرٌ	يُسَيْطِرُ	سَيْطَرَ	[س ي ط ر]	فَيْعَلَ	5
مُهَيْمِنٌ	يُهَيْمِنُ	هَيْمَنَ	[هـ ي م ن]	فَيْعَلَ	6

1.4. Rubâî Mezîd Bâblar

Rubâî mezîd üç bab vardır. Bu bâblara ait örnekler aşağıda listelenmiştir.[46]

[46] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 456.

Rubâî Mezîd Bâblarda İsmi Fâil

Bâbı	İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök
Tedahrace	مُتَدَحْرِجٌ	يَتَدَحْرَجُ	تَدَحْرَجَ	[د ح ر ج]
İhranceme	مُحْرَنْجِمٌ	يَحْرَنْجِمُ	اِحْرَنْجَمَ	[ح ر ج م]
İkşaarra	مُقْشَعِرٌّ	يَقْشَعِرُّ	اِقْشَعَرَّ	[ق ش ع ر]

Mu'cemu'l-ġanî'de rubâî mezîd bâblarda ismi fâil olarak belirtilmiş 17 sözcük bulunmaktadır.

1.4.1. Tedehrace Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de tedehrace bâbında مُتَفَعْلِلٌ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 12 sözcük bulunmaktadır. İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre listelenmiştir.

1.4.1.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tedehrace bâbında sâlim fiillerden türeyen 6 ismi fâil rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tedehrace Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَسَرْبِلٌ	يَتَسَرْبَلُ	تَسَرْبَلَ	[س ر ب	4	مُتَحَذْلِقٌ	يَتَحَذْلَقُ	تَحَذْلَقَ	[ح ذ ل	1
مُتَعَجْرِفٌ	يَتَعَجْرَفُ	تَعَجْرَفَ	[ع ج ر	5	مُتَدَحْرِجٌ	يَتَدَحْرَجُ	تَدَحْرَجَ	[د ح ر	2
مُتَغَطْرِسٌ	يَتَغَطْرَسُ	تَغَطْرَسَ	[غ ط ر	6	مُتَزَحْلِقٌ	يَتَزَحْلَقُ	تَزَحْلَقَ	[ز ح ل	3

1.4.1.2. Mudaaf İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de tedehrace bâbında mudaaf fiillerden türeyen 5 ismi fâil rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tedehrace Bâbında Mudaaf İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَسَلْسِلٌ	يَتَسَلْسَلُ	تَسَلْسَلَ	[س ل س	4	مُتَذَبْذِبٌ	يَتَذَبْذَبُ	تَذَبْذَبَ	[ذ ب ذ	1
مُتَلَأْلِئٌ	يَتَلَأْلَأُ	تَلَأْلَأَ	[ل أ ل أ]	5	مُتَرَقْرِقٌ	يَتَرَقْرَقُ	تَرَقْرَقَ	[ر ق ر	2
					مُتَزَعْزِعٌ	يَتَزَعْزَعُ	تَزَعْزَعَ	[ز ع ز	3

1.4.1.3. Mülhak İsmi Fâil

Rubâî mezîd tedehrace bâbındaki ismi fâillerin bir kısmı aslen sülâsî köke sahip olmakla birlikte tedehraceye mülhak olan fiillerden meydana gelir. Bu fiiller bir harf ilavesiyle rubâîye mülhak olur. Ardırdan başına tâ eklenmesiyle mutavaat anlamı kazanarak tedehraceye mülhak olur. Rubâî mezîd tedehrace bâbındaki mülhak 9 fiil vezni ve örnekleri aşağıda listelenmiştir.[47]

Rubâî Mezîd Tedehrace Bâbına Mülhak Fiil Bâbları

Örnek	Mülhak Fiil Vezni	Sülâsî Vezin		Örnek	Mülhak Fiil Vezni	Sülâsî Vezin	
تَسَيْتَرَ	تَفَيْعَلَ	ف ع ل	6	تَمَسْكَنَ	تَمَفْعَلَ	ف ع ل	1
تَسَلْقَى	تَفَعْلَى	ف ع ل	7	تَجَلْبَبَ	تَفَعْلَلَ	ف ع ل	2
تَعَرْفَتَ	تَفَعْلَتَ	ف ع ل	8	تَسَرْوَكَ	تَفَوْعَلَ	ف ع ل	3
تَقَلْنَسَ	تَفَعْنَلَ	ف ع ل	9	تَجَوْرَبَ	تَفَعْوَلَ	ف ع ل	4
				تَرَهْيَأَ	تَفَعْيَلَ	ف ع ل	5

Mu'cemu'l-ġanî'de tedehrace bâbına mülhak 1 ismi fâil sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Rubâî Mezîd Tedehrace Bâbına Mülhak İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	Vezni	
مُتَمَتْرِسٌ	يَتَمَتْرَسُ	تَمَتْرَسَ	[ت ر س]	تَمَفْعَلَ	1

1.4.2. İhranceme Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de ihranceme bâbında veya bu baba mülhak fiilden türeyen ismi fâil listelenmemiştir.

1.4.3. İkşe'arra Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de ikşe'arra bâbında مُفْعَلِلٌّ vezninde ismi fâil olarak belirtilmiş 5 sözcük bulunmaktadır. İsmi fâil olarak belirtilen sözcükler rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

47 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 302-303.

1.4.3.1. Sâlim İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ikşe'arra bâbında sâlim fiillerden türeyen 3 ismi fâil rubâî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İkşe'arra Bâbında Sâlim İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُشْمَخِرٌّ	يَشْمَخِرُّ	اِشْمَخَرَّ	[ش م خ ر]	1
مُقْشَعِرٌّ	يَقْشَعِرُّ	اِقْشَعَرَّ	[ق ش ع ر]	2
مُكْفَهِرٌّ	يَكْفَهِرُّ	اِكْفَهَرَّ	[ك ف ه ر]	3

1.4.3.2. Mehmûz İsmi Fâil

Mu'cemu'l-ġanî'de ikşe'arra bâbında mehmûz fiilden türeyen 2 ismi fâil listelenmiştir.

İkşe'arra Bâbında Mehmûz İsmi Fâil

İsmi Fâil	Muzârî Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُشْمَئِزٌّ	يَشْمَئِزُّ	اِشْمَأَزَّ	[ش م أ ز]	1
مُطْمَئِنٌّ	يَطْمَئِنُّ	اِطْمَأَنَّ	[ط م أ ن]	2

İKİNCİ BÖLÜM

2. İSMİ MEFÛL

İsmi mefûl, sıfat olarak verildiği varlığın etkilendiği bir durumu açıklayan veya onun üzerinde gerçekleşen/gerçekleşek bir fiil nedeniyle kazanacağı sıfatı bildiren sözcüktür. Çoğunlukla mevsuftaki değişken bir sıfatı ifade eder. İsmi fâil gibi geçmiş, şimdiki veya gelecek zamandan birini bildirir.[48]

Mu'cemu'l-ġanî'de listelenen sülâsî ve rubâî bâbların mücerred ve mezîd tüm ismi mefûlleri tespit edilip incelenmiştir. İsmi mefûl vezninde gelen ancak sıfat anlamını yitirip isimleşmesi nedeniyle ismi mefûl olarak belirtilmeyen sözcükler kapsam dışında tutulmuştur. Bu çalışmada sadece ismi mefûl olarak belirtilen sözcükler sarf yönüyle incelenecektir.

Çalışmamızda sırasıyla sülâsî mücerred ve mezîd, sonrasında rubâî mücerred ve mezîd kıyâsî ismi mefûller aksâmı sebaya göre sarf yönüyle incelenecektir.

2.1. Sülâsî Mücerred Bâblar

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda مَفْعُول vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 392 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.1.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda sâlim fiillerden türeyen 281 ismi mefûl sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

[48] Hasan, *en-Nahvu'l-Vâfi*, 3/271; Nehr, *es-Sarfu'l-vâfî dirâsât vasfiyye tatbîkıyye*, 130-132; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf* , 478.

Sülâsî Mücerred Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَحْرُوسٌ	حَرَسَ	[ح ر س]	29	مَبْثُورٌ	بَتَرَ	[ب ت ر]	1
مَحْرُوقٌ	حَرَقَ	[ح ر ق]	30	مَبْثُورٌ	بَثَرَ	[ب ث ر]	2
مَحْرُومٌ	حَرَمَ	[ح ر م]	31	مَبْرُومٌ	بَرَمَ	[ب ر م]	3
مَحْزُونٌ	حَزَنَ	[ح ز ن]	32	مَبْسُوطٌ	بَسَطَ	[ب س ط]	4
مَحْسُوبٌ	حَسَبَ	[ح س ب]	33	مَبْشُورٌ	بَشَرَ	[ب ش ر]	5
مَحْسُودٌ	حَسَدَ	[ح س د]	34	مَبْعُوثٌ	بَعَثَ	[ب ع ث]	6
مَحْسُومٌ	حَسَمَ	[ح س م]	35	مَبْهُورٌ	بَهَرَ	[ب ه ر]	7
مَحْصُورٌ	حَصَرَ	[ح ص ر]	36	مَتْرُوكٌ	تَرَكَ	[ت ر ك]	8
مَحْصُولٌ	حَصَلَ	[ح ص ل]	37	مَتْعُوسٌ	تَعِسَ	[ت ع س]	9
مَحْظُورٌ	حَظَرَ	[ح ظ ر]	38	مَثْرودٌ	ثَرَدَ	[ث ر د]	10
مَحْفُورٌ	حَفَرَ	[ح ف ر]	39	مَجْبُورٌ	جَبَرَ	[ج ب ر]	11
مَحْفُوظٌ	حَفِظَ	[ح ف ظ]	40	مَجْبُولٌ	جَبَلَ	[ج ب ل]	12
مَحْكُومٌ	حَكَمَ	[ح ك م]	41	مَجْدُورٌ	جَدُرَ	[ج د ر]	13
مَحْلُوجٌ	حَلَجَ	[ح ل ج]	42	مَجْدُولٌ	جَدَلَ	[ج د ل]	14
مَحْمُودٌ	حَمِدَ	[ح م د]	43	مَجْذُوبٌ	جَذَبَ	[ج ذ ب]	15
مَحْمُولٌ	حَمَلَ	[ح م ل]	44	مَجْذُورٌ	جَذَرَ	[ج ذ ر]	16
مَخْبُولٌ	خَبَلَ	[خ ب ل]	45	مَجْذُومٌ	جَذَمَ	[ج ذ م]	17
مَخْتُومٌ	خَتَمَ	[خ ت م]	46	مَجْرُوحٌ	جَرَحَ	[ج ر ح]	18
مَخْتُونٌ	خَتَنَ	[خ ت ن]	47	مَجْمُوعٌ	جَمَعَ	[ج م ع]	19
مَخْدُوعٌ	خَدَعَ	[خ د ع]	48	مَجْهُودٌ	جَهَدَ	[ج ه د]	20
مَخْدُومٌ	خَدَمَ	[خ د م]	49	مَجْهُولٌ	جَهِلَ	[ج ه ل]	21
مَخْذُولٌ	خَذَلَ	[خ ذ ل]	50	مَحْبُوسٌ	حَبَسَ	[ح ب س]	22
مَخْرُوطٌ	خَرَطَ	[خ ر ط]	51	مَحْبُوكٌ	حَبَكَ	[ح ب ك]	23
مَخْرُوقٌ	خَرَقَ	[خ ر ق]	52	مَحْتُومٌ	حَتَمَ	[ح ت م]	24
مَخْزُونٌ	خَزَنَ	[خ ز ن]	53	مَحْجُوبٌ	حَجَبَ	[ح ج ب]	25
مَخْصُورٌ	خَصَرَ	[خ ص ر]	54	مَحْجُورٌ	حَجَرَ	[ح ج ر]	26
مَخْطُوبَةٌ	خَطَبَ	[خ ط ب]	55	مَحْجُوزٌ	حَجَزَ	[ح ج ز]	27
مَخْطُوفٌ	خَطَفَ	[خ ط ف]	56	مَحْذُوفٌ	حَذَفَ	[ح ذ ف]	28

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَرْغُوبٌ	رَغِبَ	[ر غ ب]	85	مَخْفُورٌ	خَفَرَ	[خ ف ر]	57
مَرْفُوعٌ	رَفَعَ	[ر ف ع]	86	مَخْلُوطٌ	خَلَطَ	[خ ل ط]	58
مَرْقُومٌ	رَقَمَ	[ر ق م]	87	مَخْلُوعٌ	خَلَعَ	[خ ل ع]	59
مَرْكُوبٌ	رَكِبَ	[ر ك ب]	88	مَخْلُوقٌ	خَلَقَ	[خ ل ق]	60
مَرْمُوزٌ	رَمَزَ	[ر م ز]	89	مَخْمُورٌ	خَمَرَ	[خ م ر]	61
مَرْمُوقٌ	رَمَقَ	[ر م ق]	90	مَخْنُوقٌ	خَنَقَ	[خ ن ق]	62
مَرْهُوبٌ	رَهِبَ	[ر ه ب]	91	مَخُوفٌ	خَافَ	[خ و ف]	63
مَرْهُونٌ	رَهَنَ	[ر ه ن]	92	مَدْبُوغٌ	دَبَغَ	[د ب غ]	64
مَزْرُوعٌ	زَرَعَ	[ز ر ع]	93	مَدْخُولٌ	دَخَلَ	[د خ ل]	65
مَزْعُومٌ	زَعَمَ	[ز ع م]	94	مَدْرُوسٌ	دَرَسَ	[د ر س]	66
مَزْكُومٌ	زَكَمَ	[ز ك م]	95	مَدْفُوعٌ	دَفَعَ	[د ف ع]	67
مَسْبُوتٌ	سَبَتَ	[س ب ت]	96	مَدْفُونٌ	دَفَنَ	[د ف ن]	68
مَسْتُورٌ	سَتَرَ	[س ت ر]	97	مَدْهُوشٌ	دَهِشَ	[د ه ش]	69
مَسْجُونٌ	سَجَنَ	[س ج ن]	98	مَدْهُونٌ	دَهَنَ	[د ه ن]	70
مَسْحُوبٌ	سَحَبَ	[س ح ب]	99	مَذْبُوحٌ	ذَبَحَ	[ذ ب ح]	71
مَسْحُوتٌ	سَحَتَ	[س ح ت]	100	مَذْعُورٌ	ذَعَرَ	[ذ ع ر]	72
مَسْحُورٌ	سَحَرَ	[س ح ر]	101	مَذْكُورٌ	ذَكَرَ	[ذ ك ر]	73
مَسْحُوقٌ	سَحَقَ	[س ح ق]	102	مَذْهُولٌ	ذَهِلَ	[ذ ه ل]	74
مَسْرُوقٌ	سَرَقَ	[س ر ق]	103	مَرْؤُوسٌ	رَأَسَ	[ر أ س]	75
مَسْطُولٌ	سَطَلَ	[س ط ل]	104	مَرْجُوعٌ	رَجَعَ	[ر ج ع]	76
مَسْعُودٌ	سَعَدَ	[س ع د]	105	مَرْحُومٌ	رَحِمَ	[ر ح م]	77
مَسْعُورٌ	سَعَرَ	[س ع ر]	106	مَرْدُومٌ	رَدَمَ	[ر د م]	78
مَسْفُوحٌ	سَفَحَ	[س ف ح]	107	مَرْذُولٌ	رَذُلَ	[ر ذ ل]	79
مَسْفُوكٌ	سَفَكَ	[س ف ك]	108	مَرْزُوقٌ	رَزَقَ	[ر ز ق]	80
مَسْكُوتٌ	سَكَتَ	[س ك ت]	109	مَرْسُومٌ	رَسَمَ	[ر س م]	81
مَسْكُونٌ	سَكَنَ	[س ك ن]	110	مَرْصُودٌ	رَصَدَ	[ر ص د]	82
مَسْلُوبٌ	سَلَبَ	[س ل ب]	111	مَرْصُوفٌ	رَصَفَ	[ر ص ف]	83
مَسْلُوقٌ	سَلَقَ	[س ل ق]	112	مَرْعُوبٌ	رَعَبَ	[ر ع ب]	84

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَضْرُوبٌ	ضَرَبَ	[ض ر ب]	141	مَسْلُوكٌ	سَلَكَ	[س ل ك]	113
مَضْرُوسَةٌ	ضَرَسَ	[ض ر س]	142	مَسْمُوحٌ	سَمَحَ	[س م ح]	114
مَضْمُونٌ	ضَمِنَ	[ض م ن]	143	مَسْمُوعٌ	سَمِعَ	[س م ع]	115
مَطْبُوخٌ	طَبَخَ	[ط ب خ]	144	مَشْبُوهٌ	شَبَهَ	[ش ب ه]	116
مَطْبُوعٌ	طَبَعَ	[ط ب ع]	145	مَشْحُوذٌ	شَحَذَ	[ش ح ذ]	117
مَطْحُونٌ	طَحَنَ	[ط ح ن]	146	مَشْحُونٌ	شَحَنَ	[ش ح ن]	118
مَطْرُوحٌ	طَرَحَ	[ط ر ح]	147	مَشْرُوبٌ	شَرِبَ	[ش ر ب]	119
مَطْرُودٌ	طَرَدَ	[ط ر د]	148	مَشْرُوطٌ	شَرَطَ	[ش ر ط]	120
مَطْرُوفٌ	طَرَفَ	[ط ر ف]	149	مَشْرُوعٌ	شَرَعَ	[ش ر ع]	121
مَطْرُوقٌ	طَرَقَ	[ط ر ق]	150	مَشْطُوبٌ	شَطَبَ	[ش ط ب]	122
مَطْعُونٌ	طَعَنَ	[ط ع ن]	151	مَشْطُورٌ	شَطَرَ	[ش ط ر]	123
مَطْلُوبٌ	طَلَبَ	[ط ل ب]	152	مَشْغُوفٌ	شَغَفَ	[ش غ ف]	124
مَطْمُوسٌ	طَمَسَ	[ط م س]	153	مَشْغُولٌ	شَغَلَ	[ش غ ل]	125
مَظْرُوفٌ	ظَرَفَ	[ظ ر ف]	154	مَشْكُولٌ	شَكَّلَ	[ش ك ل]	126
مَظْلُومٌ	ظَلَمَ	[ظ ل م]	155	مَشْمُولٌ	شَمَلَ	[ش م ل]	127
مَعْبُودٌ	عَبَدَ	[ع ب د]	156	مَشْنُوقٌ	شَنَقَ	[ش ن ق]	128
مَعْجُونٌ	عَجَنَ	[ع ج ن]	157	مَشْهُودٌ	شَهِدَ	[ش ه د]	129
مَعْدُومٌ	عَدَمَ	[ع د م]	158	مَشْهُورٌ	شَهَرَ	[ش ه ر]	130
مَعْذُورٌ	عَذَرَ	[ع ذ ر]	159	مَصْحُوبٌ	صَحِبَ	[ص ح ب]	131
مَعْرُوضٌ	عَرَضَ	[ع ر ض]	160	مَصْدُورٌ	صَدَرَ	[ص د ر]	132
مَعْرُوفٌ	عَرَفَ	[ع ر ف]	161	مَصْدُوعٌ	صَدَعَ	[ص د ع]	133
مَعْزُولٌ	عَزَلَ	[ع ز ل]	162	مَصْرُوعٌ	صَرَعَ	[ص ر ع]	134
مَعْسُولٌ	عَسَلَ	[ع س ل]	163	مَصْرُوفٌ	صَرَفَ	[ص ر ف]	135
مَعْشُوقٌ	عَشِقَ	[ع ش ق]	164	مَصْعُوقٌ	صَعِقَ	[ص ع ق]	136
مَعْصُوبٌ	عَصَبَ	[ع ص ب]	165	مَصْقُولٌ	صَقَّلَ	[ص ق ل]	137
مَعْصُومٌ	عَصَمَ	[ع ص م]	166	مَصْلُوبٌ	صَلَبَ	[ص ل ب]	138
مَعْطُوبٌ	عَطَبَ	[ع ط ب]	167	مَصْنُوعٌ	صَنَعَ	[ص ن ع]	139
مَعْقُودٌ	عَقَدَ	[ع ق د]	168	مَضْبُوطٌ	ضَبَطَ	[ض ب ط]	140

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَفْعُولٌ	فَعَلَ	[ف ع ل]	197	مَعْقُوفٌ	عَقَفَ	[ع ق ف]	169
مَفْقُودٌ	فَقَدَ	[ف ق د]	198	مَعْقُولٌ	عَقَلَ	[ع ق ل]	170
مَفْلُوجٌ	فَلِجَ	[ف ل ج]	199	مَعْكُوسٌ	عَكَسَ	[ع ك س]	171
مَفْلُوحٌ	فَلَحَ	[ف ل ح]	200	مَعْلُوفٌ	عَلَفَ	[ع ل ف]	172
مَفْلُوقٌ	فَلَقَ	[ف ل ق]	201	مَعْلُومٌ	عَلِمَ	[ع ل م]	173
مَفْهُومٌ	فَهِمَ	[ف ه م]	202	مَعْمُورٌ	عَمَرَ	[ع م ر]	174
مَقْبُورٌ	قَبَرَ	[ق ب ر]	203	مَعْمُولٌ	عَمِلَ	[ع م ل]	175
مَقْبُوضٌ	قَبَضَ	[ق ب ض]	204	مَعْهُودٌ	عَهِدَ	[ع ه د]	176
مَقْبُولٌ	قَبِلَ	[ق ب ل]	205	مَغْبُوطٌ	غَبَطَ	[غ ب ط]	177
مَقْتُولٌ	قَتَلَ	[ق ت ل]	206	مَغْبُونٌ	غَبَنَ	[غ ب ن]	178
مَقْدُورٌ	قَدَرَ	[ق د ر]	207	مَغْسُولٌ	غَسَلَ	[غ س ل]	179
مَقْذُوفٌ	قَذَفَ	[ق ذ ف]	208	مَغْضُوبٌ	غضِبَ	[غ ض ب]	180
مَقْرُوحٌ	قَرَحَ	[ق ر ح]	209	مَغْفُورٌ	غَفَرَ	[غ ف ر]	181
مَقْرُونٌ	قَرَنَ	[ق ر ن]	210	مَغْلُوبٌ	غَلَبَ	[غ ل ب]	182
مَقْسُومٌ	قَسَمَ	[ق س م]	211	مَغْلُوطٌ	غَلِطَ	[غ ل ط]	183
مَقْصُودٌ	قَصَدَ	[ق ص د]	212	مَغْلُوقٌ	غَلَقَ	[غ ل ق]	184
مَقْصُورٌ	قَصَرَ	[ق ص ر]	213	مَغْمُودٌ	غَمَدَ	[غ م د]	185
مَقْطُوعٌ	قَطَعَ	[ق ط ع]	214	مَغْمُورٌ	غَمَرَ	[غ م ر]	186
مَقْلُوبٌ	قَلَبَ	[ق ل ب]	215	مَغْمُوزٌ	غَمَزَ	[غ م ز]	187
مَقْمُوعٌ	قَمَعَ	[ق م ع]	216	مَفْتُوحٌ	فَتَحَ	[ف ت ح]	188
مَكْبُوتٌ	كَبَتَ	[ك ب ت]	217	مَفْتُولٌ	فَتَلَ	[ف ت ل]	189
مَكْتُوبٌ	كَتَبَ	[ك ت ب]	218	مَفْتُونٌ	فَتَنَ	[ف ت ن]	190
مَكْتُوفٌ	كَتَفَ	[ك ت ف]	219	مَفْجُوعٌ	فَجَعَ	[ف ج ع]	191
مَكْتُومٌ	كَتَمَ	[ك ت م]	220	مَفْرُوشٌ	فَرَشَ	[ف ر ش]	192
مَكْرُوبٌ	كَرَبَ	[ك ر ب]	221	مَفْرُوضٌ	فَرَضَ	[ف ر ض]	193
مَكْرُوهٌ	كَرِهَ	[ك ر ه]	222	مَفْرُوغٌ	فَرَغَ	[ف ر غ]	194
مَكْسُورٌ	كَسَرَ	[ك س ر]	223	مَفْرُوكٌ	فَرَكَ	[ف ر ك]	195
مَكْشُوفٌ	كَشَفَ	[ك ش ف]	224	مَفْرُومٌ	فَرَمَ	[ف ر م]	196

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَنْسُوخٌ	نَسَخَ	[ن س خ]	254	مَكْظُومٌ	كَظَمَ	[ك ظ م]	225
مَنْسُوقٌ	نَسَقَ	[ن س ق]	255	مَكْفُولٌ	كَفَلَ	[ك ف ل]	226
مَنْشُودٌ	نَشَدَ	[ن ش د]	256	مَكْمُودٌ	كَمِدَ	[ك م د]	227
مَنْشُورٌ	نَشَرَ	[ن ش ر]	257	مَلْحُوظٌ	لَحَظَ	[ل ح ظ]	228
مَنْصُوبٌ	نَصَبَ	[ن ص ب]	258	مَلْحُونٌ	لَحَنَ	[ل ح ن]	229
مَنْضُودٌ	نَضَدَ	[ن ض د]	259	مَلْسُوعٌ	لَسَعَ	[ل س ع]	230
مَنْطُوقٌ	نَطَقَ	[ن ط ق]	260	مَلْعُونٌ	لَعَنَ	[ل ع ن]	231
مَنْظُورٌ	نَظَرَ	[ن ظ ر]	261	مَلْغُومٌ	لَغَمَ	[ل غ م]	232
مَنْظُومٌ	نَظَمَ	[ن ظ م]	262	مَلْفُوظٌ	لَفَظَ	[ل ف ظ]	233
مَنْفُوخٌ	نَفَخَ	[ن ف خ]	263	مَلْمُوسٌ	لَمَسَ	[ل م س]	234
مَنْفُوشٌ	نَفَشَ	[ن ف ش]	264	مَلْهُوفٌ	لَهِفَ	[ل ه ف]	235
مَنْفُوضٌ	نَفَضَ	[ن ف ض]	265	مَلُومٌ	لامَ	[ل و م]	236
مَنْقُوبٌ	نَقَبَ	[ن ق ب]	266	مَمْخُوضٌ	مَخَضَ	[م خ ض]	237
مَنْقُوشٌ	نَقَشَ	[ن ق ش]	267	مَمْدوحٌ	مَدَحَ	[م د ح]	238
مَنْقُوطٌ	نَقَطَ	[ن ق ط]	268	مَمْزُوجٌ	مَزَجَ	[م ز ج]	239
مَنْقُوعٌ	نَقَعَ	[ن ق ع]	269	مَمْسُوخٌ	مَسَخَ	[م س خ]	240
مَنْقُولٌ	نَقَلَ	[ن ق ل]	270	مَمْشُوطٌ	مَشَطَ	[م ش ط]	241
مَنْكُوبٌ	نَكَبَ	[ن ك ب]	271	مَمْشُوقٌ	مَشَقَ	[م ش ق]	242
مَنْكُودٌ	نَكَدَ	[ن ك د]	272	مَمْقُوتٌ	مَقَتَ	[م ق ت]	243
مَنْكُوسٌ	نَكَسَ	[ن ك س]	273	مَمْلُوكٌ	مَلَكَ	[م ل ك]	244
مَنْكُوشٌ	نَكَشَ	[ن ك ش]	274	مَمْنُوحٌ	مَنَحَ	[م ن ح]	245
مَنْهُوكٌ	نَهَكَ	[ن ه ك]	275	مَمْنُوعٌ	مَنَعَ	[م ن ع]	246
مَهْبُولٌ	هَبِلَ	[ه ب ل]	276	مَنْبُوذٌ	نَبَذَ	[ن ب ذ]	247
مَهْجُورٌ	هَجَرَ	[ه ج ر]	277	مَنْحُوتٌ	نَحَتَ	[ن ح ت]	248
مَهْزُولٌ	هَزَلَ	[ه ز ل]	278	مَنْحُوسٌ	نَحَسَ	[ن ح س]	249
مَهْزُومٌ	هَزَمَ	[ه ز م]	279	مَنْزُوعٌ	نَزَعَ	[ن ز ع]	250
مَهْضُومٌ	هَضَمَ	[ه ض م]	280	مَنْزُوفٌ	نَزَفَ	[ن ز ف]	251
مَهْمُوسٌ	هَمَسَ	[ه م س]	281	مَنْسُوبٌ	نَسَبَ	[ن س ب]	252
				مَنْسُوجٌ	نَسَجَ	[ن س ج]	253

2.1.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Sülâsî mücerred mudaaf fiillerden türeyen ismi mefûl (مَفْعُولٌ) vezninde iki harf arasında bulunan vâv nedeniyle harf tekrarı olmasına rağmen رَدَّ → مَرْدُودٌ ve شَدَّ → مَشْدُودٌ örneklerinde olduğu gibi idgâm gerçekleşmez.[49]

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda mudaaf fiillerden türeyen 51 ismi mefûl sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Mudaaf İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَسْدُودٌ	سَدَّ	[س د د]	20	مَبْحُوحٌ	بَحَّ	[ب ح ح]	1
مَسْرُورٌ	سَرَّ	[س ر ر]	21	مَجْرُورٌ	جَرَّ	[ج ر ر]	2
مَسْلُولٌ	سَلَّ	[س ل ل]	22	مَجْنُونٌ	جَنَّ	[ج ن ن]	3
مَسْمُومٌ	سَمَّ	[س م م]	23	مَحْبُوبٌ	حَبَّ	[ح ب ب]	4
مَسْنُونٌ	سَنَّ	[س ن ن]	24	مَحْدُودٌ	حَدَّ	[ح د د]	5
مَشْبُوبٌ	شَبَّ	[ش ب ب]	25	مَحْرُورٌ	حَرَّ	[ح ر ر]	6
مَشْدُودٌ	شَدَّ	[ش د د]	26	مَحْسُوسٌ	حَسَّ	[ح س س]	7
مَشْقُوقٌ	شَقَّ	[ش ق ق]	27	مَحْظُوظٌ	حَظَّ	[ح ظ ظ]	8
مَشْكُوكٌ	شَكَّ	[ش ك ك]	28	مَحْفُوفٌ	حَفَّ	[ح ف ف]	9
مَشْلُولٌ	شَلَّ	[ش ل ل]	29	مَحْلُولٌ	حَلَّ	[ح ل ل]	10
مَشْمُومٌ	شَمَّ	[ش م م]	30	مَحْمُومٌ	حَمَّ	[ح م م]	11
مَصْبُوبٌ	صَبَّ	[ص ب ب]	31	مَخْصُوصٌ	خَصَّ	[خ ص ص]	12
مَضْمُومٌ	ضَمَّ	[ض م م]	32	مَخْطُوطٌ	خَطَّ	[خ ط ط]	13
مَعْدُودٌ، ةٌ	عَدَّ	[ع د د]	33	مَدْسُوسٌ	دَسَّ	[د س س]	14
مَعْلُولٌ	عَلَّ	[ع ل ل]	34	مَدْلُولٌ	دَلَّ	[د ل ل]	15
مَغْرُورٌ	غَرَّ	[غ ر ر]	35	مَذْمُومٌ	ذَمَّ	[ذ م م]	16
مَغْشُوشٌ	غَشَّ	[غ ش ش]	36	مَرْدُودٌ	رَدَّ	[ر د د]	17
مَغْمُومٌ	غَمَّ	[غ م م]	37	مَرْصُوصٌ	رَصَّ	[ر ص ص]	18
مَفْكُوكٌ	فَكَّ	[ف ك ك]	38	مَزْمُومٌ	زَمَّ	[ز م م]	19

[49] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 479.

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَلْمُومٌ	لَمَّ	[ل م م]	46	مَقْدُودٌ	قَدَّ	[ق د د]	39
مَكْدُودٌ	كَدَّ	[ك د د]	47	مَقْرُورٌ	قَرَّ	[ق ر ر]	40
مَمْدُودٌ	مَدَّ	[م د د]	48	مَقْصُوصٌ	قَصَّ	[ق ص ص]	41
مَمْنُونٌ	مَنَّ	[م ن ن]	49	مَكْفُوفٌ	كَفَّ	[ك ف ف]	42
مَنْصُوصٌ	نَصَّ	[ن ص ص]	50	مَكْمُومٌ	كَمَّ	[ك م م]	43
مَهْمُومٌ	هَمَّ	[ه م م]	51	مَكْنُونٌ	كَنَّ	[ك ن ن]	44
				مَلْفُوفٌ	لَفَّ	[ل ف ف]	45

2.1.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Sülâsî mücerred bâblarda ismi mefûl vezninde mehmûzu fâ fiillerin hemzeleri ve öncesi fethalı olması nedeniyle elifin üzerine, mehmûzu ‘ayn fiillerin hemzeleri dammeli oldukları için vâv üzerine, mehmûzu lâm fiillerin hemzeleri bir öncesinde med harfi olarak vâv olması nedeniyle satıra yazılmaktadır.

Mu‘cemu’l-ġanî’de sülâsî mücerred bâblarda 5 mehmûzu fâ, 3 mehmûzu ‘ayn ve 2 mehmûzu lâm fiilden türeyen toplam 10 ismi mefûl sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Mehmûzu Fâ İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi Fiil	Kök	
مَأْمُونٌ	أَمِنَ	[أ م ن]	4	مَأْكُولٌ	أَكَلَ	[أ ك ل]	1
مَأْهُولٌ	أَهِلَ	[أ ه ل]	5	مَأْلُوفٌ	أَلِفَ	[أ ل ف]	2
				مَأْمُورٌ	أمَرَ	[أ م ر]	3

Sülâsî Mücerred Mehmûzu ‘Ayn İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi Fiil	Kök	
مَشْؤُومٌ	شَأَمَ	[ش أ م]	8	مَثْؤُوبٌ	ثَئِبَ	[ث أ ب]	6
				مَسْؤُولٌ	سَأَلَ	[س أ ل]	7

Sülâsî Mücerred Mehmûzu Lâm İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi Fiil	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُمْلُوءٌ	مَلأَ	[م ل أ]	10	مَقْرُوءٌ	قَرَأَ	[ق ر أ]	9

Mu'cemu'l-ġanî'de مَثْؤُوبٌ sözcüğünün تَثَّاءَبَ fiilinden ismi mefûl olduğu belirtse de bu ifade anlam yönüyle yazılmıştır. Yoksa bu sözcük ثَئِبَ fiilinden ismi mefûldür. Ayrıca ثُئِبَ fiili عُنِيَ fiilinde olduğu gibi ثُئِبَ الرجلُ فهو مَثْؤُوبٌ şeklinde meçhûl olarak kullanılmaktadır.[50]

2.1.4. Misâl İsmi Mefûl

Sülâsî mücerred bâblarda ismi mefûl vezninde misâl fiillerin illet harfinin sâkin ve öncesinin fetha olması nedeniyle ilâl gerçekleşmez.

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 18 misâli vâv'î ve 2 misâli yâ'yi fiilden türeyen toplam 20 ismi mefûl, sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Misâli Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَوْعُوكٌ	وَعَكَ	[و ع ك]	10	مَوْتُورٌ	وَتَرَ	[و ت ر]	1
مَوْفُورٌ	وَفَرَ	[و ف ر]	11	مَوْثُوقٌ	وَثِقَ	[و ث ق]	2
مَوْقُوتٌ	وَقَتَ	[و ق ت]	12	مَوْجُودٌ	وَجَدَ	[و ج د]	3
مَوْقُوفٌ	وَقَفَ	[و ق ف]	13	مَوْرُوثٌ	وَرِثَ	[و ر ث]	4
مَوْلُودٌ	وَلَدَ	[و ل د]	14	مَوْزُونٌ	وَزَنَ	[و ز ن]	5
مَوْهُوبٌ	وَهَبَ	[و ه ب]	15	مَوْصُوفٌ	وَصَفَ	[و ص ف]	6
مَوْهُومٌ	وَهَمَ	[و ه م]	16	مَوْصُولٌ	وَصَلَ	[و ص ل]	7
مَوْهُونٌ	وَهَنَ	[و ه ن]	17	مَوْصُومٌ	وَصَمَ	[و ص م]	8
				مَوْعُودٌ	وَعَدَ	[و ع د]	9

Sülâsî Mücerred Misâli Yâ'yi İsmi Mefûl

مَيْسُورٌ	يَسَرَ	[ي س ر]	18

Misâl ismi mefûllerden mehmûz iki sözcük aşağıda listelenmiştir.

50 Hasan b. Muhammed bin el-Hasan eṣ-Ṣaġânî, *et-Tekmile ve'z-zeylü ve'ṣ-ṣılatü li-kitâbi tâci'l-luġati ve ṣıhâḥu'l-Arabiyyeti,* thk. Abdulalîm eṭ-Ṭaḥâvî (Kâhire: Maṭbaatu Dâru'l-Kütüb, 1970), 1/75.

Sülâsî Mücerred Misâli Vâv'î veMisâli Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi	Kök		İsmi Mefûl	Mâzi	Kök	
مَيْؤُوسٌ	يَئِسَ	[ي أ س]	20	مَوْبُوءٌ	وَبِئَ	[و ب أ]	19

2.1.5. Ecvef İsmi Mefûl

Sülâsî mücerred ismi mefûl vezninde, ecvef fiillerin illet harfleriyle ismi mefûl vezninin vâvı bir araya geldiğindebu iki illet harfinden birisi düşer. Ecvefi vâv'îlerde med harfi olarak bir vâv kalırken ecvefi yâ'yilerde med harfi öncesi kesralı yâ olur.[51]

İsmi Mefûl ←←			Kök
مَقُولٌ	مَقُوْولٌ	مَقْوُولٌ	[ق و ل]
مَصُوغٌ	مَصُوْوغٌ	مَصْوُوغٌ	[ص و غ]
مَبِيعٌ	مَبُيْوعٌ	مَبْيُوعٌ	[ب ي ع]

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 7 ecvefi vâv'î, 4 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen 11 ismi mefûl sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Ecvef ismi mefûllerin ilâli tablolarda gösterilmiştir.

Sülâsî Mücerred Ecvefi Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl ←←			Mâzi Fiil	Kök	
مَسُودٌ	مَسُووٌ	مَسْوُودٌ	سَادَ	[س و د]	1
مَشُوبٌ	مَشُووبٌ	مَشْوُوبٌ	شَابَ	[ش و ب]	2
مَطُوفٌ	مَطُووف	مَطْوُوفٌ	طَافَ	[ط و ف]	3
مَقُودٌ	مَقُوودٌ	مَقْوُودٌ	قَادَ	[ق و د]	4
مَقُولٌ	مَقُوولٌ	مَقْوُولٌ	قَالَ	[ق و ل]	5
مَنُوطٌ	مَنُووطٌ	مَنْوُوطٌ	نَاطَ	[ن و ط]	6
مَهُولٌ	مَهُوولٌ	مَهْوُولٌ	هَالَ	[هـ و ل]	7

Sülâsî Mücerred Ecvefi Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl ←←			Mâzi Fiil	Kök	
مَبِيعٌ	مَبِيوعٌ	مَبْيُوعٌ	بَاعَ	[ب ي ع]	8

[51] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1230.

İsmi Mefûl ←←			Mâzi Fiil	Kök	
مَعِيبٌ	مَعِيوبٌ	مَعْيُوبٌ	عَابَ	[ع ي ب]	9
مَهِيضٌ	مَهِيوضٌ	مَهْيُوضٌ	هَاضَ	[هـ ي ض]	10

Ecvefi yâ'yi fiillerin ismi mefûllerinin çoğunluğu ilâl olurken dâne fiili gibi bazı fiillerin ismi mefûlü Temim lehçesine nispetele مَدِينٌ yerine مَدْيُونٌ olarak borçlu anlamında kullanılmaktadır.[52]

Sülâsî Mücerred Yâ'yi İlâlsiz İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Mâzi Fiil	Kök	
مَدْيُونٌ	دَانَ	[د ي ن]	11

2.1.6. Nâkıs İsmi Mefûl

Sülâsî mücerred bâbların nâkıs ismi mefûllerinin illet harflerinde -birincisi sâkin ikincisi harekeli iki illet harfi bir araya gelmesi nedeniyle- hazf görülmez. Nâkısı vâv'î ismi fâillerde yan yana gelen iki vâv idgâm olur. Nâkısı yâ'yilerde ise yâ ile vâv'ın idgâmı ve vâv'ın yâya kalbiyle sağlanır. Bu durumda ismi mensub yâsında olduğu gibi şeddeli yâ'nın bir öncesindeki damme kesraya dönüşür (مَرْمِيٌّ ← مَرْمُوْيٌ).[53]

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 4 nâkısı vâv'î ve 13 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 17 ismi mefûl sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Nâkısı Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl ←←		Mâzi Fiil	Kök	
مَزْهُوٌّ	مَزْهُووٌ	زُهِيَ	[ز هـ و]	1
مَعْفُوٌّ	مَعْفُووٌ	عَفَا	[ع ف و]	2
مَمْحُوٌّ	مَمْحُووٌ	مَحَا	[م ح و]	3
مَهْجُوٌّ	مَهْجُووٌ	هَجَا	[هـ ج و]	4

[52] Kemal Beşir, *Dırâsât fî 'ilmi'l-luġa* (Kahire: Dâru Ġarîbin li't-Tibâ'ati ve'n-Neşri ve't-Tevzi', 1998), 238; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 481.

[53] Şemsedin Muhammed el-Fâriḍî, *Şerḥu'l-İmâmi'l-Fâriḍî 'alâ elfiye-ti'bni Mâlik*, thk. Ebû Kumeyt Muhammed Mustafa el-Ḫatib (Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye, 1439/2018), 4/287; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 483, 1151.

Sülâsî Mücerred Nâkısı Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl ←←			Mâzi Fiil	Kök	
مَبْرِيٌّ	مَبْرِيٌّ	مَبْرُوي	بَرَى	[ب ر ي]	5
مَبْنِيٌّ	مَبْنِيٌّ	مَبْنُويٌ	بَنَى	[ب ن ي]	6
مَجْنِيٌّ	مَجْنِيٌّ	مَجْنُويٌ	جَنَى	[ج ن ي]	7
مَحْمِيٌّ	مَحْمِيٌّ	مَحْمُويٌ	حَمَى	[ح م ي]	8
مَرْعِيٌّ	مَرْعِيٌّ	مَرْعُويٌ	رَعَى	[ر ع ي]	9
مَعْنِيٌّ	مَعْنِيٌّ	مَعْنُويٌ	عَنَى	[ع ن ي]	10
مَغْشِيٌّ	مَغْشِيٌّ	مَغْشُويٌ	غَشِيَ	[غ ش ي]	11
مَفْدِيٌّ	مَفْدِيٌّ	مَفْدُويٌ	فَدَى	[ف د ي]	12
مَقْلِيٌّ	مَقْلِيٌّ	مَقْلُويٌ	قَلَى	[ق ل ي]	13
مَنْسِيٌّ	مَنْسِيٌّ	مَنْسُويٌ	نَسِيَ	[ن س ي]	14
مَنْفِيٌّ	مَنْفِيٌّ	مَنْفُويٌ	نَفَى	[ن ف ي]	15
مَنْهِيٌّ	مَنْهِيٌّ	مَنْهُويٌ	نَهَى	[ن ه ي]	16
مَهْدِيٌّ	مَهْدِيٌّ	مَهْدُويٌ	هَدَى	[ه د ي]	17

2.1.7. Lefîf İsmi Mefûl

Lefîfî makrûn ismi mefûller de nâkıslarında olduğu gibi vâv'ın yâya kalbi ve idgâmı ile ilâl olur. [54]

Mu'cemu'l-ġanî'de sülâsî mücerred bâblarda 2 lefîfî makrûn fiilden türeyen ismi mefûller sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Sülâsî Mücerred Lefîfî Makrûn İsmi Mefûl

İsmi Mefûl ←←			Mâzi Fiil	Kök	
مَطْوِيٌّ	مَطْوِيٌّ	مَطْوُويٌ	طَوَى	[ط و ي]	1
مَكْوِيٌّ	مَكْوِيٌّ	مَكْوُويٌ	كَوَى	[ك و ي]	2

2.2. Sülâsî Mezîd Bâblar

Sülâsî mezîd ve rubâî fiillerin ismi mefûlü, ilgili fiilin meçhûl muzârî fiil

[54] el-Fâriḍî, *Şerḥu'l-İmâmi'l-Fâriḍî 'alâ elfiye-ti'bni Mâlik*, 4/287; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 483.

kalıbı kullanılarak elde edilir: muzârî fiilin muzâraât harfi atılarak yerine dammeli mim (مُ) getirilir ve sondan bir fethalıdır.[55]

Sülâsî Mezîd Bâblarda İsmi Mefûl

Bâbı	İsmi Fâil	Muzâri Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Kök
İfâl	مُكْرَمٌ	يُكْرَمُ	أُكْرِمَ	[ك ر م]
Tefîl	مُقَدَّمٌ	يُقَدَّمُ	قُدِّمَ	[ق د م]
Müfâale	مُقَاتَلٌ	يُقَاتَلُ	قُوتِلَ	[ق ت ل]
İnfiâl	مُنْحَدَرٌ	يُنْحَدَرُ	اُنْحُدِرَ	[ح د ر]
İftiâl	مُقْتَادٌ	يُقْتَادُ	اُقْتِيدَ	[ق و د]
Tefa‘‘ul	مُتَزَوَّجٌ	يُتَزَوَّجُ	تُزُوِّجَ	[ز و ج]
Tefâul	مُتَبَادَلٌ	يُتَبَادَلُ	تُبُودِلَ	[ب د ل]
İstifâl	مُسْتَخْرَجٌ	يُسْتَخْرَجُ	اُسْتُخْرِجَ	[خ ر ج]

Mu‘cemu’l-ġanî'de sülâsî mezîd bâblarda ismi mefûl olarak belirtilmiş 665 sözcük bulunmaktadır.

2.2.1. İfâl Bâbı

Mu‘cemu’l-ġanî'de ifâl bâbında مُفْعَلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 90 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.1.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu‘cemu’l-ġanî'de ifâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 63 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İfâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبْطَلٌ	يُبْطَلُ	أُبْطِلَ	أَبْطَلَ	[ب ط ل]	1
مُبْعَدُ	يُبْعَدُ	أُبْعِدَ	أَبْعَدَ	[ب ع د]	2
مُبْغَضٌ	يُبْغَضُ	أُبْغِضَ	أَبْغَضَ	[ب غ ض]	3

[55] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi’s-sarf*, 478, 488; Abdulganî, *es-Sarf el-kâfî*, 179-180, 202.

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبْهَمٌ	يُبْهَمُ	أُبْهِمَ	أَبْهَمَ	[ب ه م]	4
مُتْرَبٌ	يُتْرَبُ	أُتْرِبَ	أَتْرَبَ	[ت ر ب]	5
مُتْرَعٌ	يُتْرَعُ	أُتْرِعَ	أَتْرَعَ	[ت ر ع]	6
مُتْرَفٌ	يُتْرَفُ	أُتْرِفَ	أَتْرَفَ	[ت ر ف]	7
مُتْعَبٌ	يُتْعَبُ	أُتْعِبَ	أَتْعَبَ	[ت ع ب]	8
مُتْقَنٌ	يُتْقَنُ	أُتْقِنَ	أَتْقَنَ	[ت ق ن]	9
مُثْبَتٌ	يُثْبَتُ	أُثْبِتَ	أَثْبَتَ	[ث ب ت]	10
مُثْخَنٌ	يُثْخَنُ	أُثْخِنَ	أَثْخَنَ	[ث خ ن]	11
مُثْقَلٌ	يُثْقَلُ	أُثْقِلَ	أَثْقَلَ	[ث ق ل]	12
مُجْبَرٌ	يُجْبَرُ	أُجْبِرَ	أَجْبَرَ	[ج ب ر]	13
مُجْمَلٌ	يُجْمَلُ	أُجْمِلَ	أَجْمَلَ	[ج م ل]	14
مُجْهَضٌ	يُجْهَضُ	أُجْهِضَ	أَجْهَضَ	[ج ه ض]	15
مُحْدَثٌ	يُحْدَثُ	أُحْدِثَ	أَحْدَثَ	[ح د ث]	16
مُحْصَنٌ	يُحْصَنُ	أُحْصِنَ	أَحْصَنَ	[ح ص ن]	17
مُحْكَمٌ	يُحْكَمُ	أُحْكِمَ	أَحْكَمَ	[ح ك م]	18
مُدْرَجٌ	يُدْرَجُ	أُدْرِجَ	أَدْرَجَ	[د ر ج]	19
مُدْرَكٌ	يُدْرَكُ	أُدْرِكَ	أَدْرَكَ	[د ر ك]	20
مُدْمَجٌ	يُدْمَجُ	أُدْمِجَ	أَدْمَجَ	[د م ج]	21
مُرْسَلٌ	يُرْسَلُ	أُرْسِلَ	أَرْسَلَ	[ر س ل]	22
مُرْغَمٌ	يُرْغَمُ	أُرْغِمَ	أَرْغَمَ	[ر غ م]	23
مُرْفَقٌ	يُرْفَقُ	أُرْفِقَ	أَرْفَقَ	[ر ف ق]	24
مُرْهَفٌ	يُرْهَفُ	أُرْهِفَ	أَرْهَفَ	[ر ه ف]	25
مُرْهَقٌ	يُرْهَقُ	أُرْهِقَ	أَرْهَقَ	[ر ه ق]	26
مُرَادٌ	يُرَادُ	أُرِيدَ	أَرَادَ	[ر و د]	27
مُزْمَعٌ	يُزْمَعُ	أُزْمِعَ	أَزْمَعَ	[ز م ع]	28
مُسْبَعٌ	يُسْبَعُ	أُسْبِعَ	أَسْبَعَ	[س ب ع]	29
مُسْدَلٌ	يُسْدَلُ	أُسْدِلَ	أَسْدَلَ	[س د ل]	30
مُسْعَفٌ	يُسْعَفُ	أُسْعِفَ	أَسْعَفَ	[س ع ف]	31

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُسْهَبٌ	يُسْهَبُ	أُسْهِبَ	أَسْهَبَ	[س ه ب]	32
مُشْبَعٌ	يُشْبَعُ	أُشْبِعَ	أَشْبَعَ	[ش ب ع]	33
مُضْمَرٌ	يُضْمَرُ	أُضْمِرَ	أَضْمَرَ	[ض م ر]	34
مُطْلَقٌ	يُطْلَقُ	أُطْلِقَ	أَطْلَقَ	[ط ل ق]	35
مُعْتَقٌ	يُعْتَقُ	أُعْتِقَ	أَعْتَقَ	[ع ت ق]	36
مُعْجَبٌ	يُعْجَبُ	أُعْجِبَ	أَعْجَبَ	[ع ج ب]	37
مُعْلَنٌ	يُعْلَنُ	أُعْلِنَ	أَعْلَنَ	[ع ل ن]	38
مُغْرَمٌ	يُغْرَمُ	أُغْرِمَ	أَغْرَمَ	[غ ر م]	39
مُغْفَلٌ	يُغْفَلُ	أُغْفِلَ	أَغْفَلَ	[غ ف ل]	40
مُغْلَقٌ	يُغْلَقُ	أُغْلِقَ	أَغْلَقَ	[غ ل ق]	41
مُغْمَدٌ	يُغْمَدُ	أُغْمِدَ	أَغْمَدَ	[غ م د]	42
مُفْحَمٌ	يُفْحَمُ	أُفْحِمَ	أَفْحَمَ	[ف ح م]	43
مُفْرَغٌ	يُفْرَغُ	أُفْرِغَ	أَفْرَغَ	[ف ر غ]	44
مُفْرَدٌ	يُفْرَدُ	أُفْرِدَ	أَفْرَدَ	[ف ر د]	45
مُفْعَمٌ	يُفْعَمُ	أُفْعِمَ	أَفْعَمَ	[ف ع م]	46
مُقْعَدٌ	يُقْعَدُ	أُقْعِدَ	أَقْعَدَ	[ق ع د]	47
مُقْفَلٌ	يُقْفَلُ	أُقْفِلَ	أَقْفَلَ	[ق ف ل]	48
مُكْرَهٌ	يُكْرَهُ	أُكْرِهَ	أَكْرَهَ	[ك ر ه]	49
مُلْجَمٌ	يُلْجَمُ	أُلْجِمَ	أَلْجَمَ	[ل ج م]	50
مُلْحَقٌ	يُلْحَقُ	أُلْحِقَ	أَلْحَقَ	[ل ح ق]	51
مُلْزَمٌ	يُلْزَمُ	أُلْزِمَ	أَلْزَمَ	[ل ز م]	52
مُلْصَقٌ	يُلْصَقُ	أُلْصِقَ	أَلْصَقَ	[ل ص ق]	53
مُلْغَزٌ	يُلْغَزُ	أُلْغِزَ	أَلْغَزَ	[ل غ ز]	54
مُلْهَمٌ	يُلْهَمُ	أُلْهِمَ	أَلْهَمَ	[ل ه م]	55
مُزَاحٌ	يُزَاحُ	أُزِيحَ	أَزَاحَ	[م ز ح]	56
مُنْجَزٌ	يُجَزُ	أُجِزَ	أَجَزَ	[ن ج ز]	57
مُنْزَلٌ	يُزَالُ	أُزِيلَ	أَزَلَ	[ن ز ل]	58
مُنْقَعٌ	يُقَعُ	أُقِعَ	أَقَعَ	[ن ق ع]	59

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُنْكَرٌ	يُكَرُ	أُكِرَ	أَكَرَ	[ن ك ر]	60
مُنْهَكٌ	يُهَكُ	أُهِكَ	أَهَكَ	[ن ه ك]	61
مُهْرَقٌ	يُهْرَقُ	أُهْرِقَ	أَهْرَقَ	[ه ر ق]	62
مُهْمَلٌ	يُهْمَلُ	أُهْمِلَ	أَهْمَلَ	[ه م ل]	63

2.2.1.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında mudaaf fiillerden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi mefûl vezninde harf tekrarı nedeniyle gerçekleşen idgâm görülmektedir.

İfâl Bâbında Mudaaf İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُعَدٌّ	يُعَدُّ	أُعِدَّ	أَعَدَّ	[ع د د]	1

2.2.1.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında mehmûzu lâm fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İfâl Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُطْفَأٌ	يُطْفَأُ	أُطْفِئَ	أَطْفَأَ	[ط ف أ]	1

2.2.1.4. Misâl İsmi Mefûl

İfâl bâbındaki misâl fiillerin illet harfleri, önceleri damme olması nedeniyle, muzârîlerinde med harfine dönüşür. Bu durum ismi mefûl kalıplarında da görülür.[56]

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl ←←		Kök
مُوعَدٌ	يُوعَدُ	يُوْعَدُ	[و ع د]

[56] El-Hatib, el-Müstekâ fî ilmi's-sarf, 1192.

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında misâli vâv'î fiilden türeyen 8 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi mefûl vezninde misâli vâv'î fiillerin illet harflerinin med harfine dönüşmesi tabloda görülmektedir.

İfâl Bâbında Misâl Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُوثَقٌ	يُوثَقُ	أُوثِقَ	أَوْثَقَ	[و ث ق]	1
مُوجَبٌ	يُوجَبُ	أُوجِبَ	أَوْجَبَ	[و ج ب]	2
مُوجَزٌ	يُوجَزُ	أُوجِزَ	أَوْجَزَ	[و ج ز]	3
مُودَعٌ	يُودَعُ	أُودِعَ	أَوْدَعَ	[و د ع]	4
مُوفَدٌ	يُوفَدُ	أُوفِدَ	أَوْفَدَ	[و ف د]	5
مُولَعٌ	يُولَعُ	أُولِعَ	أَوْلَعَ	[و ل ع]	6
مُوهَنٌ	يُوهَنُ	أُوهِنَ	أَوْهَنَ	[و ه ن]	7

Misâl ismi mefûllerin mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

İfâl Bâbında Misâli Vâv'î Mehmûz İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُومَأٌ	يُومَأُ	أُومِئَ	أَوْمَأَ	[و م أ]	8

2.2.1.5. Ecvef İsmi Mefûl

İfâl bâbında muzârî meçhûl fiillerin illet harfleri, harekelerinin bir önceki sahîh harfe nakliyle ilâl olarak elife kalbolur. Böylece ismi mefûl veznindeki illet harfleri med harfine dönüşür.[57]

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl ←←			Kök
مُخَافٌ	يُخَافُ	يُخَوفُ	يُخْوَفُ	[خ و ف]

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında 6 ecvefi vâv'î ve 2 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen 8 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi mefûl vezninde misâli vâv'î fiillerin illet harflerinin med harfine dönüştüğü tabloda görülmektedir.

[57] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1177.

İfâl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُحَاطٌ	يُحَاطُ	أُحِيطَ	أَحَاطَ	[ح و ط]	1
مُصَابٌ	يُصَابُ	أُصِيبَ	أصابَ	[ص و ب]	2
مُعَارٌ	يُعَارُ	أُعِيرَ	أَعَارَ	[ع و ر]	3
مُعَاقٌ	يُعَاقُ	أُعِيقَ	أَعَاقَ	[ع و ق]	4
مُلاَمٌ	يُلاَمُ	لُومَ	لاَمَ	[ل و م]	5
مُهَانٌ	يُهَانُ	أُهِينَ	أَهَانَ	[هـ و ن]	6

İfâl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُتَاحٌ	يُتَاحُ	أُتِيحَ	أَتاحَ	[ت ي ح]	7
مُدَانٌ	يُدَانُ	أُدِينَ	أَدَانَ	[د ي ن]	8

2.2.1.6. Nâkıs İsmi Mefûl

İsmi mefûl vezninde nâkıs fiillerin illet harfleri, bir öncesinin fethalı olması nedeniyle elife dönüşerek med harfi olmakta, sözcükte harf hazfedilmemektedir. Kelimenin çekimli olduğunu göstermek için eliften önceki harf fethalı tenvinle harekenir.[58]

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi
مُعْطًى	يُعْطَى	أَعْطَى

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında 1 nâkısı vâv'î ve 6 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 7 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi mefûl vezninde nâkısı vâv'î fiillerin illet harflerinin med harfine dönüştüğü tabloda görülmektedir.

İfâl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُعْفًى	يُعْفَى	أُعْفِيَ	أَعْفَى	[ع ف و]	1

[58] Hasan, *en-Nahvu'l-Vâfî*, 4/608.

İfâl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُدْمًى	يُدْمَى	أُدْمِيَ	أَدْمَى	[د م ي]	2
مُضْنًى	يُضْنَى	أُضْنِيَ	أَضْنَى	[ض ن ي]	3
مُعْطًى	يُعْطَى	أُعْطِيَ	أَعْطَى	[ع ط ي]	4
مُغْمًى	يُغْمَى	أُغْمِيَ	أَغْمَى	[غ م ي]	5
مُلْغًى	يُلْغَى	أُلْغِيَ	أَلْغَى	[ل غ ي]	6
مُلْقًى	يُلْقَى	أُلْقِيَ	أَلْقَى	[ل ق ي]	7

2.2.1.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de ifâl bâbında lefîfi mefrûk fiilden türeyen 2 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Lefîf fiillerden türeyen ismi mefûller, nâkıslar gibi ilâl olur.

İfâl Bâbında Lefîfi Mefrûk İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُوحًى	يُوحَى	أُوحِيَ	أَوْحَى	[و ح ي]	1
مُوصًى	يُوصَى	أُوصِيَ	أَوْصَى	[و ص ي]	2

2.2.2. Tefîl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında مُفَعَّلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 377 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.2.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında sâlim fiillerden türeyen 223 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبَرَّدٌ	يُبَرَّدُ	بُرِّدَ	بَرَّدَ	[ب ر د]	1

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبَرَّرٌ	يُبَرَّرُ	بُرِّرَ	بَرَّرَ	[ب ر ر]	2
مُبَسَّطٌ	يُبَسَّطُ	بُسِّطَ	بَسَّطَ	[ب س ط]	3
مُبَطَّنٌ	يُبَطَّنُ	بُطِّنَ	بَطَّنَ	[ب ط ن]	4
مُبَلَّطٌ	يُبَلَّطُ	بُلِّطَ	بَلَّطَ	[ب ل ط]	5
مُبَلَّغٌ	يُبَلَّغُ	بُلِّغَ	بَلَّغَ	[ب ل غ]	6
مُبَنَّجٌ	يُبَنَّجُ	بُنِّجَ	بَنَّجَ	[ب ن ج]	7
مُتَبَّلٌ	يُتَبَّلُ	تُبِّلَ	تَبَّلَ	[ت ب ل]	8
مُثَبَّتٌ	يُثَبَّتُ	ثُبِّتَ	ثَبَّتَ	[ث ب ت]	9
مُثَقَّفٌ	يُثَقَّفُ	ثُقِّفَ	ثَقَّفَ	[ث ق ف]	10
مُثَلَّثٌ	يُثَلَّثُ	ثُلِّثَ	ثَلَّثَ	[ث ل ث]	11
مُثَلَّجٌ	يُثَلَّجُ	ثُلِّجَ	ثَلَّجَ	[ث ل ج]	12
مُثَمَّنٌ	يُثَمَّنُ	ثُمِّنَ	ثَمَّنَ	[ث م ن]	13
مُجَبَّرٌ	يُجَبَّرُ	جُبِّرَ	جَبَّرَ	[ج ب ر]	14
مُجَدَّرٌ	يُجَدَّرُ	جُدِّرَ	جَدَّرَ	[ج د ر]	15
مُجَرَّبٌ	يُجَرَّبُ	جُرِّبَ	جَرَّبَ	[ج ر ب]	16
مُجَرَّدٌ	يُجَرَّدُ	جُرِّدَ	جَرَّدَ	[ج ر د]	17
مُجَسَّدٌ	يُجَسَّدُ	جُسِّدَ	جَسَّدَ	[ج س د]	18
مُجَسَّمٌ	يُجَسَّمُ	جُسِّمَ	جَسَّمَ	[ج س م]	19
مُجَعَّدٌ	يُجَعَّدُ	جُعِّدَ	جَعَّدَ	[ج ع د]	20
مُجَلَّدٌ	يُجَلَّدُ	جُلِّدَ	جَلَّدَ	[ج ل د]	21
مُجَمَّدٌ	يُجَمَّدُ	جُمِّدَ	جَمَّدَ	[ج م د]	22
مُجَمَّرٌ	يُجَمَّرُ	جُمِّرَ	جَمَّرَ	[ج م ر]	23
مُجَمَّعٌ	يُجَمَّعُ	جُمِّعَ	جَمَّعَ	[ج م ع]	24
مُجَنَّحٌ	يُجَنَّحُ	جُنِّحَ	جَنَّحَ	[ج ن ح]	25
مُجَهَّزٌ	يُجَهَّزُ	جُهِّزَ	جَهَّزَ	[ج ه ز]	26
مُحَبَّرٌ	يُحَبَّرُ	حُبِّرَ	حَبَّرَ	[ح ب ر]	27
مُحَجَّبٌ	يُحَجَّبُ	حُجِّبَ	حَجَّبَ	[ح ج ب]	28

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُحَجَّلٌ	يُحَجَّلُ	حُجِّلَ	حَجَّلَ	[ح ج ل]	29
مُحَدَّبٌ	يُحَدَّبُ	حُدِّبَ	حَدَّبَ	[ح د ب]	30
مُحَرَّمٌ	يُحَرَّمُ	حُرِّمَ	حَرَّمَ	[ح ر م]	31
مُحَصَّنٌ	يُحَصَّنُ	حُصِّنَ	حَصَّنَ	[ح ص ن]	32
مُحَطَّمٌ	يُحَطَّمُ	حُطِّمَ	حَطَّمَ	[ح ط م]	33
مُحَكَّمٌ	يُحَكَّمُ	حُكِّمَ	حَكَّمَ	[ح ك م]	34
مُحَلَّفٌ	يُحَلَّفُ	حُلِّفَ	حَلَّفَ	[ح ل ف]	35
مُحَمَّدٌ	يُحَمَّدُ	حُمِّدَ	حَمَّدَ	[ح م د]	36
مُحَمَّرٌ	يُحَمَّرُ	حُمِّرَ	حَمَّرَ	[ح م ر]	37
مُحَنَّكٌ	يُحَنَّكُ	حُنِّكَ	حَنَّكَ	[ح ن ك]	38
مُخَدَّرٌ	يُخَدَّرُ	خُدِّرَ	خَدَّرَ	[خ د ر]	39
مُخَرَّبٌ	يُخَرَّبُ	خُرِّبَ	خَرَّبَ	[خ ر ب]	40
مُخَضَّبٌ	يُخَضَّبُ	خُضِّبَ	خَضَّبَ	[خ ض ب]	41
مُخَفَّضٌ	يُخَفَّضُ	خُفِّضَ	خَفَّضَ	[خ ف ض]	42
مُخَلَّدٌ	يُخَلَّدُ	خُلِّدَ	خَلَّدَ	[خ ل د]	43
مُخَلَّفٌ	يُخَلَّفُ	خُلِّفَ	خَلَّفَ	[خ ل ف]	44
مُخَمَّسٌ	يُخَمَّسُ	خُمِّسَ	خَمَّسَ	[خ م س]	45
مُدَبَّجٌ	يُدَبَّجُ	دُبِّجَ	دَبَّجَ	[د ب ج]	46
مُدَبَّرٌ	يُدَبَّرُ	دُبِّرَ	دَبَّرَ	[د ب ر]	47
مُدَرَّبٌ	يُدَرَّبُ	دُرِّبَ	دَرَّبَ	[د ر ب]	48
مُدَلَّعٌ	يُدَلَّعُ	دُلِّعَ	دَلَّعَ	[د ل ع]	49
مُدَلَّهٌ	يُدَلَّهُ	دُلِّهَ	دَلَّهَ	[د ل ه]	50
مُدَمَّرٌ	يُدَمَّرُ	دُمِّرَ	دَمَّرَ	[د م ر]	51
مُدَمَّسٌ	يُدَمَّسُ	دُمِّسَ	دَمَّسَ	[د م س]	52
مُدَنَّسٌ	يُدَنَّسُ	دُنِّسَ	دَنَّسَ	[د ن س]	53
مُذَلَّقٌ	يُذَلَّقُ	ذُلِّقَ	ذَلَّقَ	[ذ ل ق]	54
مُذَنَّبٌ	يُذَنَّبُ	ذُنِّبَ	ذَنَّبَ	[ذ ن ب]	55

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُذَهَّبٌ	يُذَهَّبُ	ذُهِّبَ	ذَهَّبَ	[ذ ه ب]	56
مُرَبَّعٌ	يُرَبَّعُ	رُبِّعَ	رَبَّعَ	[ر ب ع]	57
مُرَتَّبٌ	يُرَتَّبُ	رُتِّبَ	رَتَّبَ	[ر ت ب]	58
مُرَتَّلٌ	يُرَتَّلُ	رُتِّلَ	رَتَّلَ	[ر ت ل]	59
مُرَجَّحٌ	يُرَجَّحُ	رُجِّحَ	رَجَّحَ	[ر ج ح]	60
مُرَجَّلٌ	يُرَجَّلُ	رُجِّلَ	رَجَّلَ	[ر ج ل]	61
مُرَجَّمٌ	يُرَجَّمُ	رُجِّمَ	رَجَّمَ	[ر ج م]	62
مُرَخَّصٌ	يُرَخَّصُ	رُخِّصَ	رَخَّصَ	[ر خ ص]	63
مُرَشَّحٌ	يُرَشَّحُ	رُشِّحَ	رَشَّحَ	[ر ش ح]	64
مُرَصَّعٌ	يُرَصَّعُ	رُصِّعَ	رَصَّعَ	[ر ص ع]	65
مُرَطَّبٌ	يُرَطَّبُ	رُطِّبَ	رَطَّبَ	[ر ط ب]	66
مُرَقَّعٌ	يُرَقَّعُ	رُقِّعَ	رَقَّعَ	[ر ق ع]	67
مُرَقَّمٌ	يُرَقَّمُ	رُقِّمَ	رَقَّمَ	[ر ق م]	68
مُرَكَّبٌ	يُرَكَّبُ	رُكِّبَ	رَكَّبَ	[ر ك ب]	69
مُرَكَّزٌ	يُرَكَّزُ	رُكِّزَ	رَكَّزَ	[ر ك ز]	70
مُرَمَّشٌ	يُرَمَّشُ	رُمِّشَ	رَمَّشَ	[ر م ش]	71
مُزَفَّتٌ	يُزَفَّتُ	زُفِّتَ	زَفَّتَ	[ز ف ت]	72
مُزَمَّلٌ	يُزَمَّلُ	زُمِّلَ	زَمَّلَ	[ز م ل]	73
مُسَبَّحٌ	يُسَبَّحُ	سُبِّحَ	سَبَّحَ	[س ب ح]	74
مُسَبَّعٌ	يُسَبَّعُ	سُبِّعَ	سَبَّعَ	[س ب ع]	75
مُسَبَّقٌ	يُسَبَّقُ	سُبِّقَ	سَبَّقَ	[س ب ق]	76
مُسَتَّرَةٌ	يُسَتَّرُ	سُتِّرَ	سَتَّرَ	[س ت ر]	77
مُسَجَّلٌ	يُسَجَّلُ	سُجِّلَ	سَجَّلَ	[س ج ل]	78
مُسَخَّرٌ	يُسَخَّرُ	سُخِّرَ	سَخَّرَ	[س خ ر]	79
مُسَخَّنٌ	يُسَخَّنُ	سُخِّنَ	سَخَّنَ	[س خ ن]	80
مُسَرَّحٌ	يُسَرَّحُ	سُرِّحَ	سَرَّحَ	[س ر ح]	81
مُسَطَّحٌ	يُسَطَّحُ	سُطِّحَ	سَطَّحَ	[س ط ح]	82

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُسَطَّرٌ	يُسَطَّرُ	سُطِّرَ	سَطَّرَ	[س ط ر]	83
مُسَعَّرٌ	يُسَعَّرُ	سُعِّرَ	سَعَّرَ	[س ع ر]	84
مُسَلَّحٌ	يُسَلَّحُ	سُلِّحَ	سَلَّحَ	[س ل ح]	85
مُسَلَّمٌ	يُسَلَّمُ	سُلِّمَ	سَلَّمَ	[س ل م]	86
مُسَمَّرٌ	يُسَمَّرُ	سُمِّرَ	سَمَّرَ	[س م ر]	87
مُسَهَّدٌ	يُسَهَّدُ	سُهِّدَ	سَهَّدَ	[س ه د]	88
مُشَبَّكٌ	يُشَبَّكُ	شُبِّكَ	شَبَّكَ	[ش ب ك]	89
مُشَبَّهٌ	يُشَبَّهُ	شُبِّهَ	شَبَّهَ	[ش ب ه]	90
مُشَجَّرٌ	يُشَجَّرُ	شُجِّرَ	شَجَّرَ	[ش ج ر]	91
مُشَذَّبٌ	يُشَذَّبُ	شُذِّبَ	شَذَّبَ	[ش ذ ب]	92
مُشَطَّبٌ	يُشَطَّبُ	شُطِّبَ	شَطَّبَ	[ش ط ب]	93
مُشَعَّثٌ	يُشَعَّثُ	شُعِّثَ	شَعَّثَ	[ش ع ث]	94
مُشَكَّلٌ	يُشَكَّلُ	شُكِّلَ	شَكَّلَ	[ش ك ل]	95
مُشَمَّسٌ	يُشَمَّسُ	شُمِّسَ	شَمَّسَ	[ش م س]	96
مُشَنَّجٌ	يُشَنَّجُ	شُنِّجَ	شَنَّجَ	[ش ن ج]	97
مُصَحَّفٌ	يُصَحَّفُ	صُحِّفَ	صَحَّفَ	[ص ح ف]	98
مُصَدَّرٌ	يُصَدَّرُ	صُدِّرَ	صَدَّرَ	[ص د ر]	99
مُصَدَّقٌ	يُصَدَّقُ	صُدِّقَ	صَدَّقَ	[ص د ق]	100
مُصَرَّحٌ	يُصَرَّحُ	صُرِّحَ	صَرَّحَ	[ص ر ح]	101
مُصَرَّفٌ	يُصَرَّفُ	صُرِّفَ	صَرَّفَ	[ص ر ف]	102
مُصَعَّرٌ	يُصَعَّرُ	صُعِّرَ	صَعَّرَ	[ص ع ر]	103
مُصَغَّرٌ	يُصَغَّرُ	صُغِّرَ	صَغَّرَ	[ص غ ر]	104
مُصَفَّحٌ	يُصَفَّحُ	صُفِّحَ	صَفَّحَ	[ص ف ح]	105
مُصَلَّبٌ	يُصَلَّبُ	صُلِّبَ	صَلَّبَ	[ص ل ب]	106
مُصَنَّعٌ	يُصَنَّعُ	صُنِّعَ	صَنَّعَ	[ص ن ع]	107
مُصَنَّفٌ	يُصَنَّفُ	صُنِّفَ	صَنَّفَ	[ص ن ف]	108
مُضَخَّمٌ	يُضَخَّمُ	ضُخِّمَ	ضَخَّمَ	[ض خ م]	109

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُضَرَّبٌ	يُضَرَّبُ	ضُرِّبَ	ضَرَّبَ	[ض ر ب]	110
مُضَرَّجٌ	يُضَرَّجُ	ضُرِّجَ	ضَرَّجَ	[ض ر ج]	111
مُضَرَّسٌ	يُضَرَّسُ	ضُرِّسَ	ضَرَّسَ	[ض ر س]	112
مُضَعَّفٌ	يُضَعَّفُ	ضُعِّفَ	ضَعَّفَ	[ض ع ف]	113
مُضَلَّعٌ	يُضَلَّعُ	ضُلِّعَ	ضَلَّعَ	[ض ل ع]	114
مُطَبَّقٌ	يُطَبَّقُ	طُبِّقَ	طَبَّقَ	[ط ب ق]	115
مُطَرَّزٌ	يُطَرَّزُ	طُرِّزَ	طَرَّزَ	[ط ر ز]	116
مُطَعَّمٌ	يُطَعَّمُ	طُعِّمَ	طَعَّمَ	[ط ع م]	117
مُطَلَّقٌ	يُطَلَّقُ	طُلِّقَ	طَلَّقَ	[ط ل ق]	118
مُطَهَّرٌ	يُطَهَّرُ	طُهِّرَ	طَهَّرَ	[ط ه ر]	119
مُطَهَّمٌ	يُطَهَّمُ	طُهِّمَ	طَهَّمَ	[ط ه م]	120
مُظَفَّرٌ	يُظَفَّرُ	ظُفِّرَ	ظَفَّرَ	[ظ ف ر]	121
مُعَبَّرٌ	يُعَبَّرُ	عُبِّرَ	عَبَّرَ	[ع ب ر]	122
مُعَتَّقَةٌ	يُعَتَّقُ	عُتِّقَ	عَتَّقَ	[ع ت ق]	123
مُعَجَّلٌ	يُعَجَّلُ	عُجِّلَ	عَجَّلَ	[ع ج ل]	124
مُعَدَّلٌ	يُعَدَّلُ	عُدِّلَ	عَدَّلَ	[ع د ل]	125
مُعَذَّبٌ	يُعَذَّبُ	عُذِّبَ	عَذَّبَ	[ع ذ ب]	126
مُعَرَّبٌ	يُعَرَّبُ	عُرِّبَ	عَرَّبَ	[ع ر ب]	127
مُعَرَّضٌ	يُعَرَّضُ	عُرِّضَ	عَرَّضَ	[ع ر ض]	128
مُعَرَّفٌ	يُعَرَّفُ	عُرِّفَ	عَرَّفَ	[ع ر ف]	129
مُعَسَّلٌ	يُعَسَّلُ	عُسِّلَ	عَسَّلَ	[ع س ل]	130
مُعَشَّرٌ	يُعَشَّرُ	عُشِّرَ	عَشَّرَ	[ع ش ر]	131
مُعَصَّبٌ	يُعَصَّبُ	عُصِّبَ	عَصَّبَ	[ع ص ب]	132
مُعَصَّرٌ	يُعَصَّرُ	عُصِّرَ	عَصَّرَ	[ع ص ر]	133
مُعَطَّرٌ	يُعَطَّرُ	عُطِّرَ	عَطَّرَ	[ع ط ر]	134
مُعَطَّلٌ	يُعَطَّلُ	عُطِّلَ	عَطَّلَ	[ع ط ل]	135
مُعَظَّمٌ	يُعَظَّمُ	عُظِّمَ	عَظَّمَ	[ع ظ م]	136

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُعَفَّرٌ	يُعَفَّرُ	عُفِّرَ	عَفَّرَ	[ع ف ر]	137
مُعَفَّنٌ	يُعَفَّنُ	عُفِّنَ	عَفَّنَ	[ع ف ن]	138
مُعَقَّبٌ	يُعَقَّبُ	عُقِّبَ	عَقَّبَ	[ع ق ب]	139
مُعَقَّدٌ	يُعَقَّدُ	عُقِّدَ	عَقَّدَ	[ع ق د]	140
مُعَقَّمٌ	يُعَقَّمُ	عُقِّمَ	عَقَّمَ	[ع ق م]	141
مُعَكَّرٌ	يُعَكَّرُ	عُكِّرَ	عَكَّرَ	[ع ك ر]	142
مُعَلَّقٌ	يُعَلَّقُ	عُلِّقَ	عَلَّقَ	[ع ل ق]	143
مُعَلَّمٌ	يُعَلَّمُ	عُلِّمَ	عَلَّمَ	[ع ل م]	144
مُعَمَّرٌ	يُعَمَّرُ	عُمِّرَ	عَمَّرَ	[ع م ر]	145
مُعَنَّفٌ	يُعَنَّفُ	عُنِّفَ	عَنَّفَ	[ع ن ف]	146
مُغَبَّرٌ	يُغَبَّرُ	غُبِّرَ	غَبَّرَ	[غ ب ر]	147
مُغَفَّلٌ	يُغَفَّلُ	غُفِّلَ	غَفَّلَ	[غ ف ل]	148
مُغَلَّفٌ	يُغَلَّفُ	غُلِّفَ	غَلَّفَ	[غ ل ف]	149
مُغَمَّدٌ	يُغَمَّدُ	غُمِّدَ	غَمَّدَ	[غ م د]	150
مُغَمَّضٌ	يُغَمَّضُ	غُمِّضَ	غَمَّضَ	[غ م ض]	151
مُفَرَّقٌ	يُفَرَّقُ	فُرِّقَ	فَرَّقَ	[ف ر ق]	152
مُفَسَّرٌ	يُفَسَّرُ	فُسِّرَ	فَسَّرَ	[ف س ر]	153
مُفَصَّلٌ	يُفَصَّلُ	فُصِّلَ	فَصَّلَ	[ف ص ل]	154
مُفَضَّلٌ	يُفَضَّلُ	فُضِّلَ	فَضَّلَ	[ف ض ل]	155
مُفَكَّرٌ	يُفَكَّرُ	فُكِّرَ	فَكَّرَ	[ف ك ر]	156
مُفَنَّدٌ	يُفَنَّدُ	فُنِّدَ	فَنَّدَ	[ف ن د]	157
مُقَدَّرٌ	يُقَدَّرُ	قُدِّرَ	قَدَّرَ	[ق د ر]	158
مُقَدَّسٌ	يُقَدَّسُ	قُدِّسَ	قَدَّسَ	[ق د س]	159
مُقَدَّمٌ	يُقَدَّمُ	قُدِّمَ	قَدَّمَ	[ق د م]	160
مُقَرَّبٌ	يُقَرَّبُ	قُرِّبَ	قَرَّبَ	[ق ر ب]	161
مُقَرَّحٌ	يُقَرَّحُ	قُرِّحَ	قَرَّحَ	[ق ر ح]	162
مُقَسَّمٌ	يُقَسَّمُ	قُسِّمَ	قَسَّمَ	[ق س م]	163

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُقَشَّبٌ	يُقَشَّبُ	قُشِّبَ	قَشَّبَ	[ق ش ب]	164
مُقَشَّرٌ	يُقَشَّرُ	قُشِّرَ	قَشَّرَ	[ق ش ر]	165
مُقَصَّبٌ	يُقَصَّبُ	قُصِّبَ	قَصَّبَ	[ق ص ب]	166
مُقَصَّرٌ	يُقَصَّرُ	قُصِّرَ	قَصَّرَ	[ق ص ر]	167
مُقَطَّبٌ	يُقَطَّبُ	قُطِّبَ	قَطَّبَ	[ق ط ب]	168
مُقَطَّرٌ	يُقَطَّرُ	قُطِّرَ	قَطَّرَ	[ق ط ر]	169
مُقَعَّرٌ	يُقَعَّرُ	قُعِّرَ	قَعَّرَ	[ق ع ر]	170
مُقَفَّعٌ	يُقَفَّعُ	قُفِّعَ	قَفَّعَ	[ق ف ع]	171
مُقَلَّدٌ	يُقَلَّدُ	قُلِّدَ	قَلَّدَ	[ق ل د]	172
مُقَمَّلٌ	يُقَمَّلُ	قُمِّلَ	قَمَّلَ	[ق م ل]	173
مُقَنَّعٌ	يُقَنَّعُ	قُنِّعَ	قَنَّعَ	[ق ن ع]	174
مُكَتَّلٌ	يُكَتَّلُ	كُتِّلَ	كَتَّلَ	[ك ت ل]	175
مُكَثَّرٌ	يُكَثَّرُ	كُثِّرَ	كَثَّرَ	[ك ث ر]	176
مُكَثَّفٌ	يُكَثَّفُ	كُثِّفَ	كَثَّفَ	[ك ث ف]	177
مُكَدَّرٌ	يُكَدَّرُ	كُدِّرَ	كَدَّرَ	[ك د ر]	178
مُكَرَّسٌ	يُكَرَّسُ	كُرِّسَ	كَرَّسَ	[ك ر س]	179
مُكَرَّمٌ	يُكَرَّمُ	كُرِّمَ	كَرَّمَ	[ك ر م]	180
مُكَسَّرٌ	يُكَسَّرُ	كُسِّرَ	كَسَّرَ	[ك س ر]	181
مُكَفَّنٌ	يُكَفَّنُ	كُفِّنَ	كَفَّنَ	[ك ف ن]	182
مُكَلَّفٌ	يُكَلَّفُ	كُلِّفَ	كَلَّفَ	[ك ل ف]	183
مُلَبَّدٌ	يُلَبَّدُ	لُبِّدَ	لَبَّدَ	[ل ب د]	184
مُلَبَّسٌ	يُلَبَّسُ	لُبِّسَ	لَبَّسَ	[ل ب س]	185
مُلَحَّنٌ	يُلَحَّنُ	لُحِّنَ	لَحَّنَ	[ل ح ن]	186
مُلَخَّصٌ	يُلَخَّصُ	لُخِّصَ	لَخَّصَ	[ل خ ص]	187
مُلَدَّنٌ	يُلَدَّنُ	لُدِّنَ	لَدَّنَ	[ل د ن]	188
مُلَسَّنٌ	يُلَسَّنُ	لُسِّنَ	لَسَّنَ	[ل س ن]	189
مُلَطَّفٌ	يُلَطَّفُ	لُطِّفَ	لَطَّفَ	[ل ط ف]	190

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُلَفَّقٌ	يُلَفَّقُ	لُفِّقَ	لَفَّقَ	[ل ف ق]	191
مُلَقَّنٌ	يُلَقَّنُ	لُقِّنَ	لَقَّنَ	[ل ق ن]	192
مُلَمَّعٌ	يُلَمَّعُ	لُمِّعَ	لَمَّعَ	[ل م ع]	193
مُلَوَّزٌ	يُلَوَّزُ	لُوِّزَ	لَوَّزَ	[ل و ز]	194
مُمَدَّنٌ	يُمَدَّنُ	مُدِّنَ	مَدَّنَ	[م د ن]	195
مُمَرَّنٌ	يُمَرَّنُ	مُرِّنَ	مَرَّنَ	[م ر ن]	196
مُمَسَّكٌ	يُمَسَّكُ	مُسِّكَ	مَسَّكَ	[م س ك]	197
مُمَلَّحٌ	يُمَلَّحُ	مُلِّحَ	مَلَّحَ	[م ل ح]	198
مُمَهَّدٌ	يُمَهَّدُ	مُهِّدَ	مَهَّدَ	[م ه د]	199
مُنَتَّنٌ	يُنَتَّنُ	نُتِّنَ	نَتَّنَ	[ن ت ن]	200
مُنَجَّدٌ	يُنَجَّدُ	نُجِّدَ	نَجَّدَ	[ن ج د]	201
مُنَزَّهٌ	يُنَزَّهُ	نُزِّهَ	نَزَّهَ	[ن ز ه]	202
مُنَسَّقٌ	يُنَسَّقُ	نُسِّقَ	نَسَّقَ	[ن س ق]	203
مُنَشَّطٌ	يُنَشَّطُ	نُشِّطَ	نَشَّطَ	[ن ش ط]	204
مُنَضَّدٌ	يُنَضَّدُ	نُضِّدَ	نَضَّدَ	[ن ض د]	205
مُنَظَّفٌ	يُنَظَّفُ	نُظِّفَ	نَظَّفَ	[ن ظ ف]	206
مُنَظَّمٌ	يُنَظَّمُ	نُظِّمَ	نَظَّمَ	[ن ظ م]	207
مُنَعَّمٌ	يُنَعَّمُ	نُعِّمَ	نَعَّمَ	[ن ع م]	208
مُنَغَّمٌ	يُنَغَّمُ	نُغِّمَ	نَغَّمَ	[ن غ م]	209
مُنَفَّذٌ	يُنَفَّذُ	نُفِّذَ	نَفَّذَ	[ن ف ذ]	210
مُنَقَّحٌ	يُنَقَّحُ	نُقِّحَ	نَقَّحَ	[ن ق ح]	211
مُنَقَّطٌ	يُنَقَّطُ	نُقِّطَ	نَقَّطَ	[ن ق ط]	212
مُنَكَّدٌ	يُنَكَّدُ	نُكِّدَ	نَكَّدَ	[ن ك د]	213
مُنَكَّرٌ	يُنَكَّرُ	نُكِّرَ	نَكَّرَ	[ن ك ر]	214
مُنَكَّسٌ	يُنَكَّسُ	نُكِّسَ	نَكَّسَ	[ن ك س]	215
مُنَمَّقٌ	يُنَمَّقُ	نُمِّقَ	نَمَّقَ	[ن م ق]	216

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُهَجَّرٌ	يُهَجَّرُ	هُجِّرَ	هَجَّرَ	[ه ج ر]	217
مُهَدَّمٌ	يُهَدَّمُ	هُدِّمَ	هَدَّمَ	[ه د م]	218
مُهَذَّبٌ	يُهَذَّبُ	هُذِّبَ	هَذَّبَ	[ه ذ ب]	219
مُهَرَّبٌ	يُهَرَّبُ	هُرِّبَ	هَرَّبَ	[ه ر ب]	220
مُهَشَّمٌ	يُهَشَّمُ	هُشِّمَ	هَشَّمَ	[ه ش م]	221
مُهَمَّشٌ	يُهَمَّشُ	هُمِّشَ	هَمَّشَ	[ه م ش]	222
مُهَنَّدٌ	يُهَنَّدُ	هُنِّدَ	هَنَّدَ	[ه ن د]	223

2.2.2.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında mudaaf fiillerden türeyen 43 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Mudaaf İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبَرَّرٌ	يُبَرَّرُ	بُرِّرَ	بَرَّرَ	[ب ر ر]	1
مُبَلَّلٌ	يُبَلَّلُ	بُلِّلَ	بَلَّلَ	[ب ل ل]	2
مُجَدَّدٌ	يُجَدَّدُ	جُدِّدَ	جَدَّدَ	[ج د د]	3
مُجَفَّفٌ	يُجَفَّفُ	جُفِّفَ	جَفَّفَ	[ج ف ف]	4
مُحَبَّبٌ	يُحَبَّبُ	حُبِّبَ	حَبَّبَ	[ح ب ب]	5
مُحَدَّدٌ	يُحَدَّدُ	حُدِّدَ	حَدَّدَ	[ح د د]	6
مُحَرَّرٌ	يُحَرَّرُ	حُرِّرَ	حَرَّرَ	[ح ر ر]	7
مُحَقَّقٌ	يُحَقَّقُ	حُقِّقَ	حَقَّقَ	[ح ق ق]	8
مُخَصَّصٌ	يُخَصَّصُ	خُصِّصَ	خَصَّصَ	[خ ص ص]	9
مُخَطَّطٌ	يُخَطَّطُ	خُطِّطَ	خَطَّطَ	[خ ط ط]	10
مُخَفَّفٌ	يُخَفَّفُ	خُفِّفَ	خَفَّفَ	[خ ف ف]	11
مُخَلَّلٌ	يُخَلَّلُ	خُلِّلَ	خَلَّلَ	[خ ل ل]	12
مُدَجَّجٌ	يُدَجَّجُ	دُجِّجَ	دَجَّجَ	[د ج ج]	13
مُدَقَّقٌ	يُدَقَّقُ	دُقِّقَ	دَقَّقَ	[د ق ق]	14
مُدَلَّلٌ	يُدَلَّلُ	دُلِّلَ	دَلَّلَ	[د ل ل]	15

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُذَلَّلٌ	يُذَلَّلُ	ذُلِّلَ	ذَلَّلَ	[ذ ل ل]	16
مُذَمَّمٌ	يُذَمَّمُ	ذُمِّمَ	ذَمَّمَ	[ذ م م]	17
مُرَدَّدٌ	يُرَدَّدُ	رُدِّدَ	رَدَّدَ	[ر د د]	18
مُرَقَّقٌ	يُرَقَّقُ	رُقِّقَ	رَقَّقَ	[ر ق ق]	19
مُرَمَّمٌ	يُرَمَّمُ	رُمِّمَ	رَمَّمَ	[ر م م]	20
مُسَدَّدٌ	يُسَدَّدُ	سُدِّدَ	سَدَّدَ	[س د د]	21
مُسَنَّنٌ	يُسَنَّنُ	سُنِّنَ	سَنَّنَ	[س ن ن]	22
مُشَتَّتٌ	يُشَتَّتُ	شُتِّتَ	شَتَّتَ	[ش ت ت]	23
مُشَدَّدٌ	يُشَدَّدُ	شُدِّدَ	شَدَّدَ	[ش د د]	24
مُشَقَّقٌ	يُشَقَّقُ	شُقِّقَ	شَقَّقَ	[ش ق ق]	25
مُصَحَّحٌ	يُصَحَّحُ	صُحِّحَ	صَحَّحَ	[ص ح ح]	26
مُصَفَّفٌ	يُصَفَّفُ	صُفِّفَ	صَفَّفَ	[ص ف ف]	27
مُضَلَّلٌ	يُضَلَّلُ	ضُلِّلَ	ضَلَّلَ	[ض ل ل]	28
مُعَزَّزٌ	يُعَزَّزُ	عُزِّزَ	عَزَّزَ	[ع ز ز]	29
مُعَلَّلٌ	يُعَلَّلُ	عُلِّلَ	عَلَّلَ	[ع ل ل]	30
مُعَمَّمٌ	يُعَمَّمُ	عُمِّمَ	عَمَّمَ	[ع م م]	31
مُفَتَّتٌ	يُفَتَّتُ	فُتِّتَ	فَتَّتَ	[ف ت ت]	32
مُفَضَّضٌ	يُفَضَّضُ	فُضِّضَ	فَضَّضَ	[ف ض ض]	33
مُفَكَّكٌ	يُفَكَّكُ	فُكِّكَ	فَكَّكَ	[ف ك ك]	34
مُقَبَّبٌ	يُقَبَّبُ	قُبِّبَ	قَبَّبَ	[ق ب ب]	35
مُقَدَّدٌ	يُقَدَّدُ	قُدِّدَ	قَدَّدَ	[ق د د]	36
مُقَرَّرٌ	يُقَرَّرُ	قُرِّرَ	قَرَّرَ	[ق ر ر]	37
مُكَرَّرٌ	يُكَرَّرُ	كُرِّرَ	كَرَّرَ	[ك ر ر]	38
مُكَلَّلٌ	يُكَلَّلُ	كُلِّلَ	كَلَّلَ	[ك ل ل]	39
مُكَمَّمٌ	يُكَمَّمُ	كُمِّمَ	كَمَّمَ	[ك م م]	40
مُمَدَّدٌ	يُمَدُّ	مُدَّ	مَدَّ	[م د د]	41
مُهَدَّدٌ	يُهَدَّدُ	هُدِّدَ	هَدَّدَ	[ه د د]	42

Bu vezinde hem muaddaf hem de mehmûz olan ismi mefûl listelenmiştir. Bir öncesi damme olması nedeniyle hemzesi vâv üzerine yazılmıştır.

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُؤَمَّمٌ	يُؤَمَّمُ	أُمِّمَ	أَمَّمَ	[أ م م]	43

2.2.2.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 11 mehmûzu fâ ve 3 mehmûzu lâm fiilden türeyen 14 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

İsmi mefûl vezninde hemzenin kendisinin ve önceki harfin aldığı harekeye bağlı yazılışı tablolarda gösterilmiştir.

Tefîl Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُؤَجَّرٌ	يُؤَجَّرُ	أُجِّرَ	أَجَّرَ	[أ ج ر]	1
مُؤَجَّلٌ	يُؤَجَّلُ	أُجِّلَ	أَجَّلَ	[أ ج ل]	2
مُؤَخَّرٌ	يُؤَخَّرُ	أُخِّرَ	أَخَّرَ	[أ خ ر]	3
مُؤَدَّبٌ	يُؤَدَّبُ	أُدِّبَ	أَدَّبَ	[أ د ب]	4
مُؤَرَّقٌ	يُؤَرَّقُ	أُرِّقَ	أَرَّقَ	[أ ر ق]	5
مُؤَكَّدٌ	يُؤَكَّدُ	أُكِّدَ	أَكَّدَ	[أ ك د]	6
مُؤَلَّفٌ	يُؤَلَّفُ	أُلِّفَ	أَلَّفَ	[أ ل ف]	7
مُؤَمَّلٌ	يُؤَمَّلُ	أُمِّلَ	أَمَّلَ	[أ م ل]	8
مُؤَمَّنٌ	يُؤَمَّنُ	أُمِّنَ	أَمَّنَ	[أ م ن]	9
مُؤَنَّثٌ	يُؤَنَّثُ	أُنِّثَ	أَنَّثَ	[أ ن ث]	10
مُؤَهَّلٌ	يُؤَهَّلُ	أُهِّلَ	أَهَّلَ	[أ ه ل]	11

Tefîl Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُجَزَّأٌ	يُجَزَّأُ	جُزِّئَ	جَزَّأَ	[ج ز أ]	12
مَخْبُوءٌ	يُخَبَّأُ	خُبِّئَ	خَبَّأَ	[خ ب أ]	13
مُرَزَّأٌ	يُرَزَّأُ	رُزِّئَ	رَزَّأَ	[ر ز أ]	14

2.2.2.4. Misâl İsmi Mefûl

Misâli vâv'î fiillerin muzârilerinde ilâl olmayan illet harfleri ismi mefûl vezinlerinde de ilâl olmaz.

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 21 misâli vâv'î ve 3 misâli yâ'yi fiilden türeyen 24 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Misâli Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُوَثَّقٌ	يُوَثَّقُ	وُثِّقَ	وَثَّقَ	[و ث ق]	1
مُوَجَّهٌ	يُوَجَّهُ	وُجِّهَ	وَجَّهَ	[و ج هـ]	2
مُوَحَّدٌ	يُوَحَّدُ	وُحِّدَ	وَحَّدَ	[و ح د]	3
مُوَرَّدٌ	يُوَرَّدُ	وُرِّدَ	وَرَّدَ	[و ر د]	4
مُوَرَّمٌ	يُوَرَّمُ	وُرِّمَ	وَرَّمَ	[و ر م]	5
مُوَزَّعٌ	يُوَزَّعُ	وُزِّعَ	وَزَّعَ	[و ز ع]	6
مُوَسَّخٌ	يُوَسَّخُ	وُسِّخَ	وَسَّخَ	[و س خ]	7
مُوَسَّعٌ	يُوَسَّعُ	وُسِّعَ	وَسَّعَ	[و س ع]	8
مُوَشَّحٌ	يُوَشَّحُ	وُشِّحَ	وَشَّحَ	[و ش ح]	9
مُوَضَّحٌ	يُوَضَّحُ	وُضِّحَ	وَضَّحَ	[و ض ح]	10
مُوَطَّأٌ	يُوَطَّأُ	وُطِّئَ	وَطَّأَ	[و ط أ]	11
مُوَطَّدٌ	يُوَطَّدُ	وُطِّدَ	وَطَّدَ	[و ط د]	12
مُوَظَّفٌ	يُوَظَّفُ	وُظِّفَ	وَظَّفَ	[و ظ ف]	13
مُوَفَّقٌ	يُوَفَّقُ	وُفِّقَ	وَفَّقَ	[و ف ق]	14
مُوَقَّتٌ	يُوَقَّتُ	وُقِّتَ	وَقَّتَ	[و ق ت]	15
مُوَقَّرٌ	يُوَقَّرُ	وُقِّرَ	وَقَّرَ	[و ق ر]	16
مُوَقَّعٌ	يُوَقَّعُ	وُقِّعَ	وَقَّعَ	[و ق ع]	17
مُوَكَّلٌ	يُوَكَّلُ	وُكِّلَ	وَكَّلَ	[و ك ل]	18
مُوَلَّدٌ	يُوَلَّدُ	وُلِّدَ	وَلَّدَ	[و ل د]	19
مُوَلَّعٌ	يُوَلَّعُ	وُلِّعَ	وَلَّعَ	[و ل ع]	20
مُوَلَّهٌ	يُوَلَّهُ	وُلِّهَ	وَلَّهَ	[و ل هـ]	21

Tefîl Bâbında Misâli Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُيَسَّرٌ	يُيَسَّرُ	يُسِّرَ	يَسَّرَ	[ي س ر]	22
مُيَمَّنٌ	يُيَمَّنُ	يُمِّنَ	يَمَّنَ	[ي م ن]	23

Misâli yâ'yi ismi mefûllerden aynı zamanda mudaaf olan bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Misâli Yâ'yi Mudaaf İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُيَمَّمٌ	يُيَمَّمُ	يُمِّمَ	يَمَّمَ	[ي م م]	24

2.2.2.5. Ecvef İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 35 ecvefi vavi ve 22 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen 57 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Ecvef fiillerden türeyen ismi mefûllerde illet harfinin şeddeli olması nedeniyle ilâl görülmez.

Tefîl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُجَوَّفٌ	يُجَوَّفُ	جُوِّفَ	جَوَّفَ	[ج و ف]	1
مُدَوَّدٌ	يُدَوَّدُ	دُوِّدَ	دَوَّدَ	[د و د]	2
مُدَوَّرٌ	يُدَوَّرُ	دُوِّرَ	دَوَّرَ	[د و ر]	3
مُدَوَّنٌ	يُدَوَّنُ	دُوِّنَ	دَوَّنَ	[د و ن]	4
مُرَوَّحٌ	يُرَوَّحُ	رُوِّحَ	رَوَّحَ	[ر و ح]	5
مُرَوَّعٌ	يُرَوَّعُ	رُوِّعَ	رَوَّعَ	[ر و ع]	6
مُزَوَّدٌ	يُزَوَّدُ	زُوِّدَ	زَوَّدَ	[ز و د]	7
مُزَوَّرٌ	يُزَوَّرُ	زُوِّرَ	زَوَّرَ	[ز و ر]	8
مُزَوَّقٌ	يُزَوَّقُ	زُوِّقَ	زَوَّقَ	[ز و ق]	9
مُسَوَّرٌ	يُسَوَّرُ	سُوِّرَ	سَوَّرَ	[س و ر]	10
مُسَوَّسٌ	يُسَوَّسُ	سُوِّسَ	سَوَّسَ	[س و س]	11
مُشَوَّشٌ	يُشَوَّشُ	شُوِّشَ	شَوَّشَ	[ش و ش]	12
مُشَوَّهٌ	يُشَوَّهُ	شُوِّهَ	شَوَّهَ	[ش و ه]	13

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُصَوَّرٌ	يُصَوَّرُ	صُوِّرَ	صَوَّرَ	[ص و ر]	14
مُطَوَّقٌ	يُطَوَّقُ	طُوِّقَ	طَوَّقَ	[ط و ق]	15
مُطَوَّلٌ	يُطَوَّلُ	طُوِّلَ	طَوَّلَ	[ط و ل]	16
مُعَوَّدٌ	يُعَوَّدُ	عُوِّدَ	عَوَّدَ	[ع و د]	17
مُعَوَّضٌ	يُعَوَّضُ	عُوِّضَ	عَوَّضَ	[ع و ض]	18
مُعَوَّلٌ	يُعَوَّلُ	عُوِّلَ	عَوَّلَ	[ع و ل]	19
مُفَوَّضٌ	يُفَوَّضُ	فُوِّضَ	فَوَّضَ	[ف و ض]	20
مُفَوَّهٌ	يُفَوَّهُ	فُوِّهَ	فَوَّهَ	[ف و ه]	21
مُقَوَّرٌ	يُقَوَّرُ	قُوِّرَ	قَوَّرَ	[ق و ر]	22
مُقَوَّسٌ	يُقَوَّسُ	قُوِّسَ	قَوَّسَ	[ق و س]	23
مُقَوَّضٌ	يُقَوَّضُ	قُوِّضَ	قَوَّضَ	[ق و ض]	24
مُقَوَّمٌ	يُقَوَّمُ	قُوِّمَ	قَوَّمَ	[ق و م]	25
مُكَوَّرٌ	يُكَوَّرُ	كُوِّرَ	كَوَّرَ	[ك و ر]	26
مُكَوَّمٌ	يُكَوَّمُ	كُوِّمَ	كَوَّمَ	[ك و م]	27
مُكَوَّنٌ	يُكَوَّنُ	كُوِّنَ	كَوَّنَ	[ك و ن]	28
مُلَوَّثٌ	يُلَوَّثُ	لُوِّثَ	لَوَّثَ	[ل و ث]	29
مُلَوَّنٌ	يُلَوَّنُ	لُوِّنَ	لَوَّنَ	[ل و ن]	30
مُمَوَّنٌ	يُمَوَّنُ	مُوِّنَ	مَوَّنَ	[م و ن]	31
مُمَوَّهٌ	يُمَوَّهُ	مُوِّهَ	مَوَّهَ	[م و ه]	32
مُنَوَّرٌ	يُنَوَّرُ	نُوِّرَ	نَوَّرَ	[ن و ر]	33
مُنَوَّعٌ	يُنَوَّعُ	نُوِّعَ	نَوَّعَ	[ن و ع]	34
مُهَوَّسٌ	يُهَوَّسُ	هُوِّسَ	هَوَّسَ	[ه و س]	35

Tefîl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبَيَّنٌ	يُبَيَّنُ	بُيِّنَ	بَيَّنَ	[ب ي ن]	36
مُتَيَّمٌ	يُتَيَّمُ	تُيِّمَ	تَيَّمَ	[ت ي م]	37
مُجَيَّرٌ	يُجَيَّرُ	جُيِّرَ	جَيَّرَ	[ج ي ر]	38

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُحَيَّرٌ	يُحَيَّرُ	حُيِّرَ	حَيَّرَ	[ح ي ر]	39
مُذَيَّلٌ	يُذَيَّلُ	ذُيِّلَ	ذَيَّلَ	[ذ ي ل]	40
مُزَيَّتٌ	يُزَيَّتُ	زُيِّتَ	زَيَّتَ	[ز ي ت]	41
مُزَيَّفٌ	يُزَيَّفُ	زُيِّفَ	زَيَّفَ	[ز ي ف]	42
مُزَيَّنٌ	يُزَيَّنُ	زُيِّنَ	زَيَّنَ	[ز ي ن]	43
مُسَيَّجٌ	يُسَيَّجُ	سُيِّجَ	سَيَّجَ	[س ي ج]	44
مُسَيَّرٌ	يُسَيَّرُ	سُيِّرَ	سَيَّرَ	[س ي ر]	45
مُشَيَّدٌ	يُشَيَّدُ	شُيِّدَ	شَيَّدَ	[ش ي د]	46
مُشَيَّعٌ	يُشَيَّعُ	شُيِّعَ	شَيَّعَ	[ش ي ع]	47
مُعَيَّلٌ	يُعَيَّلُ	عُيِّلَ	عيَّلَ	[ع ي ل]	48
مُعَيَّنٌ	يُعَيَّنُ	عُيِّنَ	عَيَّنَ	[ع ي ن]	49
مُغَيَّبٌ	يُغَيَّبُ	غُيِّبَ	غَيَّبَ	[غ ي ب]	50
مُغَيَّرٌ	يُغَيَّرُ	غُيِّرَ	غَيَّرَ	[غ ي ر]	51
مُغَيَّمٌ	يُغَيَّمُ	غُيِّمَ	غَيَّمَ	[غ ي م]	52
مُقَيَّدٌ	يُقَيَّدُ	قُيِّدَ	قَيَّدَ	[ق ي د]	53
مُكَيَّفٌ	يُكَيَّفُ	كُيِّفَ	كَيَّفَ	[ك ي ف]	54
مُلَيَّنٌ	يُلَيَّنُ	لُيِّنَ	لَيَّنَ	[ل ي ن]	55
مُمَيَّزٌ	يُمَيَّزُ	مُيِّزَ	مَيَّزَ	[م ي ز]	56

Ecvefi yâ'yi ismi mefûllerden aynı zamanda mehmûz olan bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Ecvefi Yâ'yi Mehmûz İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُؤَيَّدٌ	يُؤَيَّدُ	أُيِّدَ	أَيَّدَ	[أ ي د]	57

2.2.2.6. Nâkıs İsmi Mefûl

İsmi mefûl vezninde nâkıs fiillerin illet harfleri, bir öncesinin fetha olması nedeniyle elife dönüşerek med harfi olmaktadır. Kelimenin çekimli olduğunu göstermek için eliften önceki harf fethalı tenvinle harekelenmektedir.

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 3 nâkısı vâv'î ve 11 nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 14 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. İsmi mefûl vezninde nâkısı vâv'î fiillerin illet harflerinin med harfine dönüştüğü tabloda görülmektedir.

Tefîl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُصَفًّى	يُصَفَّى	صُفِّيَ	صَفَّى	[ص ف و]	1
مُعَلًّى	يُعَلَّى	عُلِّيَ	عَلَّى	[ع ل و]	2

Tefîl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُثَنًّى	يُثَنَّى	ثُنِّيَ	ثَنَى	[ث ن ي]	3
مُحَشًّى	يُحَشَّى	حُشِّيَ	حَشَّى	[ح ش ي]	4
مُدَمًّى	يُدَمَّى	دُمِّيَ	دَمَّى	[د م ي]	5
مُسَمًّى	يُسَمَّى	سُمِّيَ	سَمَّى	[س م ي]	6
مُعَرًّى	يُعَرَّى	عُرِّيَ	عَرَّى	[ع ر ي]	7
مُعَمًّى	يُعَمَّى	عُمِّيَ	عَمَّى	[ع م ي]	8
مُعَنًّى	يُعَنَّى	عُنِّيَ	عَنَّى	[ع ن ي]	9
مُغَذًّى	يُغَذَّى	غُذِّيَ	غَذَّى	[غ ذ ي]	10
مُقَفًّى	يُقَفَّى	قُفِّيَ	قَفَّى	[ق ف ي]	11
مُكَنًّى	يُكَنَّى	كُنِّيَ	كَنَّى	[ك ن ي]	12
مُلَقًّى	يُلَقَّى	لُقِّيَ	لَقَّى	[ل ق ي]	13

Nâkısı yâ'yi ismi mefûllerden mehmûz bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

Tefîl Bâbında Nâkısı Yâ'yi Mehmûz İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُؤَدًّى	يُؤَدَّى	أُدِّيَ	أَدَّى	[أ د ي]	14

2.2.2.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefîl bâbında 1 lefîfi makrûn ve 1 lefîfi mefrûk fiilden türeyen 2 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte

aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. Lefîf fiillerden türeyen ismi mefûller, nâkıs ismi mefûller gibi ilâl olur.

Tefîl Bâbında Lefîfî Mefrûk İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	
مُقَوًّى	يُقَوَّى	قُوِّيَ	[ق و ي]	1
مُوَشًّى	يُوَشَّى	وُشِّيَ	[و ش ي]	2

2.2.3. Mufâale Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında مُفَاعَلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 19 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.3.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında sâlim fiillerden türeyen 17 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Mufâale Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُتَابَعٌ	يُتَابَعُ	تُوبِعَ	تَابَعَ	[ت ب ع]	1
مُحَاصَرٌ	يُحَاصَرُ	حُوصِرَ	حَاصَرَ	[ح ص ر]	2
مُخَاطَبٌ	يُخَاطَبُ	خُوطِبَ	خَاطَبَ	[خ ط ب]	3
مُرَاقَبٌ	يُرَاقَبُ	رُوقِبَ	رَاقَبَ	[ر ق ب]	4
مُشَاهَدٌ	يُشَاهَدُ	شُوهِدَ	شَاهَدَ	[ش ه د]	5
مُصَادَرٌ	يُصَادَرُ	صُودِرَ	صَادَرَ	[ص د ر]	6
مُصَادَقٌ	يُصَادَقُ	صُودِقَ	صَادَقَ	[ص د ق]	7
مُضَاعَفٌ	يُضَاعَفُ	ضُوعِفَ	ضَاعَفَ	[ض ع ف]	8
مُطَارَدٌ	يُطَارَدُ	طُورِدَ	طَارَدَ	[ط ر د]	9
مُطَالَبٌ	يُطَالَبُ	طُلِبَ	طَالَبَ	[ط ل ب]	10
مُعَاقَبٌ	يُعَاقَبُ	عُوقِبَ	عَاقَبَ	[ع ق ب]	11
مُعَالَجٌ	يُعَالَجُ	عُولِجَ	عَالَجَ	[ع ل ج]	12

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُقَابَلٌ	يُقَابَلُ	قُوبِلَ	قَابَلَ	[ق ب ل]	13
مُقَارَنٌ	يُقَارَنُ	قُورِنَ	قَارَنَ	[ق ر ن]	14
مُلاَحَقٌ	يُلاَحَقُ	لُوحِقَ	لاَحَقَ	[ل ح ق]	15
مُمَارَسٌ	يُمَارَسُ	مُورِسَ	مَارَسَ	[م ر س]	16
مُنَازَعٌ	يُنَازَعُ	نُوزِعَ	نَازَعَ	[ن ز ع]	17

2.2.3.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında mudaaf fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.3.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında mehmûzu lâm fiilden türeyen 1 ismi mefûl sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Mufâale Bâbında Mehmûzu Lâm İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُكَافَأٌ	يُكَافَأُ	كُوفِئَ	كَافَأَ	[ك ف أ]	1

2.2.3.4. Misâl İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında misâl fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.3.5. Ecvef İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında ecvef fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.3.6. Nâkıs İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında nâkısı vâv'î fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Nâkıs fiillerin kelime sonunda bulunan öncesi fethalı illet harfi, med harfi olur. Ancak kelimenin çekimli olduğunu göstermek için eliften önceki harf

fethalı tenvinle harekelenir.

Mufâale Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُعَافًى	يُعَافَى	عُوفِيَ	عَافَى	[ع ف و]	1

2.2.3.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de mufâale bâbında lefîf fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.4. İnfiâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında مُنْفَعَلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 11 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.4.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 9 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İnfiâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُنْحَدَرٌ	يُنْحَدَرُ	أُنْحُدِرَ	اِنْحَدَرَ	[ح د ر]	1
مُنْخَفَضٌ	يُنْخَفَضُ	أُنْخُفِضَ	اِنْخَفَضَ	[خ ف ض]	2
مُنْسَلَخٌ	يُنْسَلَخُ	أُنْسُلِخَ	اِنْسَلَخَ	[س ل خ]	3
مُنْصَرَفٌ	يُنْصَرَفُ	أُنْصُرِفَ	اِنْصَرَفَ	[ص ر ف]	4
مُنْطَلَقٌ	يُنْطَلَقُ	أُنْطُلِقَ	اِنْطَلَقَ	[ط ل ق]	5
مُنْعَرَجٌ	يُنْعَرَجُ	أُنْعُرِجَ	اِنْعَرَجَ	[ع ر ج]	6
مُنْعَطَفٌ	يُنْعَطَفُ	أُنْعُطِفَ	اِنْعَطَفَ	[ع ط ف]	7
مُنْعَكَسٌ	يُنْعَكَسُ	أُنْعُكِسَ	اِنْعَكَسَ	[ع ك س]	8
مُنْقَلَبٌ	يُنْقَلَبُ	أُنْقُلِبَ	اِنْقَلَبَ	[ق ل ب]	9

2.2.4.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında mudaaf fiillerden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki listelenmiştir.

İnfiâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُنْضَمٌّ	يُنْضَمُّ	أُنْضُمَّ	اِنْضَمَّ	[ض م م]	1

2.2.4.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında mehmûz fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.4.4. Misâl İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında misâl fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.4.5. Ecvef İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında ecvef fiilden türeyen 1 ecvefi yâ'yi ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Ecvef fiillerin illet harfleri fiillerinde olduğu gibi ismi mefûl vezinlerinde de ilâl olarak med harfine dönüşür. Bu dönüşüm tabloda gösterilmiştir.

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl ← ←		Mâzi	Kök	
مُنْسَابٌ	يُنْسَابُ	أُنْسِيبَ	أُنْسُبِبَ	اِنْسابَ	[س ي ب]	1

2.2.4.6. Nâkıs İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında nâkıs fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.4.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de infiâl bâbında lefîf fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.5. İftiâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında مُفْتَعَلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 97 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.5.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 65 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبْتَذَلٌ	يُبْتَذَلُ	اُبْتُذِلَ	اِبْتَذَلَ	[ب ذ ل]	1
مُبْتَسَرٌ	يُبْتَسَرُ	اُبْتُسِرَ	اِبْتَسَرَ	[ب س ر]	2
مُبْتَكَرٌ	يُبْتَكَرُ	اُبْتُكِرَ	اِبْتَكَرَ	[ب ك ر]	3
مُجْتَمَعٌ	يُجْتَمَعُ	اُجْتُمِعَ	اِجْتَمَعَ	[ج م ع]	4
مُحْتَرَمٌ	يُحْتَرَمُ	اُحْتُرِمَ	اِحْتَرَمَ	[ح ر م]	5
مُحْتَسَبٌ	يُحْتَسَبُ	اُحْتُسِبَ	اِحْتَسَبَ	[ح س ب]	6
مُحْتَضَرٌ	يُحْتَضَرُ	اُحْتُضِرَ	اِحْتَضَرَ	[ح ض ر]	7
مُحْتَفَلٌ	يُحْتَفَلُ	اُحْتُفِلَ	اِحْتَفَلَ	[ح ف ل]	8
مُحْتَقَرٌ	يُحْتَقَرُ	اُحْتُقِرَ	اِحْتَقَرَ	[ح ق ر]	9
مُحْتَكَرٌ	يُحْتَكَرُ	اُحْتُكِرَ	اِحْتَكَرَ	[ح ك ر]	10
مُحْتَمَلٌ	يُحْتَمَلُ	اُحْتُمِلَ	اِحْتَمَلَ	[ح م ل]	11
مُخْتَرَعٌ	يُخْتَرَعُ	اُخْتُرِعَ	اِخْتَرَعَ	[خ ر ع]	12
مُخْتَزَلٌ	يُخْتَزَلُ	اُخْتُزِلَ	اِخْتَزَلَ	[خ ز ل]	13
مُخْتَصَرٌ	يُخْتَصَرُ	اُخْتُصِرَ	اِخْتَصَرَ	[خ ص ر]	14
مُخْتَلَفٌ	يُخْتَلَفُ	اُخْتُلِفَ	اِخْتَلَفَ	[خ ل ف]	15
مُخْتَلَقٌ	يُخْتَلَقُ	اُخْتُلِقَ	اِخْتَلَقَ	[خ ل ق]	16
مُرْتَجَعٌ	يُرْتَجَعُ	اُرْتُجِعَ	اِرْتَجَعَ	[ر ج ع]	17
مُرْتَجَلٌ	يُرْتَجَلُ	اُرْتُجِلَ	اِرْتَجَلَ	[ر ج ل]	18

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُرْتَحَلٌ	يُرْتَحَلُ	أُرْتُحِلَ	اِرْتَحَلَ	[ر ح ل]	19
مُرْتَفَعٌ	يُرْتَفَعُ	أُرْتُفِعَ	اِرْتَفَعَ	[ر ف ع]	20
مُرْتَقَبٌ	يُرْتَقَبُ	أُرْتُقِبَ	اِرْتَقَبَ	[ر ق ب]	21
مُرْتَقَعٌ	يُرْتَقَعُ	أُرْتُقِعَ	اِرْتَقَعَ	[ر ق ع]	22
مُرْتَكَبٌ	يُرْتَكَبُ	أُرْتُكِبَ	اِرْتَكَبَ	[ر ك ب]	23
مُرْتَكَزٌ	يُرْتَكَزُ	أُرْتُكِزَ	اِرْتَكَزَ	[ر ك ز]	24
مُرْتَهَنٌ	يُرْتَهَنُ	أُرْتُهِنَ	اِرْتَهَنَ	[ر ه ن]	25
مُسْتَلَبٌ	يُسْتَلَبُ	أُسْتُلِبَ	اِسْتَلَبَ	[س ل ب]	26
مُسْتَنَدٌ	يُسْتَنَدُ	أُسْتُنِدَ	اِسْتَنَدَ	[س ن د]	27
مُشْتَبَهٌ	يُشْتَبَهُ	أُشْتُبِهَ	اِشْتَبَهَ	[ش ب ه]	28
مُشْتَرَكٌ	يُشْتَرَكُ	أُشْتُرِكَ	اِشْتَرَكَ	[ش ر ك]	29
مُعْتَبَرٌ	يُعْتَبَرُ	أُعْتُبِرَ	اِعْتَبَرَ	[ع ب ر]	30
مُعْتَرَفٌ	يُعْتَرَفُ	أُعْتُرِفَ	اِعْتَرَفَ	[ع ر ف]	31
مُعْتَرَكٌ	يُعْتَرَكُ	أُعْتُرِكَ	اِعْتَرَكَ	[ع ر ك]	32
مُعْتَصَمٌ	يُعْتَصَمُ	أُعْتُصِمَ	اِعْتَصَمَ	[ع ص م]	33
مُعْتَقَدٌ	يُعْتَقَدُ	أُعْتُقِدَ	اِعْتَقَدَ	[ع ق د]	34
مُعْتَقَلٌ	يُعْتَقَلُ	أُعْتُقِلَ	اِعْتَقَلَ	[ع ق ل]	35
مُعْتَمَدٌ	يُعْتَمَدُ	أُعْتُمِدَ	اِعْتَمَدَ	[ع م د]	36
مُغْتَصَبٌ	يُغْتَصَبُ	أُغْتُصِبَ	اِغْتَصَبَ	[غ ص ب]	37
مُفْتَرَضٌ	يُفْتَرَضُ	أُفْتُرِضَ	اِفْتَرَضَ	[ف ر ض]	38
مُفْتَرَقٌ	يُفْتَرَقُ	أُفْتُرِقَ	اِفْتَرَقَ	[ف ر ق]	39
مُفْتَعَلٌ	يُفْتَعَلُ	أُفْتُعِلَ	اِفْتَعَلَ	[ف ع ل]	40
مُقْتَبَسٌ	يُقْتَبَسُ	أُقْتُبِسَ	اِقْتَبَسَ	[ق ب س]	41
مُقْتَحَمٌ	يُقْتَحَمُ	أُقْتُحِمَ	اِقْتَحَمَ	[ق ح م]	42
مُقْتَرَحٌ	يُقْتَرَحُ	أُقْتُرِحَ	اِقْتَرَحَ	[ق ر ح]	43
مُقْتَرَضٌ	يُقْتَرَضُ	أُقْتُرِضَ	اِقْتَرَضَ	[ق ر ض]	44
مُقْتَضَبٌ	يُقْتَضَبُ	أُقْتُضِبَ	اِقْتَضَبَ	[ق ض ب]	45

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُقْتَطَعٌ	يُقْتَطَعُ	أُقْتُطِعَ	اِقْتَطَعَ	[ق ط ع]	46
مُقْتَطَفٌ	يُقْتَطَفُ	أُقْتُطِفَ	اِقْتَطَفَ	[ق ط ف]	47
مُقْتَلَعٌ	يُقْتَلَعُ	أُقْتُلِعَ	اِقْتَلَعَ	[ق ل ع]	48
مُكْتَسَبٌ	يُكْتَسَبُ	أُكْتُسِبَ	اِكْتَسَبَ	[ك س ب]	49
مُكْتَسَحٌ	يُكْتَسَحُ	أُكْتُسِحَ	اِكْتَسَحَ	[ك س ح]	50
مُكْتَنَفٌ	يُكْتَنَفُ	أُكْتُنِفَ	اِكْتَنَفَ	[ك ن ف]	51
مُمْتَحَنٌ	يُمْتَحَنُ	أُمْتُحِنَ	اِمْتَحَنَ	[م ح ن]	52
مُمْتَلَكٌ	يُمْتَلَكُ	أُمْتُلِكَ	اِمْتَلَكَ	[م ل ك]	53
مُمْتَهَنٌ	يُمْتَهَنُ	أُمْتُهِنَ	اِمْتَهَنَ	[م ه ن]	54
مُنْتَجَعٌ	يُنْتَجَعُ	أُنْتُجِعَ	اِنْتَجَعَ	[ن ج ع]	55
مُنْتَحَلٌ	يُنْتَحَلُ	أُنْتُحِلَ	اِنْتَحَلَ	[ن ح ل]	56
مُنْتَخَبٌ	يُنْتَخَبُ	أُنْتُخِبَ	اِنْتَخَبَ	[ن خ ب]	57
مُنْتَدَبٌ	يُنْتَدَبُ	أُنْتُدِبَ	اِنْتَدَبَ	[ن د ب]	58
مُنْتَصَفٌ	يُنْتَصَفُ	أُنْتُصِفَ	اِنْتَصَفَ	[ن ص ف]	59
مُنْتَقَدٌ	يُنْتَقَدُ	أُنْتُقِدَ	اِنْتَقَدَ	[ن ق د]	60
مُنْتَهَكٌ	يُنْتَهَكُ	أُنْتُهِكَ	اِنْتَهَكَ	[ن ه ك]	61

İftiâl bâbında sâlim مُتَّبَعٌ ismi mefûllünün kök haflerinde (ت ب ع) fâul fiil olarak bulunan tâ, veznin tâ harfiyle bir araya gelmesi sonucu idgâm olmuştur.

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُتَّبَعٌ	يُتَّبَعُ	أُتُّبِعَ	اِتَّبَعَ	[ت ب ع]	62

İsmi fâil konusunda belirtildiği gibi iftiâl bâbındaki sözcüklerde telaffuz zorluğunu giderek sesleri birbine yaklaştırmak için tâ (ت) harfinden önce dâl (د), zây (ز) ve zâl (ذ) harfleri geldiğinde tâ harfi dâl'e (د); sâd (ص), dâd (ض), tâ (ط), zâ (ظ) harfleri geldiğinde ise tâ'ya (ط) ibdâl olur.[59]

[59] Müberred, *el-Muktedab,* 1/64, 65, 194; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 1071-1073.

Harflerinde İbdâl (د → ت) Olan Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil←		Kök	
مُزْدَحَمٌ	يُزْدَحَمُ	أُزْدُحِمَ	اِزْدَحَمَ	اِزْتَحَمَ	[ز ح م]	63

Harflerinde İbdâl (ت → ط) Olan Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil←←		Kök	
مُصْطَلَحٌ	يُصْطَلَحُ	أُصْطُلِحَ	اِصْطَلَحَ	اِصْتَلَحَ	[ص ل ح]	64
مُضْطَهَدٌ	يُضْطَهَدُ	أُضْطُهِدَ	اِضْطَهَدَ	اِضْتَهَدَ	[ض ه د]	65

2.2.5.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında mudaaf fiilden türeyen 11 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Mudaaf İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُبْتَلٌّ	يُبْتَلُّ	أُبْتُلَّ	اِبْتَلَّ	[ب ل ل]	1
مُجْتَثٌّ	يُجْتَثُّ	أُجْتُثَّ	اِجْتَثَّ	[ج ث ث]	2
مُحْتَلٌّ	يُحْتَلُّ	أُحْتُلَّ	اِحْتَلَّ	[ح ل ل]	3
مُخْتَلٌّ	يُخْتَلُّ	أُخْتُلَّ	اِخْتَلَّ	[خ ل ل]	4
مُشْتَقٌّ	يُشْتَقُّ	أُشْتُقَّ	اِشْتَقَّ	[ش ق ق]	5
مُضْطَرٌّ	يُضْطَرُّ	أُضْطُرَّ	اِضْطَرَّ	[ض ر ر]	6
مُعْتَلٌّ	يُعْتَلُّ	أُعْتُلَّ	اِعْتَلَّ	[ع ل ل]	7
مُكْتَظٌّ	يُكْتَظُّ	أُكْتُظَّ	اِكْتَظَّ	[ك ظ ظ]	8
مُلْتَفٌّ	يُلْتَفُّ	أُلْتُفَّ	اِلْتَفَّ	[ل ف ف]	9
مُمْتَدٌّ	يُمْتَدُّ	أُمْتُدَّ	اِمْتَدَّ	[م د د]	10
مُمْتَصٌّ	يُمْتَصُّ	أُمْتُصَّ	اِمْتَصَّ	[م ص ص]	11

2.2.5.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında mehmûzu fâ fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Mehmûz İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi	Kök	
مُؤْتَمَنٌ	يُؤْتَمَنُ	أُؤْتُمِنَ	اِئْتَمَنَ	[أ م ن]	1

2.2.5.4. Misâl İsmi Mefûl

İftiâl bâbında misâl fiillerden kaynaklanan telaffuz zorluğu, illet harfinin tâ'ya dönüşmesi ve iftiâl bâbının tâ'sıyla idgâm olmasıyla giderilir.[60]

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında misâli vâv'î fiilden türeyen 5 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi mefûl vezninde misâl fiillerin illet harflerindeki ibdâl tabloda gösterilmiştir.

İftiâl Bâbında Misâl İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُتَّهَمٌ	يُتَّهَمُ	أُتُّهِمَ	اِتَّهَمَ	اِوْتَهَمَ	[و ه م]	1
مُتَّجَهٌ	يُتَّجَهُ	أُتُّجِهَ	اِتَّجَهَ	اِوْتَجَهَ	[و ج ه]	2
مُتَّسَعٌ	يُتَّسَعُ	أُتُّسِعَ	اِتَّسَع	اِوْتَسَعَ	[و س ع]	3
مُتَّفَقٌ	يُتَّفَقُ	أُتُّفِقَ	اِتَّفَقَ	اِوْتَفَقَ	[و ف ق]	4

Misâli vâv'î ismi mefûllerden aynı zamanda mehmûz olan bir sözcük aşağıda listelenmiştir.

İftiâl Bâbında Misâli Vâv'î Mehmûz İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُتَّكَأٌ	يُتَّكَئُ	أُتُّكِئَ	اِتَّكَأَ	اِوْتَكَأَ	[و ك أ]	5

2.2.5.5. Ecvef İsmi Mefûl

İftiâl bâbında tâ harfinin fethası nedeniyle ecvef fiilin illet harfi muzârisinde elife ilâl olur. Ecvef İsmi fâilinde olduğu gibi ismi mefûlde de illet harfi elif olarak kalır. Bu durumda hem İsmi fâilin hem de ismi mefûlün yazılışı aynı olur.[61]

---

60 es-Semânînî, *Şerhu't-Tasrîf*, 354.

61 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 488.

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül ←←		Mâzi Meçhül ←←		Kök
مُحْتَاجٌ	يُحْتَاجُ	يُحْتَيَجُ	اُحْتِيجَ	اُحْتُيِجَ	[ح و ج]
مُخْتَارٌ	يُخْتَارُ	يُخْتَيَرُ	اُخْتِيرَ	اُخْتُيِرَ	[خ ي ر]

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında 2 ecvefi vâv'î ve 2 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen 4 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İsmi mefûl vezninde ecvef fiillerin illet harflerinin ilâl olarak med harfine dönüşümü tabloda gösterilmiştir.

İftiâl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُعْتَادٌ	يُعْتَادُ	اُعْتِيدَ	اِعْتَادَ	اِعْتَوَدَ	[ع و د]	1
مُلْتَاعٌ	يُلْتَاعُ	اُلْتِيعَ	اِلْتَاعَ	اِلْتَوَعَ	[ل و ع]	2

İftiâl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُخْتَارٌ	يُخْتَارُ	اُخْتِيرَ	اِخْتَارَ	اِخْتَوَرَ	[خ ي ر]	3
مُغْتَالٌ	يُغْتَالُ	اُغْتِيلَ	اِغْتَالَ	اِغْتَوَلَ	[غ ي ل]	4

2.2.5.6. Nâkıs İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında nâkıs fiilden türeyen 1 nâkısı vâv'î ve 9 nâkısı yâ'yi toplam 10 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Nâkıs fiillerin kelime sonundaki öncesi fethalı illet harfi, med harfi olur. Ancak kelimenin çekimli olduğunu göstermek için eliften önceki harf fethalı tenvinle harekelenir.

İftiâl Bâbında Nâkısı Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil	Kök	
مُشْتَكًى	يُشْتَكِي	اُشْتُكِيَ	اِشْتَكَى	[ش ك و]	1

İftiâl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil	Kök	
مُبْتَغًى	يُبْتَغَى	أُبْتُغِيَ	اِبْتَغَى	[ب غ ي]	2
مُبْتَلًى	يُبْتَلَى	أُبْتُلِيَ	ابْتَلَى	[ب ل ي]	3
مُرْتَقًى	يُرْتَقَى	أُرْتُقِيَ	اِرْتَقَى	[ر ق ي]	4
مُشْتَهًى	يُشْتَهَى	أُشْتُهِيَ	اِشْتَهَى	[ش ه ي]	5
مُقْتَضًى	يُقْتَضَى	أُقْتُضِيَ	اِقْتَضَى	[ق ض ي]	6
مُنْتَقًى	يُنْتَقَى	أُنْتُقِيَ	اِنْتَقَى	[ن ق ي]	7
مُنْتَهًى	يُنْتَهَى	أُنْتُهِيَ	اِنْتَهَى	[ن ه ي]	8

İftiâl bâbında nâkıs fiillerinden ikisinin kelime başında gerçekleşen ibdâl aşağıda gösterilmiştir. Bu durum ismi mefûllerde de görülmektedir.

Harflerinde İbdâl (ت → د) Olan Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُدَّعًى	يُدَّعَى	أُدُّعِيَ	اِدَّعَى	اِدْتَعَى	[د ع و]	9

Harflerinde İbdâl (ت → ط) Olan Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil ←←		Kök	
مُصْطَفًى	يُصْطَفَى	أُصْطُفِيَ	اِصْطَفَى	اِصْتَفَى	[ص ف و]	10

2.2.5.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de iftiâl bâbında 1 lefîfi makrûn fiilden türeyen ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Lefîf fiillerden türeyen ismi mefûller, aynı babtaki nâkıs ismi mefûller gibi ilâl olur.

İftiâl Bâbında Lefîfi Makrûn İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhül	Mâzi Meçhül	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَوًى	يُسْتَوَى	أُسْتُوِيَ	اِسْتَوَى	[س و ي]	1

2.2.6. İfilâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de ifilâl bâbında ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.7. Tefa‘‘ul Bâbı

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefa‘‘ul bâbında مُتَفَعَّلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 9 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.7.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefa‘‘ul bâbında sâlim fiillerden türeyen 6 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tefa‘‘ul Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَعَبَّدٌ	يُتَعَبَّدُ	تُعُبِّدَ	تَعَبَّدَ	[ع ب د]	1
مُتَكَلَّمٌ	يُتَكَلَّمُ	تُكُلِّمَ	تَكَلَّمَ	[ك ل م]	2
مُتَنَزَّهٌ	يُتَنَزَّهُ	تُنُزِّهَ	تَنَزَّهَ	[ن ز ه]	3
مُتَنَصَّحٌ	يُتَنَصَّحُ	تُنُصِّحَ	تَنَصَّحَ	[ن ص ح]	4
مُتَنَفَّسٌ	يُتَنَفَّسُ	تُنُفِّسَ	تَنَفَّسَ	[ن ف س]	5

Sözcüklerde anlam karmaşası (iltibas) olmadığı müddetçe aynı veya yakın mahreçte bulunan harfler bir kelime başında yanyana geldiğinde öncesine vasıl hemzesi eklenerek idgâm edilir. تَفَعَّلَ veznindeki تَتَرَّسَ fiillerindeki (ت) harfi öncesindeki dâl (د) harflerinde dönüşerek افَّعَّل vezninde اِتَّرَّسَ olarak idgâm olur.[62]

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil ←←			Kök	
مُدَّثَّرٌ	يُدَّثَّرُ	اُدُّثِّرَ	اِدَّثَّرَ	دَّثَّرَ	تَدَثَّرَ	[د ث ر]	6

2.2.7.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu‘cemu’l-ġanî’de tefa‘‘ul bâbında mudaaf fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

---

62 Müberred, *el-Muktedab*, 1/64, 65, 194; El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi’s-sarf*, 1071-1073; el-Esterâbâzi, *Şerhu Şâfiyetu’bni’l-Hâcib*, 3/267.

2.2.7.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında mehmûz fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.7.4. Misâl İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında misâl fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıda listelenmiştir.

Tefa''ul Bâbında Misâl İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَقَّعٌ	يُتَوَقَّعُ	تُوُقِّعَ	تَوَقَّعَ	[و ق ع]	1

2.2.7.5. Ecvef İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında ecvef fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.7.6. Nâkıs İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Nâkıs fiildeki ilâl tabloda gösterilmiştir.

Tefa''ul Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَبَنًّى	يُتَبَنَّى	تُبُنِّيَ	تَبَنَّى	[ب ن ي]	1

2.2.7.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefa''ul bâbında lefîfi mefrûk fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Lefîf fiillerden türeyen ismi mefûller, aynı babtaki nâkıs ismi mefûller gibi ilâl olur.

Tefa''ul Bâbında Lefîfi Mefrûk İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl Fiil	Mâzi Meçhûl Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَوَقًّى	يُتَوَقَّى	تُوُقِّيَ	تَوَقَّى	[و ف ي]	1

2.2.8. Tefâul Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında مُتَفَاعَلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 5 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.8.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında sâlim fiillerden türeyen 2 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıda listelenmiştir.

Tefâul Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl Fiil	Mâzi Meçhûl Fiil	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَبَادَلٌ	يُتَبَادَلُ	تُبُودِلَ	تَبَادَلَ	[ب د ل]	1
مُتَعَارَفٌ	يُتَعَارَفُ	تُعُورِفَ	تَعَارَفَ	[ع ر ف]	2

2.2.8.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında mudaaf fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.8.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında mehmûz fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.8.4. Misâl İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında misâl fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.8.5. Ecvef İsmi Mefûl

Tefâul bâbında ecvefi vâv'î 3 ismi mefûl sülâsî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu bâbda illet harfleri şeddeli olması nedeniyle ismi mefûllerde ilâl görülmemektedir.

Tefâul Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَجَاوَزٌ	يُتَجَاوَزُ	تُجُووِزَ	تَجَاوَزَ	[ج و ز]	1

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُتَدَاوَلٌ	يُتَدَاوَلُ	تُدُووِلَ	تَدَاوَلَ	[د و ل]	2
مُتَنَاوَلٌ	يُتَنَاوَلُ	تُنُووِلَ	تَنَاوَلَ	[ن و ل]	3

2.2.8.6. Nâkıs İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında nâkıs fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.8.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de tefâul bâbında lefîf fiilden türeyen ismi mefûl listelenmemiştir.

2.2.9. İstifâl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında مُسْتَفْعَلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 56 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.2.9.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında sâlim fiillerden türeyen 29 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıda listelenmiştir.

İstifâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَبْعَدٌ	يُسْتَبْعَدُ	أُسْتُبْعِدَ	اِسْتَبْعَدَ	[ب ع د]	1
مُسْتَحْدَثٌ	يُسْتَحْدَثُ	أُسْتُحْدِثَ	اِسْتَحْدَثَ	[ح د ث]	2
مُسْتَحْسَنٌ	يُسْتَحْسَنُ	أُسْتُحْسِنَ	اِسْتَحْسَنَ	[ح س ن]	3
مُسْتَحْضَرٌ	يُسْتَحْضَرُ	أُسْتُحْضِرَ	اِسْتَحْضَرَ	[ح ض ر]	4
مُسْتَحْكَمٌ	يُسْتَحْكَمُ	أُسْتُحْكِمَ	اِسْتَحْكَمَ	[ح ك م]	5
مُسْتَحْلَبٌ	يُسْتَحْلَبُ	أُسْتُحْلِبَ	اِسْتَحْلَبَ	[ح ل ب]	6
مُسْتَخْدَمٌ	يُسْتَخْدَمُ	أُسْتُخْدِمَ	اِسْتَخْدَمَ	[خ د م]	7
مُسْتَخْرَجٌ	يُسْتَخْرَجُ	أُسْتُخْرِجَ	اِسْتَخْرَجَ	[خ ر ج]	8
مُسْتَخْلَصٌ	يُسْتَخْلَصُ	أُسْتُخْلِصَ	اِسْتَخْلَصَ	[خ ل ص]	9

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَعْبَدُ	يُسْتَعْبَدُ	أُسْتُعْبِدَ	اِسْتَعْبَدَ	[ع ب د]	10
مُسْتَعْجَلٌ	يُسْتَعْجَلُ	أُسْتُعْجِلَ	اِسْتَعْجَلَ	[ع ج ل]	11
مُسْتَعْجَمٌ	يُسْتَعْجَمُ	أُسْتُعْجِمَ	اِسْتَعْجَمَ	[ع ج م]	12
مُسْتَعْمَرٌ	يُسْتَعْمَرُ	أُسْتُعْمِرَ	اِسْتَعْمَرَ	[ع م ر]	13
مُسْتَعْمَلٌ	يُسْتَعْمَلُ	أُسْتُعْمِلَ	اِسْتَعْمَلَ	[ع م ل]	14
مُسْتَقْبَلٌ	يُسْتَقْبَلُ	أُسْتُقْبِلَ	اِسْتَقْبَلَ	[ق ب ل]	15
مُسْتَكْشَفٌ	يُسْتَكْشَفُ	أُسْتُكْشِفَ	اِسْتَكْشَفَ	[ك ش ف]	16
مُسْتَلْزَمٌ	يُسْتَلْزَمُ	أُسْتُلْزِمَ	اِسْتَلْزَمَ	[ل ز م]	17
مُسْتَمْطَرٌ	يُسْتَمْطَرُ	أُسْتُمْطِرَ	اِسْتَمْطَرَ	[م ط ر]	18
مُسْتَمْلَحٌ	يُسْتَمْلَحُ	أُسْتُمْلِحَ	اِسْتَمْلَحَ	[م ل ح]	19
مُسْتَنْبَتٌ	يُسْتَنْبَتُ	أُسْتُنْبِتَ	اِسْتَنْبَتَ	[ن ب ت]	20
مُسْتَنْجَعٌ	يُسْتَنْجَعُ	أُسْتُنْجِعَ	اِسْتَنْجَعَ	[ن ج ع]	21
مُسْتَنْزَفٌ	يُسْتَنْزَفُ	أُسْتُنْزِفَ	اِسْتَنْزَفَ	[ن ز ف]	22
مُسْتَنْسَخٌ	يُسْتَنْسَخُ	أُسْتُنْسِخَ	اِسْتَنْسَخَ	[ن س خ]	23
مُسْتَنْشَقٌ	يُسْتَنْشَقُ	أُسْتُنْشِقَ	اِسْتَنْشَقَ	[ن ش ق]	24
مُسْتَنْفَرٌ	يُسْتَنْفَرُ	أُسْتُنْفِرَ	اِسْتَنْفَرَ	[ن ف ر]	25
مُسْتَنْقَعٌ	يُسْتَنْقَعُ	أُسْتُنْقِعَ	اِسْتَنْقَعَ	[ن ق ع]	26
مُسْتَنْكَرٌ	يُسْتَنْكَرُ	أُسْتُنْكِرَ	اِسْتَنْكَرَ	[ن ك ر]	27
مُسْتَهْجَنٌ	يُسْتَهْجَنُ	أُسْتُهْجِنَ	اِسْتَهْجَنَ	[ه ج ن]	28
مُسْتَهْلَكٌ	يُسْتَهْلَكُ	أُسْتُهْلِكَ	اِسْتَهْلَكَ	[ه ل ك]	29

2.2.9.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında mudaaf fiillerden türeyen 11 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu bâbda harf tekrarı nedeniyle idgâm gerçekleşir.

İstifâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَجَدٌّ	يُسْتَجَدُّ	أُسْتُجِدَّ	اِسْتَجَدَّ	[ج د د]	1
مُسْتَحَبٌّ	يُسْتَحَبُّ	أُسْتُحِبَّ	اِسْتَحَبَّ	[ح ب ب]	2
مُسْتَحَقٌّ	يُسْتَحَقُّ	أُسْتُحِقَّ	اِسْتَحَقَّ	[ح ق ق]	3
مُسْتَحَمٌّ	يُسْتَحَمُّ	أُسْتُحِمَّ	اِسْتَحَمَّ	[ح م م]	4
مُسْتَدَقٌّ	يُسْتَدَقُّ	أُسْتُدِقَّ	اِسْتَدَقَّ	[د ق ق]	5
مُسْتَدَلٌّ	يُسْتَدَلُّ	أُسْتُدِلَّ	اِسْتَدَلَّ	[د ل ل]	6
مُسْتَرَقٌّ	يُسْتَرَقُّ	أُسْتُرِقَّ	اِسْتَرَقَّ	[ر ق ق]	7
مُسْتَغَلٌّ	يُسْتَغَلُّ	أُسْتُغِلَّ	اِسْتَغَلَّ	[غ ل ل]	8
مُسْتَقَرٌّ	يُسْتَقَرُّ	أُسْتُقِرَّ	اِسْتَقَرَّ	[ق ر ر]	9
مُسْتَمَدٌّ	يُسْتَمَدُّ	أُسْتُمِدَّ	اِسْتَمَدَّ	[م د د]	10
مُسْتَهَلٌّ	يُسْتَهَلُّ	أُسْتُهِلَّ	اِسْتَهَلَّ	[ه ل ل]	11

2.2.9.3. Mehmûz İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında mehmûzu fâ fiillerden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İstifâl Bâbında Mehmûzu Fâ İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَأْنَفٌ	يُسْتَأْنَفُ	أُسْتُؤْنِفَ	اِسْتَأْنَفَ	[أ ن ف]	1

2.2.9.4. Misâl İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında misâli vâv'î fiillerden türeyen 3 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu vezinde ismi mefûl veznindeki misâl fiillerin illet harflerinin öncesi fethalı kendisi sâkin olması nedeniyle ilâl olmamaktadır.

İstifâl Bâbında Misâli Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
يُسْتَوْدَعٌ	يُسْتَوْدَعُ	أُسْتُودِعَ	اِسْتَوْدَعَ	[و د ع]	1

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَوْرَدٌ	يُسْتَوْرَدُ	أُسْتُورِدَ	اِسْتَوْرَدَ	[و ر د]	2
مُسْتَوْصَفٌ	يُسْتَوْصَفُ	أُسْتُوصِفَ	اِسْتَوْصَفَ	[و ص ف]	3

2.2.9.5. Ecvef İsmi Mefûl

İstifâl bâbında ecvef fiilin illet harfi muzâri meçhûlünde elife ilâl olur. Ecvef ismi mefûlde de illet harfi elif olarak kalır.[63]

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl ←←		Mâzi Meçhûl ←←		Mâzi Fiil	Kök
مُسْتَعَانٌ	يُسْتَعَانُ	يُسْتَعْوَنُ	أُسْتُعِينَ	أُسْتُعْوِنَ	اِسْتَعَانَ	[ع و ن]
مُسْتَفَادٌ	يُسْتَفَادُ	يُسْتَفْيَدُ	أُسْتُفِيدَ	أُسْتُفْيِدَ	اِسْتَفَادَ	[ف ي د]

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl bâbında 8 ecvefi vâv'î ve 1 ecvefi yâ'yi fiilden türeyen toplam 9 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

İstifâl Bâbında Ecvefi Vâv'î İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl ← ←		Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَبَاحٌ	يُسْتَبَاحُ	أُسْتُبِيحَ	أُسْتُبْيِحَ	اِسْتَبَاحَ	[ب و ح]	1
مُسْتَجَابٌ	يُسْتَجَابُ	أُسْتُجِيبَ	أُسْتُجْيِبَ	اِسْتَجَابَ	[ج و ب]	2
مُسْتَسَاغٌ	يُسْتَسَاغُ	أُسْتُسِيغَ	أُسْتُسْيِغَ	اِسْتَسَاغَ	[س و غ]	3
مُسْتَشَارٌ	يُسْتَشَارُ	أُسْتُشِيرَ	أُسْتُشْيِرَ	اِسْتَشَارَ	[ش و ر]	4
مُسْتَطَاعٌ	يُسْتَطَاعُ	أُسْتُطِيعَ	أُسْتُطْيِعَ	اِسْتَطَاعَ	[ط و ع]	5
مُسْتَعَارٌ	يُسْتَعَارُ	أُسْتُعِيرَ	أُسْتُعْيِرَ	اِسْتَعَارَ	[ع و ر]	6
مُسْتَعَانٌ	يُسْتَعَانُ	أُسْتُعِينَ	أُسْتُعْيِنَ	اِسْتَعَانَ	[ع و ن]	7

İstifâl Bâbında Ecvefi Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl ← ←		Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَهَامٌ	يُسْتَهَامُ	اسْتُهِيمَ	اسْتُهْيِمَ	اسْتُهِيمَ	[هـ ي م]	8

İlâl edilen اِسْتَجَابَ، اِسْتَصَابَ fiilleri اِسْتَجْوَبَ، اسْتَصْوَبَ şeklinde ilâlsiz de olabilir.

63 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 489.

Bu fiillerin ismi mefûlleri مُسْتَجْوَبٌ، مُسْتَجَابٌ، مُسْتَصْوَبٌ veya مُسْتَصَابٌ olarak kullanılabilir.[64]

İstifâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَجْوَبٌ	يُسْتَجْوَبُ	اُسْتُجْوِبَ	اِسْتَجْوَبَ	[ج و ب]	9

2.2.9.6. Nâkıs İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl nâkısı yâ'yi fiilden türeyen 2 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu babtaki nâkıs ismi mefûller diğer mezîd bâblarda olduğu gibi ilâl olur.

İstifâl Bâbında Nâkısı Yâ'yi İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَشْفًى	يُسْتَشْفَى	اُسْتُشْفِيَ	اِسْتَشْفَى	[ش ف ي]	1
مُسْتَثْنًى	يُسْتَثْنَى	اُسْتُثْنِيَ	اِسْتَثْنَى	[ث ن ي]	2

2.2.9.7. Lefîf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de istifâl lefîfi mefrûk fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu babtaki lefîfi ismi mefûller diğer mezîd bâblarda olduğu gibi ilâl olur.

İstifâl Bâbında Lefîfi Mefrûk İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُسْتَوْلًى	يُسْتَوْلَى	اُسْتُولِيَ	اِسْتَوْلَى	[و ل ي]	1

2.2.10. İfî'âl Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de ifî'âl bâbında مُفْعَوْعَلٌ vezninde ismi mefûl olarak belirtilmiş 1 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcük; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıda listelenmiştir.

64 Ebû Bekr Muhammed b. el-Hasen b. Düreyd, Cemheratü'l-luġa, thk. Remzi Münir Ba'lebekî (Beyrut: Dâru'l-'İlm lil-Melâyîn, 1987), 3/1311.

2.2.10.1. Sâlim İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de ifʿâl bâbında bâbında sâlim fiilden türeyen 1 ismi mefûl; sülâsî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilliyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. İfʿâl bâbında bulunan illet harfi (و) kelimenin kök harfi olmayıp vezinden gelmektedir. Bu vezinde kök harflerinde illet harfi olmayan kelimeler mutel değildir.

İfʿâl Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُحْدَوْدَبٌ	يُحْدَوْدَبُ	اُحْدُودِبَ	اِحْدَوْدَبَ	[ح د ب]	1

2.3. Rubâî Mücerred Bab

Rubâî mücerred bir bab vardır. Dahrace bâbı olarak isimlendirilen bu bâbın ismi mefûlü مُفَعْلَلٌ veznindedir.[65]

Rubâî Mücerred İsmi Mefûl

Bâbı	İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök
Dehrace	مُدَحْرَجٌ	يُدَحْرَجُ	دُحْرِجَ	دَحْرَجَ	[د ح ر ج]

2.3.1. Dehrace Bâbı

Mu'cemu'l-ġanî'de dehrace bâbında ismi mefûl olarak belirtilmiş 26 sözcük bulunmaktadır. İsmi mefûl olarak belirtilen sözcükler rubâî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aksâmı sebaya göre tablolar halinde listelenmiştir.

2.3.1.1. Sâlim İsmi Mefûl

Dehrace bâbında sâlim fiillerden türeyen 15 ismi mefûl rubâî kök ve mâzi fiilleriyle birlikte aşağıda listelenmiştir.

Mu'cemu'l-ġanî'de dehrace bâbında sâlim fiillerden türeyen 15 ismi mefûl; rubâî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

65 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf,* 488.

Dehrace Bâbında Sâlim İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُبَرْمَجٌ	يُبَرْمَجُ	بُرْمِجَ	بَرْمَجَ	[ب ر م ج]	1
مُبَرْهَنٌ	يُبَرْهَنُ	بُرْهِنَ	بَرْهَنَ	[ب ر ه ن]	2
مُبَعْثَرٌ	يُبَعْثَرُ	بُعْثِرَ	بَعْثَرَ	[ب ع ث ر]	3
مُخَضْرَمٌ	يُخَضْرَمُ	خُضْرِمَ	خَضْرَمَ	[خ ض ر م]	4
مُرَعْبَلٌ	يُرَعْبَلُ	رُعْبِلَ	رَعْبَلَ	[ر ع ب ل]	5
مُزَخْرَفٌ	يُزَخْرَفُ	زُخْرِفَ	زَخْرَفَ	[ز خ ر ف]	6
مُزَرْكَشٌ	يُزَرْكَشُ	زُرْكِشَ	زَرْكَشَ	[ز ر ك ش]	7
مُطَحْلَبٌ	يُطَحْلَبُ	طُحْلِبَ	طَحْلَبَ	[ط ح ل ب]	8
مُعَرْقَلٌ	يُعَرْقَلُ	عُرْقِلَ	عَرْقَلَ	[ع ر ق ل]	9
مُعَسْكَرٌ	يُعَسْكَرُ	عُسْكِرَ	عَسْكَرَ	[ع س ك ر]	10
مُغَرْبَلٌ	يُغَرْبَلُ	غُرْبِلَ	غَرْبَلَ	[غ ر ب ل]	11
مُفَهْرَسٌ	يُفَهْرَسُ	فُهْرِسَ	فَهْرَسَ	[ف ه ر س]	12
مُقَنْطَرٌ	يُقَنْطَرُ	قُنْطِرَ	قَنْطَرَ	[ق ن ط ر]	13
مُكَهْرَبٌ	يُكَهْرَبُ	كُهْرِبَ	كَهْرَبَ	[ك ه ر ب]	14
مُمَغْنَطٌ	يُمَغْنَطُ	مُغْنِطَ	مَغْنَطَ	[م غ ن ط]	15

2.3.1.2. Mudaaf İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de dehrace bâbında mudaaf fiillerden türeyen 8 ismi mefûl; rubâî kök, mâzi ve muzârî meçhûl fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Bu babta mudaaf fiillerde ilk iki kök harfi art arda tekrar eder.[66]

Dehrace Bâbında Mudaaf İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُجَلْجَلٌ	يُجَلْجَلُ	جُلْجِلَ	جَلْجَلَ	[ج ل ج ل]	1
مُذَبْذَبٌ	يُذَبْذَبُ	ذُبْذِبَ	ذَبْذَبَ	[ذ ب ذ ب]	2
مُسَلْسَلٌ	يُسَلْسَلُ	سُلْسِلَ	سَلْسَلَ	[س ل س ل]	3
مُفَلْفَلٌ	يُفَلْفَلُ	فُلْفِلَ	فَلْفَلَ	[ف ل ف ل]	4

66 El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 296.

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُلَمْلَمٌ	يُلَمْلَمُ	لُمْلِمَ	لَمْلَمَ	[ل م ل م]	5
مُنَمْنَمٌ	يُنَمْنَمُ	نُمْنِمَ	نَمْنَمَ	[ن م ن م]	6
مُهَهْهَفٌ	يُهَهْهَفُ	هُهْهِفَ	هَهْهَفَ	[ه ف ه ف]	7
مُهَلْهَلٌ	يُهَلْهَلُ	هُلْهِلَ	هَلْهَلَ	[ه ل ه ل]	8
مُوَسْوَسٌ	يُوَسْوَسُ	وُسْوِسَ	وَسْوَسَ	[و س و س]	9

2.3.1.3. Mülhak İsmi Mefûl

Mu'cemu'l-ġanî'de rübâi mücerred dehrace bâbına mülhak فَوْعَلَ vezninde 2 ismi mefûl sülâsî kök, mâzi ve muzârî fiilleriyle birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir. [67]

Dehrace Bâbına Mülhak İsmi Mefûl

İsmi Mefûl	Muzârî Meçhûl	Mâzi Meçhûl	Mâzi Fiil	Kök	
مُقَوْلَبٌ	يُقَوْلَبُ	قُولِبَ	قَوْلَبَ	[ق و ل ب]	1
مُلَوْلَبٌ	يُلَوْلَبُ	لُولِبَ	لَوْلَبَ	[ل و ل ب]	2

2.4. Rubâî Mezîd Bâblar

Mu'cemu'l-ġanî'de rubâî mezîd bâblarda ismi mefûl listelenmemiştir.

[67] El-Hatib, *el-Müstekâ fî ilmi's-sarf*, 297-301, 303.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEĞERLENDİRME

3.1. Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Fâil

Çalışmanın birinci bölümünde *Mu'cemu'l-ġanî*'de aksâmı sebaya göre tespit edilen sülâsî mücerred ve mezîd tüm ismi fâillerin sarf yönüyle incelenmesi sonucu oluşturulan ortak tablo aşağıya çıkartımıştır.

Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Fâil Detaylı Tablo

AKSÂMI SEBA				Bablar	Sülâsi Mücerred	İfâl	Tefîl	Müfâale	İnfiâl	İftiâl	İfîlâl	Tefa'ul	Tefâul	İstifâl
Sâlim	1269	Sâlim	1269	Sâlim	558	131	126	102	39	102	2	121	47	30
				Sâlim İbdâl						9		2		
Mudaaf	110	Mudaaf	110	Mudaaf	25	21	22		4	10	0	18	1	9
				Mudaaf Mehmûz										
Mehmûz	85	Mehmûz	85	Mehmûzu Fâ	7	3	11	2		3		13	1	4
				Mehmûzu 'Ayn	4	2		1		1			3	
				Mehmûzu Lâm	16	4	1	2		4			2	1
Misâl	122	Misâli Vâv'î	112	Misâli Vâv'î	42	7	15	7				17	6	4
				Misâli Vâv'î Mehmûz	1					1		1	1	
				Misâli Vâv'î İbdâl Olan						10				
		Misâli Yâ'yi	10	Misâli Yâ'yi	5	2						2		
				Misâli Yâ'yi Mehmûz	1									
				Misâli Yâ'yi İbdâl Olan										
Ecvef	257	Ecvefi Vâv'î	164	Ecvefi Vâv'î	61	17	25	13	4	5	2	11	6	13
				Ecvefi Vâv'î Mehmûz						1		1		
				Ecvefi Vâv'î İlâl Olmayan		2				1				2

AKSÂMI SEBA				Bablar	Sülâsi Mücerred	İfâl	Tefîl	Müfâale	İnfiâl	İftiâl	İfîlâl	Tefa‘‘ul	Tefâul	İstifâl
		Ecvefi Yâ’yi	93	Ecvefi Yâ’yi	44	5	15	7		2		11	3	5
				Ecvefi Yâ’yi Mehmûz			1							
				Ecvefi Yâ’yi İbdâl Olan										
Nâkıs	156	Nâkısı Vâv’î	65	Nâkısı Vâv’î	40	6	3	5	1	3		2	2	2
				Nâkısı Vâv’î Mehmûz										
				Nâkısı Vâv’î İbdâl Olan						1				
		Nâkısı Yâ’yi	91	Nâkısı Yâ’yi	41	6	7	4	1	12		9	5	3
				Nâkısı Yâ’yi Mehmûz	1	1								
				Nâkısı Yâ’yi İbdâl Olan						1				
Lefîf	40	Lefîf	40	Lefîfi Makrûn	13		1	1	2	1		1	1	1
				Lefîfi Mefrûk	8	2		3				1	4	1
	2039		2039	TOPLAM	867	209	227	147	51	167	4	210	82	75

Mu‘cemu’l-ġanî’de listelenen ismi fâillere göre oluşturulan bu tabloda sâlim ismi fâillerin, aksâmı sebanın diğer türlerine göre her bâbda sayı olarak ilk sırayı aldığı görülmektedir. İkinci sırayı ise ecvefi vâv’î fiiller öncülüğünde illetli fiillerden türeyen ismi fâillerin yerleştiği, bu durumun mudaaf fiillerde sadece ifâl ve tefa‘‘ul bâbında az bir sayıyla bozulduğu görülmektedir.

İsmi fâillere bâb olarak bakıldığında ise sülâsî mücerredlerin tek tek mezîd bâblardan fazla sayıda ismi fâil barındırdığı görülmektedir. Bâblar sayı bakımından çoktan aza doğru; sülâsî mücerred → tefîl → tefa‘‘ul → ifâl → iftiâl → müfâale → tefâul → istifâl → infiâl → ifilâl şeklinde sıralanmaktadır.

Sülâsi mücerred (867) ve sülâsî mezîd (1172) olarak kıyaslandığında ise sülâsî mezîd ismi fâillerin üstünlüğü söz konusudur.

İsmi fâil vezinlerine ilâl ve ibdâl açısından bakıldığında ise mevzûnuyla uyum içerisinde olan sâlim fiillerin bile iftiâl ve tefa‘‘ul bâblarında ibdâl görülmektedir.

Bu tablonun, aksâmı sebaya göre toplam ismi fâil sayıları üzerinden özetlendiği diğer bir tablo aşağıya çıkartılmıştır.

Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Fâil Özet Tablo

						Aksâmı Seba	Sülâsi İsmi Fâil
SAHÎH	1164	Sâlim	1269	Sâlim	1269	Sâlim	1258
						Sâlim İbdâl	11
		Mudaaf	110	Mudaaf	110	Mudaaf	110
						Mudaaf Mehmûz	0
		Mehmûz	85	Mehmûz	85	Mehmûzu Fâ	44
						Mehmûzu ‘Ayn	11
						Mehmûzu Lâm	30
MU‘ TEL	575	Misâl	122	Misâli Vâv’î	112	Misâli Vâv’î	98
						Misâli Vâv’î Mehmûz	4
						Misâli Vâv’î İbdâl	10
				Misâli Yâ’yi	10	Misâli Yâ’yi	9
						Misâli Yâ’yi Mehmûz	1
						Misâli Yâ’yi İbdâl	0
		Ecvef	257	Ecvefi Vâv’î	164	Ecvefi Vâv’î	157
						Ecvefi Vâv’î Mehmûz	2
						Ecvefi Vâv’î İlâl Olmayan	5
				Ecvefi Yâ’yi	93	Ecvefi Yâ’yi	92
						Ecvefi Yâ’yi Mehmûz	1
						Ecvefi Yâ’yi İbdâl	0
		Nâkıs	156	Nâkısı Vâv’î	65	Nâkısı Vâv’î	65
						Nâkısı Vâv’î Mehmûz	0
						Nâkısı Vâv’î İbdâl	1
				Nâkısı Yâ’yi	91	Nâkısı Yâ’yi	88
						Nâkısı Yâ’yi Mehmûz	3
						Nâkısı Yâ’yi İbdâl	1
		Lefîf	40	Lefîf	40	Lefîfi Makrûn	21
						Lefîfi Mefrûk	19
			2039		2039	TOPLAM	2039

Mu'cemu'l-ġanî'de listelenen ismi fâillere göre oluşturulan bu özet tablo sayı bakımından incelendiğinde sâhih (sâlim, mudaaf, mehmûz) fiillerden türeyen ismi fâillerin mu'tel (misâl, ecvef, nâkıs, lefîf) fiillerin türeyenlerin iki katından fazla olduğu görülmektedir. İsmi fâiller, aksâmı sebanın kısımlarına göre çoktan aza sayısal olarak; sâlim (1269) → ecvef (257)→ nâkıs (156) → misâl (122) → mudaaf (110) → mehmûz (85) → lefîf (40) şeklinde sıralanmaktadır.

İsmi fâiller arasında ibdâl olan 11 adet sâlim ismi fâil olduğu gibi kıyâsî kurallara rağmen ilâl olmayan 5 ecvefi vâv'î ismi fâil bulunmaktadır.

Mu'tel fiillerden türeyen misâl, ecvef ve nâkıs ismi fâillerin onunda hemze bulunduğu ve dolayısıyla bu kelimelerin ayrıca mehmûz olduğu görülmektedir.

3.2. Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl

Çalışmanın ikinci bölümünde *Mu'cemu'l-ġanî*'de aksâmı sebaya göre tespit edilen sülâsî mücerred ve mezîd tüm ismi mefûllerin sarf yönüyle incelenmesi sonucu oluşturulan ortak tablo aşağıya çıkartımıştır.

Mu'cemu'l-ġanî'de listelenen ismi mefûllere göre oluşturulan bu tablo incelendiğinde, sâlim ismi mefûllerin, aksâmı sebanın diğer türlerine göre her bâbda sayı olarak ilk sırayı aldığı görülmektedir. İkinci sırayı ise büyük çoğunlukla mudaaf fiiller doldurmaka ancak ifâl bâbında misâl fiiller öne çıkmaktadır.

Sülâsi mücerred (392) ve sülâsî mezîd (665) olarak kıyaslandığında ise sülâsî mezîd ismi mefûllerin üstünlüğü söz konusudur. Bâblar sayı bakımından çoktan aza doğru; sülâsî mücerred → tefîl → iftiâl → ifâl → istifâl → müfâale → infiâl → tefa''ul → tefâul → ifîlâl şeklinde sıralanmaktadır.

İsmi fâil vezinlerine ilâl ve ibdâl açısından bakıldığında ise mevzûnuyla uyum içerisinde olan sâlim fiiller de bile iftiâl ve tefa''ul bâblarında ibdâl görülmektedir.

Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl Detaylı Tablo

Aksâmı Seba					Sülâsi Mücerred	İfâl	Tefîl	Müfaale	İnfiâl	İftiâl	İflâl	Tefa‘‘ul	Tefâul	İstifâl	İflâl
Sâlim	696	Sâlim	696	Sâlim	281	63	223	17	9	61		5	2	29	1
				Sâlim İbdâl-İdgâm						4		1			
Mudaaf	118	Mudaaf	118	Mudaaf	51	1	42		1	11				11	
				Mudaaf Mehmûz			1								
Mehmûz	28	Mehmûz	28	Mehmûzu Fâ	5		11			1				1	
				Mehmûzu ‘Ayn	3										
				Mehmûzu Lâm	2	1	3	1							
Misâl	61	Misâli Vâv’ î	56	Misâli Vâv’î	17	7	21			4		1		3	
				Misâli Vâv’î Mehmûz	1	1				1					
				Misâli Vâv’î İbdâl											
		Misâli Yâ’ yi	5	Misâli Yâ’yi	1		2								
				Misâli Yâ’yi Mehmûz	1										
				Misâli Yâ’yi Mudaaf			1								
				Misâli Yâ’yi İbdâl											
Ecvef	93	Ecvefi Vâv’ î	61	Ecvefi Vâv’î	7	6	35			2			3	7	
				Ecvefi Vâv’î Mehmûz											
				Ecvefi Vâv’î İlâl Olmayan										1	
		Ecvefi Yâ’ yi	32	Ecvefi Yâ’yi	3	2	21		1	2				1	
				Ecvefi Yâ’yi Mehmûz			1								
				Ecvefi Yâ’yi İbdâl											
				Ecvefi Yâ’yi İlâl Olmayan	1										
Nâkıs	52	Nâkısı Vâv’ î	9	Nâkısı Vâv’î	4	1	2	1		1					
				Nâkısı Vâv’î Mehmûz											
				Nâkısı Vâv’î İbdâl											
		Nâkısı Yâ’ yi	43	Nâkısı Yâ’yi	13	6	11			7		1		2	
				Nâkısı Yâ’yi Mehmûz			1								
				Nâkısı Yâ’yi İbdâl						2					
Lefîf	9	Lefîf	9	Lefîfi Makrûn	2		1			1					
				Lefîfi Mefrûk		2	1					1		1	
	1057		1057	Toplam	392	90	377	19	11	97		9	5	56	1

Bu tablonun, aksâmı sebaya göre toplam ismi mefûl sayıları üzerinden özetlendiği diğer bir tablo aşağıya çıkartılmıştır.

Sülâsi Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl Özet Tablo

Sâlim	696	Sâlim	696	Sâlim	691
				Sâlim İbdâl-İdgâm	5
Mudaaf	118	Mudaaf	118	Mudaaf	117
				Mudaaf Mehmûz	1
Mehmûz	28	Mehmûz	28	Mehmûzu Fâ	18
				Mehmûzu ‘Ayn	3
				Mehmûzu Lâm	7
Misâl	61	Misâli Vâv’î	56	Misâli Vâv’î	53
				Misâli Vâv’î Mehmûz	3
				Misâli Vâv’î İbdâl	0
		Misâli Yâ’yi	5	Misâli Yâ’yi	3
				Misâli Yâ’yi Mehmûz	1
				Misâli Yâ’yi Mudaaf	1
				Misâli Yâ’yi İbdâl	0
Ecvef	93	Ecvefi Vâv’î	61	Ecvefi Vâv’î	60
				Ecvefi Vâv’î Mehmûz	0
				Ecvefi Vâv’î İlâl Olmayan	1
		Ecvefi Yâ’yi	32	Ecvefi Yâ’yi	30
				Ecvefi Yâ’yi Mehmûz	1
				Ecvefi Yâ’yi İbdâl	0
				Ecvefi Yâ’yi İlâl Olmayan	1
Nâkıs	52	Nâkısı Vâv’î	9	Nâkısı Vâv’î	9
				Nâkısı Vâv’î Mehmûz	0
				Nâkısı Vâv’î İbdâl	0
		Nâkısı Yâ’yi	43	Nâkısı Yâ’yi	40
				Nâkısı Yâ’yi Mehmûz	1
				Nâkısı Yâ’yi İbdâl	2
Lefîf	9	Lefîf	9	Lefîfi Makrûn	4
				Lefîfi Mefrûk	5
Toplam	1057		1057		1057

Mu'cemu'l-ġanî'de listelenen ismi mefûllere göre oluşturulan bu özet tablo sayı bakımından incelendiğinde sâhih (sâlim, mudaaf, mehmûz) fiillerden türeyen ismi mefûllerin mu'tel (misâl, ecvef, nâkıs, lefîf) fiillerin türeyenlerin dört katına yakın olduğu görülmektedir. İsmi fâiller, aksâmı sebanın kısımlarına göre çoktan aza sayısal olarak; sâlim (696) → mudaaf (118) → ecvef (93) → misâl (61) → nâkıs (52) → mehmûz (28) → lefîf (9) şeklinde sıralanmaktadır.

İsmi mefûller arasında ibdâl olan 5 adet sâlim ismi mefûl olduğu gibi kıyâsî kurallara rağmen ilâl olmayan ecvefi vâv'î ve yâ'yi birer ismi fâil bulunmaktadır.

Mu'tel fiillerden türeyen mudaaf, misâl, ecvef, misâl ve nâkıs ismi fâillerin yedisinde hemze bulunduğu ve dolayısıyla bu kelimelerin ayrıca mehmûz olduğu görülmektedir.

3.3. Rubâî Mücerred ve Mezîd İsmi Fâil

Çalışmanın birinci bölümünde *Mu'cemu'l-ġanî*'de aksâmı sebaya göre tespit edilen rubâî mücerred ve mezîd tüm ismi fâillerin sarf yönüyle incelenmesi sonucu oluşturulan ortak tablo aşağıya çıkartımıştır.

Rubâî Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl

Aksâmı Seba			Dehrace	Tedehrace	İkşe'arra
Sâlim	21	Sâlim	12	6	3
Mudaaf	13	Mudaaf	8	5	
Mehmûz	2	Mehmûzu Lâm			2
Mülhak	7	فَوْعَلَ	2		
		فَعْوَلَ	2		
		فَيْعَلَ	2		
		تَمَفْعَلَ		1	
Toplam	43		26	12	5

Mu'cemu'l-ġanî'de listelenen ismi fâillere göre oluşturulan bu tablo, dehrace (26), tedehrace (12) ve ikşe'arra (5) bâbında toplam 43 ismi fâilin listelendiğini göstermektedir.

İsmi fâiller, aksâmı sebaya göre sayı bakımından incelendiğinde ise sâlim (21), mudaaf (13) ve mehmûz (2) ismi fâil olduğu görülür. Bunun yanı sıra rubâî mücerred dehrace bâbına mülhak (6) ve rubâî mezîd tedehrace bâbına mülhak (1) fiillerden türeyen ismi fâil vardır.

3.4. Rubâî Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl

Çalışmanın ikinci bölümünde *Mu'cemu'l-ġanî*'de aksâmı sebaya göre tespit edilen rubâî mücerred ve mezîd tüm ismi mefûllerin sarf yönüyle incelenmesi sonucu oluşturulan ortak tablo aşağıya çıkartımıştır.

Rubâî Mücerred ve Mezîd İsmi Mefûl

Aksâmı Seba	Dehrace	Tedehrace	İkşe'arra
Sâlim	15		
Mudaaf	9		
Mülhak (فَوْعَلَ)	2		
Toplam	26	0	0

Mu'cemu'l-ġanî'de listelenen ismi mefûllere göre oluşturulan bu tablo, sadece dehrace bâbında (26) ismi mefûl listelendiğini, tedehrace ve ikşe'arra bâblarda ismi mefûl listelenmediğini göstermektedir.

Dehrace bâbındaki ismi mefûller, aksâmı sebaya göre sayı bakımından incelendiğinde ise sâlim (1), mudaaf (9), ismi mefûl olduğu görülür. Bunun yanı sıra rubâî mücerred dehrace bâbına mülhak (2) fiilden türeyen ismi mefûl de vardır.

SONUÇ

Arap dilinde ismi fâil ve ismi mefûllerin sarf yönüyle incelendiği bu çalışmada *Mu'cemu'l-ġanî*'de listelenen 2082 ismi fâil ve 1083 ismi mefûlün yapısı, aksâmı sebaya göre incelenmiştir.

İsmi fâil ve ismi mefûllerin çoğunluğunun sâlim fiillerden oluşan sözcükler olduğu görülmüştür. Sâlim fiillerin sülâsî mücerred ismi fâil vezinlerinin mevzûnlarıyla tam manasıyla uyumlu olması nedeniyle فَاعِلٌ veznindeki bu sözcükler içerisinde yapısal bir değişim gerçekleşmemektedir. Ancak aksâmı sebanın diğer kısımlarında gerçekleşen idgâm ve ilâl nedeniyle kelime bünyesinde değişiklikler gözlenmektedir: mudâaf fiillerde harf tekrarı nedeniyle yapılan idgâmla birinci harfin sâkin kılınmasıyla ismi fâillerde hareke kaybı oluşmakta, mehmûz fiillerden türeyen tüm müştaklarda olduğu gibi ismi fâillerinde de hemze ve öncesinin sahip olduğu harekeye göre yazılışında değişim yaşanmaktadır. Misâl fiillerden türeyen ismi fâillerde, illet harfi ilk harf olması nedeniyle ilâl oluşmamakta ancak ecvef ve nâkıs fiillerden türeyen ismi fâillerde ilâl olmaktadır. Ecveflerde ismi fâil elifinden sonra gelen illet harfi hemzeye ilâl edilmektedir. Nakıslarda ise illet harfinin öncesi kesra olması nedeniyle illet harfi vâv bile olsa yâya ilâl olarak med harfine dönüşmektedir. Kelime nekra olduğunda ise hazfolmakta ve düşen harfi temsilen kelime merfû ve mansûb iken kesralı tenvin almaktadır.

Sâlim vezinlerdeki sülâsî mücerred ismi mefûller de mevzûnlarıyla tam manasıyla uyumlu olması nedeniyle مَفْعُولٌ veznindeki bu sözcükler içerisinde yapısal bir değişim gerçekleşmemektedir. Bununla birlikte mudaaf fiillerden türeyen ismi mefûller de tekrarlanan harf arasına ismi mefûl vâvı girmesi nedeniyle idgâm edilmemekte, misâli vâv'î ve misâli yâ'yi ismi mefûller de sâkin olan illet harfi öncesi fethalı olması nedeniyle ilâl olmamaktadır. Ancak ecveflerde ismi mefûl kalıbında yan yana gelen illet harflerinden biri hazfedilmekte ecvefi vâv'î ismi mefûller مَقُولٌ, ecvefi yâ'yi ismi mefûller مَبِيعٌ örneğinde çekimlenmektedir. Nakıs fiillerden türeyen ismi mefûllerde idgâm ve ilâl gerçekleşmektedir. Nâkısı vâv'î ismi mefullerde, biri sâkin diğeri harekeli vâv, idgâm olmakta; nâkısı yâ'yi ismi mefûllerde ise sâkin ismi mefûl vâvı, sonrasındaki yâya idgâmla kalbolmaktadır. Lefîf fillerden türeyen ismi mefûller de nâkıslar gibi ilâl edilmektedir.

Sülâsi mezîd, rubâî mücerred ve mezîd ismi fâil ve ismi mefuller, sülâsî mücerredlerinden farklı olarak muzâri fiil kalıbından türetilmektedir. Bu durumda fiillerde gerçekleşen ilâl, ibdâl, idgâm ve hazf, ismi fâil ve ismi mefûllerde de görülmektedir.

Sülâsî mezîd ismi fâil ve ismi mefûllerde sözcük içerisindeki harf sayısının fazlalığından ve bâbların vezinlerinin değişkenliğinden kaynaklanan ilâl, ibdâl, idgâm çeşitliği sülâsî mücerrede göre çok fazladır. Bunun yanı sıra iftiâl ve tefa‘‘ul bâblarında tâ harfinde ibdâl oluşmaktadır.

Kelime bünyesinde meydana gelen tüm bu değişimlere rağmen ifâl, iftiâl ve istifâl bâblarında, sınırlı sayıda da olsa, bazı ecvefi vâv’î fiillerde kıyâsi kurallara aykırı olarak ilâl gerçekleştirilmemektedir.

Rubâî mücerred ve mezîd fiillerin sülâsîlere göre daha az sayıda olması nedeniyle doğal olarak ismi fâil ve ismi mefûlleri de bu oranda azdır. Bununla birlikte daha sistemli yapıları vardır. Nitekim ya dört farklı harften oluşan bir asıla sahip ya da ilk iki ve son iki harfi aynı olan mudaaf bir yapıda bulunurlar. Bunun dışında tek illet harfi bulunan tüm sözcükler, sülâsî asla sahip rubâîye mülhak kelimelerdir. Bu sözcükler de mülhak oldukları vezne göre hareket etmektedir.

Sarf bilimi ekseninde yapılan tüm çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmanın da Arap dilini öğrenme aşamasında olan herkese bakan bir yönü bulunmaktadır. Bu itibarla gerek fiillerin gerekse müştak kalıplarının önce sahih sâlim sözcükler üzerinden öğrenilmesi ve ardından aksâmı seba sırasına göre diğer kısımlar hakkında bilgi edinilmesi gerekmektedir. Bu çalışma da aslen bu metod sistemli bir şekilde takip edilerek Arap dilinde ismi fâil ve mefûller incelenmiştir.

KAYNAKÇA

Abdulganî, Eymen Emîn. *es-Sarf el-kâfî*. Kahire: Dâru't-Tevfîkiyye li't-Turâs, 2010.

Beşir, Kemal. *Dırâsât fî 'ilmi'l-luġa*. Kahire: Dâru Ġarîbin li't-Tibâ'ati ve'n-Neşri ve't-Tevzi', 1998.

Esterâbâzi, Razîyuddîn b. el-Hasan. *Şerhu Şâfiyetu'bni'l-Hâcib*. thk. Muhammed Nuri Hasan vd., 4 Cilt. Beyrût: Dâru'l-Kutûbi'l-'İlmiyye, 1395/1975.

Fâriḍî, Şemsedin Muhammed. *Şerḥu'l-İmâmi'l-Fâriḍî 'alâ elfiye-ti'bni Mâlik.* thk. Ebû Kumeyt Muhammed Mustafa el-Ḫatib. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye, 1439/2018.

Hâfizî, Hasan b. Muhammed b. İbrahim. *Şerhu'r-Râzî li Kâfiyeti'l-Hâcib.* el-Memleketu'l-'Arabiyyetu's-Su'udiyye: Dâru'l-Hicr, 1993.

Hasan, Abbâs. *en-Nahvu'l-Vâfî*. 4 Cilt. Mısır: Dâru'l-Ma'ârif, 3. basım, 1974.

Hatib, Abdüllatif Muhammed. *el-Müstekâ fî ilmi's-Sarf*. Kuveyt: Dâru'l-Urûbe lin-Neşri ve't-Tevzî', 2003.

İbn Cinni, Ebu'l-Feth Osmân. *Musannaf libni Cinnî Şerhu kitâbi't-tasrîfi liebî Osman el-Mâzinî.* Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâs el-Ḳadîm, 1373/1954.

İbn Düreyd, Ebû Bekr Muhammed b. el-Hasen. *Cemheratü'l-luġa,* thk. Remzi Münir Ba'lebekî. Beyrut: Dâru'l-'İlm lil-Melâyîn, 1987.

İbrahim, Abdulalîm. *Teysîru'l-i'lâl ve'l-ibdâl*. Kahire: Mektebetu'l-Ġarîb, ty.

Murâdî, Ebû Muhammed Bedreddin Hüseyn b. Kâsım b. Abdullah. *Ali Tevdihu'l-Makasıd ve'lmesâlik bi-şerhi Elfiyyeti ib-ni-Malik.* thk. Abdurrahman Ali Süleyman. 3 Cilt. Beyrut: Daru'l Fikri'l-Arabî, 1428/2008.

Neccâr, Fehmî Ḳuṭbeddîn. *Ḳavâidü'l-İmlâ fî aşrati durûsin sehletin.* 4. Baskı. Riyâḍ: Mektebetü'l-Kevs̲er, 1429/2008.

Nehr, Hâdî. *es-Sarfu'l-vâfî dirâsât vasfiyye tatbîkıyye.* İrbid: Âlemu'l-Kutubi'l-Hadîs, 2010.

Ṣaġânî, Hasan b. Muhammed bin el-Hasan. *et-Tekmile ve'z̲-z̲eylü ve's̲-ṣılatü likitâbi tâci'l-luġati ve ṣıḥâḥu'l-Arabiyyeti,* thk. Abdulalîm eṭ-Ṭaḥâvî. 6 Cilt. Kâhire: Maṭbaatu Dâru'l-Kütüb, 1970.

Sehâvî, Ebü'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Abdüssamed el-Hemedânî. *Seferu's-seâde ve sefîru'l-ifâde*. thk. Muhammed ed-Dâlî. 3 Cilt. Beyrut: Dâru Sâdır, 2. Baskı, 1415/1990.

Selâme, Îhâbu Abdulhamid Abdussadık. *Şerha Ebî'l-'Alâi ve'l-Ḫatîbi't-Tebrîzî alâ dîvâni Ebî Temmâmi.* Kahire: Câmi'atü'l-Kahira Külliyyetü Dari'l-'Ulûm, Risâle Mâcester, 2012.

Semânînî, Ebu'l-Kâsım Ömer b. Sâbit. *Şerhu't-Tasrîf*, İbrahim Süleyman el-Be'îmî. Riyad: Mektebetü'r-Rüşt, 1419/1999.

Sîbeveyhi, Ebû Bişr Amr b. Osmân b. Kanber el-Hârisî. *el-Kitâb*. thk. 'Abdu's-Selâm Muhammed Harun. 4 Cilt. Kâhire: Mektebetu'l-Hânicî, 1408/1988.

Zeynuddîn el-Mısrî, Halid b. Abdullah b. Ebi Bekr b. Muhammed el-Cürcâviyyi el-Ezherî. *Şerhu'l- Ezherî.* Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-'İlmiyye, 2000.

Zeynuddîn el-Mısrî, Halid b. Abdullah b. Ebi Bekr b. Muhammed el-Cürcâviyyi el-Ezherî. *Şerhu't-tasrîh ale'tevḍîh.* 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-'İlmiyye, 1421/2000.

Arap dilinde kullanımda olan ismi fâil ve ismi mefullerin, kelime bünyesinde yaşanan her türlü değişimi tasnif ederek açıklayan bu çalışmamızda, modern döneme ait bir sözlük olarak Mu'cemu'l-ġanî esas alınmıştır. Bu çerçevede sözlükte ismi fâil ve ismi mefûl olduğu belirtilen tüm kıyâsi sözcükler derle-nerek incelenmiş ve aksâmı sebaya göre tasnif edilmiştir. Sözcüklerde gerek bâb gerekse harf yapısından kaynaklanan vezin-mevzûn uyumsuzluğunun ne-denleri belirtilmiştir. Bu surette müştâklarda görülen asıl yapıya göre farklı-laşmanın nedenleri ismi fâil ve ismi mefûl örnekliğinde sarf bağlamında değerlendirilmiştir.

ISBN 978-625-5523-86-0